اِیمان وَ اِسلام
(اِعتِقاد نامَه)
مَولانا خالِدِ بَغدادی

حُسَین حِلمی ایشیق (رَحمَةُ اللهِ عَلَیهِ)

إِيمَان وَ إسلام

(إعتقادنامه)

عالم فاضل وليّ كامل إرشاد دائرسينك قطبو
غوث الثقلين حضرة مولانا ضياء الدين
الشيخ خالد البغدادي
المتوفى سنة ١٢٤٢ هـ. [١٨٢٦ م.] في الشام

قد اعتنى بطبعه طبعة جديدة بالأوفست
مكتبة الحقيقة

يطلب من مكتبة الحقيقة بشارع دار الشفقة بفاتح ٥٧ استانبول–تركيا

هجري قمري	هجري شمسي	ميلادي
١٤٤٣	١٤٠٠	٢٠٢٢

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (**خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه**) وقال ايضا (**خذوا العلم من افواه الرجال**).

ومن لم تتيسّر له صحبة الصالحين وجب له ان يذكّر كتبا من تأليفات عالم صالح وصاحب إخلاص مثل الإمام الرباني المجدد للألف الثاني الحنفي والسيد عبد الحكيم الارواسي الشافعي واحمد التيجاني المالكي ويتعلم الدين من هذه الكتب ويسعى نشر كتب أهل السنة بين الناس ومن لم يكن صاحب العلم أو العمل أو الإخلاص ويدعي أنه من العلماء الحق وهو من الكاذبين من علماء السوء. واعلم انّ علماء أهل السنة هم المحافظون الدين الإسلامي وأمّا علماء السوء هم جنود الشياطين.[١]

(١) لاخير في تعلّم علم مالم يكن بقصد العمل به مع الإخلاص (الحديقة الندية ج: ١ ص: ٣٦٦، ٣٦٧ والمكتوب ٣٦، ٤٠، ٥٩ من المجلّد الأوّل من المكتوبات للإمام الرّبّاني المجدّد للألف الثاني قدّس سرّه)

تنبيه: إنّ كلاً من دعاة المسيحية يسعون إلى نشر المسيحية والصهاينة اليهود يسعون إلى نشر الادعاءات الباطلة لحاخاماتها وكهنتها ودار النشر – **الحقيقة** – في استانبول يسعى إلى نشر الدين الاسلامي وإعلائه اما الماسونيون ففي سعي لإمحاء وازالة الاديان جميعا فاللبيب المنصف المتصف بالعلم والادراك يعي ويفهم الحقيقة ويسعى لتحقيق ما هو حق من بين هذه الحقائق ويكون سببا في إنالة الناس كافة السعادة الابدية وما من خدمة اجلّ من هذه الخدمة اسديت إلى البشريّة.

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.
Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 978-605-70655-7-5

اِیمان وَ اِسلام

اؤنگ سؤز (مُقدّمَه)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسمِ اللّٰه بیله باشلای لینگ کِتابا * اَللّٰه آدی اِینگ غووی سیغیناقدیر نِعمتلاری سیغماز اؤلچی حِسابا *کوپ رَحملی، عَفُوی سؤیَن بیر رَبّ دیر!

اَللّٰهُ تَعالٰی، دُنیادا تَمام اِنسانلارا رَحم اَدیأر. مُحتاج بولدیقلاری زادلاری یارادیپ، هَر کیمَه اِیبَریأر. اَبَدی سَعادَتَه غاوشدیران یولی گؤرکزیأر. نَفسلَرینَه، یامان یولداشلارا، ضَرَرلی کِتابلارا وَبیگانَه رادیُولارا آلدانیپ، بُو سَعادت یولیندان آیریلانلاردان، کُفر وَ ضَلالَت یولینا غوشیلانلاردان، پُشَیمان بولیپ، عَفُو دیلأنلَری هِدایَتَه غاویشدیریأر. بُولاری اَبَدی فَلاکَتدَن غُوتاریأر. آزغین، ظالِم بولانلارا بُو نِعمتینی اِحسان اَتمَه یأر. اولاری، خاهلادیقلاری، اِیسلَه دیکلَری کُفر یولیندا غوییأر. آخِرَتْدَه، جَهَنّمَه گیتمَه لی بولان مُؤمِنلَردَن، اِیسلَه دیگینی، اِحسان اَدیپ عَفو اَتجَک، جَنَّتَه غاویشدیرجاقدیر. هَر جانلینی یارادان، هَر بار زادی، هَر لحظَه بارلیقدا دُوردیران، همّه سینی، قورقی وَ دَهشَتدَن غورییان، دِینگه اَللّٰه دیر. بؤیلَه بیر اللّٰه نینگ شَرَفلی آدینا سیغینیپ، یَعنی اوندان مَدد دیلأپ بُو کتابی یازماغا باشلایأرس.

اَللّٰهُ تَعالٰی غا حَمد بولسین. اونینگ سؤیگیلی پیغمبری مُحمّد عَلَیهِ السّلاما صَلاة وَ سَلام بولسین. اول اَعلٰی پیغمبرینگ پاک اَهلِ بَیتینَه وَ عادِل، صادِق اَصحابی نینگ هَر بیرینَه، خَیرلی دُعالار بولسین.

حَمد، تَمام نِعمتلاری اَللّٰه تَعالٰی نینگ یارادیپ اِیبَردیگینَه ایناغاق وَ آیتماق دِیمَکدیر. شُکر، تَمام نِعمتلاری اِسلامیّتَه گؤرَه غُوللاغاق دِیمَکدیر.

دینِ اِسلامینگ اِینانجلارینی، اَمرلَرینی وَ نَهیلَرینی بیلدیرَن مؤنگلَرچَه دگَرلی کِتاب یازیلیپدیر، بُولارینگ کؤپی، باشغا دیللَرَه تَرجُمَه اَدیلیپ، هَر مَملَکَتَه دارغاپدیر. مُونگه غارشیلیق، بوزیق فِکرلی، دار گؤریشلی کیشیلَر وَ اِنگلیسینگ جاسُوسلارینا آلدانان جاهِل دینی آداملار، زِندیقلار، هَمیشَه، اِسلامینگ فائِدالی، فَیضلی وَاِشیقلی اَحکامینا، یَعنی اَمرلرینَه، نَهیلَرینَه هُجُوم اَدیپ، اونی لَکّه لَه مأگه، اَویرمأگه، مُسلمانلاری آلداماغا اُوغراشیپدیرلار.

اِسلامی عالِملارینگ شُو وَقت هَم، دُنیانینگ هَر یَرینده، اِسلامی اِعتقادی نَشر اَتمأگه، اوندان دِفاع اَتمأگه غَیرَت اَتدیکلَری شُکران بیلَه گؤریلمَکدَه دیر. اِسلامیّتی اَصحابِ کِرام دان اَشیدیپ، کتابلارا یازان دوغری یولینگ عالِملارینا **(اَهلِ سُنّت عالِملار)** دییلَر. اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کتابلارینی اوقیمادیق وَیا آنگلاپ بیلمَه دیک، تَک تُک کیشینینگ، قُرآن کریمدَن وَحدیثِ شَریفلَردَن یالنگیش مَعنٰی لار چیقاریپ، نامَعقُول گپلَری وَیازغیلاریدا گؤریلیان بولسا هَم، بؤیلَه سؤزلَر وَ یازغیلار، مُسلمانلارینگ ساغدیم اِیمانی غارشیسیندا، اَرییپ گیتمَکدَه، اَیّه سینینگ جاهِللیغینی گؤرکزمَکدَن باشغا تأثیری بولمایاندیر.

مُسلمان بولدیغینی آیدان وَیا جَماعَت بیلَه نَماز اوقیأرقا گؤریلَن بیر آدامینگ مُسلمان بولدیغی بیلینَر. سونگ، مُونینگ بیر سؤزینده، یازغیسیندا وَیا بیر حَرَکَتینده، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ بیلدیردیکلَری اِیمانی بیلگیلَرَه اُویمادیق بیر زاد گوریلسَه، مُونینگ کُفر وَیا ضَلالَت بولدیغی اؤزینَه دُؤشیندیریلَر. مُوندان گچمَه سی، تَوبَه اَتمَه سی آیدیلار. غیسغا عَقلی، بوزیق فِکری بیلَه جَواب بَریپ مُوندان گچمَه سَه، مُونینگ یولدان آزاشان وَیا مُرتَد بولدیغی یا دا اِنگلیس کافِرلَرَه ساتیلان بولدیغی دُؤشینیلَر. نَماز اوقیسا، حَج غا گیتسَه، هَر عِبادَتی وَ یَغشیلیغی اَتسَه هَم، بُو فَلاکَتدَن غُوتیلیپ بیلمَز. کُفرَه سَبَب

بولان زاددان گچمَه دیکچَه، مُوندان تَوبَه اَتمَه دیکچَه مُسلمان بولیپ بیلمَز. هَر مُسلمان، کُفرَه سَبَب بولان زادلاری یَغشی اؤگَرَنیپ، مُرتَد بولماقدان غورینمالی، کافِر بولانلاری وَ مُسلمان گؤرینَن زِندیقلاری وَ اِنگلیسینگ جاسوسلارینی یَغشی تانییپ، ضَرَرلاریندان ساقینمالیدیر.

قُرآنِ کَریمدَن وَحَدیثِ شَریفلَردَن، یالنگیش، بوزیق مَعنٰی‌لار چیقاریلجاغینی، بُو شَکلدَه یَتمیش اِیکی دُؤرلی آزاشیق مُسلمان فِرقَه نینگ دؤرَیجَگینی، رسُولُ الله "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" پَیغَمبَریمیز خَبَر بَریپدیر. **(بَریقَه)** وَ **(حَدیقَه)** آدلی کِتابلار، بُو حَدیثِ شَریفی، **(بُخاری)** وَ **(مُسلِم)** آدلی کِتابلاردان آلیپ، آچیقلایأندیرلَر. اُولاقان اِسلامی عالِم وَدینی پروفسُور آدی بیلَه اورتاغا چیقماقدا بولان بُو آزاشیق فِرقَه لاردأکی آداملارینگ کِتابلارینا، کُنفَرانسلارینا آلدانمالی دأل، بُو دِین، اِیمان اوغریلاری نینگ دُوزاقلارینا دُؤشمَزلیک اُؤچین، غاتی خَبَردار بولمالیدیر. بُو جاهِل مُسلمانلاردان باشغا، کَمُونیستلَر بیلَه مَصُونلار بیر یاندان، خِرِستِیان میسیُونَرلَر وَ اِنگلیسلَرَه ساتیلان وَهّابیلار بیلَه یَهودی سِیُونیستلَر هَم بیر یاندان، تازَه تازَه اُصُوللار بیلَه، مُسلمان اَولادلاریمیزی آلداماغا اُوغراشیأرلَر. اُوداشیق یازغیلار، فِلملَر، تَئاتُرلار وَ رادیُو، تَلویزیُون نَشرِیاتی بیلَه، اِسلامی وَایمانی یوق اَتمأ گه اُوغراشیأرلَر. بُو یولدا میلیأرلارچَه پُول خَرج اَدیأرلَر. اِسلامی عالِملار "رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعالٰی"، بُولارینگ هَمَّه سینَه گَرَکلی جَوابلاری اؤنگچَه دَن یازیپدیرلار، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ دینینی، حُضُور وَغُوتیلیش یولینی بیلدیریپدیرلَر.

حَقیقی عالِملاردان، اُولی اِسلامی عالِم، مَولانا خالِدِ بَغدادی عُثمانی نینگ "قُدِّسَ سِرُّه" **(اِعتِقادنامَه)** آدلی کِتابینی سَچدیک. بُو کِتاب، کَماخلی مَرحُوم حاجی فَیضُ الله طَرَفیندان تُرکچَه گه تَرجُمه اَدیلیپ **(فَرائِدُ الفَوائِد)** آدی بَریلیپ وَ ۱۳۱۲هـ. یِیلیندا مِصردا چاپ اَدیلیپدیر. بُو تَرجُمه

نی سادَه لاشدیریپ، تُرکچَه (**ایمان وَاِسلام**) آدینی بَردیک. بیرینجی چاپی ۱۹۶۶ م. دا اَدیلدی. اَتدیگیمیز آچیقلامالاری، کتابدان آییرماق اؤچین، بُورچاقلی پرانتَزینگ [] اِیچینَه یازدیق. نَشر بولماسینی نَصیب اَتدیگی اُؤچین، اَللّٰهُ تَعالٰی غا سونگسیز حَمد وَشُکرلَر بولسین! بُو تَرجُمَه نینگ فارسی بولان اَصلی، اِستانبول یُونیوَرسیتَه سی کُتُبخانَه سینینگ (اِبنُ الاَمین مَحمُود کَمال بَیگ) قِسمیندا (**اِعتِقادنامَه**) آدی بیلَه ف. ۲۶۳۹ نَمبَرَدَه مَوجُوددیر. تُرکچَه تَرجُمَه سینی اِستانبول دأکی (**حَقیقَت کِتاب اؤیی**)، (**اِیمان وَاِسلام**) آدی بیلَه چاپ اَدیپدیر. (بُو نسخه دان تُرکمن دیلینَه هَم یازیلدی.)

(**دُرُّ المُختار**) آدلی کِتابینگ مُؤلّفی فَضیلَتلی عَلاءِ الدّین حَصکَفی "رَحمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی"، کافِرینگ نِکاحسی بَحثینینگ سونگیندا دِیّأر کِه، (نِکاحلی مُسلمان بیر غیز بالِغَه بولان وَقتی، مُسلمانلیغی بیلمَه سَه، نِکاحسی بوزیلار. [یَعنی مُرتَد بولار.] اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ صِفَتلارینی اونگه بیلدیرمَه لیدیر. اول هَم، تَکرار اَتمَه لی وَ بُولارا اِیناندیم دیمَه لیدیر). اِبنِ عابِدین، مُونی آچیقلایأرقا دِیأر کِه، (غیز کیچی قا؛ اَنَه سینَه، آتاسینا تابِع بولیپ مُسلماندیر. بالِغَه بولاندا، اَنه سینینگ، آتاسینینگ دینینا تابِع بولماسی دَوام اَتمَز. اِسلامیَّتی بیلمأن بالِغَه بولان وَقتی، مُرتَد بولار. اِیمان اَدیلجَک آلتی زادی اؤگرَنیپ اِنانمادیقچا وَ اِسلامیَّتَه اُویمانینگ گَرَکلی بولدیغینا اِینانمادیقچا، (**کَلِمۀ تَوحید**) آیتسا، یَعنی (**لا اِلٰهَ اِلَّا الله مُحمدٌ رَسُولُ الله**) دیسَه هَم، مُسلمانلیغی دَوام اَتمَز. (**آمَنتُ بِالله...**) دا بولان آلتی زادی اؤگرَنیپ، بُولارا اِینانماسی وَ اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی وَنَهیلَرینی قَبُول اَتدیم دِیمَه سی گَرَکدیر). اِبنِ عابِدینینگ بُو سؤزیندَن دؤشینیلیأر کِه، بیر کافِر، کَلِمۀ تَوحید آیتسا وَمُونینگ مَعنٰی سینا غیسغاجَه اِینانسا، شول لَحظَه دا مُسلمان بولار. یؤنَه، هَر مُسلمان یالی، مُونینگ هَم، اِمکان تاپدیقچا،

(اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَملاۤئكتِهِ وَكُتُبِه وَرُسُلِه وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ، اَشهَدُ اَن لآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه وَ اَشهَدُ اَنَّ مُحَمّداً عَبدُهُ وَرَسُولُهُ) دِييپ آمَنتُ نينگ اَساسلارينى ياد اَتمَه سى وَمَعنٰى سينى وَاِسلامى عِلملاردان اؤزينَه گرَک بولانلارى يَغشى اؤگرَنمَه سى گرَکدير. بير مُسلمان اَولادى هَم، بُو آلتى زادى وَ اِسلامى عِلملارى اؤگرَنمَه سَه وَ اِيناندیغینی آيتماسا، عاقِل وَبالِغ بولان وَقتى، مُرتَد بولار. اِيمان اَدَندَن سونگ، **(اِسلامى عِلملارى)**، يَعنى فَرضلارى، حَراملارى، طَهارَتى، غُسلى وَنَماز اوقيماغى وَعَورَت يَرلَرينى اُؤرتمَه گى تيز سوراپ اؤگرَنمَه سى هَم فَرض بولار. سوراديغى آدامينگ اؤگرَتمَه سى وَيا حَقيقى دينى كِتاب سالغى بَرمَه سى، مُونگه هَم فَرض بولار. سورالجاق آدام وَيا كِتاب تاپماسا آخدارماسى فَرض بولار. آخدارماسا كافِر بولار. تاپيانچه بيلمَزليگى عُذر بولار. فَرضلارى وَقتيندا اَداء اَتمَه ديک وَحَرام اِيش اَدَن جَهَنّمدَه عَذاب چكجكدير. اِيمانينگ آلتى اَساسى حَقّيندا، بُو كِتابيميزدا گينگيش بيلگى باردير. هَر مُسلمان بُو كِتابى يَغشى دِقَّت بيله اوقيمالى وَاوغلان اُوشاغينينگ وَتَمام دوست يارلارى نينگ اوقيماسينا غَيرَت اَتمَه ليدير. عَورَت يَرى ٢٠٧ لَنجى صَفحَه دا يازيغليدير.

كِتابيميزدا، آيَةِ كَريمَه لَرينگ مَعنٰى لارينى يازاندا، (مَآلاً بُويريلدى) دِييلمَكدَه دير. (مآلاً) دِيمَک، (تَفسير عالِملارى نينگ بيلديرديكلَرينَه گؤرَه) دِيمَكدير. چُونكِه، آيَةِ كَريمَه لَرينگ مَعنٰى لارينى، يالنگيز رَسُولُ الله "صَلّى الله عَلَيهِ وَسَلَّم" آنگلاپدير وَاَصحابينا بيلديرپيدير. تَفسير عالِملارى، بُو حَديثِ شَريفلَرى مُنافِقلارينگ وَاِنگليس كافِرلَرَه ساتيلان زِنديقلارينگ، يَعنى مَذهَبسيز دينى آداملارينگ اؤز اُوداشديرديقلارى حَديثلاردان آيريپديرلار، تاپيپ بيلمَه ديكلَرى حَديثِ شَريفلَر اُوچين، تَفسير عِلمينا اُوييپ، آيَةِ كريمَه

لَرَه اؤزلَری مَعنٰی بَریپدیرلَر. عَرَبی دِیلی بِیلَن، یؤنَه تَفسیر عِلمیندان خَبَری بولمادیق دین جاهِللاری نینگ دُؤشیندیکلَرینَه (**قُرآن تَفسیری**) دِییلمَز. مُونینگ اُؤچین، حَدیثِ شَریفدَه، (**قُرآنِ کَریمَه اؤز آنگلادیغینا گؤرَه مَعنٰی بَرَن، کافِر بولار**) بُویریلدی.

اَللّٰهُ تَعالٰی، هَمّه میزی، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ بیلدیردیگی دوغری یولدان آییرماسین! اِسلام جاهِللارینینگ وَ اُولی اِسلام عالِمی یالی آد بَریلَن مَذهَبسیزلَرینگ، مُنافِقلارینگ یالدیراق، گیزلی یالانلارینا آلدانماقدان غوریسین! آمین.

حَقیقَت کِتاب اؤیی نینگ نَشر اَتدیگی تَمام کِتابلار، هَر دیلدَه بولیپ اِنتَرنَت واسِطَه سی بیله بُؤتین دُنیاغا یاییلماقدادیر.

هِجری قَمری	**هِجری شَمسی**	**مِیلادی**
۱۴۲۲	**۱۳۸۰**	**۲۰۰۱**

کِتابیمیزدا، تَمام مُسلمان دوغانلاریمیزینگ بیلمَه سی ضَرُوری بولان عِلملاری، تَعلیملَرینی نُبُوَّت مَنبَعیندان آلان اَهلِ سُنّت عالِملارینگ، یُؤزلَرچَه کِتابلاریندان خُلاصَه اَدیپ جَمعلَه دیک. شِرکدَن یَعنی کُفردَن، یَعنی اِیمانسیزلیقدان سونگ، اِینگ اُولاقان گُناه، بِدعَت اِعتِقاددا بولماقدیر. بُو آزاشیق وَبوزیق اِعتِقادینگ تَرسینَه [ضِدّینا]، (**اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة**) اِعتِقاد دِیپلیأر. اَللّٰه غا اِیمان اَدَن سونگ، عِبادَتلارینگ، اُؤستینلیکلَرینگ اِینگ دگرلیسی، اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولماقدیر. اَهلِ سُنّت دیمَک، اِعتِقاددا وَسؤزلَه مَکدَه وَ هَر اِیشدَه وَعِبادَتلاردَا وَاِنسانلارا غارشی اَدیلَن اِیشلَردَه، مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ سُنّتینَه، یَعنی یولینا وَ اَصحابِ کِراما وَتابِعینینگ وَسونگراقی گلَن اَهلِ سُنّت عالِملارینگ ،،رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنهُم اَجمَعین،، اِجماعینا، یَعنی سؤزبیرلیگینَه اُویماقدیر. بُولارینگ یولینی، فِقهی وَعِلمِ حال کِتابلاردان اوقِیپ اؤگرَنمَک گرَکدیر. حَقیقی مُسلمان، بُو یولدا بولانلاردیر. مُسلمانلارینگ کؤیی نَفسلَرینَه وَغیسغا عَقللارینا، اؤز نَظَرلارینا وَزمانَه لاریندأکی فَنّی عِلملارا اُوییپ، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ یولیندان آیریلیپدیرلار، (**اَهلِ بِدعَت**) بولیپدیرلار. (**ظهیرَه**) وَ (**تاتارخانیّه**) آدلی کتابلاردا، اِیمانینگ شرطلارینی وَ (**اَهل سُنّت اِعتِقادی**) اؤگرتمَکلیگینگ همّه زاد دان اؤنگچه گرَک بولدیغی بیلدیریلمَکدَه دیر).

اَهلِ سُنّة والجَماعَة اِعتِقاددا بولمادیق آداما (**اَهل بِدعَت**) دِییلر. دؤرت مَذهَبدَن بیریندَه بولمادیق کیشی، اَهل سُنّت فِرقَه دان آیریلمیش بولار. اَهلِ سُنّت اِعتقاددا بولمادیق هَم، یا کافِر بولار، وَیا اَهلِ بِدعَت بولار. اَهل بِدعَتلارینگ وَهَم مُرتَدلَرینگ، تَوبَه لاری قَبول بولار. بُولارینگ تَوبَه اَتمَه لَری اؤچین، اَهل سُنّت اِعتقادی غیسغاجَه اؤگرنیپ اِنانمالاری، آزاشیق اِنانیشلارینا پُشیمان بولمالاری گرَکدیر.

تَنبيه: ميسيونَرلَر، مَسيحيليغى نَشر اَتماگه، يَهُوديلَر، تَلمُوتى نَشر اَتماگه، اِستانبُولدأكى حَقيقت كِتاب اؤيى، اسلاميّتى نَشر اَتماگه، مَصُونلار بولسا، دينلارى يوق اَتماگه غَيرَت اَديأرلَر. عَقلى، عِلمى وَاِنصافى بولان، بُولاردان دوغريسينى اِذعان، اِدراک اَدَر، آنگلار. مُونينگ نَشر اَديلمَه سينَه كُمَک اَديپ، تَمام اِنسانلارينگ دُنيادا وَآخِرَتدَه سَعادَتَه غاويشمالارينا سَبَب بولار.

شُو وَقت، يَر يُوزينْدَه بولان مُسلمانلار، اوٗچ فِرقَه غا آيريليپدير. بيرينجى فِرقَه، اَصحابِ كرامينگ يولينىدا بولان، حَقيقى مُسلمانلاردير. بُولارا **(اَهلِ سُنّت)** وَ **(سُنّى)** وَ **(فرقَهٔ ناجِيّه)**، جَهنّمدَن غُوتيلان فِرقَه دِييلیأر. اِيكينجى فِرقَه، اَصحابِ كراما دُشمَن بولانلاردير. بُولارا **(شيعَه)** وَ **(فِرقَهٔ ضالّه)**، يولدان يازيق فِرقَه دييلر. اُوچينجيسى، سُنّيلَرَه وَشِيعَه لارا دُشمَن بولانلاردير. بُولارا **(وَهّابى)** وَ **(نَجدى)** دِييليأر. چُونكه بُولار، اِيلک اوّل، عَربستانينگ نَجد شَهرينْدَه مَيدانا چيقيپدير. بُولارا **(فرقَهٔ مَلعُونَه)** هَم دييليأر. چُونكه، بُولارينگ مُسلمانلارا كافِر ديديكلرى، تُركچَه **(سَعادَتِ اَبَدِيّه)** وَ **(قِيامَت وَ آخِرَت)** آدلى كِتابلاريميزدا يازيغليدير. بؤيلَه دِينلَرَه پيغمبريميز لَعنَت اَديپدير. مُسلمانلارى بُو اوٗچ فِرقَه غا آييران، يَهُوديلَر بيلَه اِنگليسلَردير.

هَر مُؤمن، نَفسينى تَزكِيه اؤچين، يَعنى ياراديليشيندا بولان جاهِلليكدَن وَگُناهلاردان پاكلَنمَک اُوچين، هَر وَقت كأن **(لآ اِلهَ اِلاّ الله)** آيتمالى وَقَلبينى تَصفِيَه اؤچين، يَعنى نَفسيندَن وَ شَيطاندان وَيارامازيولداشلاردان وَضَرَرلى بوزيق كِتابلاردان گلَن، كُفر وَگُناهلاردان غُوتيلماق اُوچين، **(اَستغفِرُ الله)** اوقيماليدير. اِسلاميّتَه اُويانينگ وَگُناهلارينا تَوبَه اَدَنينگ دُعالارى قبُول بولار. نَماز اوقيماديغينگ، آچيق عياللارا وَعَورَت يَرى آچيق بولانلارا گوزلأنينگ، حَرام اِيب اِيچَنينگ، اِسلاميّتَه اُويماديغى بللى بولار. مُونينگ دُعالارى قبُول بولماز. ٢١٤ لَنجى صَفحَه دأكى عِلاوَه نى اوقيينگ!

-١-

باشلانغیچ

مَولانا خالِدِ بَغدادی "قَدَّسَ اللّٰهُ تَعالٰی سِرَّهُ العَزیز"، کِتابینا باشلامازدان اؤنگ، **اِمامِ رَبّانی اَحمَدِ فارُوقی سَرهَندی** نینگ **"رَحمةُ اللّٰهِ عَلَیهِ"** **(مَکتُوبات)** کِتابی نینگ اُؤچینجی جِلدینینگ اون یَدینجی مَکتُوبینی یازیپ، کِتابینا زینَت وَبَرَکت بَرمَک اِیسلأپدیر. **اِمام رَبّانی** "قُدِّسَ سِرّه"[١]، بُو مَکتُوبیندا بُویریأر کِه:

مَکتُوبیما بِسمِ الله بیلَه باشلایأرین. بیزلَرَه هَر نِعمَتی اِیبَرَن وَاِینگ اُولی نِعمَت اَدیپ، مُسلمان اَتمَک بیلَه شَرَفلندیرَن وَ مُحَمّد عَلَیهِ السّلاما اُمّت اَتمَک بیلَه قدرلاندیران، اَللّٰهُ تَعالٰی غا حَمد وَشُکرلَر بولسین!

یَغشی فِکر اَتمَه لی وَدؤشینمَه لیدیر کِه، هَر کیمَه هَر نِعمتی اِیبَرَن، دِینگه اَللّٰهُ تَعالٰی دیر. همَّه زادی بار اَدَن، یالنگیز اول دیر. هَر بارلیغی، هَر لحظَه بارلیقدا دُوردیران هَمیشَه اول دیر. غُوللاردأکی اُستین وَیَغشی صِفَتلار، اونینگ لُطفی وَاِحسانی دیر. یاشامی میز، عَقلیمیز، عِلمیمیز، گؤیجیمیز، گورمَگیمیز، اَشیتمَگی میز، سؤزلأپ بیلمَگیمیز، همَّه سی اونداندیر. سانَاماق بیلَه تُؤکَدیپ بیلینمَه یان دُؤرلی نِعمتلاری، یَغشیلیقلاری اِیبَرَن هَمیشَه اول دیر. اِنسانلاری قیندچیلیقلاردان، مُشکلاتدان غُوتاران، دُعالاری قَبُول اَدَن، دَردلَری، بَلاءلاری گیدیرَن هَمیشَه اولدیر. رِزقلاری یارادان وَغاویشدیران یالنگیز اول دیر. اِحسانی اول قَدَر کأندیر کِه، گُناه ایشلأنلَرینگ رِزقینی کَسمَه یأر. گُناهلاری أُوْرتمَه سی اول قَدَر کأندیر کِه، اَمرینی دینگلَهَ مَه دیک، نَهیلَریندَن ساقینمادیق آزغینلاری، هَر کیمَه رَذیل وَ

(١) اِمامِ رَبّانی، ١٠٣۴ هـ. [١۶٢۴ م.] دَه وَفات اَتدی.

رُسوا اَتمَه یأر وَنامُوس پَردَه لَرینی ییرتمایأر. عَفوی وَمَرحَمَتی اول قَدَر کأندیر کِه، جَزانی وَعَذابی حَق اَدَنلَرَه عَذاب بَرمَکدَه غیسدانمایأر. نِعمتلارینی، اِحسانلارینی، دوستلارینا وَدُشمَنلارینا ساچیأر. هیچ کِیمدَن بیر زاد اَسیرگه مَه یأر. تَمام نِعمتلارینینگ اِینگ اُؤستینی، اِینگ قَیمتلیسی بولیپ دا، دوغری یولی، سَعادَت وَغُوتیلیش یولینی گورکَزیأر. یولدان آزاشمان، جَنّتَه گیرمَگیمیز اُؤچین تَشویق بُویریأر. جَنّتدأکی سونگسیز نِعمتلارا، بیتمَز، تُؤکنمَز ذَوقلارا وَ اؤز رِضاسینا، سؤیگیسینَه غاویشیپ بیلمَه گیمیز اؤچین، سؤیگیلی پیغمبرینَه "صَلّی اَللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسلّم" اُویماغیمیزی اَمر اَدیأر. اِینهَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ نِعمتلاری گُون یالی مَیداندا دیر. باشغالاردان گلَن یَغشیلیقلار، یَنَه اوندان گلمَکدَه دیر. باشغالاری واسِطَه اَدَن، اولارا یَغشیلیق اَتمَه اِیسلَگینی بَرَن، اولارا یَغشیلیق اَدیپ بیلجَک گؤیجی، قُوّتی بَرَن، یَنَه اول دیر. مُونینگ اؤچین، هَر یَردَن، هَر کیمدَن گلَن نِعمتلاری اِیبَرَن هَمیشَه اول دیر. اوندان باشغادان یَغشیلیق، اِحسان غاراشماق، اَمانَتچیدان، اَمانَت بیر زاد دیلَه مأگه وَ فَقیردان صَدَقَه دیلَه مأگه مَنگزار. بُو سؤزلَریمیزینگ، یَریندَه وَدوغری بولدیغینی، جاهِل بولانلار هَم، عالِملار یالی، کُتی ذِهنلیلَر هَم، زَکی، بِیتی گوریشلی بولانلار یالی بیلَر. چُونکِه، دُؤشیندیریلَنلَر، مَیداندا بولان، فِکر اَتمَه گه، گرَک بولمادیق بیلگیلَردیر.

اِنسانینگ، بُو نِعمتلاری اِیبَرَن اَللّٰهُ تَعالٰی غا، گؤیجی یَتدیگی قَدَر شُکر اَتمَه سی، اِنسانلیق وَظیفَه سیدیر. عَقلینگ اَمر اَتدیگی بیر وَظیفَه، بیر بورج دیر. یؤنَه، اَللّٰهُ تَعالٰی غا اَدیلمَه سی گرَک بولان بُو شُکری یَرینَه گتیریپ بیلمَک، آنگساد بیر ایش دألدیر. چُؤنکِه اِنسانلار، یوققا سونگرام دان یارادیلان، ضَعیف، مُحتاج، عَیبلی وَقُصُورلی دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی بولسا، هَمیشَه بار، سونگسیز باردیر. عَیبلاردان، قُصُورلاردان، اُوزاقدیر. تَمام اُوستینلیکلَرینگ اَیّهَ

سیدیر. اِنسانلارینگ اَللّٰهُ تَعالٰی غا هیچ بیر باقیمدان مَنگزَشلیکلَری، یاقینلیقلاری یوقدیر. بؤیلَه عاجِز غُوللار، اؤیلَه بیر اَعلٰی اَللّٰه نینگ شأنینا یاراشار بیر شُکر اَدیپ بیلَر می؟ چؤنکِه، کأن زاد باردیر کِه، اِنسانلار اولاری گوزَل وَقیمَتلی سایار. یؤنَه، اَللّٰهُ تَعالٰی، بُولاری یامانلیق بیلَر وَ خاهلاماز. حُرمَت وَشُکر ساندیغیمیز زادلار، خاهلانمایأن، بایاق زادلار بولیپ بیلَر. مُونینگ اؤچیندیر کِه، اِنسانلار، اؤز گَمیس عَقِللاری، غیسغا نَظَرلاری بیلَه اَللّٰهُ تَعالٰی غا غارشی شُکر، حُرمَت بولیپ بیلجَک زادلاری تاپیپ بیلمَز. شُکر اَتمأگه، حُرمَت گورکزمأگه یارایان وظیفَه لَر، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ طَرفیندان بیلدیریلمَه دیکچَه، اؤگَمَک ساییلان زادلار، یامانلاماق بولیپ بیلَر.

اِینهَه، اِنسانلارینگ اَللّٰهُ تَعال غا غارشی، یُؤرَک بیلَه وَدِیل بیلَه وَبَدَن بیلَه اَتمَه لَری وَاِینانمالاری گَرک بولان شُکر بورجی، غُوللیق وَظیفَه لَر، اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندان بیلدیریلیپ وَ اونینگ سؤیگیلی پیغمبری "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وسَلّم" طَرفیندان اورتا غا غوییلیپدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ گورکزدیگی وَ اَمر اَتدیگی غوللیق وَظیفَه لَرَه (**اِسلامِیّت**) دییلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی غا شُکر، اونینگ پیغمبری نینگ گَتیردیگی یولا اویماق بیلَه بولار. بُو یولا اویمادیق، مُونینگ داشیندا غالان هیچ بیر شُکری، هیچ بیر عِبادَتی، اَللّٰهُ تَعالٰی قَبُول اَتمَز، خاهلاماز. چُؤنکِه، اِنسانلارینگ، یَغشی، گوزَل سایدیقلاری کأن زاد باردیر کِه، اِسلامیّت، بُولاری خاهلامازلیقدا، یاراماز بولدیقلارینی بیلدیرمَکدَه دیر.

دِیمَک کِه، عَقلی بولان کیشیلَرینگ، اَللّٰهُ تَعالٰی غا شُکر اَتمَک اؤچین، مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اویمالاری گَرَکدیر. اونینگ یولینا (**اِسلامیّة**) دییلَر. مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اویان آداما (**مُسلمان**) دییلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی غا شُکر اَتمأگه، یَعنی مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اویماغا (**عِبادَت اَتمَک**) دییلَر. اِسلامی بیلیملَر ایکی قِسِم دیر: دینی بیلیملَر وَفَنّی بیلملَر. دیندا رَفورمچیلار [تَجَدُّدیلَر]، دینی

بیلیملَرَه (**سِکولاستیک بیلیملَر**)، فَنّی بیلیملَرَه (**راسیونال بیلیملَر**) دِییأرلَر.
دینی بیلیملَر هَم اِیکی آیریلار:

١- یُؤرَک بیلَه اِعتقاد اَدیلمَه سی، یَعنی اِنانیلماسی گَرَک بولان بیلیملَردیر. بُوعِلملارا (**اُصُولِ دین**) وَیا (**ایمان**) بیلیملَری دِییلَر. غیسغاجَه، (**ایمان**) مُحمّد عَلَیهِ السّلامینگ بیلدیردیگی آلتی زادا اِینانماق وَاِسلامیّتی قَبُول اَتمَک وَکُفر عَلامَتلاری بولان زادلاری آیتماقدان وَغُوللانماقدان ساقینماقدیر. هَر مُسلمانینگ، کُفر عَلامَتی بولان زادلاری اؤگَرَنمَه سی وَبُولاردان ساقینماسی گَرکدیر. اِیمانی بولانَه (**مُسلمان**) دِیلَر.

٢- بَدَن بیلَه وَیا یؤرَک بیلَه اَدیلجَک وَساقینیلجاق عِبادَت بیلیملَری دیر. اَدیلمَه سی اَمر اَدیلَن بیلیملَرَه (**فَرض**)، ساقینیلماسی اَمر اَدیلَن بیلیملَرَه (**حَرام**) دِییلَر. بُولارا (**فُروعِ دین**) وَیا (اَحکامِ اِسلامیّه) وَیا (**اِسلامیّت**) بیلیملَری دِییلَر.

[هَرکیمَه اِیلکی گَرَک بولان زاد، (**کَلِمۀ تَوحید**) آیتماق وَ مُونینگ مَعنٰی سینا اِینانماقدیر. کَلِمۀ تَوحید (**لا اِلٰهَ اِلّا الله مُحمّدٌ رَّسُول الله**) دیر. مُونینگ مَعنٰی سی (اَللّٰه باردیر وَبیر دیر. مُحمّد عَلَیهِ السّلام، اونینگ پیغمبری دیر) دِیمَکدیر. مُونگا اِینانماغا (اِیمان اَتمَک) وَ(مُسلمان بولماق) دِییلَر. اِینانان کیشیگه (**مُؤمِن**) وَ (**مُسلمان**) دِییلَر. اِیمانینگ دَواملی بولماسی گَرَکدیر. مُونینگ اؤچین، کُفرَه سَبَب بولان زادلاری اَتمَکدَن وَکُفر عَلامَتی بولان زادلاری غُوللانماقدان ساقینماق گَرَکدیر.

قُرآنِ کریم اَللّٰه کلامی دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، جَبرائیل عَلَیهِ السّلام آدینداأکی مَلَک بیلَه، قُرآنِ کریمی مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اِیبَرِیپدیر. قُرآنِ کریمینگ سؤزلَری عَرَبی دیر. یؤنَه، بُو سؤزلَری یان یانا دُؤزَن اَللّٰهُ تَعالٰی دیر. قُرآنِ کریمداأکی عَرَبی سؤزلَر، اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندَن دُؤزیلَن آیَتلار حالیندا، حَرف وَ سؤز بولیپ

گلیپدیر. بُو حَرف وَ سؤزلَرینگ مَعنٰی سی کَلامِ اِلٰهی نی نَقل اَتمَکدَه دیر. بُو حَرفلارا، سؤزلَرَه (**قُرآن**) دِییلَر. کَلامِ اِلٰهی نی گورکزَن مَعنٰی لار هَم قُرآن دیر. بُو کَلامِ اِلٰهی بولان قُرآن مَخلوق دأُلدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ باشغا صِفَتلاری یالی اَزَلی وَاَبَدی دیر. جَبرائیل عَلَیهِ السّلام هَر ییل بیر **دَفعَه** گلیپ، شول وَقتَه چَنلیم اِینمیش بولان قُرآنِ کریمی، لَوح الْمَحفوظ دأکی نوبَتینا گورَه اوقییر، پیغمبریمیز هَم تَکرار اَدَردی. آخِرَتَه تَشریف اَتجَگی ییل، ایکی دَفعَه گلیپ، تمامینی اوقیدیلار. پیغمبریمیز وَ اَصحابینگ کأنی، قُرآنِ کریمینگ تمامینی یاد اَدیپتیلَر. آخِرتَه تَشریف اَتدیکلَری ییل خَلیفَه اَبُوبَکرِ صِدّیق، اَزبَر بیلَنلَری جمعلأپ، یازیغلی بولانلاری گتیردیپ، بیر هَیئَتَه بُؤتین قُرآنِ کریمی یازدیردی. بُو شَکلدَه (**مُصحَف**) دِییلَن بیر کِتاب مَیدانَه گلدی. اوتوز اؤچ مُونگ صَحابَه، بُو مُصحَفینگ هَر حَرفی نینگ تام یَریندَه بولدیغینا سؤز بیرلیگی بیلَه قَرار بَردی.

مُحمّدعَلَیهِ السّلامینگ سؤزلَرینَه (**حَدیثِ شَریف**) دِییلَر. بُولاردان، مَعنٰی سی اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندان، سؤزلَری مُحمّد عَلَیهِ السّلام طَرفیندان بولان حَدیثِ شَریفلَرَه (**حدیثِ قُدسی**) دِیلَر. حَدیث کتابلار کأندیر. بُولاردان، (**بُخاری**) وَ (**مُسلِم**) آدلی کتابلار مَشهوردیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَریندَن اِینانیلجاق بیلیملَرَه (**ایمان**)، اَدیلجَک بولانلارا (**فَرض**)، ساقینیلجاق بولانلارا (**حَرام**) دِییلَر. فَرضلارا وَحَراملارا (**اَحکامِ اِسلامیّه**) دِییلَر. اِسلامی بیلیملَردَن بیرینَه دَه اِینانمادیغا (**کافِر**) دِییلَر.

اِنسانا اِیکینجی گرک بولان زاد، یؤرَگینی پاکلَه مَکدیر. یؤرَک دِییلَندَه، اِیکی زاد دؤشینیلَر. گوگسیمیزدَه بولان اَت پارچه سینا هَم یُؤرَک دِییلیأر. قَلب دِیلَن بُو یؤرَک، حَیوانلاردا هَم باردیر. اِیکینجی یؤرَک، قَلبدا بولان، گورینمَه یان یؤرَکدیر. بُو یؤرَگه (گونگل) دِییلیأر. دینی کتابلاردا یازیغلی

بولان یؤرَک، بُو گونگلدیر. اِسلامی بیلیملَرینگ یَری بُو یؤرَکدیر. اِینانان وَ اِینانمادیق هَم بُو یؤرَکدیر. اِینانان یؤرَک، پاکدیر. اِینانمادیق یؤرَک پیسدیر، اؤلی دیر. یؤرَگینگ پاک بولماسی اؤچین غَیرَت اَتمک، بیرینجی وَظیفه میز دیر. عِبادَت اَتمَک، خاص دا نَماز اوقیماق وَاِستِغفار آیتماق یؤرَگی پاکلأر. حَرام ایشلَه مَک، یؤرَگی بوزار. پیغمبریمیز بُویردی کِه، (**کأن اِستِغفار آیدینگ! اِستِغفار دُعانی اوقیماغا دَوام اَدَنی، اَللّٰهُ تَعالٰی کَسَللیکلَردَن، هَر دَرددَن غوریير. هیچ یادینا گلمَه جَک یَردَن رِزقلاندیرار**) اِستِغفار (**اَستَغفِرُ اللّٰه**) دیمَکدیر. دُعالارینگ قَبُول بولماسی اؤچین، اوقیانینگ مُسلمان بولماسی، گُناهلارینا تَوبَه اَتمَه سی، مَعنٰی سینی بیلیپ وَاینانیپ آیتماسی گرَکدیر. غارالان یؤرَک بیلَه اَدیلَن دُعا قَبُول بولماز. اؤچ دَفعَه دُعا اوقِیانینگ وَبأش وَقت نَمازا دَوام اَدَنینگ یُؤرَگی هَم پاکلَنَر وَآیتماغا باشلار. یُؤرَک آیتمان یؤنَه آغیز بیلَه اَدیلَن دُعانینگ فائِدا سی بولماز.

دینِ اِسلامینگ بیلدیردیگی دینی بیلیملَر، (**اَهلِ سُنّت**) عالِملارینگ کتابلاریندا یازیغلی بولان بیلیملَردیر. اَهلِ سُنّت عالِملارینگ بیلدیردیکلَری اِیمان وَ اِسلامی بیلیملَر آراسیندا، مَعنٰی لاری آچیق بولان (**نَصّ لار**)دان یَعنی آیَةِ کَریمَه لَردَن وَحَدیثِ شَریفلَردَن بیرینَه اِینانمادیق (**کافِر**) بولار. اِینانمادیغینی گیزلَه سَه، (**مُنافِق**) دِییلَر. هَم گیزلَه سَه، هَم دَه، مُسلمان گورینیپ مُسلمانلاری آلداماغا اُوغراشسا، مُونگه (**زِندیق**) دِییلَر. مَعنٰی سی آچیق بولمادیق نَصّ لاری یالنگیش تأویل اَدیپ، یالنگیش اِینانسا کافِر بولماز. یؤنَه اَهلِ سُنّتینگ دوغری یولیندان آیریلدیغی اؤچین، جَهنّمَه گیرجکدیر. بُو آدام، مَعنٰی سی آچیق بولان نَصّ لارا اِیناندیغی اؤچین، عَذابدا سونگسیز غالمایجاق، جَهنّمدَن چیقاریلیپ جَنّتَه غوییلجاقدیر. بُولارا (**اَهلِ بِدعَت**) وَیا (**ضَلالَت فِرقَه لاری**) دِییلَر. یَتمیش اِیکی دؤرلی ضَلالَت

فِرقَه باردیر. بُولارینگ وَکافِرلَرینگ، مُرتَدلَرینگ اَتدیکلَری عِبادَتلارینگ وَاِنسانلارا اَتدیکلَری یَغشیلیقلارینگ، خِدمَتلارینگ هیچ بیری قَبُول اَدیلمَز، آخِرَتدَه اِیشَه یاراماز. اِعتِقادی دوغری بولان مُسلمانلارا (**اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة**) وَیا (**سُنّی**) دِییلَر. سُنّی بولانلار، عِبادَت اَتمکدَه دؤرت مَذهَبَه آیریلیپدیرلار. بُودؤرت مَذهبدَه بولانلار، بیربیری لَرینینگ اَهلِ سُنّت بولدیقلارینی بیلَرلَر وَسؤییشَرلَر. دؤرت مَذهَبدَن بیریندَه بولمادیق آدام، اَهلِ سُنّت بولماز. اَهلِ سُنّت بولمادیغینگ هَم، کافِر وَیا اَهلِ بِدعَت بولجاغی، اِمامِ رَبّانی نینگ مَکتوبلاریندا، خاص هَم بیرینجِی جِلدینگ اِیکی یؤز سَگسَن آلتینجی مَکتوبیندا وَ (**دُرّ المُختارینگ**) طَحطاوی حاشِیه سینینگ (ذَبایِح) قِسمیندا وَ (**اَلبَصائِر لِمُنکِری التَوسّلِ بِاَهلِ المَقابِر**) آدلی کتابدا وَثیقَه لاری بیلَه یازیغلیدیر. بُو اِیکی کِتاب عَرَبی دیرلار. اِیکینجیسی، هِندُستاندا یازیلیپ وَچاپ اَدیلیپ، ۱۳۹۵هـ. [۱۹۷۵م.] ییلیندا وَسونگ اِستانبُولدا حَقیقَت کِتاب اؤیی طَرَفیندان اوفسَت یولی بیله کأن ساندا چاپ اَدیلَندیر.

دؤرت مَذهبدَن بیرینَه گورَه عِبادَت اَدَنلَر، گُناه اَتسَه لَر وَیا عِبادَتلاریندا کَم کَسِر اَتسَه لَر وَتَوبَه اَتسَه لَر، گُناهلاری عَفُو بولار. تَوبَه اَتمَه سَه لَر، اَللّٰهُ تَعالٰی، بُولاری، اِیسلَه‌سَه عَفُو اَدَر، جَهنّمَه هیچ غویماز. اِیسلَه‌سَه، گُناهلاری قَدر، عَذاب بَرسَه هَم، یَنَه عَذابدان غوتیلجاقدیرلار. دیندا ضَرُوری بَللی بولان، یَعنی جاهِللارینگ هَم اَشیتدیکلَری، آچیق بیلگیلَردَن بیرینَه هَم اِینانمادیقلار، جَهنّمدَه سونگسیز عَذاب چکجکدیرلَر. بُولارا (**کافِر**) وَ (**مُرتَد**) دِییلَر.

کافِرلَر، کتابلی وَکِتابسیز دِییپ ایکیگه آیریلار. مُسلمان اَولادی قا، سونگ دیندان چیقیپ کافِر بولانَه، (**مُرتَد**) دِییلَر. اِبنِ عابِدین "رَحمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی"، شِرک سَبَبی بیلَه نِکاح سی حَرام بولانلار بَحثیندا دِییأر کِه، (مُرتَد، مُلحِد، زِندیق، مَجُوسی، بُت پَرَست، قَدیم یُونان فَلسَفَه چیلَر، مُنافِق، یَتمیش

اِیکی فِرقَه دان حَدّینی آشیپ کافِر بولانلار، [بِرَهمَن، بُودیست]، باطِنی، اِباهی وَدُرزی دِییلَن کیشیلَر، هَمّه سی کِتابسیز کافِردیرلَر). کَمُونیستلار بیلَه مَصونلار هَم بؤیلَه دیر. خِرِستِیانلارینگ وَ یَهودیلَرینگ، گوکدَن اِینَن وَسونگرادان اَویریلیپ بوزیلان (**تَورات**) وَ (**اِنجیل**) کِتابلارا اِینانانلاری کِتابلی کافِردیر. بُولار، قایسی بیر مَخلوقدا (اُلوهیّت صِفَت) بولدیغینا اِینانسا، (مُشرِک) بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ (صِفات ذاتیّه)سینَه وَ(صِفاتِ ثُبوتیّه)سینَه (اُلوهیّت صِفَتلاری) دِییلَر.

کِتابلی وَیا کِتابسیز قایسی بیر کافِر، مُسلمان بولسا، جَهنّمَه گیرمَکدَن غُوتیلار. هیچ گُناهسیز پاک بیر مُسلمان بولار. یؤنَه، (سُنّی) بیر مُسلمان بولماسی گرَکدیر. سُنّی بولماق دِیمَک، اَهلِ سُنّت عالِملاردان بیرینینگ "رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعالٰی" کِتابینی اوقییپ، اؤگرَنیپ، اِیمانینینگ، سؤزلَرینینگ وَایشلَرینینگ مُونگه گورَه بولماسی دِیمَکدیر. دُنیادا بیر اِنسانینگ مُسلمان بولیپ بولمادیغی، ضَرُورَت بولمان، آیانجَه آیتدیغی سؤزلَریندَن وَ ایشلَریندَن بَللی بولار. بُو اِنسانینگ آخِرَتَه ایمانلی گیدیپ گیتمَه دیگی، آخِر دَمیندَه بَللی بولار. اُولاقان گُناه ایشلأن اَرکَک وَیا عَیال بیر مُسلمان، پاک یُؤرَک بیلَه، تَوبَه اَتسَه، گُناهلاری، حَتماً عَفُو بولار. گُناهسیز تَرتَمیز بولار. (تَوبَه) نینگ نأمَه بولدیغی وَتَوبَه نینگ نأهیل اَدیلجَگی عِلمِ حال کِتابلاردا، مَثَلاً تُرکچَه وَعَرَبچَه (ایمان وَاِسلام) وَ(سَعادَتِ اَبَدیّه) آدلی کتابلاردا اُوزین یازیغلیدیر.

–٢–

اِیمان وَ اِسلام

بُو (**اِعتِقادنامَه**) کتابدا، رَسُول اللّٰه نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" (**ایمانی وَاِسلامی**) بیلدیرَن بیر حَدیثِ شَریفی آچیقلانجاقدیر. بُو حَدیثِ شَریفینگ بَرَکَتی بیلَه، مُسلمانلارینگ اِعتِقادلارینینگ تَماملانجاغینی

[گؤیچلَنجَگینی]، بؤیلَه جَه، صَلاحَه وَسَعادَتَه غاویشجاقلارینی وَجُرمی، گُناهسی کوپ بولان بُو خالِدینگ هَم "قُدِّسَ سِرُّه" غُوتیلماسینا سَبَب بولجاغینی اُمید اَدِیأرین.

هیچ بیر زادا مُحتاج بولمادیق وَکَرَمی، اِحسانی بول بولان وَغُوللارینا کأن رَحم اَدَن اَللّٰهُ تَعالٰی غا گوزَل اِعتِقادیم شؤیلَه دیر کِه، سَرمایَه سی آز، یؤزَگی قَرَه بولان بُو فَقیر خالِدینگ یَرسیز سؤزلَرینی عَفُو بُویرسین وَکَمیس عِبادَتلارینی قَبُول اَیلَه سین! یالانجی، آلدایجی شَیطانینگ یامانلیقلاریندان [وَاِسلام دُشمَنلاری نینگ یالان یالنگیش سؤزلَرینَه وَیازیلارینا آلدانماقدان] غوربیپ، شاد اَیلَه سین! مَرحَمَتلی لَرینگ اِینگ مَرحَمَتلیسی وَ سَخی لارینگ اِینگ جومَردی دِینگه اَللّٰهُ تَعالٰی دیر.

اِسلامی عالِملار بُویردی کِه، (**مُکَلَّف**) بولان، یَعنی عاقِل وَ بالِغ بولان، عَیال، اَرکَک هَر مُسلمانینگ، [اَللّٰهُ تَعالٰی نی تانیماسی، بیلمَه سی، یَعنی] اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ صِفاتِ ذاتیّه سینی وَصِفاتِ ثُبوتیّه سینی، دوغری بیلمَه سی وَاِینانماسی گَرَکدیر. هَر کیمَه اِیلک فَرض بولان زاد بُو دیر. بیلمَزلیک عُذر بولماز. بیلمَزلیک گُناه بولار. اَحمَد اوغلی خالِدِ بَغدادی نینگ بُو کِتابی یازماسی، باشغالارا اؤستینلیک وَبیلگینلیک ساتماق وَمَشهور بولماق اؤچین دألدیر. بیر یادِگار، بیر خِدمَت غویماق اؤچیندیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، بُو عاجِز بولان خالِدا[١] وَتَمام مُسلمانلارا اؤز قُدرَتی بیلَه وَرَسُولی نینگ مُبارَک رُوحی نینگ کُمَکگی بیلَه اِمداد اَیلَه سین! آمین.

[اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ (**صِفاتِ ذاتیّه**) سی آلتی دیر. بُولار: **وُجود، قِدَم، بَقاء، وَحدانِیّة، مُخالَفَةٌ لِلحَوادِیث وَقِیامٌ بِنَفسِهِ** دیر. وُجُود، اؤز اؤزیندَن

---

(١) خالِدِ بَغدادی، ١٢٤٢ هـ. [١٨٢٦ م.] بیلینده شام دَه وَفات آتدی.

بار بولماق دِیمَکدیر. قِدَم، بارلیغی نینگ اؤنگی وَباشلانغیجی نینگ یوق بولماسی دیر. بَقاء، بارلیغی نینگ سونگسیز بولماسیدیر، هیچ یوق بولمایجاقدیر. وَحدانیّة، هیچ بیر باقیمدان شَریکی، نَظیری، مَنگزَشی نینگ یوقلیغی دیر. مُخالِفَةٌ لِلحَوادِث، هیچ بیر زادیندا، هیچ بیر مَخلوقَه، هیچ بیر باقیمدان مَنگزَمَز دِیمَکدیر. قِیامِ بِنَفسِهِ، بارلیغی اؤزینِدَندیر، هَمیشَه بار بولماسی اؤچین، هیچ بیر زادا مُحتاج دألدیر، دِیمَکدیر. بُو آلتی صِفَتینگ هیچ بیری، مَخلوقلارینگ هیچ بیریندَه یوقدیر. بُولارینگ، مَخلوقلارا هیچ بیر صُورَتدا تَعَلُّقلاری، باغلیلیقلاری هَم یوقدیر. بَعضی عالِملار، وَحدانِیّت وَمُخالِفَةٌ لِلحَوادِثینگ عَینی بولدیقلارینی آیدیپ، (**صِفاتِ ذاتیّه بأش دیر**) دِییپدیرلَر].

اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغا بولان هَمَّه زادا، (**ما سِوا**) وَیا (**عالَم**) دِییلَر. شُو وَقت (**طَبیعَت**) دِییأرلَر. عالَملَرینگ هَمَّه سی یوقتی، هَمَّه سینی اَللّٰهُ تَعالٰی یاراتدی. عالَملَرینگ هَمَّه سی، مُمکِن دیر وَحادِث دیر. یَعنی، یوق قا بار بولیپ بیلَر وَبارقا یوق بولیپ بیلَرلَر وَیوققا بار بولاندیرلار. (**اَللّٰهُ تَعالٰی بارتی، هیچ بیر زاد یوقتی**) دِییَن حَدیثِ شَریف مُونی بیلدیرمَکدَه دیر.

عالَمینگ حادِث بولدیغینی گورکَزَن اِیکینجی بیر دَلیل هَم، عالَمینگ هَر وَقت بوزیلیپ اَویریلمَه سیدیر. هَر زاد اَویریلمَکدَه دیر. قَدیم بولان زاد بولسا، هیچ اَویریلمَز. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ ذاتی [یَعنی اؤزی] وَصِفَتلاری بؤیلَه دیر. بُولار هیچ اَویریلمَز. [حال بُو کِه عالَمدَه، فِزیکی حادِثَه لاردا، مادّه لرینگ حال اَویرمَه سی بولیأر. کیمیاء رَآکسِیونلاریندا، مادّه لرینگ اَصلی اَویریلیأر. جِسملَرینگ یوق بولیپ باشغا جِسملَرَه دؤندیگینی گوریأرس. شُو وَقت، تازَه بیلینَن اَتُم اَویریلمَه لَریندَه وَمَغزي رَآکسِیونلاردا، مَادّه، اَلَمنت هَم یوق بولیأر. اَنَرژی گَه دؤنیأر.] عالَملَرینگ بؤیلَه اَویریلمَه لَری، بیربیریلَریندَن حاصِل بولمالاری، سونگسیزدان گلیپ بیلمَز. بیر باشلانغیجی بولماسی،

یوقدان بار اَدیلَن اِیلکی مادّه لردن، اَلَمنتلَردَن حاصِل بولمالاری گرَکدیر.

عالَمینگ مُکِن بولدیغینا، یَعنی یوققا بار بولیپ بیلجَگینَه باشغا بیر دَلیل هَم، عالَمینگ حادِث بولماسیدیر. یَعنی، هَمّه زادینگ یوققا بار بولمالاری دیر. [وُجود، بار بولماق دِیمَکدیر. اؤچ دُؤرلی وُجود باردیر: بیرینجیسی (**وَاجِبُ الوُجود**) دیر. یَعنی، بارلیغی گرَک بولان وُجود دیر. هَمیشَه باردیر. اؤنگچَه لَری وَ سونگسیز سونگلاری هیچ یوق بولیپ بیلمَز. دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی واجِبِ الوُجود دیر. اِیکینجیسی، (**مُمتَنِعُ الوُجود**) دیر. یَعنی، بار بولیپ بیلمَز. هَمیشَه یوغالماسی گرَکدیر. شَریک بارِئ بؤیلَه دیر. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی غا اورتاق، اَللّٰهُ تَعالٰی یالی اِیکینجی بیر تانگری بار بولیپ بیلمَز. اؤچینجیسی، (**مُمکِنُ الوُجود**) دیر. یَعنی، بار هَم بولیپ بیلَر، یوق هَم بولیپ بیلَر. تَمام عالَملَر، مَخلوقلارینگ هَمَّه سی بؤیلَه دیر. (**وُجود**) کَلِمَه نینگ تَرسی (**عَدَم**) کَلِمَه دیر. عَدَم، یوقلیق دِیمَکدیر. عالَملَر، یَعنی هَمّه زاد، بار بولمازدان اؤنگچه عَدَم دَه تی. یَعنی یوقتیلار.]

مَوجُود، یَعنی، بار بولان زاد اِیکی دیر: بیری (**مُمکِن**)، اِیکینجیسی (**واجِب**)دیر. اَگر مَوجُود، دِینگه مُمکن بولساتی وَ واجِبِ الوُجود بولماساتی، هیچ بیرزاد بار بولیپ بیلمَزتی. [چُؤنکِه، یوققا بار بولماق، بیر تَغیرات دیر، بیر حادِثَه دیر. فِزیک بیلگیمیزَه گورَه، هَر جِسمدَه بیر حادِثَه بولماسی اؤچین، بُو جِسمَه داشاردان بیر قُوّتینگ تأثیر اَتمَه سی، بُو قُوّتینگ مَنشَئی نینگ، بُو جِسمدَن اؤنگچَه مَوجود بولماسی گرَکدیر.] مُونینگ اؤچین، مُمکِن بولان مَوجُود، اؤز اؤزینَه بار بولیپ بیلمَز وَبارلیقدا دُوریپ بیلمَز. اونگا بیر قُوّت تأثیر اَتمَه سَه تی، هَمیشَه یوقلیقدا غالارتی. بار بولیپ بیلمَزتی. اؤزینی بار اَدیپ بیلمَه دیک، باشغا مُمکنلَری هَم اَلبَتّه خَلق اَدیپ بیلمَز، یارادیپ بیلمَز. مُمکِنی یارادانینگ، واجِبِ الوُجود بولماسی گرَکدیر. عالَمینگ بار

بولماسی، مُونی یوقدان بار اَدَن بیر یارادیجی نینگ بار بولدیغینی گورکَزیأر. گوریلیأر کِه، حادِث بولمان وَمُمکِن بولمان، یَعنی هَمیشَه بار بولیپ، تمام مُمکِن لَرینگ بیریجیک یارادیجیسی، دینگه واجِبِ الوُجود دیر. اول قَدیم دیر. یَعنی هَمیشَه بارتی. واجِبِ الوُجود دِیمَک، وُجودی باشغادان بولمان دِینگه اؤزیندَن دیر. یَعنی اؤز اؤزینَه هَمیشَه باردیر. باشَغانینگ طَرفیندان یارادیلان دأِلدیر. اَگر بؤیلَه بولماسا، مُمکِن وَحادِث بولماسی، باشغانینگ طَرفیندان یارادیلماسی گرَک بولار. بُو بولسا، فِکر اَدیلَه نینگ تَرسینَه بولان بیر نَتیجَه دیر. فارِسی دا (**خُدا**) دِیمَک، اؤز اؤزینَه هَمیشَه بولیجی، یَعنی قَدیم دِیمَکدیر. [کِتابیمیزینگ ٨ لَنجی مادّه سیندَه، ١٤٣ لَنجی صَفحه سیندا، خاص وَسیع بیلگی باردیر. لُطفاً اوندان هَم اوقیینگ!]

عالَملَرینگ، شاشیلجاق بیر نِظام اِیچیندَه بولدیقلارینی گوریأریس. فَنّ، هَر ییل بُولارینگ تازَه لَرینی کَشف اَتمَکدَه دیر. بُو نِظامی یارادانینگ، (**حَیّ**) دیری، (**عالِم**) بیلیجی، (**قادِر**) گؤیجی یَتیجی، (**مُرید**) اِیسلَه ییجی، (**سَمیع**) اَشتیجی، (**بَصیر**) گوریجی، (**مُتَکلِّم**) سؤزلَه ییجی وَ (**خالِق**) یارادیجی بولماسی گرَکدیر. چُؤنکِه، اؤلمک وَجاهِل بولماق وَگؤیجی یَتمَزلیک وَ زُور بیلَه اَتمَک، کَرلیک وَکؤرلیک وَلال بولماق، هَر بیری آیری آیری قُصُوردیر، اُوتانیلجاق زادلاردیر. بُو کائِناتی، بُو عالَمی، بُو نِظامدا یاراداندا وَ یوق بولماقدان غورییاندا، بؤیلَه قُصُورلی صِفَتلارینگ بولماسی بولجاق زاد دأِلدیر.

[اَتُم دان ییلدیزلارا قَدَر هَر بارلیق بیربیر حِساب بیلَه، قانُون بیلَه یارادیلیپدیر. فِزیکدَه، کیمیاءدا، آسترونُومیدا وَ بِیُولوژیدا کَشف اَدیلیپ بیلَن قانونلاردأکی، باغلیلیقلاردأکی نِظام، عَقللارا حَیرَت بَرمکدَه دیر. داروین هَم، (گوزینگ بولیشیندأکی نِظامی، اِینجَه لیکلَری فِکر اَتدیکچَه، حَیرَتدَن جِنّنانجاق یالی بولیأرین) دِیمَه گه مجبور غالیپدیر. هَوّا، یؤزدَه ٧٨ آزوت، ٢١

اوکسیژَن وَ ١صوی گازلارینگ غاریشیمی دیر. بیلَه شیک دأل، غاریشیمدیر. اوکسیژَن یؤزدَه ٢١ دَن کأن بولساتی، اؤیکَنلَریمیزی یاقاردی. ٢١ دَن آز بولساتی، غاندأکی غِذا مادّه لری یاقیپ بیلمَزتی. اِنسانلار وَحَیوانلار، یاشاپ بیلمَزتی. بُو٢١ مِقداری، هَر یَردَه وَقاردا یاغمُردا اَویریلمَه یأر. بُو بولسا اُولاقان بیر نِعمَت دیر. اَللّٰه نینگ بارلیغینی، قُدرَتینی وَمَرحَمَتینی گورکَزمَه یأر می؟ بُو خارِقَه یانیندا، گوزینگ بولیشی هیچ غالماقدادیر. فَنّ بیلیملَریندَه اوقودیلان تَمام قانونلاری، اینجَه حِسابلاری، فورمُوللَری یارادان، هیچ نُقصان صِفتلی بولار می؟]

مُوندان باشغا، آدی گچَن کَمال صِفتلارینی، مَخلوقلاریندا هَم گوریأریس. بُولاری، مَخلوقلاریندا یارادیپدیر. بُو صِفتلار، اؤزیندَه بولماساتی، مَخلوقلاردا ناحیللی یارادیپ بیلَرتی؟ اؤزیندَه بولماساتی، مَخلوقلار اوندان اُؤستینرأک بولارلارتی.

یَنَه دِییأریس کِه، عالَملَری یاراداندا، تَمام کَمال، اُؤستین صِفتلارینگ بولماسی وَنُقصان صِفتلاردان هیچ بیرینینگ یوق بولماسی گَرَکدیر. چُؤنکِه نُقصان، قُصُورلی بولان، خُدا، یارادیجی بولیپ بیلمَز.

عَقلینگ گورکَزدیگی بُو دَلیللَری بیر یانا غویساق، آیَةِ کَریمَه لَر وَحدیثِ شَریفلَر هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَمال صِفتلاری بولدیغینی آچیق آیان بیلدیرمَکدَه دیر. مُوندا شُبهَه اَتمَک جائِز دألدیر. شُبهَه اَتمَک کُفرَه سَبَب بولار. یوقاریدا یازیغلی سَکِّز کَمال صِفَتینا (**صِفاتِ ثُبوتیّه**) دِییلَر. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ صِفاتِ ثُبوتیّه سی سَکِّزدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی دا تَمام کَمال صِفَتلار باردیر. اونینگ ذاتیندا وَصِفَتلاریندا وَایشلَریندَه هیچ بیر قُصُور وَ غاریشیقلیق وَفَرقلیلیق یوقدیر. (**صِفاتِ ذاتیّه**) وَ (**صِفاتِ ثُبوتیّه**) غا (**اُلوهیّة صِفَتلاری**) دِییلَر. بیر مَخلوقدا اُلوهیّت صِفَتی بار بولدیغینا اِینانان (**مُشرِك**) بولار.

-٣-

اِسلامینگ شرطلاری

تَمام عالَملَری، هَر لَحظَه بارلیقدا دُوردیران وَهَر لَحظَه حاضِر وَناظِر بولان وَتَمام یَغشیلیقلارینگ وَ نِعمتلارینگ بَریجیسی بولان اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کُمَگی بیلَه اِیندی، پیغمبریمیزینگ "صَلّی اَللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" مُبارَک سؤزینی آچیقلاماغا باشلایأریس.

مُسلمانلارینگ قَهرَمان اِمامی، اَصحابِ کِرامینگ عالی لاریندان، هَمیشَه دوغری سؤزی بیلَه مَشهور، سؤیگیلی اُولیمیز، عُمر بِن خَطّاب "رَضیَ اللّٰهُ عَنه" بُویریأر کِه:

(اؤیلَه بیر گونتی کِه، اَصحابِ کِرام دان بیر ناچَه میز حَضرَتِ رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اَللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" حُضُوریندا وَ خِدمَتینداتیق). اول گون، اول ساعَت، اؤیلَه شَرَفلی، اؤیلَه قیمَتلی وَهیچ اَلَه گچمَز بیر گونتی. اول گون، رَسُولُ الله نینگ صُحبَتیندَه، یانیندا بولماق بیلَه شَرَفلَنمَک، رُوحلارا غِذا بولان، جانلارا ذَوق وَصَفا بَرَن مُبارَک جَمالینی گورمَک نَصّیب بولیپتی. بُو گونینگ شَرَفینی، قِیمَتینی دؤشیندیریپ بیلمَک اؤچین، (اؤیلَه بیر گونتی کِه...) بُویردی. جَبرائیل عَلَیهِ السّلامی اِنسان شَکلیندَه گورمَک، اونینگ سَسینی اَشیتمَک، غُوللارینگ مُحتاج بولدیغی بیلگینی، غایَت گوزَل وَآچیق اَدیپ، رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم" مُبارَک آغزیندان اَشیتمَک نَصیب بولان بیر گون یالی، شَرَفلی وَقیمَتلی بیر وَقت تاپیلیپ بیلَرمی؟

(اول وَقت، آی دوغان یالی، بیر ذات یانیمیزا گلدی. اَگین باشی غاتی آق، ساچلاری غاتی قَرا تی. اُؤستیندَه توز توپراق، دَر یالی یولچیلیق عَلامَتلاری گوریلمَه یأردی. رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" اَصحابی بولان بیزلَردَن هیچ بیریمیز اونی تانیمَه یأردیک. یَعنی، گوریپ بیلدیگیمیز

کیشیلَردَن دألتی. رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللهُ عَلَیهِ وَسلّم" حُضُورینْدا اوتوردی. دیزلَارینی، مُبارَک دیزلارینا یاناشدیردی). بُو گلَن، جَبرائیل آدیندأکی مَلَک تی. اِنسان شَکلینَه گیرمیشتی. جَبرائیل عَلَیهِ السّلامینگ بؤیلَه اوتورماسی، اَدَبَه اویمایان یالی گورینسَه هَم، بُو حالی، مُهم بیر زادی بیلدیرمکدَه دیر. یَعنی، دینی عِلم اؤگرَنمَک اؤچین اُوتانمانینگ دوغری بولمادیغینی وَاُستادا غُرور، کِبر یاراشمایجاغینی گورکَزیأندیر. هَر کیمینگ، دیندا اؤگرَنمَک اِیسلَه دیکلَرینی، مُعَلّملَرَه آزاد وَچَکینمأن سوراماسی گرَک بولدیغینی جَبرائیل عَلَیهِ السّلام، اَصحابِ کِراما، بُو حالی بیلَه، دؤشیندیرمَکدَه دیر. چُؤنکِه، دین اؤگرنمَکدَه اوتانماق وَ اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ حَقّینی تؤلَه مکدَه وَ اؤگرَتمَکدَه وَ اؤگرَنمَکدَه چَکینمَک دوغری بولماز.

(اول ذاتِ شَریف، اَللَرینی حَضرَت رَسُولِ اَکرمینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" مُبارَک دیزلَارینینگ اُستینَه غویدی. رَسُولُ الله غا سوراپ، **یا رَسُولَ الله! مانگه اِسلامیّتی، مُسلمانلیغی آید**) دیدی.

(**اِسلام**) **دِیمَک**، لُغَت دا، بویین بؤکیپ تَسلیم بولماق دِیمَکدیر. رَسُولُ الله "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم"، اِسلام سؤزی نینگ، اِسلامیّتدَه بأش اَصل سُتونینگ آدی بولدیغینی شؤیلَه بَیان بُویردی: رَسُولِ اَکرم "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" بُویردی کِه:

١- اِسلامینگ شَرطلاریندان بیرینجیسی (**کَلِمۀ شَهادَت گتیرمَکدیر**). کَلِمۀ شَهادت گتیرمَک دِیمَک، (**اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُه**) دِیمَکدیر. یَعنی، عاقِل وَ بالِغ بولان وَ گپلاپ بیلَن کیشینینگ، (**یَردَه وَ گوکدَه، اوندان باشغا، عِبادَت اَدیلمَه گه حَقّی بولان وَ غُوللیق اَتمَه گه لائِق بولان هیچ بیر زاد وَ هیچ کیم یوقدیر. حَقیقی مَعبُود دینگه، اَللّٰهُ تَعالٰی دیر**). اول، واجِبِ الوُجود دیر. هَر اؤستینلیک اوندا دیر.

اوندا هیچ بیر قُصُور یوقدیر. اونینگ اِسمی (اَللّٰه) دیر، دِیمَه سی وَ قَطعی بولیپ یُؤرَک بیلَه اِینانماسیدیر. وَ یَنَه، اول گُل رَنکلی، آق قِرمیزی، پارلاق، سؤیِیملی یؤزلی وَ قَرا غاشلی وَ قَرا گوزلی، مُبارَک مانگلاییِ آچیق، گوزَل خُویلی، گولگه سی یَرَه دؤشمَز وَ سُؤیِچی سؤزلی، عَرَبِستاندا مَکّه دَه دُنیاغا گلدیگی اؤچین عَرَب دِییلَن، هاشِمی اَولادیندان (**عَبدُ الله نینگ اوغلی مُحمّد آدینداَکی ذاتِ عالی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ غُولی وَ رَسُولی دیر، یَعنی پیغمبَری دیر**). وَهَب نینگ غیزی بولان حَضرَتِ آمِنَه نینگ اوغلی دیر. [میلادی٥٧١ لَنجی ییلینگ، دؤردینجی آیی نینگ٢٠ سینَه دُوشَنبَه گون دَانگ وَقتی آغاراندا] مَکّه شَهریندَه دُنیاغا تَشریف اَتدی. قِرق یاشیندا قا پیغَمبَر بولدیغی اؤزینَه بیلدیریلدی. بُو یِیلَه (**بِعثَت یِیلی**) دِییلَر. مُوندان سونگ، اون اؤچ ییل مَکّه دَه، اِنسانلاری دینِ اِسلاما دَعوَت اَتدی. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمری بیلَه، مَدینَه شَهرینَه هِجرَت اَتدی. بُو یَردَه اِسلامیَّتی هَر طَرَفه نَشر اَتدی. هِجرَتدَن اون ییل سونگ، یَعنی میلادینگ ٦٣٢ لَنجی یِیلی آلتینجی آییندا، رَبیعُ الاَوّل آیینگ ١٢ سی دُوشَنبَه گون مَدینَه دَه وَفات اَتدی. [تاریخچیلارا گورَه، مَکَّۀِ مُکرّمَه دَن مَدینَۀِ مُنَوّرَه شَهرینَه هِجرَتیندَه، میلادینگ ٦٢٢ لَنجی ییلیندا، صَفَر آیینگ یِیگریمی یَدینجی پَنچشَنبَه گونی آقشاما یاقین ثَور داغینداَکی غارا گیردی. دُوشَنبَه گیجَه غاردان چیقیپ، اَفرَنجی دوقّزینجی آیینگ ٢٠لَنجی وَ رُومی دوقّزینجی آیینگ یَدینجی وَ رَبیعُ الاَوّل آیینگ سَکّزی دُوشَنبَه گون مَدینَه شَهرینینگ قُباء اوبَه سینا آیاق باسدی. بُو مَسعُود گون، مُسلمانلارینگ (**هِجری شَمسی**) ییل باشی بولدی. شیعَه لارینگ هِجری شَمسی ییل باشلانغیجی، مُوندان آلتی آی اَوَّل دیر. یَعنی، آتَش پَرَست مَجُوسی کافِرلَرینگ نَورُوز بایراملاری بولان ٢٠ مارچ گونی باشلاماقدا دیر. گیجَه بیلَه گوندیزینگ بَرابَر

بولدیغی پَنچشَنبَه گونی هَم قُباءدا غالیپ جُمعَه گونی آیریلدی. اول گون مَدینَه گه گیردی. اول پیلینگ مُحرّم آیی نینگ بیرینجی گونی هَم، (**هِجری قَمَری**) ییل باشی قَبُول اَدیلدی. بُو قَمَری ییل باشی، یَدینجی آیینگ اون آلتینجی جُمعَه گونی تی. قایسی بیر میلادی ییل باشی نینگ دَنگ گلدیگی هِجری شَمسی ییل، بُو میلادی تازَه ییلدان ۶۲۲ ییل آزدیر. قایسی بیر هِجری شَمسی ییل باشی نینگ دَنگ گلدیگی میلادی ییل، بُو تازَه هِجری شَمسی ییلدان ۶۲۱ ییل کأندیر.]

۲- اِسلامینگ بأش شَرطیندان ایکینجیسی، شَرطلارینا وَفَرضلارینا اُویغین اَدیپ، هَر گون بأش دَفعَه (**وَقتی گلَندَه، نماز اوقیماقدیر**). هَر مُسلمانینگ، هَر گون، وَقتلاری گلَندَه، بأش دَفعَه نماز اوقیماسی وَ هَر بیرینی وَقتیندا اوقیدیغینی بیلمَه سی فَرضدیر. جاهِللارینگ، مذهَبسیزلَرینگ حاضِرلادیقلاری یالنگیش تَقویملارا باقیپ، وَقتیندان اؤنگ اوقیماق اُولاقان گُناه بولار وَ بُو نماز صَحیح بولماز. هَم دَه، اؤیلأنینگ اَوّلقی سُنّتی نینگ وَ آقشامینگ فَرضی نینگ کَراهَت وَقتیندا اوقیلماسینا سَبَب بولیاندیر. [نماز وَقتی نینگ گلدیگی، مُؤَذّنینگ اَذان آیتماسی بیلَه بیلینَر. کافِرلَرینگ، اَهلِ بِدعَتینگ آیتدیغی وَ مِکرُوفُون یالی چالینان زادلارینگ سَسلَرینَه (**اَذانِ مُحمّدی**) دِییلمَز.] نمازلاری؛ فَرضلارینا، وَاجِبلارینا، سُنّتلَرینَه دِقّت اَدیپ وَگونگلینی اَللهُ تَعالٰی غا بَریپ، وَقتلارینی گچیرمأن اوقیمالیدیر. قُرآنِ کریمدَه، نمازا (**صَلاة**) بُویریلیأر. صَلاة؛ لُغَتدا اِنسانینگ دُعا اَتمَه سی، مَلَکلَرینگ اِستِغفار اَتمَه سی، اَللهُ تَعالٰی نینگ مَرحَمَت اَتمَه سی، رَحمی گلمَه سی دِیمَکدیر. اِسلامیّتدَه (**صَلاة**) دِیمَک؛ عِلمِ حال کِتابلاردا بیلدیریلدیگی شَکلدَه، بَلّی حَرکتلَری اَتمَک وَبَلّی زادلاری اوقیماق دِیمَکدیر. نماز اوقیماغا (**اِفتِتاح تَکبیر**) بیله باشلانار. یَعنی اَرکَکلَرینگ اَللَرینی غولاقلارینا غالدیریپ

گؤبَک آستینا وَعَیاللارینگ اَللَرینی اومیزینینگ دَنگینَه غالدیریپ، گوگس اُستینَه اِیندیریأرقا، (اَللهُ اَکبَر) دیمَه لَری بیلَه باشلانار. آخِرقی اوتوریشدا، باشی ساغ وَ چَپ اوموزلارا دؤندیریپ، سَلام بَریلیپ تمَاملانار.

۳- اِسلامینگ بأش شَرطیندان اؤچینجیسی، (**مالینینگ زَکاتینی بَرمَکدیر**). زَکاتینگ لُغَت مَعنٰی سی، پاکلیک وَ اؤگَمَک وَ یَغشی، گوزَل حالَه گلمَک دِیمَکدیر. اِسلامیّتدَه زَکات دِیمَک؛ اِحتِیاجیندان کأن وَ (**نِصاب**) دِییلَن بَلّی بیر حَدّ مِقدارِیندا (**زَکات مالی**) بولان کیشینینگ، مالینینگ بَلّی مِقدارینی آییریپ، قُرآنِ کریمَدَه بیلدیریلَن مُسلمانلارا، مِنّت اَتمَأن بَرمَه سی دِیمَکدیر. زَکات، یَدی دؤرلی اِنسانَا بریلَر. دؤرت مَذهبدَه هَم، دؤرت دؤرلی زَکات مالی باردیر: آلتین وَگومیش زَکاتی، تُجاری مال زَکاتی، ییلینگ یاریسیندان کأنیندَه مَیداندا اوتلان دؤرت آیاقلی قَصّابلیق حَیوانلارینگ زَکاتی وَتوپراق حاصِلاتی نینگ زَکاتی دیر. بُو دؤردینجی زَکاتا (**عُشر**) دِییلیأر. یَردَن حاصِل آلینار آلینماز عُشری بَریلَر. بؤیلَه کی اؤچ زَکات، نِصاب مِقداری بولاندان بیر ییل سونگ بَریلَر.

۴- اِسلامینگ بأش شَرطیندان دؤردینجیسی، (**رَمَضانِ شَریف آیدا، هَر گون رُوزَه تُوتماقدیر**). رُوزَه تُوتمَاغا (**صَوم**) دِییلیأر. صَوم، لُغَتدا، بیر زادی بیر زاد دان غوریماق دِیمَکدیر. اِسلامیّتدَه، شَرطلارینی گوزلأپ، رَمَضان آیدا، اَللهُ تَعالٰی اَمر اَتدیگی اؤچین، هَر گون اؤچ زاد دان اؤزینگی غوریماق دِیمَکدیر. بُو اؤچ زاد؛ ایمَک، ایچمَک وَجِماع دیر. رَمَضان آی، گوکدَه هِلالی [تازَه آیی] گورمَک بیلَه باشلار. تَقویم بیلَه اونگیندَن حِساب اَتمَک بیلَه باشلاماز.

۵- اِسلامینگ بأش شَرطیندان بأشینجیسی، (**گؤیجی یَتَنینگ، عُمرینیدَه بیر دَفعَه حَج اَتمَه سیدیر**). یول اَمین وَبَدَن سالِم بولیپ، مَکّهِٔ مُکَرَّمَه شَهرینَه گیدیپ گلیانچَه، اِیزیندا غالان اوغلان اُوشاغینا یَتجَک قَدَر

زاد [نَفَقَه]دان کأن غالان پول بیلَه اوتایَه گیدیپ گلیپ بیلجَک آدامینگ، عُمریندَه بیر دَفعَه، کَعبۀِ مُعَظَّمَه نی طَواف اَتمَه سی وَعَرَفات مَیدانیندا دُورماسی فَرضدیر.

اول ذات رَسُولُ الله دان بُو جَوابلاری اَشیدَندَه، (**دوغری آیتدینگ یا رَسُولَ الله**) دیدی. اَصحابِ کرام دان، اول یَردَه بولانلارینگ، اول ذاتینگ بُو حالینا شاشدیقلارینی، عُمَر "رَضِیَ اللهُ عَنه" خَبَر بَریأر. چؤنکِه، هَم سورایأر، هَم دَه بَریلَن جَوابینگ دوغری بولدیغینی تَصدیق اَدیأر. بیرزادی سورا ماق، بیلمَه دیگینی اوگرَنمَک اِسلَه مَک دیمَکدیر. دوغری آیتدینگ دیمَک بولسا، بُولاری بیلدیگینی گورکَزَر.

یوقاریدا بیلدیریلَن، اِسلامینگ بأش شَرطیندان اینگ اُستینی، (**کَلِمَۀِ شَهادَت**) آیتماق وَمَعنٰی سینا اینانماقدیر. مُوندان سونگ اُستینی، نَماز اوقیماقدیر. اوندان سونگ رُوزَه تُوتماق، سونگ، حَج اَتمَکدیر. اینگ سونگ، زَکات بَرمَکدیر. کَلِمَۀِ شَهادَتینگ اینگ اُستین بولدیغی، سؤز بیرلیگی بیلَه بَلّی دیر. بؤیلَه کی دؤردینینگ اُستینلیک نوبَتیندا، عالِملارینگ کوپینینگ سؤزی، یوقاردا بیلدیردیگیمیز یالیدیر. کَلِمَۀِ شَهادَت، مُسلمانلیغینگ باشلانغیجیندا وَ اِیلک اَوّل فَرض بولدی. بأش وَقت نَماز، بِعثَتینگ اون اِیکینجی ییلیندا وَ هِجرَتدَن بیر ییل وَناچَه آی اؤنگچَه مِعراج گیجَه سیندَه فَرض بولدی. رَمَضانِ شَریف رُوزَه سی، هِجرَتینگ اِیکینجی ییلیندا، شَعبان آیدا فَرض بولدی. زَکات بَرمَک، رُوزَه نینگ فَرض بولدیغی ییل، رَمَضان آیینگ اِیچیندَه فَرض بولدی. حَج بولسا، هِجرَتینگ دوقّزینجی ییلیندا فَرض بولدی.

بیر آدام، اِسلامینگ بُو بأش شَرطیندان بیرینی اِنکار اَتسَه، یَعنی اِینانمان، قَبُول اَتمَه سَه، وَیا اویین اَدیپ، حُرمَت اَتمَه سَه، نَعوذُ بِالله، کافِر بولار. بُولار یالی، حَلال وَ حَرام بولدیغی، آچیق بولیپ وَسؤز بیرلیگی بیلَه

بیلدیریلمیش بولان باشغا زادلاردان بیرینی هَم قبُول اَتمَه دیک، یَعنی حَلالا حَرام دِییَن وَیا حَراما حَلال دِییَن هَم کافِر بولار. دیندا ضَرُوری مَعلوم بولان، یَعنی، اِسلامی یُورتدَه یاشایان جاهِللارینگ هَم اَشیتدیگی، بیلدیگی، دینی بیلگیلَردَن بیرینی اِنکار اَدَن، خاهلامادیق، کافِر بولار.

[مَثلاً، دونگغیز اَتی اِیمَک، آلکوللی ایچگی ایچمَک، قُمار اویناماق وَعَیالّلارینگ، غیزلارینگ ساچلاری، باشلاری، بیلَکلَری، اینجیکلَری آچیق، اَرککلَرینگ هَم، دیزلاری بیلَه گوبَک آراسی آچیق بولیپ باشغالارینگ یانینا چیقمالاری حَرامدیر. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی، بُولاری مَنع اَدیپدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی وَ مَنع اَدَن زادلارینی بیلدیرَن دؤرت حَق مَذهب، اَرکَکلَرینگ عَورَت یَرلَرینی، یَعنی باقیلماسی وَباشغالارا گورکَزیلمَه سی مَنع اَدیلَن عُضُولارینی فَرقلی اَدیپ بیلدیریپدیرلَر. هَر مُسلمانینگ، اُویدیغی مَذهبینگ بیلدیردیگی عَورَت یَرینی اؤرتمَه سی فَرضدیر. بُو یَرلَری آچیق بولانلارا، باشغالارینگ باقمَه لاری حَرامدیر. (**کیمیایِ سَعادَت**)دَه دِییأرکِه، (عَیالّلارینگ، غیزلارینگ، ساچی، باشی، بیلَکلَری، اینجیکلَری آچیق داشاری چیقمالاری حَرام بولیشی یالی، اِینجَه، شایلی، دار، یَغشی اِیسلی اَگینباش بیلَه چیقمالاری هَم حَرامدیر. بؤیلَه چیقمالارینا اِجازَه بَرَن، راضی بولان، خاهلان اَنَه سی، آتاسی، آری وَدوغانی هَم، اونینگ گُناهسینا وَعَذابینا اورتاق بولارلار). یَعنی، جَهنّمدَه بیرلیکدَه یانجاقدیرلار. اَگر، تَوبَه اَتسَه لَر، عَفو اَدیلَر، یاقیلمازلار. اَللّٰهُ تَعالٰی، تَوبَه اَدَنلَری سؤیَر. عاقِل، بالِغ بولان غیزلارینگ وَ عَیالّلارینگ، نامَحرَم اَرکَکلَردَن یاشینمالاری، هِجرَتینگ اؤچینجی یِیلیندا اَمر بولدی. اِنگلیس جاسُوسلاری نینگ وَ بُولارینگ دُوزاقلارینا دؤشَن جاهِللارینگ، حِجاب آیَتی گَلمَزدَن اؤنگ بولان یاشینماسیزلیغی اؤنگه سؤریپ، اؤرتینمَگی سونگرادان فِقه چیلار

چیقاردی دِیمَه لَرینَه آلدانمالی دألدیر.

مُسلمان بولدیغینی آیدان بیر کیشینینگ، اَتجَگی هَر ایشینگ، اِسلامیّتَه گورَه بولیپ بولماديغینی بیلمَه سی گرَکدیر. بیلَمَه یأن بولسا، بیر اَهلِ سُنّت عالِما سوراپ وَیا بُو عالِملارینگ کِتابلاریندان اوقییپ اؤگرَنمَه سی گرَکدیر. اِیش، اِسلامیّتَه گورَه دأل بولسا، گُناه وَیا کُفردَن غُوتیلیپ بیلمَز. هَر گون حَقیقی تَوبَه اَتمَه سی گرَکدیر. تَوبَه سی اَدیلَن گُناه وَکُفر، حَتماً عَفُو بولار. تَوبَه اَتمَه سَه، دُنیادا وَجَهنّمدَه، عَذابینی، یَعنی جَزأسینی چَکر. بُو جَزالار، کِتابیمیزینگ مُختَلِف یَرلَرینده یازیغلیدیر. اُولاقان گُناه ایشلأن مُسلمان، گُناه سی قَدَر یانانسونگ، جَهنّمدَن چِیقاریلجاقدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی غا اِنانمادیق وَاِسلامیّتینگ یوق بولماسی اؤچین اُوغراشان کافِر، زِندیق، جَهنّمدَه سونگسیز یانجاقدیر.

اَرکَکلَرینگ وَعَیاللارینگ نَمازدا وَهَر یَردَه اؤرتمَه سی گرَک بولان یَرلَرینَه (**عَورَت یَری**) دِییلَر. عَورَت یَرینی آچماق وَباشغالارینگ عَورَت یَرینَه باقماق حَرامدیر. اِسلامیّتدَه عَورَت یَری یوقدیر دِییَن، کافِر بولار. اِجماع بیلَه، یَعنی دؤرت مذهبدَه هَم عَورَت بولان بیر یَرینی آچماغا وَباشغالارینگ بؤیلَه عَورَت بولان یَرینَه باقماغا حَلال دِییَن، اَهمیّت بَرمَه دیک، یَعنی عَذابیندان قورقمادیق کافِر بولار. عَیاللارینگ عَورَت یَرینی آچمالاری وَاَرکَکلَرینگ یانیندا آیدیم آیتمالاری وَمَولود اوقیمالاری بؤیلَه دیر. حَنبَلی مذهبدَه، اَرکَکلَرینگ دیزی بیلَه اُویلیقلارینینگ آراسی عَورَت دألدیر.

(مَن مُسلماندیرین) دِییَن آدامینگ، اِیمانینگ وَاِسلامینگ شَرطلارینی وَدؤرت مَذهبینگ اِجماعی، یَعنی سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیردیگی فَرضلاری وَحَراملاری اؤگرَنمَه سی وَاَهمیّت بَرمَه سی گرَکدیر. بیلمَه یِیشی عُذر دألدیر. یَعنی، بیلیپ هَم اِنانمازلیق یالیدیر. عَیاللارینگ یؤزلَریندَن وَ اَللَریندَن باشغا

یَرلَری، دؤرت مذهبدَه هَم عَورَتدیر. اِجماع بیلَه بولمادیق، یَعنی بؤیلَه کی اؤچ مَذهبدَن بیرینَه گورَه عَورَت بولمادیق بیر یَرینی، اَهمیَّت بَرمأن آچان بیری کافِر بولماسا هَم، اؤز مَذهَبینَه گورَه، اُولاقان گُناه بولار. اَرکَکلَرینگ دیزی بیلَه اُویلیقلارینینگ آراسینی، یَعنی اُویلیغینی آچمالاری بؤیلَه دیر. بیلمَه دیگینی اؤگَرنمَه سی فَرضدیر. بیلَن سونگ تیز تَوبَه اَتمَه لی وَ اؤرتمَه لیدیر. یالان آیتماق، گَپ گزدیرمَک، غیبَت، تُهمَت، اوغریلیق، حیلَه، خِیانَت، گونگل غیرماق، فِتنَه چیقارماق، باشغانینگ زادینی اوندان اِجازَه سیز غُوللانماق، ایشچی نینگ، داشییجی نینگ اُجرَتلَرینی بَرمَزلیک، دَولَتَه عِصیان اَتمَک، یَعنی قانونلارینا، حُکومتینگ اَمرلَرینَه غارشی گلمَک، بَرگیلَرینی تؤلَه مَزلیک هَم گُناهدیر. بُولاری کافِرلَرَه غارشی هَم، کافِر یُورتلاردا هَم اَتمَک حَرامدیر. جاهِللارینگ بیلیپ بیلمَیجَگی قَدَر مَشهور وَضَرُوری بولمادیق زادلاری جاهِللارینگ بیلمَزلیگی کُفر بولماز. فِسق، یَعنی گُناه بولار.] ٢٠٧ لَنجی صَفحَه غا باقینگ!

-٤-

اِیمانینگ شَرطلاری

(بُو ذات یَنَه سوراپ، یا رَسُولَ الله "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم"! **(ایمانینگ نأمَه بولدیغینی هَم مانگَه بیلدیر)** دیدی. اِسلامینگ نأمَه بولدیغینی سوران وَجَواب بَریلَن سونگ، جَبرائیل "عَلَیهِ السّلام"، رَسُولِ اَکرَم "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" دَن، اِیمانینگ حَقیقَتینی وَماهِیَتینی آچیقلاماسینی سورادی. اِیمان، لُغَت دا بیر آدامی کامِل دوغری سؤزلی بیلمَک، اونگه اِینانماق دِیمَکدیر. اِسلامیّتدَه اِیمان دِیمَک؛ رَسُولِ اَکرَمینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم"، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ پیغَمبری بولدیغینی وَ اونینگ طَرَفیندان سایلانان، خَبَر بَریجی نَبی بولدیغینی دوغری بیلمَک وَاِینانیپ آیتماق وَاونینگ اَللّٰهُ تَعالٰی طَرفیندان غیسغاجَه بیلدیردیکلَرینَه غیسغاجَه اِینانماق وَگینگ بیلدیردیکلَرینَه اَطرافلیجَه اِینانماق وَگویجی یَتدیکچَه، کَلِمَۀِ شَهادتی دیل بیلَه هَم آیتماقدیر. گویچلی اِیمان شؤیلَه دیر کِه، اودینگ یاقدیغینا، ییلانینگ چوقیپ اؤلدیردیگینَه یَقیناً اِنانیپ غاچدیغی یالی، گونگلدَن کامِل، اَللّٰهُ تَعالٰی نی وَصِفَتلارینی اُولی بیلیپ اِینانماق، اونینگ رِضاسی وَجَمالی اؤچین چاپماق وَغَضَبیندان، عَذابیندان غاچماق وَاِیمانی، مَرمَر اُستینَه یازیلان یازغی یالی ساغلِم اَدیپ گونگلینَه یَرلَشدیرمَکدیر.

مُحمّد عَلَیهِ السّلامینگ بیلدیردیگی اِیمان بیلَه اِسلام بیر دیر. کَلِمَۀِ شَهادتینگ مَعنٰی سینا اِینانماق، هَر اِیکی سیندَه هَم باردیر. بَعضی عُموم وَخُصُوص آیریلیقلاری بار بولسا هَم، لُغَتي مَعنٰی لاری آیری بولماسی بیلَه بیرلیکدَه، اِسلامیّتدَه آیریلیقلاری یوقدیر.

اِیمان یَکَه بیرزاد میدیر، بیرناچَه بؤلَگینگ بیرلَه شیگی میدیر؟ بیرلَه شیک بولسا، ناچَه بؤلَکدَن اَدیلمیشدیر؟ عَمَللار، عِبادتلار، اِیماندانمیدیر،

دألمیدیر؟ اِیمانیم بار دِییأرقا، اِنشاءَ اللّٰه دِیمَک جائِز میدیر، دألمیدیر؟ اِیماندا آزالیپ کؤپَلمَک بولار می؟ اِیمان مَخلوق میدیر؟ اِیمان اَتمَک، اِنسانینگ اَلیندَه میدیر؟ یوقسا مُؤمِنلَر زور بیلَه می اِیمان اَتمیشدیر؟ اگر اِیماندا زور، جَبر بار بولسا، هَمّه لَرینگ اِیمان اَتمَه سی نأمَه اؤچین اَمر بولمیشدیر؟ بُولاری آیری آیری بیلدِیرمَک کأن وَقت آلار. مُونینگ اؤچین هَر قایسی نینگ جَوابینی بُو یَردَه آیری آیری بیلدیرجَک دأل. شُو قَدَر بیلمَه لیدیر کِه، اَشعَری وَمُعتَزِلَه مَذهَبلَرَه گورَه، مُمکِن بولمادیق بیر زادینگ اَدیلمَه سینی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمر اَتمَه سی جائِز دألدیر. اؤزی مُمکِن بولسا هَم، اِنسانلارینگ گؤیجی یَتمَه دیک زادلاري اَمر اَتمَه سی هَم، مُعتزِلَه غا گورَه جائِز دألدیر. اَشعَری غا گورَه بولسا، بُو جائِزدیر. یؤنَه، اَمر اَتمأندیر. اِنسانینگ هَوادا اُوچماسینی اَمر اَتمَک بؤیلَه دیر. اِیمان، عِبادتلار وَعَمللاردا، اَللّٰهُ تَعالٰی، غُوللاریندان گؤیجی یَتمَه دیگی زادلاری اِیسلَه مأندیر. مُونینگ اؤچین، مُسلمانقا دألی بولان، غافِل بولان، اُوخلان، اؤلَن آدام، بُو حالیندا تَصدیق اَتمَکدَه بولماساهَم، مُسلمانلیقلاری دَوام اَتمَکدَه دیر.

بُوحَدیثِ شَریفدَه، اِیمانینگ لَغَت مَعنٰی سینی فِکر اَتمَه لی دألدیر. چؤنکِه لُغَت مَعنٰی سی، تَصدیق وَاِینانماق دیمَک بولدیغیندان، جاهِل عَرَبلاردان، بُو مَعنٰی نی بیلمَه دیک هیچ کیم یوقدیر. نیردَه غالدی کِه، اَصحابِ کِرام "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنهُم اَجمَعین" بیلمَه میش بولسینلار. جَبرائیل عَلَیهِ السّلام، اِیمانینگ مَعنٰی سینی اَصحابِ کِرامَه اؤگَرَتمَک اِیسلَه یأردی. مُونینگ اؤچین، رَسُولُ اللّٰه غا "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وسلّم" اِسلامیّتدَه نأمَه گه ایمان دِییلدیگینی سوراماقدا دیر. **(اِیمان دِیمَک)**، کَشف بیلَه تاپیپ وَیا وِجدان بیلَه تاپیپ، وَیا بیر دَلیل بیلَه عَقلینگ آلماسی یولیندان وَیا سایلانان، خاهلانان بیرسؤزَه ایشانیپ وَ اُوییپ، بَلّی آلتی زادا جان

وَگونگلدَن اِیناناق وَ دِیل بیلَه هَم آیتماقدیر. رَسُولُ الله "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وسلّم" هَم، اِیمانینگ بَلّی آلتی زادا اِیناناق بولدیغینی شؤیلَه بیلدیردی:

١– بُوآلتی زاددان بیرینجیسی، **اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ واجِبُ الوُجود وَحَقیقی مَعبُود وَتَمام بارلیقلارینگ یارادیجیسی بولدیغینا اِینانماقدیر**. دُنیا عالَمیندَه وَآخِرَت عالَمیندَه بولان هَمّه زادی، مادَّه سیز، وَقت سیز وَمَنگزَش سیز اَدیپ یوقدان بار اَدَن، دِینگه اَللّٰهُ تَعالٰی دیر دِییپ قَطعی اِیناناقدیر. [هَر مادَّه نی، اَتُملاری، مُولَکوللَری، اَلَمنتلَری، بیلَشیکلَری، اورگانیک جِسملَری، حُجرَه لَری، یاشامی، اؤلیمی، هَر حادِثَه نی، هَر رَآکسِیونی، هَر دؤرلی قُوَّتی، اَنَرژی حیللَرینی، حَرَکَتلَری، قانونلاری، رُوحلاری، مَلَکلَری، جانلی جانسیز هَر باری، یوقدان بار اَدَن وَهَمّه سینی، هَر لَحظَه بارلیقدا بولدیران، دینگه اولدیر.] عالَملَردَه بولان هَمّه زادی، [هیچ بیری یوق قا، بیر لَحظَه دَه] یاراتدیغی یالی، [هَر وَقت، بیربیری لَریندَن هَم بار اَتمَکدَه دیر. قِیامَت وَقتی گلَندَه، هَمّه زادی بیرلَحظَه دَه] یَنَه یوق اَتجَکدیر. هَر بارلیغینگ خالِقی، یارادانی، اَیّه سی، حاکِمی اول دیر. اونینگ حاکِمی، آمِری، اُستینی یوقدیر دِییپ اِیناناق گرَکدیر. هَر اُستینلِک، هَر کمال صِفَت، اونینگقی دیر. اوندا، هیچ بیر قُصُور، هیچ بیر نُقصان صِفَت یوقدیر. خاهلادیغینی اَدیپ بیلَر. اَتدیکلَری، اؤزینَه وَیا باشغالارا فائِدالی بولماق اؤچین دألدیر. بیر غارشیلیق اؤچین اَتمَز. مُونینگ بیلَه بیرلیکدَه، هَر ایشیندَه، حِکمتلَر، فائِدالار، لُطفلار وَاِحسانلار باردیر.

غُوللارینا یَغشی بولانی، فائِدالی بولانی بَرمَه گه، کیمینَه ثَواب، کیمینَه عَذاب اَتمَه گه مَجبُور دألدیر. عاصی لارینگ، گُناه ایشلأنلَرینگ هَمّه‌سینی جَنّتَه غویسا، فَضلینا، اِحسانینا یاراشار. اِطاعَت، عِبادت اَدنلَرینگ هَمّه سینی جَهنّمَه آتسا، عَدالَتینَه اُویغین بولار. یؤنَه مُسلمانلاری وَعِبادت اَدنلَری جَنّتَه

اِیبَرجَگی نی، بُولارا سونگسیز نِعمتلار، یَغشیلیقلار بَرجَگینی، کافِرلَرَه بولسا، جَهنّمدَه سونگسیز عَذاب بَرجَگینی اِیسلاٴپدیر وَبیلدیریپدیر. اول، سؤزیندَن دؤنمَز. تَمام جانلیلار اِیمان اَتسَه، اِطاعَت اَتسَه، اونگه هیچ بیر فائِداسی بولماز. تَمام عالَم کافِر بولسا، آزغین، جوشقین بولسا، غارشی گلسَه، اونگه هیچ بیر ضَرَر بَرمَز. غُول، بیرزاد اَتمَک اِیسلاٴندَه، اول هَم اِیسلَه سَه، اول زادی یارادار. غُوللاری نینگ هَمّه حَرکتینی وَهَمّه زادی یارادان اول دیر. اول اِیسلَه مَه سَه، یاراتماسا، هیچ بیرزاد حَرَکت اَدیپ بیلمَز. اول اِیسلَه مَه سَه، هیچ کیم کافِر بولیپ بیلمَز. هیچ کیم عِصیان اَدیپ بیلمَز. کُفری، گُناهلاری اِیسلَه سَه هَم، بُولاردان راضی دأَلدیر. اونینگ ایشینَه، هیچ کیم غاریشیپ بیلمَز. نأمَه اؤچین بؤیلَه اَتدی. شؤیلَه اَتسَه تی دیمَه گه، سَبَبینی سوراماغَا هیچ کیمینگ گؤیجی وَحَقّی یوقدیر. شِرکدَن، کُفردَن باشغَا، قایسی بیر اُولی گُناهی ایشلاٴپ، تَوبَه سیز اؤلَن آدامی، اِیسلَه سَه عَفو اَدَر. کیچی بیر گُناه اؤچین اِیسلَه سَه عَذاب بَرَر. کافِر، مُرتَد بولیپ اؤلَنلَری هیچ عَفو اَتمَیجَگینی، بُولارا سونگسیز عَذاب بَرجَگینی بیلدیریپدیر.

مُسلمان بولان، یَعنی (**اَهلِ قِبلَه**) بولیپ، عِبادت اَدَن، یؤنَه، اِعتِقادی (**اَهلِ سُنّت**) اِعتقادا مَگزَه مَه دیک وَتَوبَه اَتمأن اؤلَن آداما، جَهنّمدَه عَذاب بَرجَک بولسا هَم، بؤیلَه (**اَهلِ بِدعَت**) مُسلمانلار، جَهنّمدَه سونگسیز غالمایجاقدیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی نی، دُنیادا باش گوزی بیلَه گورمَک جائِزدیر. یؤنَه، هیچ کیم گورَن دأَلدیر. قِیامت گونی، مَحشَر یَریندَه، کافِرلَرَه وَ گُناه سی بولان مؤمِنلَرَه، قَهر وَجَلال بیلَه؛ صالِح بولان مؤمِنلَرَه بولسا، لُطف وَجَمال بیلَه گورینجَکدیر. مُؤمِنلَر، جنّتدَه، جَمال صِفَتی بیلَه گورجکدیر. مَلَکلَر وَعَیال لار هَم گورجَکدیر. کافِرلَر، مُونداں مَحرُوم غالجاقدیرلار. جِن لارینگ هَم مَحرُوم غالجاقلارینی بیلدیرَن خَبَر قُوّتلی دیر. عالِملارینگ کوپینَه گورَه،

(مُؤمِنلَرینگ مَقبُول بولانلاری، هَر اَرتیر وَآقشام، دَرَجَه سی آشاق بولانلاری بولسا، هَر جُمعَه گونی وَعَیاللار، دُنیا بایرامی یالی، ییلدَه بیر ناچَه دَفعَه، تَجَلّئِ جَمال بیلَه وَرُؤیَت بیلَه مُشَرَّف بولجاقدیر).

[حَضرَتِ شَیخ عَبدالحَقِ دِهلَوی[١]، فارسی (**تَکمیلُ الایمان**) آدلی کِتابیندا یُویریأر کِه: حَدیثِ شَریفدَه بُویریلدی کِه، (**قِیامت گونی رَبّینگیزی، اوندؤردینجی آیی گورَن یالی گورَرسینگیز!**). اَللّٰهُ تَعالٰی دُنیادا عَقل یَتمأن بیلینجَگی یالی، آخِرَتدَه هَم عَقل یَتمأن گوریلجَکدیر. اَبُوالحَسَنِ اَشعَری وَاِمامِ سُیوتی وَاِمامِ بَیهَقی یالی اُولاقان عالِملار، مَلَکلَرینگ هَم جَنّتدَه اَللّٰهُ تَعالٰی نی گورجکلَرینی بیلدیرییدیرلَر. اِمامِ اَعظَم اَبُوحَنیفَه وَباشغا عالِملار، جِن لارینگ ثَواب غازانمایجاقلارینی وَجَنّتَه گیرمَیجکلَرینی، دینگه مُؤمِن بولانلارینینگ جَهنّمدَن غُوتیلجاقلارینی بیلدیردیلَر. عَیاللار، دُنیادأکی بایرام گونلَری یالی ییلدَه بیر ناچَه دَفعَه گورجَکدیرلَر. مُؤمِنلَرینگ کامِل بولانلاری، هَر اَرتیر وَ آقشام، باشغالار بولسا جُمعَه گونلَر گورجَکدیرلَر. بُو فَقیرَه گورَه، مؤمِن عَیاللار وَ مَلَکلَر وَجِن هَم بُو بُوشلیغینگ اِیچیندَه دیرلَر. فاطِمةُ الزَّهرا وَخَدیجَةُ الکُبرا وَعائشَۀِ صِدّیقَه وَ بؤیلَه کی اَزواجِ طاهِرات وَ مَریَم وَ آسِیَه "رَضیَ اللّٰهُ تعالٰی عَنهُنّه اَجمَعین" یالی کامِل وَعارِف عَیاللارینگ بؤیلَه کی عَیاللاردان مُستَثنا تُوتُولمالاری مَعقُول بولار. اِمامِ سُیوتی هَم مُونگه اِشارَت اَتمَکدَه دیر.]

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ گوریلجَگینَه اِینانمالی، نأحیللی گوریلجَگی فِکر اَدیلمَه لی دألدیر. چُونکِه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیشلَری عَقل بیلَه دؤشینیلمَز. دُنیانینگ اِیشلَرینَه مَنگزَه مَز. [فِزیکی وَکیمیاوی عِلملار بیلَه اؤلچاپ بیلینمَز.] اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ جِهَتی، غارشیدَه بولماسی یوقدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، مادَّه دألدیر.

([١]) عبد الحقِ دِهلَوی، ١٠٥٢ هـ. [١٦٤٢ م.] دَه دِهلی دَه وَفات اَتدی.

جِسم دألدیر. [اَلَمنت دألدیر. غاریشیم، بیلَشیک دألدیر.] ساناغلی دألدیر. اؤلچَلمَز. حِساب اَدیلمَز. اوندا تَغیرات بولماز. مَکانلی دألدیر. بیر یَردَه دألدیر. زَمانلی دألدیر. اؤنگچَه سی، سونگی، اؤنگی آرقَه سی، آستی اؤستی، ساغی چَپی یوقدیر. مُونینگ اؤچین، اِنسان فِکری، اِنسان بیلگیسی، اِنسان عَقلی، اونینگ هیچ بیر زادینی آنگلاپ بیلمَز. اونینگ ناحیللی گوریلجَگینی هَم اِدراک اَدیپ بیلمَز. اَل، آیاق، جِهَت، یَر وَ بُولاریالی، اَللّٰهُ تَعالٰی اؤچین جائِز بولمادیق کَلِمَه لَرینگ، آیَةِ کَریمَه لَردَه وَحَدیثِ شَریفلَردَه بولماسی، بیزلَرینگ دُؤشیندیگیمیز وَ بیلدیگیمیز، شُو وَقت غُوللانیلان مَعنٰی لاردا دألدیر. بؤیلَه آیَةِ کَریمَه لَرَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه (**مُتَشابِهات**) دِییلَر. بُولارا اِینانمالی، نأمَه وَنأحیللی بولدیقلارینی بیلمأگه اُوغراشمالی دألدیر. وَیا بُولار، غیسغاجَه یا دا اُوزین اَدیپ (**تَأویل**) اَدیلَر. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی غا یاراشجاق باشغا مَعنٰی بَریلَر. مَثَلاً، اَل کَلِمَه سی، قُدرَت، گؤیچ دِیمَک بولار.

مُحمّد عَلَیهِ السّلام، اَللّٰهُ تَعالٰی نی، مِعراج دا گوردی. بُو گورمَه سی، دُنیا دأکی باش گوزی بیلَه گورمَک یالی دألتی. بیر آدام، اَللّٰهُ تَعالٰی نی دُنیادا گوردیم دِیسَه، اول زِندیق دیر. اَولِیاءنینگ "قَدّسَ اللّٰهُ تَعالٰی اَسرارَهُم اَجمَعین" گورمَه سی، دُنیا وَآخِرَت گورمَه لَری یالی دألدیر. یَعنی (**رُؤیَت**) دألدیر. اولارا (**شُهود**) حاصِل بولماقدا دیر. [یَعنی قَلب گوزی بیلَه، مِثالینی گورَرلَر.] اَولِیاءِ کِرام دان، گوردیم دِییَنلَر بولان بولسا هَم، سَکر حالیندا قا، یَعنی عَقل لاری باشلاریندا دأل قا، شُهُودی، رُؤیَت سایاندیرلار. وَیا، تأویل اَدیلیپ دُؤشینیلیپ بیلینجَک سؤزلَردَن بیری دیر.

سُؤال: اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ دُنیادا باش گوزی بیلَه گوریلمَه سینینگ جائِز بولدیغی یوقاریدا بیلدیریلیپتی. جائِز بولان بیر زادینگ حاصِل بولدیغینی

آيدان، نأمَه اؤچين زِنديق بولسين؟ واقِع بولديغينی آيدان كافِر بولسا، اول زادا جائِز دِييليپ بيلَر مى؟

جَواب: لُغَتدا، جائِز دِيمَک، بولماسى هَم، بولماييشى هَم دوغرى دير دِيمَكدير. يؤنَه، اَشعَرى[١] مذهبدَه، رُؤيَتينگ جائِز بولماسى دِيمَک؛ اَللهُ تَعالٰى، بُو دُنيادا يَقين بولماغينگ، غارشى سيندا بولمانينگ وَدُنيادا ياراتديغى فِزيكى قانونلار بيلَه گورمأنينگ داشيندا بوليپ، اِنساندا بَم باشغا بير گورمَه قُوَّت ياراتماغا قادِر دير دِيمَكدير. مَثَلاً، چين دا بولان بير كؤر آداما، اَندِلُوس دأكى پَشَّه نى گورکَزمأگه وَيا دُنياداكى اِنسانا، آى دا وَييلديزدا بولانى گورکَزمأگه قادِر دير وَجائِز دير. بؤيلَه گؤيچ، اَللهُ تَعالٰى غا مَخصُوص دير. اِيكينجى هَم، دُنيادا گورديم دِيمَک، آيَةِ كَريمَه گه وَعالِملارينگ سؤز بيرليگينَه اُويغين دألدير. مُونينگ اؤچين، بؤيلَه بير زادى آيدان آدام (**مُلحِد**) وَيا (**زِنديق**) دير. اؤچينجى جَوابينا دِييَريس كِه، دُنيادا رُؤيَتينگ جائِز بولماسى، اونى دُنيادا، فِزيک قانونلارى بيلَه بولان گورمَک جائِز بولار دِيمَک دألدير. حال بُو كِه، اَللهُ تَعالٰى نى گورديم دِييَن آدام، باشغا زادلارى گورديگى يالى گورديم دِيمَكدَه دير. بُو بولسا، جائِز بولماديق بير گورمَكدير. مُونينگ يالى، كُفرَه سَبَب بولان زادلارى آيدان آداما مُلحِد وَيا زِنديق دِييلَر. [حَضرَتِ مَولانا خالِد]، بُو جَوابلاردان سونگ (دِقَّت اَدينگ!) بُويريأر. مُونينگ بيلَه، اِيكينجى جَوابينگ سالِم راق بولديغينا اِشارَت اَديأر. [(**مُلحِد**) وَ (**زِنديق**)، اؤزينينگ مُسلمان بولديغينى آيدار. (**مُلحِد**) بُو سؤزينده صَميمى دير. اؤزينينگ مُسلمان بولديغينا، دوغرى يولدَه بولديغينا اِينانيأندير. (**زِنديق**) بولسا، اِسلاما دُشمَن دير. اِسلاميَّتى اِيچِردَن ييقماق، مُسلمانلارى آلداماق اؤچين مُسلمان گورينيأندير.]

---

(١) اَبُو الحَسَن عَلى بِن اِسماعيل اَشعَرى، ٣٣٠ هـ. [٩٤١ م.] دَه بَغداد دَه وَفات اَتدى.

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اُؤستیندَن، گیجَه گوندیز وَ وَقت گچمَه سی فِکر اَدیلیپ بولماز. اَللّٰهُ تَعالٰی دا، هیچ بیر باقیمدان، هیچ بیر تَغیرات بولمایجاغی اؤچین، گچَندَه، گلجَکدَه شؤیلَه دیر، بؤیلَه دیر دِییپ بولماز. اَللّٰهُ تَعالٰی، هیچ بیر زادا غاتیشماز [حُلول] اَتمَز. هیچ بیر زاد بیلَه بیرلَشمَز. [شِیعَه لارینگ، حَضرَتِ عَلی غا حُلول اَدیپدیر دِییأن (**نُصَیري**) آدینداُکی فِرقَه لار کافِر بولماقدادیر.] اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ ضِدّی، تَرسی، مَنگزَشی، شَریکی، کُمَکچیسی، غورِییجیسی یوقدیر. اَنَه سی، آتاسی، اوغلی، غیزی، عَیالی یوقدیر. هَر وَقت، هَر کیم بیلَه حاضِر وَهَر زادی مُحیط وَ ناظِردیر. هَر کیمَه جان دامارِیندان یاقینراقدیر. یؤنَه، حاضِر بولماسی، اِحاطَه اَتمَه سی، یانیمزدا وَ یاقین بولماسی، بیزینگ آنگلادیغیمیزیالی دأُلدیر. اونینگ یاقینلیغی، عالِملارینگ عِلمی، فَنّی آداملارینگ زَکأسی وَاَولِیأنینگ "قَدَسَ اللّٰهُ تَعالٰی اَسرارَهُم اَجمَعین" کَشف وَشُهودی بیلَه آنگلانیپ بولماز. بُولارینگ اِیچ یؤزینی، اِنسانینگ عَقلی اِدراک اَدیپ بیلمَز. اَللّٰهُ تَعالٰی، ذاتیندا وَصِفَتلاریندا بیردیر، هیچ بیریندَه تَغیرات، باشغالاشماق بولماز. تَفَكَّرُو فِی آلاءِاللّٰهِ وَلا تَتَفَكَّرُو فی ذاتِ اللّٰهِ. بیرینجی جِلد، ۴۶ لَنجی مَکتوبی اوقیینگ!

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِسمَلَری (**تَوقیفی**) دیر. یَعنی، اِسلامیّتدَه بیلدیریلَن اِسمَلَری آیتماق جائِز بولیپ، بُولاردان باشغا آیتماق جائِز دأُلدیر. [مَثَلاً اَللّٰهُ تَعالٰی غا عالِم دِییلَر. دِینگه، عالِم دِیمَک بولان فَقیه دِییلمَز. چُونکِه، اِسلامیَّت، اَللّٰهُ تَعالٰی غَا فَقیه دِییَان دأُلدیر. مُونینگ یالی، اَللّٰه آدی نینگ یَرینَه، تانگری دِیمَک جائِز دأُلدیر. چُونکِه تانگری، اِلٰه، مَعبُود دِیمَکدیر. مَثلاً، هِندولارینگ تانگریلاری اِینَک (سِغِیر) دیر، دِییلمَکدَه دیر. (بیردیر اَللّٰه، اوندان باشغا تانگری یوق) دِییلیپ بیلَر. دِیو، گُووت وَگآد دِیدیکلَری، باشغا دِیللَرداُکی کَلِمَه لَرهَم، اِلٰه مَعبُود مَعنٰی سیندا آیدیلیپ بیلَر. اَللّٰه آدی

نینگ یَرینَه آیدیلیپ بیلمَز.]

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِسم لَری سونگسیزدیر. مُونگبیر آدی بار دِیِیپ مَشهُوردیر. یَعنی، اِسملَریندَن مُونگ بیر دأنَه سینی اِنسانلارا بیلدیریپدیر. مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ دینیندا، بُولاردان دوقسان دوقّیزی بیلدیریلیپدیر. بُولارا (**اَسماءُ الحُسنٰی**) دِیِیلیأر.

اَللّٰهُ تَعالٰی‌نینگ (**صِفاتِ ذاتیّه**)سی آلتی‌دیر. [بُولاری یوقاردَه بیلدیریپتیک.] (**صِفاتِ ثُبُوتیّه**) سی، (**ماتُریدیّه**) مذهبدَه سَکّزدیر. (**اَشعَریّه**) مذهبدَه بولسا یَدی دیر. بُو صِفَتلاری هَم، ذاتی یالی، اَزَلی دیر، اَبَدی دیر. یَعنی سونگسیز بولیپ باردیرلار. مُقَدَّس دیرلَر. مَخلوقلارینگ صِفَتلاری یالی دألدیرلَر. عَقل بیلَه، گُمان بیلَه وَدُنیادأکیلَرَه مَنگزَدیلیپ آنگلاپ بولماز. اَللّٰهُ تَعالٰی، بُو صِفَتلاریندان بیر بیر نَمونَه، اِنسانلارا اِحسان بُویریپدیر. بُولاری گوریپ، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ صِفَتلاری بیر آز آنگلانیپ بیلَر. اِنسان، اَللّٰهُ تَعالٰی نی آنگلاپ بیلمَیجَگی اوٓچین، اَللّٰهُ تَعالٰی نی اویلانماق، آنگلاجاق بولماق جائِز دألدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ سَکّز صِفاتِ ثُبُوتیّه سی، ذاتینینگ عَینی هَم دألدیر، غَیری هَم دألدیر. یَعنی صِفَتلاری، اوٓزی دألدیر. اوٓزیندَن باشغا هَم دألدیر. بُوسَکّز صِفَت:

حَیات، **عِلم**، **سَمع**، **بَصَر**، **قُدرَة**، **کَلام**، **اِرادَه** وَ **تَکوین** دیر. اَشعَرِیّه مذهبدَه، تَکوین صِفَتی، قُدرَت صِفَتی بیلَه بیر دیر. مَشِیَّت هَم، اِرادَه دِیمَکدیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ سَکّیز صِفَتیندان هَر بیری بَسیط دیر، بیر حالدَه دیر. هیچ بیریندَه، هیچ بیر اَویریلمَه [دگیشیکلیک] بولماز. یؤنَه، مَخلوقلارا تَعَلُّق باقیمدان هَر بیری کوپدیر. بیر صِفَتینگ مَخلوقلارا تَعَلُّقی، تأثیری باقیمدان کأن بولماسی، مُونینگ بَسیط بولماسینا ضَرَر بَرمَز. مُونینگ یالی، اَللّٰهُ تَعالٰی، بُو قَدَر اَنواع مَخلوقلاری یاراتدی وَهَمّه سینی، هَر لَحظَه، یوق بولماقدان

غورِیماقدا دیر. یؤنَه، اول، یَنَه بیر دیر. اوندا اَویریلمَک بولماز. هَر مَخلوق، هَر لَحظَه، هَر باقیمدان اونگه مُحتاج دیر. اول، هیچ کیمَه مُحتاج دأ‌لدیر.

۲- اِیمان اَدیلمَه سی، اِینانیلماسی گرَک بولان آلتی زاد دان اِیکینجیسی: (**اونینگ مَلَکلَرینَه اِینانماقدیر**). مَلَک، اِیلچی، خَبَر بَریجی وَیا قُوَّت دِیمَکدیر. مَلَکلَر، جِسم دیر. لَطیف دیر. گازینگ حالیندان هَم لَطیف راقدیرلار. نُورانی دیرلار. دِیری دیرلَر. عَقِللی دیرلار. اِنسانلاردأ کی یارامازلیقلار، مَلَکلَردَه یوقدیر. هَر شَکلَه گیریپ بیلَرلَر. گازلَر، سُویِیق وَغاتی بولیشی یالی وَغاتی بولاندا، شَکل آلدیغی یالی، مَلَکلَر هَم گوزَل شَکللَر آلیپ بیلَرلَر. مَلَکلَر، مُحتَرَم اِنسانلارینگ بَدَنیندَن آیریلان رُوحلار دأ‌لدیرلَر. مَسیحیلار، مَلَکلَری، بؤیلَه رُوح ظَنّ اَدیأر. اَنرژی، گؤیچ یالی، مادَّه سیز هَم دأ‌لدیرلَر. قَدیم فیلَسُوفلاردان بیر قِسمی، بؤیلَه ظَنّ اَدیأردی. هَمَّه سینَه (**مَلائِکه**) دِییلَر. مَلَکلَر، هَر جانلیدان اؤنگچَه یارادیلدی. اونینگ اؤچین، کِتابلارا اِیماندان اؤنگچَه، مَلَکلَرَه اِیمان اَدیلمَه سی بیلدیریلدی. کِتابلار هَم، پَیغمبَرلَردَن اؤنگچَه دیر. قُرآنِ کَریمدَه هَم، اِینانیلجاق زادلارینگ آدی، بُو نوبَت بیلَه بیلدیریلمَکدَه دیر.

مَلَکلَرَه اِیمان شؤیلَه بولمالیدیر: مَلَکلَر، اَللهُ تَعالٰی نینگ غُوللاریدیر. شَریکلَری دأ‌لدیر. غیزلاری دأ‌لدیر. کافِرلَر، مُشرِکلَر، اؤیلَه ظَنّ اَتدیلَر. اَللهُ تَعالٰی، مَلَکلَرینگ هَمّه سینی سؤیَر. اَللهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینَه اِطاعَت اَدَرلَر. گُناه اِیشلَه مَزلَر. اَمرلَرَه عِصیان اَتمَزلَر. اَرکَک وَاُرقاچی دأ‌لدیرلَر. اؤیلَنمَزلَر. اَولادلاری بولماز. حَیاتدا، دیری دیرلَر. عَبدُالله اِبنِ مَسعُود دان "رَضیَ اللهُ عَنه" گلَن خَبَردا، مَلَکلَردَن بیر قِسمی نینگ چاغالاری بولدیغی، اِبلیس وَجِنّ بُولاردان بولدیغی بیلدیریلمَکدَه بولساهَم، مُونینگ جَوابی کِتابلاردا اُوزین یازیغلیدیر. اَللهُ تَعالٰی، اِنسانلاری یاراتجاغینی بُویریدیغی وَقت، (یا

رَبّی! یَر یُؤزینی اِفَساد اَتِکَک وَغان دؤکِجَک مَخلوقلار یاراتِجاقمیسینگ؟) یالی مَلَکلَرینگ (**زَلَّه**) دِییلَن سُؤاللَری، بُولارینگ مَعصُوم، گُناهسیز بولمالارینا ضَرَر بَرمَز.

سانی اِینگ کأن بولان مَخلُوق مَلَکلَردیر. بُولارینگ سانینی اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغا هیچ کیم بیلمَز. گوکلَردَه، مَلَکلَرینگ عِبادَت اَتمَه دیکلَری، بوش بیر یَر یوقدیر. گوکلَرینگ هَر یَری، رُکوع دا وَیا سَجدَه دَه بولان مَلَکلَر بیلَه دولیدیر. گوکلَردَه، یَرلَردَه، اوتلاردا، ییلدیزلاردا، جانلیلاردا، جانسیزلاردا، یاغمُر دامجَه لارینده، دَرَخت یاپراقلارینده، هَر مُلکُول دَه، هَر اَتُم دا، هَر رَآکشَن دَه، هَر حَرَکَت دَه، هَر زاددا مَلَکلَرینگ وَظیفَه لَری باردیر. هَر یَردَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی اَدَرلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَه مَخلَوقلاری نینگ آراسیندا واسِطَه دیرلار. بَعضیلاری، بؤیلَه کی مَلَکلَرینگ آمِری دیر. بَعضیلاری، پَیغمبَرلَرَه خَبَر گتیرَر. بَعضیلاری، اِنسانلارینگ قَلبینا یَغشی فِکرِ گتیرَر کِه، مُونگه (**اِلهام**) دِییلَر. بَعضیلارینینگ، اِنسانلاردان وَ تَمام مَخلُوقلاردان خَبَری یوقدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ جَمالینینگ غارشی سیندا اؤزلَریندَن گیدیگلیدیرلَر. هَر بیری نینگ بَلّی یَری باردیر. اول یَردَن آیریلیپ بیلمزلر. بَعضیسی نینگ اِیکی، بَعضی سینینگ دؤرت وَیا کأنرأک غاناتی باردیر. [هَر حَیوانینگ غاناتی وَطَیّارَه لارینگ غاناتلاری، اؤزلَری نینگ وُجُودیندا بولیپ، بیربیری لَرینَه مَنگزَه مَه دیگی یالی، مَلَکلَرینگ غاناتی هَم، اؤز جِنسلاریندادیر. اِنسان، گورمَه دیگی، بیلمَه دیگی بیر زادینگ آدینی اَشیدَندَه، مُونی بیلدیگی زادلار یالی گُمان اَدیپ آلدانار. مَلَکلَرینگ غاناتلاری باردیر. اِناناریس. یؤنَه، ناحیللی بولدیغینی بیلیپ بیلمَریس. کلیسالاردا وَبَعضی مَجمُوعَه وَفِلم لَردَه، مَلَک دِییپ گوریلَن غاناتلی هَلَی عَکسلَری ساختَه دیر. مُسلمانلار بؤیلَه عَکس اَتمَز. مُسلمان بولمادیق لارینگ اَتدیگی بُو بوزیق

عَکسلَری دوغری سانمالی دأل، دُشمَنلارا آلدانمالی دألدیر.] جَنَّت مَلَکلَری، جَنَّتدَه دیر. بُولارینگ اُولیلارینینگ آدی (**رِضوان**) دیر. جَهنَّم مَلَکلَرینَه (**زَبانی**) دِییلَر. بُولار، جَهنّمدَه اَمر اَدیلَن وَظیفَه لَرینی اَدَر. جَهَنَّمینگ اودی بُولارا ضَرَر بَرمَز. دَنگیزینگ بالیغا ضَرَرلی بولمایِیشی یالیدیر. جَهنَّم زَبانی لارینینگ اُولی لاری اوندوقِّیز دیر. اِینگ اُولیسی نینگ آدی (**مالِک**) دیر.

هَر اِنسانینگ خَیر وَشَر، تَمام اِیشلَرینی یازان، ایکیسی گیجَه، اِیکیسی گوندیز گلَن دؤرت مَلَگَه، (**کِراماً کاتِبین**) وَیا (**حَفَظَه مَلَکلَر**) دِییلَر. حَفَظَه مَلَکلَرینگ، بُولاردان باشغا بولدیغی هَم، بیلدیریلیپدیر. ساغ طَرَف دأکی مَلَک، چَپ دأکی نینگ آمِری دیر وَیَغشی اِیشلَری وَعِبادتلاری یازار. چَپدأکی، یامانلیقلاری یازار. قَبرلاردا، کافِرلَرَه وَعاصی مُسلمانلارا عَذاب اَتجَک مَلَکلَر وَقَبردا سُؤال سوراجاق مَلَکلَر باردیر. سوراغچی مَلَکلَرَه (**مُنکَر وَنکیر**) دِییلَر. مُؤمِنلَرَه سورانلارا (**مُبَشّر وَبَشیر**) هَم دِییلَر.

مَلَکلَرینگ بیربیری لَریندَن اُستینلیکلَری باردیر. اِینگ اُستینلَری دؤرت دیر. بُولارینگ بِیرینجیسی (**جَبرائیل**) عَلَیهِ السّلام دیر. مُونینگ وَظیفَه سی، پَیغمبَرلَرَه (**وَحی**) گتیرمَک، اَمِر وَنَهیلَری بیلدیرمَکدیر. اِیکینجیسی (**صُور**) دِییلَن نَی غا اُؤفلَه جَک بولان (**اسرافِیل**) عَلَیهِ السّلام دیر. سُورا اِیکی دَفعَه اُؤفلَه جَکدیر. بیرینجی سیندَه، اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغا هَر دیری اؤلجَکدیر. اِیکینجی سیندَه هَمَّه سی تَکرار دِیرَلجَکدیر. اُوچینجیسی، (**میکائیل**) عَلَیهِ السّلام دیر. اَرزانلیق، بَهاء لیلیق، قیتلیق، بوللیق، [اِقتصادی نِظام] اَتمَک، [فَراحَتچیلیق وَحُضُور گتیرمَک] وَهَر مادَّه نی حَرَکَت اَتدیرمَک، مُونینگ وَظیفَه سیدیر. دؤردینجیسی، (**عَزرائیل**) عَلَیهِ السّلام دیر. اِنسانلارینگ رُوحینی آلان بُودیر. [فارسی دَه رُوحَه، جان دِییلیأر.] بُودؤرت مَلَک دَن سونگ اُستین بولان مَلکلَر، دؤرت صِنف دیر: (**حَمَلۂ عَرش**) دِییلَن مَلکلَر،

دؤرت دانَه دیر. قِیامَت دا سَکِّز بولجاقدیرلار. حُضُورِ اِلٰهی دا بولان مَلکلَرَه، (**مُقَرِّبین**) دِییلَر. عَذاب مَلَکلَرینینگ اُولی لارینا، (**کَرُّوبِیّون**) دِییلَر. رَحمَت مَلَکلَرَه، (**رُوحانِیُّون**) دِییلَر. بُولارینگ هَمّه سی، مَلکلَرینگ، خَواصّی، یَعنی اُستینلَری دیر. بُولار، پَیغمبَرلَردَن باشغا "عَلَیهِمُ الصّلواةُ وَالتَّسلیمات"، تَمام اِنسانلاردان اُستینرأکدیر. مُسلمانلارینگ صالِحلاری وَ وَلیلَری، مَلَکلَرینگ عَوامیندان، یَعنی، آشاقیلاریندان اَفضَلراق، خاص اُستینرأکدیر. مَلَکلَرینگ عَوامی، مُسلمانلارینگ عَوامیندان، یَعنی، عاصی وَ فاسِقلاردان اَفضَلدیر.

کافِرلَر بولسا، هَر مَخلَوقدان پَست رأکدیر. سُورینگ بیرینجی اُفلَنمَه سینِدَه دؤرت اُولی مَلَک دَن وَحَمَلهٔ عَرش دان باشغا، تَمام مَلَکلَر هَم یوق بولجاقدیر. مُوندان سونگ، حَمَلهٔ عَرش وَسونگراق دؤرت مَلَک یوق بولجاقدیر. اِیکینجی سینِدَه، اؤنگچَه تَمام مَلَکلَر دیرَلجَکدیر. حَمَلهٔ عَرش بیلَه بُو دؤرت مَلَک، سُورینگ اِیکینجی اُوفلَنمَه سینِدَن اؤنگچَه دیرَلجَکدیر. دِیمَک کِه، بُو مَلَکلَر، تَمام جانلیلاردان اؤنگچَه یارادیلدیقلاری یالی، هَر جانلیدان سونگ یوق بولجاقدیرلار.

۳- اِیمان اَدیلمَه سی گَرَک بولان آلتی زاد دان اؤچینجیسی: (**اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیندیردیگی کِتابلارا اِینانماقدیر**). اَللّٰهُ تَعالٰی، بُوکِتابلاری، مَلَک بیلَه، بَعضی پَیغمبَرلَرینگ مُبارَک غُولاقلارینا آیدیپ، بَعضی لارینا بولسا، لَوحَه اُستینِدَه یازیغلی اَدیپ، بَعضی لارینا هَم، مَلَک سیز اَشیتدیریپ اِیندیردی. بُو کِتابلارینگ هَمَّه سی اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی دیر. اَبَدی وَاَزَلی دیرلَر. مَخلُوق دألدیرلَر. بُولار، مَلَکلَرینگ وَیا پَیغمبَرلَرینگ اؤزسؤزلَری دألدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی، بِیزلَرینگ یازدیغیمیز وَذِهن لَریمیزدَه تُوتدیغیمیز وَسؤزلَه دیگیمیز کَلام یالی دألدیر. یازیدا، سؤزدَه وَ ذِهندَه بولماق یالی دألدیر. حَرفلی وَسَسلی دألدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَصِفَتلارینینگ نأحیل

بولديغینی، اِنسان آنگلاپ بیلمَز. یؤنَه، اول کَلامی، اِنسانلار اوقییر. ذِهنلَردَه ساقلانار وَ یازیلار. بیزلَر بیلَه بیرلیکدَه بولاندا، حادِث بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی، اِنسانلار بیلَه بیرلیکدَه بولاندا، مَخلُوق وَحادِثدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی بولدیغی فِکر اَدیلسَه، قَدیم دیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیندیردیگی کِتابلارینگ هَمّه سی حَق دیر، دوغری دیر. یالان، یالنگیش بولیپ بیلمَز. جَزاء، عَذاب بَرجَکدیرین دِییپ هَم عَفُو اَتمَه سی جائِز دِییلَن بولسا هَم، بیزینگ بیلیپ بیلمَه دیگیمیز شَرطلارا وَیا اونینگ اِرادَه سینا، اِیسلَگینَه باغلیدیر. یا بولسا، غُولینگ حَق اَتدیگی عَذابی عَفُو اَدَر دِیمَکدیر. جَزاءنی، عَذابی بیلدیرَن کَلام، بیر زادی خَبَر بَرمَک دألدیر کِه، عَفُو اَدیلسَه، یالانچیلیق بولسین. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَعدَه اَتدیگی نِعمتلاری بَرمَه یِیشی جائِز دأل بولسا هَم، عَذابلاری عَفُو اَتمَه سی جائِز دیر. عَقل هَم، آیَةِ کَریمَه لَرهَم، بؤیلَه بولدیغینی گورکَزیأندیر.

بیر مانِع، مُشکِل بولمادیقچَه، آیَةِ کَریمَه لَرَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه، آچیقجَه دُؤشینیلَن مَعنٰی لاری بَرمَک گَرَکدیر. بُولارا مَنگزأن باشغا مَعنٰی بَرمَک جائِز دألدیر. [قُرآنِ کَریم وَحَدیثِ شَریفلَر قُرَیش لُغَتی وَلَهجَه سی بیلَه دیر. کَلِمَه لَرَه، مُونگ دؤرت یُؤز ییل اؤنگچَه، حِجازدَه غُوللانیلان مَعنٰی لاری بَرمَک گَرَکدیر. زَمان بیلَه اَویریلیپ، شُو وَقت غُوللانیلان مَعنٰی لاری بَریپ تَرجُمَه اَتمَک دوغری دألدیر.] (**مُتَشابهات**) دِییلَن آیَةِ کَریمَه لَردَه، دؤشینیپ بیلینمَه دیک گیزلی مَعنٰی لار باردیر. بُولارینگ مَعنٰی سینی، دِینگه اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَر وَاؤزلَرینَه (**عِلمِ لَدُنّی**) بَریلَن غاتی آز سایلانان مُحتَرَم آداملار، اؤزلَرینَه بیلدیریلدیگی قَدَر، دُؤشینیپ بیلَر. باشغا هیچ کیم دُؤشینیپ بیلمَز. اونینگ اؤچین، مُتَشابِه آیَتلارینگ، اَللّٰه کَلامی بولدیغینا اِیمان اَتمَه لی، مَعنٰی لارینی بیلجَک بولمالی دألدیر. اَشعَری مَذهبدأکی عالِملار، بؤیلَه آیَتلاری، غیسغاجَه وَیا وَسیع اَدیپ (**تأویل**) اَتمَک

جائِز بولار دیدی. تأویل دِیمَک، کَلِمَه نینگ دُؤرلی مَعنٰی لاری نینگ آراسیندان مَشهُور بولمادیغینی آلماق دِیمَکدیر. مَثَلاً اِسراء سُورا دا، (**اَللّٰه نینگ اَلی، اولارینگ اَللَرینینگ اُستینده دیر**) مآلینداُکی آیَةِ کَریمَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، مُونینگ بیلَه نأمَه نی مُراد اَدیأن بولسا، اول شَکلدَه اینانیم دیمَه لیدیر. مُونینگ مَعنٰی سینی مَن دُؤشینیپ بیلمَرین، دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَر دِیمَک، اِینگ یَغشی یولدیر. وَیا اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عِلمی، بیزینگ عِلمیمیز یالی دألدیر. اِراداسی بیزینگ اِرادامِیزا مَنگزَه مَز. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَلی هَم، غُوللارینگ اَلی یالی دألدیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیندیردیگی کِتابلاردا، بَعضی آیَتلارینگ یَکَه اوقیلماسی، وَیا یَکَه مَعنٰی سی وَیا اِیکیسی بیردَن (**نَسخ**) اَدیلیپ، اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندان اَویریلیپدیر. قُرآنِ کَریم، تَمام کِتابلاری نَسخ اَدیپ، حُکم لَرینی یؤریرلیکدَن غالدیریپدیر. قُرآنِ کَریمدَه، قِیامَتا چَنلی، هیچ وَقت، یالنگیشلیق، اُونیدیلماق، زِیادا وَنُقصانلیق بولماز. گچَن دأکی وَگلجَک دأکی تَمام عِلملار، قُرآنِ کَریمدَه باردیر. مُونینگ اُؤچین، تَمام سَماوی کِتابلاردان اُستین وَ دگَرلیدیر. رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" اِینگ اُولاقان مُعجِزَه سی، قُرآنِ کَریم دیر. تَمام اِنسانلار وَجِن بیر یَرَه گَلسَه، هَمّه سی، قُرآنِ کَریمینگ اِینگ غیسغا بیر سُوراسی یالی بیر سؤز آیدیپ بیلمَک اؤچین اُوغراشسالار، آیدیپ بیلمَزلَر. عَرَبِستانینگ بَلیغ، اَدیب، فَسیح شاعِرلاری بیر یَرَه گَلدی. کأن اوغراشدیلار. بیر غیسغا آیَت یالی بیر سؤز آیدیپ بیلمَه دیلَر. قُرآنِ کَریمَه غارشی دُوریپ بیلمَه دیلَر. شاشغینا دؤندیلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی، اِسلام دُشمَنلارینی، قُرآنِ کَریم غارشیسیندا عاجِز، مَغلُوب اَدیأندیر. قُرآنِ کَریمینگ بَلاغَتی، اِنسان گَؤیجی نینگ اُستینده دیر. اِنسانلار اونینگ یالی سؤزلَه مَکدَن عاجِز غالیأندیر. قُرآنِ کَریمینگ آیَتلاری، اِنسانلارینگ نَظمینا، وَزنلی

بولماديق نَثرينَه، قافِيَه لی سؤزلَرینَه مَنگزَه مَه یأر. مُونینگ یانیندا، عَرَبِستان دأکی اَدیبلَرینگ، غُوللاندیغی حَرف لار بیلَه آیدیلیپدیر.

سَماوی کِتابلاردان بیزلَرَه بیلدیریلَنی یُؤزدؤرت دیر. بُولاردان اون صُحُف (**آدَم**) عَلَیهِ السّلاما، اَللی صُحُف شِیث (**شِیت**) عَلَیهِ السّلاما، اوتُوز صُحُف (**اِدریس**) عَلَیهِ السّلاما، اون صُحُف (**اِبراهیم**) عَلَیهِ السّلاما اِندیریلدیگی مَشهُوردیر. کِتابِ (**تَورات**) مُوسٰی عَلَیهِ السّلاما، کِتابِ (**زَبُور**) داوُد عَلَیهِ السّلاما، کِتابِ (**اِنجیل**) عیسٰی عَلَیهِ السّلاما وَ (**قُرآنِ کَریم**) مُحَمّد عَلَیهِ السّلاما اِیندیریلیپدیر.

بیر اِنسان، اَمر بَرمَک وَیا مَنع اَتمَک وَیا بیر زاد سوراماق، بیر خَبَر بَرمَک اِیسلَه سَه، اؤنگچَه بُولاری ذِهنینِدَه اویلانار، حاضِرلأر. ذِهندَه بولان بُو مَعنٰی لارا (**کَلامِ نَفسی**) دِییلَر. بُو مَعنٰی لارا عَرَبی، فارسی وَیا تُرکچَه دِییپ بولماز. دُؤرلی دِیللَردَه آیدیلماسی، بُولارینگ باشغا باشغا مَعنٰی لار آلماسینا سَبَب بولماز. بُومَعنٰی لاری دُؤشیندیرَن سؤزلَرَه (**کَلامِ لَفظی**) دِییلَر. کَلامِ لَفظی، دُؤرلی دیللَر بیلَه دُؤشیندیریلیپ بیلَر. مُوندان دؤشینیلیأر کِه، کَلامِ نَفسی، باشغا صِفَتلار یالی، مَثَلاً عِلم، اِرادَه، گورمَک ... یالی، کَلامینگ اَیَّه سیندَه بولان، بَسیط، اَویریلمَز، آیری بیر صِفَت دیر. کَلامِ لَفظی بولسا، کَلامِ نَفسی نی دُؤشیندیرَن وَ اِنسانینگ غُولاغینا گلَن وَآیدانینگ آغزیندان چیقان حَرفلارینگ جَمعی دیر. اِلهَه اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی، هیچ اُمصُم بولماديق وَمَخلَوق بولْمَاديق وَذاتی بیلَه بار بولان، اَزَلی وَاَبَدی بیر کَلام دیر. صِفاتِ ذاتِیّه سیندان وَ عِلم، اِرادَه یالی، صِفاتِ ثُبُوتیّه لَریندَن باشغا بولیپ، باشلی باشینا بیر صِفَت دیر.

کَلام صِفَتی هَم بَسیط دیر. هیچ اَویریلمَز. حَرفلی، سَسلی دألدیر. اَمر، نَهی، خَبَر بَرمَک یالی وَعَرَبی، فارسی، اِبرانی، تُرکچَه، سُریانی بولماق یالی

باشغالاشماسی، پارچه لانماسی یوقدیر. بؤیلَه شَکللَر آلماز. یازیلماز. ذِهن، غُولاق وَدیل یالی آلَتلارَه، واسِطَه لارا مُحتاج دألدیر. قایسی دیل بیلَه آیدیلماق اِیسلَنسَه، آیدیلیپ بیلَر. بُو شَکلدَه، عَرَبی آیدیلسا، قُرآنِ کَریم دِییلَر. اِبرانی اَدیپ آیدیلسا، تَورات دیر. سُریانی بولاندا، اِنجیل دیر. [(**شَرحُ المَقاصِد**)[١] آدلی کتابدا، یُونانی آیدیلسا اِنجیل، سُریانی بولاندا، زَبُور دیر دِییأر.]

کَلامِ اِلٰهی دُؤرلی زادلاری بیلدیرَر. قِصَّه لاری، یَعنی حادِثَه لاری بیلدیرسَه (**خَبَر**) بولار. بؤیلَه بولماسا، (**اِنشاء**) بولار. اَدیلمَه سی گَرَک بولان زادلاری بیلدیرسَه، (**اَمر**) بولار. مَنع بولانلاری بیلدیرسَه، (**نَهی**) بولار. یؤنَه، کَلامِ اِلٰهی دا هیچ اَویریلمَک وَ کأنَلمَک بولماز. اِینَن کِتابلارینگ وَصَحیفَه لارینگ هَمّه سی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلام صِفَتیندان دیرلار. کَلام صِفَتیندان، یَعنی کَلامِ نَفسی دَندیرلَر. عَرَبی بولاندا، قُرآنِ کَریم دیر. حَرفلی بولیپ، یازیلان وَ آیدیلان وَ اَشیدیلَن وَ ذِهندَه حِفظ اَدیلَن، نَظم حالِندا اِیندیریلَن وَحی غا (**کَلامِ لَفظی**) وَ (**قُرآنِ کَریم**) دِییلَر. بُو کَلامِ لَفظي، کَلامِ نَفسی نی گورکَزدیگی اؤچین، مُونگه هَم، کَلامِ اِلٰهی وَصِفَتِ اِلٰهی دِیمَک جائِز دیر. هَمّه سینَه قُرآنِ کَریم دِییلدیگی یالی، بؤلَکلَرینَه هَم قُرآن دِییلَر.

کَلامِ نَفسی نینگ مَخلُوق بولمادیغینی، قَدیم بولدیغینی، دوغری یولینگ عالِملاری سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیریأندیر. کَلامِ لَفظینینگ حادِث وَیا قَدیم بولماسیندا سؤز بیرلیگی یوقدیر. حادِث بولدیغینی بیلدیرَنلَردَن بیر قِسمی، کَلامِ لَفظی نینگ حادِث بولدیغینی آیدمالی دألدیر دیدی. اَگر، حادِث دِییلسَه، کَلامِ نَفسی نینگ حادِث بولدیغی دُؤشینیلیپ بیلَر دِیدیلَر. اِینگ یَغشی سؤز هَم بُودیر. اِنسانلارینگ ذِهنی، بیر زادی گورکَزَنی اَشیدَندَه،

---

(١) شَرحُ المقاصِد سَعدالدّینِ التَفتازانی یازیپدیر، ٧٩٢ هـ. [١٣٨٩ م.] بیلیندَه سَمَرقَنددَه وَفات اَدیپدیر.

دَرحال اول زاد یادلارینا دُؤشَر. اَهلِ سُنّت عالِملاردان، قُرآنِ کَریم حادِث دیر دِییَنلَرینگ بُو سؤزی، آغزیمیز بیلَه اوقیدیغیمیز، سَس وَکَلِمَه لَرینگ مَخلُوق بولدیغینی بیلدیرمَکدَه دیر. اَهلِ سُنّت عالِملار سؤز بیرلیگی بیلَه، کَلامِ لَفظی نینگ هَم، نَفسی نینگ هَم، اَللّٰه نینگ کَلامی بولدیغینی آیتدیلار. بُو سؤزدَه، مَجازی یولَه تایانلار بولان بولسا هَم، کَلامِ نَفسی اَللّٰه کَلامیدیر دِیمَک، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلام صِفَتی دیر دِیمَک دیر. کَلامِ لَفظی اَللّٰه کَلامی دیر دِیمَک، اَللّٰهُ تَعالٰی اونینگ خالِقی دیر دِیمَکدیر.

سُؤال: یوقاریدأکی یازیلاردان دُؤشینیلیأر کِه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَزَلی بولان کَلامی اَشیدیلمَز. اَللّٰه کَلامینی اَشیتدیم دِیمَک، اوقیلان سَس وَکَلِمَه لَری اَشیتدیم دِیمَک بولار. وَیا، اوقیلان سَس وَ اَزَلی بولان کَلامِ نَفسی نی دُؤشیندیم دِیمَک بولار. تَمام پیغمبرلَر، حَتّٰی هَر کیم، بُو اِیکی شَکلدَه هَم اَشیدیپ بیلیأندیر. مُوسٰی عَلَیهِ السَّلامی، (کَلیمُ اللّٰه) دِییپ آییرمانینگ سَبَبی نأمَه دیر؟

جَواب: مُوسٰی عَلَیهِ السَّلام، عادَتِ اِلٰهِیَّه نینگ داشیندا بولیپ، حَرف سیز، سَس سیز بولان کَلامِ اَزَلی نی اَشیتدی. جَنَّتدَه، دُؤشینیلیپ بیلینمَز وَ دُؤشیندیریلیپ بیلینمَز بولیپ، اَللّٰهُ تَعالٰی گوریلجَگی یالی، دُؤشیندیریلیپ بیلینمَز بولیپ اَشیتدی. باشغا هیچ کیم، بؤیلَه اَشیتمَه دی. وَیا، اَللّٰه کَلامینی، سَس بیلَه اَشیتدی. یؤنَه، دینگه غُولاق بیلَه دأل. وُجودینینگ هَر ذَرَّه سی، هَر یاندان اَشیتدی. وَیا، دینگه آغاچ طَرَفیندان اَشیتدی. یؤنَه، سَس بیلَه دألتی. هَوا تیترَشیمی وَیا باشغا حادِثَه لار بیلَه اَشیتمَه دی. بُو اؤچ حالدان بیری بیلَه اَشیتدیگی اؤچین، (**کَلیمُ اللّٰه**) آدینا غاویشدی. مُحَمّد عَلَیهِ الصَّلاةُ وَالسَّلامینگ، مِعراج گیجَه سیندَه، کَلامِ اِلٰهی نی اَشیتمَه سی وَ جَبرائِیل عَلَیهِ السَّلامینگ وَحی آلیأرقا اَشیتمَه سی هَم بؤیلَه تی.

۴- اِیمان اَدیلمَه سی، اِینانیلماسی گرَک بولان آلتی زاددان دؤردینجیسی، (**اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ پیغمبَرلَرینَه اِینانماقدیر**). اِنسانلاری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ خاهلادیغی یولَه غاویشدیرماق، دوغری یولی گورکَزمَک اؤچین اِیبَریلَندیرلَر. رُسُل، رَسُوللار دِیمَکدیر. لُغَتدا، اِیبَریلَن ذات وَخَبَرجی دِیمَکدیر. اِسلامیّتدَه (**رَسُول**) دِیمَک، یارادیلیشی، خُویی، عِلمی، عَقلی، وَقتیندا بولان تَمام اِنسانلاردان اُستین، دگَرلی، مُحتَرَم بیر ذات دِیمَکدیر. هیچ بیر یامان خُویی، خاهلانمایجاق حالی یوقدیر. پیغمبَرلَردَه، (**عِصمَت**) صِفَت باردیر. یَعنی پیغمبَر بولدیغی بیلدیریلمَزدَن اؤنگچَه وَبیلدیریلَندَن سونگ، اُولی وَکیچی هیچ بیرگُناه اِیشلَه مَز. [اِسلامیَّتی اِیچیندَن ییقماق اِیسلأن کافِرلَر، مُحَمّد عَلَیهِ السَّلام پیغمبَر بولمازدان اؤنگ، مُجَسِّمَه لَرینگ اؤنگیندَه قُربانلیق کَسَرتی دِییأرلَر وَ مَذهَبسیزلَرینگ کِتابلارینی هَم وَثیقَه دِییپ گورکَزیأرلَر. بُو پیس اِفتِراءلارینینگ یالان بولدیغی، یوقاردأکی سَطرلاردان دُؤشینیلیأندیر.] پیغمبَر بولدیغی بیلدیریلَن سونگ، پیغمبَر بولدیغی مَشهُور بولیانچَه، بیلینَنَه چَنلی، کورلیک، کَرلیک وَ بُولارا مَنگزَش عَیب وَقُصُورلاری هَم بولماز. هَر پیغمبَردَه یَدی صِفَتینگ بار بولدیغینا اِینانماق گرکدیر: **اَمانَت**، **صِدق**، **تَبلیغ**، **عَدالَت**، **عِصمَت**، **فَطانَت وَ اَمنُ العَزل**. یَعنی پیغَمبَرلیکدَن عَزل اَدیلمَزلَر. فَتانَت، کأن عَقِللی، فَهم لی دِیمَکدیر.

تازَه بیر دین گتیرَن پیغمبَرَه (**رَسُول**) دِییلَر. تازَه دین گتیرمأن، اِنسانلاری اؤنگکی دینا دَعوَت اَدَن پیغمبَرَه (**نَبی**) دِیلَر. اَمرلَری تَبلیغ اَتمَکدَه وَ اِنسانلاری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ دینینا چاغیرماقدا، رَسُول بیلَه نَبی آراسیندا بیر فَرق یوقدیر. پیغمبَرلَرَه اِیمان اَتمَک، آرالاریندا هیچ بیر فَرق گورمأن، هَمّه سینینگ صادِق، دوغری سؤزلی بولدیغینا اِینانماق دِیمَکدیر. اولاردان بیرینَه اِینانمادیق آدام، هیچ بیرینَه اِینانمادیق بولار.

پیغمبَرلیک؛ اِیشلَه مَک بیلَه، آچ لیق، اَذیَّت چکمَک بیلَه وَکأن عِبادَت اَتمَک بیلَه اَلَه گچمَز. دِینگه اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِحسانی، سایلاماسی بیلَه بولار. اِنسانلارینگ دُنیادأکی وَآخِرَت دأکی اِیشلَری نینگ دُؤزگَین وَفائِدالی بولماسی اؤچین وَضَرَرلی اِیشلَردَن غوربیپ، سَلامَتَه، هِدایَتَه، راحَتا غاویشدیرماق اؤچین، پیغمبَرلَرینگ واسِطَه سی بیلَه دینلار اِیبَریلیپدیر. دُشمَنلاری کأن بولدیغی وَ اویناديقلاری، غیناديقلاری حالدَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ، اِینانماق اؤچین وَاَتمَک اؤچین بولان اَمرلَرینی اِنسانلارا تَبلیغ اَتمَکدَه، بیلدیرمَکدَه، دُشمَنلاردان قورقماندیر، گوز غِیرِیماندیرلار. اَللّٰهُ تَعالٰی، پیغمبَرلَرینگ صِدق لی بولديقلارینی، دوغری آیتديقلارینی گورکَزمَک اؤچین، اولاری مُعجِزَه لار بیلَه قُوَّتلاندیردی. هیچ کیم بُو مُعجِزَه لارا غارشی گلیپ بیلمَه دی. پیغمبَری قَبُول اَدیپ اِینانان آداما، اول پیغمبَرینگ **(اُمَّتی)** دِییلَر. قِیامَت گوندَه، اُمّت لاریندان، گُناهسی کأن بولانلارا شَفاعَت اَتمَه لَری اؤچین اِذن بَریلجَک وَشَفاعَتلاری قَبُول بولجاقدیر. اُمَّت لاریندان، عالِم، صالِح، وَلِي بولانلارینا هَم، شَفاعَت اَتمَه لَری اؤچین اَللّٰهُ تَعالٰی اِذن بَرجَک وَشَفاعَتلارینی قَبُول بُویرجاقدیر. پیغمبَرلَر "عَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالتَّسلیمات"، قَبرلاریندا، بیزلَرینگ بیلمَه دیگیمیز بیرحَیات بیلَه دِیری دیر. مُبارَک وُجودلارینی توپراق چُؤیریتمَز. مُونینگ اؤچیندیر کِه، حَدیثِ شَریفدَه، **(پیغَمبَرلَر، قَبرلاریندا، نَماز اوقِییرلار وَحَج اَدَرلَر)** بُویریلدی.

[شُو وَقت، عَرَبستان دأکی **(وَهّابی)** آدیندأکی آداملار، بُوحَدیثِ شَریفلَرَه اِینانمایأرلَر. بُولارا اِینانان حَقیقی مُسلمانلارا کافِر دِییأرلَر. مَعنٰی لاری آچیق بولمان، شُبهَه لی بولان نَصّلاری یالنگیش تأویل اَتدیکلَری اؤچین، اؤزلَری کافِر بولماسالار هَم، **(اَهلِ بِدعَت)** بولیأرلَر. مُسلمانلارا کأن ضَرَر بَریأرلَر. وَهّابیلیق، مُحَمّد بِن عبدُالوَهّاب آدیندا نَجدلی بیر اَحمَق طَرَفیندان غُوریلدی.

اِنگلیس جاسُوسی هَمفر، اِبنِ تَیمیّه نینگ[١] آزاشیق فِکرلَرینی اِیلَری سؤریپ، مُونی آلدادی. عَبدُوه[٢] آدیندأکی بیر مِصرلی نینگ کِتابلاری بیلَه، تُرکلَرَه وَ هَر یَرَه یایرادی. بُولارینگ بأشینجی مَذهَب دأل، ضَلالَتدا، یالنگیش یولدا بولدیقلارینی، (**اَهلِ سُنَّتینگ**) عالِملاری، یُوزلَر چَه کِتابلاریندا بیلدیرپیدیرلَر. تُرکچه (**سَعادَتِ اَبَدیَّه**) وَ (**قِیامَت وَآخِرَت**) آدلی کِتابلاردا بُولار اُوزین بیلدیریلیپدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، یاش دینی آداملاری اِینگلیسلَرینگ چیقاردیغی، وَهّابیلیق یولینا تایماقدان مُحافِظَه اَتسین. حَدیثِ شَریفلَر بیلَه مَدح اَدیلَن (**اَهلِ سُنّت**) عالِملارینگ یولیندان آییرماسین! آمین.]

پیغمبَرلَرینگ "عَلَیهِمُ السّلام" مُبارَک گوزلَری اُویقیدا قا، قَلب گوزلَری اُوخلاماز. پَیغمبَرلیک وَظیفَه لَرینی گورمَکدَه، پیغمبَرلیک اُستینلیکلَریندَه، تَمام پیغمبَرلَر مُساوی دیر. یوقاردا بیلدیردیگیمیز یَدی زاد، هَمّه سیندَه باردیر. پیغمبَرلَر، پیغمبَرلیک دَن عَزل اَدیلمَز، آتیلماز. وَلی لَردَن بولسا، اَولِیاءلیق آلینیپ بیلَر. پیغمبَرلَر "عَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالتَّسلیمات" اِنساندان بولار. جِن دان، مَلَک دَن اِنسانلارا پیغمبَر بولماز. جِن وَمَلَک، پیغمبَرلَرینگ دَرَجَه لَرینَه یَتیپ بیلمَز. پیغمبَرلَرینگ، بیربیریلَری نینگ اُستیندَه، شَرَفلَری، اُستینلیکلَری باردیر. مَثَلاً اُمَّتلاری نینگ کأن بولماسی، اِیبَریلدیکلَری مَملَکَتلَرینگ اولاقان بولماسی، عِلم وَمَعرِفَتلَری نینگ کَأن یَرلَرَه یایراماسی، مُعجِزَه لاری نینگ کأنرأک وَدَواملی بولماسی وَ اؤزلَری اؤچین آیرا قیمَتلار وَ اِحسانلار بَریلمَه سی یالی اُستینلیکلَر باقیمدان، آخِر زَمان پیغمبَری (**مُحَمَّد**) عَلَیهِ السّلام، تَمام پیغمبَرلَردَن اُستینرأکدیر. اُلُوالعَظم بولان پیغمبَرلَر، بؤیلَه بولمادیقلاردان وَرَسُوللَار، رَسُول بولمادیق نَبیلَردَن اُستینرأکدیرلَر.

---

(١) احمَد اِبنِ تَیمیَّه، ٧٢٨ هـ. [١٣٢٨ م.] بیلیندَه شام دَه وَفات اَتدی.
(٢) محمد عبدوه ١٣٢٣ هـ [١٩٠٥ م.] ده مصردا وفات آتدی.

پیغمبَرلَرینگ "عَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالتَّسلیمات" سانی بَللی دألدیر. یؤز یِگریمی دؤرت مُونگدَن کأن بولدیقلاری مَشهُور دیر. بُولاردان اؤچ یؤز اون اؤچ وَیا اؤچ یؤز اونبأش دانَه سی رَسُول دیر. بُولارینگ اِیچیندَن هَم، آلتیسی خاص یوقاری دیر. بُولارا (**أُولُوا العَزم**) پیغمبَرلَر دِییلَر. اُولُوا العَزم پیغمبَرلَر، **آدَم**، **نُوح**، **اِبراهیم**، **مُوسٰی**، **عِیسٰی** وَ**مُحمّد مُصطفٰی** "عَلَیهِمُ الصَّلاةُ وَالسَّلام" دیر.

پیغمبَرلَرینگ اِیچیندَه اوتوز اؤچ دانَه سی مَشهُور دیر. بُولارینگ آدلاری: **آدَم**، **اِدریس**، **شِیت وَیا** (**شِیث**)، **نُوح**، **هُود**، **صالِح**، **اِبراهیم**، **لُوط**، **اِسماعِیل**، **اِسحاق**، **یَعقُوب**، **یُوسُف**، **اَیُّوب**، **شُعَیب**، **مُوسٰی**، **هارُون**، **خِضِر**، **یُوشَع بِن نُون**، **اِلیاس**، **اَلیَسَع**، **ذُالکِفل**، **شَمعُون**، **اِشمُوئیل**، **یُونُس بِن مَتا**، **داوُد**، **سُلَیمان**، **لُقمان**، **زَکَریّا**، **یَحیٰي**، **عُزَیر**، **عِیسٰی بِن مَریَم**، **ذُوالقَرنَین** وَ **مُحَمّد** عَلَیهِ وَعَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالسّلام دیر.

بُولاردان، دینگه یِگریمی سَکّیزی نینگ آدلاری قُرآنِ کَریمدَه بیلدیریلیپدیر. شِیت، خِضِر، یُوشَع، شَمعُون وَاِشمُوئیل بیلدیریلمأندیر. بُو یِگریمی سَکّزدَن ذُالقَرنَین، لُقمان، عُذَیرینگ وَخِضِرینگ پیغمبَر بولیپ بولمادیقلاری قَطعی بَلّی دألدیر. (**مَکتُوباتِ مَعصُومیّه**) ٢. جِلد، ٣٦ لَنجی مَکتُوبیندا، خِضِر عَلَیهِ السّلامینگ پیغمبَر بولدیغینی بیلدیرَن خَبَرلَرینگ قُوّتلی بولدیغینی یازماقدا دیر. ١٨٢ لَنجی مَکتُوبدا، خِضِر عَلَیهِ السّلامینگ، اِنسان شَکلیندَه گوریلمَه سی وَ بَعضی اِیشلَری اَتمَه سی، اونینگ دیری بولدیغینی گورکَزمَز. اَللّٰهُ تَعالٰی اونینگ وَ بیر کأن پَیغمبَرلَرینگ وَ وَلی لَرینگ رُوحلارینینگ اِنسان شَکلِیندَه گوریلمَه سینَه اِذن بَریپدیر. اولاری گورمَک دِیری بولدیقلارینی گورکَزمَز، دِیمَکدَه دیر. ذُالکِفل عَلَیهِ السَّلامینگ اِیکینجی آدی خَرقِل دیر. مُونینگ اِلیاس وَیا اِدریس یا دَه زَکَریّا

عَلَیهِ السَّلام بولدیغینی آیدانلار هَم باردیر.

اِبراهیم عَلَیهِ السَّلام، خَلیلُ الله دیر. چُؤنکِه، مُونینگ قَلبیندا، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ سؤیگیسیدَن باشغا، هیچ بیر مَخلُوقینگ سؤیگیسی یوقتی. مُوسٰی عَلَیهِ السَّلام، کَلیمُ الله دیر. چؤنکِه، اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَه گپلَشدی. عِیسٰی عَلَیهِ السَّلام، کَلِمَةُ الله دیر. چؤنکِه، آتاسی یوقدیر. دینگه [کُن] یَعنی بول، کَلَمَۀِ اِلٰهِیَّه بیلَه اَنَه سیندَن دُنیاغا گلدی. مُوندان باشغا، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ حِکمَت دولی کَلِمَه لَرینی، وَعظ اَدیپ، اِنسانلارینگ غُولاقلارینا یَتیشدیرَردی.

آدَم اوغیللارینینگ اِینگ اُستینی، اِینگ شَرَفلیسی، اِینگ قِیمَتلیسی وَ مَخلُوقلارینگ یارادیلماسینا سَبَب بولان **مُحمّد** عَلَیهِ السَّلام، حَبیبُ الله دیر. اونینگ حَبیبُ الله بولدیغینی وَ اُولاقانلیغینی، اُستینلیگینی گورکَزَن زادلار غاتی کأن دیر. مُونینگ اؤچین، اونگه، مَغلُوب بولماق، تالانگ اَدیلمَک یالی سؤزلَر آیدیپ بولماز. قِیامَتدا، همّه کیشیدَن اؤنگ قَبردان تُورجاقدیر. مَحشَر یَرینَه اؤنگچه گیتجَکدیر. جَنَّتَه هَر کیمدَن اؤنگچه گیرجَکدیر. مُعجِزَه لاری، ساناماق بیلَه تؤکَنمَز وَ ساناماغا اِنسانینگ گؤیجی یَتمَز بولسا دا، مِعراج مُعجِزَه سینی یازماق بیلَه، یازیلاریمیزی بَزَأیلینگ:

رَسُولُ الله "صَلَّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم" یاتییر قا اویاندیریلیپ، مُبارَک بَدَنی بیلَه، مَکّه شَهریندَن قُدُس دأکی مَسجِد اَقصٰی غا وَ اوندان گوکلَرَه وَیَدینجی گوکدَن سونگ، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیسلَه دِیگی یَرلَرَه آلیپ گیدیلدی. مِعراجَه، بؤیله اِینانماق گرَکدیر. [اِسماعیلی آزاشیق فِرقَه دا بولانلار وَ اِسلامی عالِم شَکلینَه بُؤزَنَن دین دُشمَنلاری، مِعراج بیرحال تی، دینگه رُوح بیلَه بولدی. بَدَن بیلَه گیتمَه دی دِیِیپ وَیازیپ جَوانلاری آلداماغا اوغراشیأرلَر. بؤیلَه بوزیق کِتابلاری آلمالی دأل، بُولارا آلدانمالی دألدیر.

مِعراجینگ ناحیل بولدیغی، بیرکأن قِیمَتلی کِتابلاردا، مَثَلاً (**شِفاءِ شَریف**)[١] دَه اُوزین یازیغلیدیر. تُرکچَه (**سَعادَتِ اَبَدیّه**) آدلی کتابدا هَم وَسیع دُؤشیندیریلیأندیر.] مَکّۀِ مُکَرَّمَه دَن (**سِدرَةُ المُنتَهی**) غا چَنلی، جَبرائیل عَلَیهِ السّلام بیلَه بیرلیکدَه گیتدی. (**سِدرَةُ المُنتَهی**)، آلتینجی وَیَدینجی گوکلَردَه بیر آغاچ دیر کِه، تَمام بیلگیلَر وَتَمام دَرَجَه لَر اول یَردَن اِیلَری گچیپ بیلمَز. رَسُولِ اَکرَم "صَلَّی اللّهُ عَلَیهِ وَسَلّم"، سِدرَه ده، جَبرائیل عَلَیهِ السّلامی، آلتی یُؤز غاناتی بیلَه اؤزشَکلیندَه گوردی. جَبرائیل عَلَیهِ السّلام سِدرَه دَه غالدی. مَکّه دَن قُدُسِ شَریفَه چَنلی وَیا یَدینجی گوکَه چَنلی، (بُراق) اُستیندَه آلیپ گیدیلدی. (**بُراق**)، آق رَنکلی، قاطِردان کیچی وَمَرکَبدَن اُولی بیر جَنّت حَیوانی دیر. دُنیا حَیوانلاریندان دألدیر. اَرکَک لیگی، اُورقاچیلیغی یوقدیر. غاتی تیز گیدَردی. گوزینگ گوریپ بیلدیگی اُوزاقلیغا آیاغینی باساردی. رَسُولُ اللّه "صَلَّی اللّهُ عَلَیهِ وَسَلّم"، (**مَسجِدِ اَقصٰی**) دا، پیغمبَرلَرَه اِمام بولیپ، یاتسی وَیا اَرتیر نَمازی اوقیتدی. پیغمبَرلَرینگ رُوحلاری، اؤز اِنسان شَکل لَریندَه اول یَردَه حاضِر بولدی. (**قُدُس**) دان یَدینجی گوگه چَنلی (**مِعراج**) آدیندأکی بیلینمَه دیک بیر نَردِبان بیلَه بیر لَحظَه دا چیقاریلدی. یولدا مَلَکلَر، ساغ سولا دیزیلمیش، رَسُولُ اللّه نی مَدح وثَنا اَدَرلَردی. هَر گوگه گلَندَه جَبرائیل عَلَیهِ السّلام رَسُولُ اللّه نینگ تَشریف اَتدیگینی خَبَر بَریپ بُوشلایأرتی. هَر بیریندَه، بیر پیغمبَری گوریپ سَلاملاشدی. (**سِدرَه**)ده شاشیلجاق کأن زادلار گوردی. جَنّت دأکی نِعمتلاری، جَهنّم دأکی عَذابلاری گوردی. جَنابِ حَقینگ جَمالینی گورمَک آرزُوسیندان وَ ذَوقیندان، جَنّت دأکی نِعمتلارینگ هیچ بیرینَه باقمادی.

---

(١) شِفاءِ شَریفی یازان قاضی عِیاض مالِکی ٥٤٠ هـ. [١١٥٠ م.] دَه مراکش دَه وَفات اَتدی.

سِدرَه دن اِیلَریسینَه، یَکَه بولیپ، نُورلارینگ آراسیندا اِیلَرلَه دی. مَلَکلَرینگ قَلَملاری نینگ سَسلَرینی اَشیتدی. یَتمیش مُونگ پَردَه دَن گَچدی. اِیکی پَردَه نینگ آراسی، بأش یُؤز ییللیق یول یالیتی. مُوندان سونگ، گونَش دَن پارلاقراق (**رَفرَف**) آدیندا بیر دُؤشَگینگ اُستینیدَه کُرسی دَن گَچدی. عَرشِ اِلٰهی غا یَتیشدی. عَرشدان، زَماندان، مَکاندان، مادَّه عالَملَریندَن داشاری چیقدی. جَنابِ حَقّینگ کَلامینی اَشیتجَک مَقاما باردی.

زَمانسیز وَمَکانسیز بولیپ، آخِرَتدَه اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ گوریلجَگی یالی، دُؤشینیپ بیلینمَه دیک وَدُؤشیندیریپ بیلنمَه دیک بیر حالدا، اَللّٰهُ تَعالٰی نی گوردی. حَرف سیز وَ سَس سیز بولیپ، اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَه گَپلَشدی. اَللّٰهُ تَعالٰی نی، تَسبیح، حَمد وَ ثَنا اَیلَه دی. سانسیز اِکراملارا، شَرَفلَرَه غاویشدی. اؤزینَه وَاُمَّتینا اَللی وَقت نَماز فَرض اَدیلَن بولسا هَم، مُوسٰی عَلَیهِ السَّلامینگ اِشارَتی بیلَه، آهِستَه آهِستَه بأش وَقتَه دُؤشِریلدی. مُوندان اؤنگچَه، دینگه اَرتیر بیلَه اِیکیندی وَیا یاتسی نَمازلار اوقیلارتی. بُو قَدَر اُوزین سَفَردان وَاِکراملارا، اِحسانلارا غاویشاندان سونگ وَ شاشیلجاق نأچَه زادلار گوریپ اَشیدَندَن سونگ، یاتیان یَرینَه گَلدی. یَری هَنُوز سوویمانتی. بیلدیردیکلَریمیزینگ بیر قِسمی، آیَةِ کَریمَه لَر بیلَه، بیر قِسمی هَم، حَدیثِ شَریفلَر بیلَه خَبَر بَریلَندیر. هَمَّه سینَه اِینانماق واجِب بولماسا هَم، اَهلِ سُنّت عالِملار بیلدیردیگی اؤچین، بُو خَبَرلاری قَبُول اَتمَه دیک، اَهلِ سُنّت دَن آیریلمیش بولار. آیَةِ کَریمَه گه وَیا حَدیثِ شَریفلَرَه اِینانمادیق بولسا، کافِر بولار.

مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ (**سَیِّدُ الاَنبِیاء**) بولدیغینی، یَعنی پیغمبَرلَرینگ "عَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالتَّسلیمات" اِینگ اُستینی بولدیغینی بیلدیرَن سانسیز زادلاردان بیرنأچَه سینی بیلدیرَه لینگ: قِیامَت گونی، تَمام پیغمبَرلَر "عَلَیهِمُ الصَّلَواتُ وَالتَّسلیمات"، اونینگ سانجاغی نینگ آستیندا گولگه لَنجَکدیرلَر.

اَللّٰهُ تَعالٰی، هَر پیغمبَرَه، [مَخلُوقلاریمینگ اِیچینده، سایلاپ سؤیدیگیم، حَبیبیم مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ پیغمبَر بولدیغی زَمانا یَتیشسَنگیز، اونگه اِیمان اَدینگ وَکُمَکچی بولینگ!] دِییپ اَمر اَتدی. تَمام پیغمبَرلَر هَم، اُمَّت لارینا بؤیلَه وَصِیَّت وَ اَمر اَیلَه دی.

مُحَمّدعَلَیهِ السّلام، (**خاتَمُ الاَنبِیاء**) دیر. یَعنی اوندان سونگ هیچ پیغمبَر گلمَیجَکدیر. مُبارَک رُوحی، هَر پیغمبَردَن اؤنگچه یارادیلدی. پیغمبَرلیک مَقامی، اِینگ اؤنگچه اونگه بَریلدی. پیغمبَرلیک، اونینگ دُنیاغا تَشریف اَتمَه سی بیلَه تَماملاندی. عیسٰی عَلَیهِ السّلام، قِیامَته یاقین، حَضرَتِ مَهدی نینگ زَمانیندا، گوکدَن شاما اِینجَک بولسا هَم، یَر یؤزینَه، مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ دینینی یایجاقدیر. اونینگ اُمَّتیندان بولجاقدیر.

[هِجری ۱۲۹۶ وَمِیلادی ۱۸۸۰ یِیلیندا، هِندُوستاندا اِنگلیسلَرینگ مَیدانَه چیقاردیقلاری (**قادیانی**) دِییلَن آزاشیقلار، عیسٰی عَلَیهِ السّلام اؤچین هَم، یاراماز وَ یالان زادلار آیدیأرلَر. اؤزلَرینَه مُسلمان دِیسَه لَر هَم، اِسلامیَّتی اِیچَردَن ییقیأندیرلَر. مُسلمان بولمادیقلارینا فَتوا بَریلیپدیر. بُولارا (**اَحمَدی**) هَم دِییلمَکدَه دیر.

هِندُستاندا مَیدانا چیقان اَهلِ بِدعَت وَزِندیقلاردان بیری، (**جَماعَت تَبلیغِیّه**) فِرقَه دیر. مُونی ۱۳۴۵هـ. [۱۹۲۶م.] یِیلیندا، اِلیاس آدیندا بیر جاهِل غُوردی. (مُسلمانلار ضَلالَتَه دُؤشدی. بُولاری غُوتارماق اؤچین دِیشیمدَه اَمر آلدیم) دِییأرتی. اُستاذلاری، آزاشیق، نَظیر حُسَین، رَشید اَحمَد کَنگُوهی وَخَلیل اَحمَدِ سارَنپُوری نینگ کِتابلاریندان اؤگَرَندیکلَرینی آیدیأردی. مُسلمانلاری آلداماق اؤچین، هَمیشَه نَمازینگ وَ جَماعَتینگ اَهَمِّیَتینی آیدیأرلَر. حال بُو کِه، اَهلِ بِدعَتینگ، یَعنی (**اَهلِ سُنّت**) مذهبدَه بولمادیقلارینگ نَمازلاری وَهیچ بیر عِبادتلاری قَبُول بولماز. بُولارینگ اَهلِ سُنّت کِتابلاری

اوقِییپ، اَوَّلاً بِدعَت اِینانیشلاریندان غُوتیلیپ، حَقیقی مُسلمان بولماللاری گَرَک دیر. قُرآنِ کَریمدَه، اؤرتیگلی بیلدیریلَن آیَتلَردَن یالنگیش مَعنٰی چیقارانلارا (**اَهلِ بِدعَت**) وَیا (**آزاشیق**) دِییلَر. آیَةِ کَریمَه لَرَه، اؤز خائِن، آزاشیق فِکرلَرینَه گورَه، یالنگیش مَعنٰی بَرَن اِسلام دُشمَنلارینا (**زِندیق**) دِییلَر. زِندیقلار، قُرآنِ کَریمی وَاِسلامیَّتی اَویرماگه اوغراشیأرلَر. بُولاری مَیدانا چیقاران وَ سَمریدَن وَ دُنیانینگ هَر یَرینَه یایماق اؤچین میلیارلار صَرف اَدَن، اِینگ اُولی دُشمَن اِنگلیسلَردیر. اِنگلیس کافِرینگ دُوزاقلارینا دُؤشَن جاهِل وَبَداَصِل (**جَماعَتِ تَبلیغچی**)لار، اؤزلَرینَه، (**اَهلِ سُنّت**) دِییپ وَنَماز اوقِییپ، یالان آیدیأر، مُسلمانلاری آلدایأرلَر. عَبدُاللّٰه بِن مَسعُود دِییأرکِه، (دینی بولمادیغی حالدا نَماز اوقِییان آداملار بولجاقدیر). بُولار، جَهنَّمینگ دُؤیبیندَه سونگسیز یانجاقدیرلار. بُولاردان بیر قِسمی، مُنارَه دَیَه سینداَکی لَگلَک یُواسی یالی، اُولاقان سَلَّه لَری، ساقّاللاری وَ دونلاری بیلَه، آیَةِ کَریمَه لَر اوقِییپ، بُولارا یالنگیش مَعنٰی بَریپ، مُسلمانلاری آلدایأرلَر. حال بُو کِه حَدیثِ شَریفدَه (**اِنَّ اللّٰهَ لاَ يَنْظُرُ اِلٰى صُوَرِكُمْ وَثِيَابِكُمْ وَلٰكِنْ يَنْظُرُ اِلٰى قُلُوبِكُمْ وَنِيَّاتِكُمْ**)، (اَللّٰهُ تَعالٰی شَکللَرینگیزَه وَلِباسلارینگیزَه دأل، قَلبینگزا وَ نِیَّتینگیزَه باقار) بُویریلدی. **بَیت**:

قَدِّ بُلَند دارَد، دَستار پارَه پارَه * چُون آشِیانِ لَک لَک، بَر کَلّهٔ منارَه

بُو جاهِللارینگ، اَحمَقلارینگ یالدیراق سؤزلَرینینگ یالان بولدیقلارینی اِثبات اَدَن، (**حَقیقَت کِتاب اؤیی**)نینگ کِتابلارینا جَواب بَریپ بیلمَه دیکلَری اؤچین، (حَقیقَت کِتاب اؤیی نینگ کِتابلاری یالنگیشدیر، بوزیقدیر. بُو کِتابلاری اوقِیمانگ) دِییأرلَر. اِسلام دُشمَنی آزاشیقلارینگ، زِندیقلارینگ اِینگ اُولی عَلامَتی، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ یازغیلارینا وَبُولاری نَشر اَدَن حَقیقی دینی کِتابلارا بوزیقدیر، بُولاری اوقییمانگ دِیمَه لَری دیر. اِسلامیَّتَه

بَردیکلَری ضَرَرلاری وَاَهلِ سُنّت عالِملارینگ جَوابلاری، تُرکچه **(فائدالی بیلگیلَر)** عَرَبی **(مَعلُوماتِ نافِعَه)** آدلی کِتابیمیزدا وَسیع یازیغلیدیر.]

مُحَمّدعَلَیهِ السّلام، پیغمبَرلَرینگ اِینگ اُستینی، عالَملَرینگ رَحمَتی دیر. اون سَکِّز مُونگ عالَم، اونینگ رَحمَت دَریاسیندان اِستِفادَه اَتمَکدَه دیر. سؤز بیرلیگی بیلَه، تَمام اِنسانلارینگ وَجِنلارینگ پیغمبَری دیر. مَلَکلَرَه، نَباتاتَه، حَیوانلارا وَ هَر مادَّه گه هَم پیغمبَر بولدیغینی بیلدیرَنلر کأندیر. باشغا پیغمبَرلَر، بَلّلی بیر مَملَکَتدَه، بَلّلی بیر قَوما اِیبَریلیپتی. رَسُولِ اَکرَم " صَلَّی اللهُ عَلَیهِ وَسَلّم" بولسا، تَمام عالَملَره، جانلی، جانسیز هَر مَخلُوقا پیغمبَردیر. اَللهُ تَعالٰی، باشغا پیغمبَرلَری آدلاری بیلَه آیدیپدیر. مُحَمّد عَلَیهِ السّلامی بولسا، اَیّ رَسُولیم، اَیّ پیغمبَریم دِییپ تَلطیف بُویریپدیر. باشغا پیغمبَرلَرینگ هَر بیرینَه بَریلَن هَر مُعجِزَه نینگ مَنگزَه شی، اؤزینَه هَم اِحسان اَدیلیپدیر. اَللهُ تَعالٰی، سؤیگیلی پیغمبَرینَه، اؤیلَه کأن اِکراملار اَدیپدیر، اؤیلَه کأن مُعجِزَه بَریپدیر کِه، باشغا هیچ بیر پیغمبَرینَه بؤیلَه بَرمأندیر. مُبارک بارماغی بیله اِشارَت بُویراندا، آیینگ ایکی آیریلماسی، مُبارَک آیَه سینا آلدیغی داشلارینگ تَسبیح آیتماسی، دَرَختلارینگ (یا رسُولَ الله) دِییپ، اؤزینَه سَلام بَرمَه سی، رَسُولُ الله یانیندان آیریلدیغی اؤچین، **(حَنّانَه)** آدیندأکی غُوری اودینینگ سَسلی آغلاماسی، مُبارَک بارماقلارِینینگ آراسیندان صاف سُو آقماسی، آخِرَتدَه اؤزینَه **(مَقامِ مَحمُود)**، **(شَفاعَتِ کُبری)**، **(کَوثَر حَوضی)**، **(وَسیلَه)** وَ **(فَضیلَه)** آدیندأکی مَقاملارینگ بَریلمَه سی، جَنَّتَه گیرمَه دَن اؤنگچه، جَمالِ اِلٰهی نی گورمَک بیلَه شَرَفلَنمَه سی بیلَه وَ دُنیادا خُلق عَظیم، دِیندا یاقین، عِلم، حِلم، صَبر، شُکر، زُهد، عِفَّت، عَدل، مُرُوَّت، حَیاء، شَجاعَت، تَواضُع، حِکمَت، اَدَب، سَماحَت (یَغشیلیق اَدیجی)، مَرحَمت (رَأفَت) وَ تُؤکَنمَز بیتمَز فَضیلَت لار وَ شَرَفلَر بیلَه، تَمام

پَیغمبَرلَردَن یوقاری چیقاریلمیش دیر. اونگه بَریلَن مُعجِزَه لارینگ سانینی، اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغالار بیلیپ بیلمَز. اونینگ دینی، تَمام دینلاری نَسخ اَتمیش، گِچَرسیز اَتمیشدیر. دینی، تَمام دینلارینگ اِینگ یَغشیسی، اِینگ اُستینی دیر. اونینگ اُمَّتی، تَمام اُمَّتلاردان اُستیندیر. اونینگ اُمَّتینینگ اَولِیاءسی، باشغا اُمَّتلارینگ اَولِیاءسیندان قَدرلی راقدیر.

مُحَمّد عَلَیهِ السّلامینگ اُمَّتی نینگ اَولِیاءسینینگ آراسیندا، رَسُولُ الله نینگ خَلیفَه سی بولماغی حَق اَدَن وَخِلاَفَتَه، باشغالاردان لائِقراق بولان، اِماملارینگ، وَلی لَرینک باش تاجی (**اَبُوبَکرِ صِدّیق**) "رَضِیَ اللّٰهُ عَنه"، پیغمبَرلَردَن سونگ، گلمیش وَگلجَک تَمام اِنسانلارینگ، اِینگ خَیرلیسی، اِینگ اُستینیدیر. خِلافَت دَرَجَه سینی، شَرَفینی اؤنگچَه حَق اَدَن اولدیر. مُسلمانلیق مَیدانا چیقمازدان اؤنگچَه هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ لُطفی وَاِحسانی بیلَه، بُت لارا اِنانمادی. کافِرلیک وَآزاشیقلیق عَیبلاریندان حِفظ اَدیلدی. [رَسُولُ الله نینگ، نُبُوَّت دَن اؤنگچَه بُت لارا اِیناندیغینی سانان وَیازانلارینگ نَه قَدَر ذَواللی وَجاهِل بولدیقلارینی مُوندان هَم دُؤشینامالیدیر.]

مُوندان سونگ، اِنسانلارینگ اِنگ اُستینی، فارُوقِ اَعظَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ، حَبیبینا دوست اَدیپ سَچدیگی، اِیکینجی خَلیفَه (**عُمَر بِن خَطّاب**)دیر "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنه".

مُوندان سونگ، اِنسانلارینگ اِینگ اُستینی، رَسُولُ الله نینگ اؤچینجی خَلیفَه سی، یَغشیلیقلارینگ، اِحسانلارینگ خَزینَه سی، حَیاء، اِیمان وَعِرفان چَشمَه سی، ذِنُّورَین (**عُثمان بِن عَفّان**)دیر "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنه".

مُوندان سونگ اِنسانلارینگ اِینگ خَیرلیسی، رَسُولُ الله نینگ دؤردینجی خَلیفَه سی، شاشیلجاق دَرَجَه دَه اُستینلیکلی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ آرسلانی (**عَليّ بِن اَبی طالِب**)دیر "رَضِیَ اللّٰهُ تعالی عَنه".

مُوندان سونگ، (**حَضرَتِ حَسَن**) خَلیفَه بولدی. حَدیثِ شَریفدَه بیلدیریلَن اوتیز ییللیق خَلیفَه لیق، مُونینگ بیلَه تَمام بولدی[١]. مُوندان سونگ، اِنسانلارینگ اِینگ اُستینی، رَسُولُ اللّٰه نینگ "صَلَّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلَّم"، اِیکی گوزی نینگ نُوری (**حُسَین بِن عَلي**) دیر "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنهُم".

بُو اُستینلیکلَر، ثَوابینگ کأنرأک بولماسی، دِینِ اِسلام اُوغریندا، وَطَنلارینی، سؤیدیکلَرینی تَرک اَتمَک، باشغالاردان اؤنگرأک مُسلمان بولماق، رَسُولُ اللّٰه غا "صَلَّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلَّم" سونگ دَرَجَه اُویماق، اونینگ سُنَّتینَه غاتی یابیشماق، دینی نی نَشر اَتماگه اُوغراشماق، کُفری، فِتنَه نی، فَسادی اؤنگلَه مَک دِیمَکدیر.

حَضرَتِ عَلي "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنهُ"، هَر ناچَه، اَبُوبَکردَن "رَضِیَ اللّٰهُ عَنهُ" باشغا، هَر کیمدَن اؤنگ مُسلمان بولان بولسا هَم، اول وَقت، یاش اوغلان بولدیغی اؤچین وَمالی بولمادیغی اؤچین وَرَسُولُ اللّٰه نینگ اؤییندَه وَ خِدمَتیندا بولدیغی اؤچین، اونینگ اؤنگچه اِیمان اَتمَه سی، باشغالارینگ اِیمان اَتمَه سینَه، عِبرَت آلمالارینا وَ کافِرلَرینگ دارغاماسینا سَبَب بولمادی. حال بُو کِه بؤیلَه کی اؤچ خَلیفَه نینگ اِیمانَه گلمَه لَری، اِسلامی قُوَّتلَندیردی. اِمام عَلی وَ اَولادلاری "رَضِیَ اللّٰهُ عَنهُم"، رَسُولُ اللّٰه نینگ اِینگ یاقین غارینداشی وَ رَسُولُ اللّٰه نینگ مُبارَک غانیندان بولدیقلاری اؤچین، صِدّیقِ اَکبَردَن وَ فارُوقِ اَعظَم دان اُستینرأک دییلیپ بیلسَه هَم، بُو اُستینلیکلَری، هَر لِحاظدان اُستینلیک دِیمَک دأل‌دیر. هَر لِحاظدان، اول مُحتَرَملَرینگ اؤنگیندَه بولمالارینی تأمین اَتمَز. خِضِر عَلَیهِ السّلامینگ، مُوسٰی عَلَیهِ السّلاما بیر ناچَه زاد اؤگرَتمَه سینَه مَنگزار. [غان لِحاظیندان یاقینراق

---

(١) حسن بِن علی، ٤٩ هـ. [٦٦٩ م.] بیلیندَه مدینَۀِ مَنوّره دَه زهر بَریلیپ وَفات اَتدی.

بولان، اُستینرأک بولساتی، حَضرَتِ عَبّاس، حَضرَتِ عَلی دان اُستینرأک بولارتی. غان لِحاظیندان خاص یاقین بولان اَبُوطالِب دا وَ اَبُولَهَب دَه بولسا، مُؤمِنلَرینگ اِینگ پَسیندَه بولان شَرَف وَاُستینلیک هیچ یوقدیر.] غان لِحاظیندان یاقین بولدیغی اوْچین، **حَضرَتِ فاطِمَه، حَضرَتِ خدیجَه** بیلَه **حَضرَتِ عائِشَه** دان "رَضِیَ اللّٰهُ عَنهُنَّه" اُستینرأکدیر. دِینگه، بیر لِحاظدان اُستینلیک، هَر لِحاظدان اُستین بولماسینی گورکَزمَز. بُو اوْچیندَن اِینگ اُستینی قایسی بولدیغینی، عالِملاریمیز باشغا باشغا آیدیپدیر. حَدیثِ شَریفلَردَن دُؤشینیلدیگینَه گورَه، اوْچی هَم وَ **حَضرَتِ مَریَم** وَفِرعَونینگ عَیالی **حَضرَتِ آسِیَه** "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنهُنَّه اَجمَعین"، دُنیا عَیاللاری نینگ اِینگ اُستین لَریدیر. حَدیثِ شَریفدَه، (**فاطِمَه، جَنَّت عَیاللارینینگ اُوستینی دیر. حَسَن وَحُسَین هَم، جَنَّت یِگیتلَرینینگ اُوستینلَری دیر**) بُویریلیأر کِه، بُو، بیرلِحاظدان اُستینلیکدیر.

بُولاردان سونگ، اَصحابِ کِرامینگ اِینگ اُستینلَری (**عَشَرَۂ مُبَشَّرَه**) دَن یَعنی جَنَّت بیلَه بُوشلانان اون کیشی دَن بولانلاردیر. بُولاردان سونگ، بَدر غَزاسینا اِشتراک اَدن اوْچ یؤز اون اوْچ کیشی اُستین دیر. اولاردان سونگ اُحُد غَزا سینداکی یَدی یؤز آرسلانینگ آراسیندا بولانلارینگ هَمَّه سی، اونداں سونگ هَم (**بَیعَتِ رِضوان**)، یَعنی دَرَختینگ آستیندا رَسُولُ اللّٰه غا سؤز بَرَن مُونگ دُؤرت یؤز کیشی اُستین دیر.

حَضرَتِ رَسُولِ اَکرَمینگ "صَلَّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" یولیندا، جانلارینی، مالّلارینی فِداء اَدَن، اونگه کُمَک اَدَن اَصحابِ کِرامینگ "رَضیَ اللّٰهُ عنهُم اَجمَعین" هَمّه سی نینگ آدلارینی، حُرمَت بیلَه، سؤیگی بیلَه آیتماغیمیز، بیزلَرَه واجِبدیر. اولارینگ حُرمَتینا یاراشمادیق سؤزلَر آیتماغیمیز، اَصلاً جائِز دألدیر. آدلارینی اَدَبسیزجَه آیتماق، ضَلالَت دیر، یولدان آزاشیقلیق دیر.

رَسُولُ اللّٰه نی سؤیَن آدامینگ، اونینگ اَصحابی نینگ هَمَّه سینی هَم سؤیِمَه سی گرَکدیر. چؤنکِه، بیر حَدیثِ شَریفدَه، (**اَصحابیمی سؤیَن، مَنی سؤیدیگی اؤچین سؤیَر. اولاری سؤیِمَه دیک آدام، مَنی سؤیِمَه دیک بولار. اولاری اِینجیدان، مَنی اِینجیدار. مَنی اِینجیدان هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نی اِینجیتمیش بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی نی اِینجیدان آدام، اَلبَتَّه عَذاب گورجَکدیر**) بُویریلدی. باشغا بیر حَدیثِ شَریفدَه هَم، (**اَللّٰهُ تَعالٰی، مَنینگ اُمَّتیمدان بیر غُولینا یَغشیلیق اَتمَک اِیسلَه سَه، اونینگ گونگلینَه، اَصحابیمینگ سؤیگیسینی یَرلَشدیرَر. اولارینگ هَمّه سینی جانی یالی سؤیَر**) بُویریلدی.

مُونینگ اؤچین، اَصحابِ کِرامینگ آراسیندا بولان مُحارَبَه لَری؛ یاراماز فِکرلَر بیلَه وَخَلیفَه لیغی اَلَه گچیرمَک، نَفسینگ آرزُولارینی یَرینَه گتیرمَک اؤچین اَتدیکلَرینی سانمالی دألدیر. بؤیلَه سانماق وَمُونینگ اؤچین اول مُحتَرملَرَه دیل اُوزاتماق، مُنافِقلیق دیر وَفَلاکَتَه سؤیرَلْمَکدیر. چؤنکِه، رَسُولُ اللّٰه نینگ حُضُوریندا اوتورماق بیلَه، اونینگ مُبارَک سؤزلَرینی اَشیتمَک بیلَه، تَعَصُّب [یَعنی کَجَشمَک، بَخیللیق] وَمَوقِع [مَقام] آرزُوسی وَ دُنیا مُحَبَّتی، هَمَّه سینینگ قَلبلاریندان سیریلیپ، گیدیپتی. حِرص [دویمازلیق، باغلیلیق]، کینَه وَیامان خُوی دان غُوتیلیپ، تَرَمیز بولیپتی لار. اول اَعلی پیغمبَرینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" اُمَّتی نینگ اَولِیاءسیندان بیری بیلَه بیر ناچِه گون بیر یَردَه بولان بیر آدام، اول وَلی نینگ گوزَل خُویلاریندان وَ اُستینلیکلَریندَن اِستِفادَه اَدیأر، پاکلَنیأر، دُنیا مُحَبَّتیندَن غُوتیلیأردَه، مُحتَرَم اَصحابِ کِرام، رَسُولُ اللّٰه نی "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" هَمَّه زاددان کأن سؤیدیکلَری، مالّلارینی، جانلارینی، اونینگ اؤچین فِداء اَتدیکلَری، وَطَنلارینی تَرک اَتدیکلَری، اونینگ، رُوحلارا غِذا بولان صُحبَتینَه عاشِق بولدیقلاری حالدا، بُولارینگ یامان خُویلاردان غُوتیلیپ بیلمَه دیکلری، نَفسلَرینینگ پاکلَنمَه دیگی، گچیپ تؤکَنیجی دُنیا جِیفَه سی اؤچین اوریشجاقلاری ناحیل فِکر اَدیلیپ بیلَر؟ اول مُحتَرَم لَر، اَلبَتّه

هَر کیمدَن پاکرأکدیر. بُولارینگ آیریلیغینی، مُحارِبَه لارینی، بیزلَر یالی بوزیق نیَّتلی آداملارا مَنگزَتمَک، دُنیا اؤچین، نَفسلَرینینگ بوزیق اِیسلَک لَرینَه غاویشماق اؤچین اُوریشدیلار دِیمَک هیچ یاراشار می؟ اَصحابِ کِرام اؤچین بؤیلَه یامان زادلار گُمان اَتمَک، جائِز دألدیر. بؤیلَه دِییَن بیر آدام، هیچ فِکر اَتمَزمی کِه، اَصحابِ کِراما دُشمَنلیق اَتمَک، اولاری تَربِیَه اَدَن، یَتیشدیرَن، حَضرَتِ رَسُولُ الله غا "صَلّی اللّهُ عَلَیهِ وَسَلّم" دُشمَنلیق اَتمَک بولار. اولاری یامانلاماق، رَسُولُ الله نی یامانلاماق بولار. مُونینگ اؤچین، دینی اُستاذلار بُویردیلار کِه، (اَصحابِ کِرامی مُحتَرَم بیلمَه دیک، اولارا حُرمَت اَتمَه دیک بیر آدام، رَسُولُ الله غا ایمان اَتمَه دیک بولار). دُؤیَه وَصِفّین مُحارِبَه لاری، اولاری یامانلاماغا سَبَب بولیپ بیلمَز. بُو مُحارَبَه لاردا، حَضرَتِ عَلی غا غارشی گَلنلَرینگ هَمَّه سینی یامان بولماقدان غُوتاران، حَتّٰی ثَوابا غاویشدیران دینی سَبَبلَر باردیر. حَدیثِ شَریفدَه بُویریلدی کِه، (**یالنگیشان مُجتَهِدَه بیر ثَواب، دوغرینی تاپانَه اِیکی وَیا اون ثَواب باردیر. اِیکی ثَوابدان بیرینجیسی، اِجتِهاد اَتمَک ثَوابی دیر. اِیکینجیسی، دوغرینی تاپماق ثَوابی دیر.**) بُو دینینگ اُولیلارینینگ آرلاریندا بولان چَکیشمَه لَر، اُوریشمالار، عِناد بیلَه، دُشمَنلیق بیلَه دأل تی. اِجتِهادلاری نینگ سَبَبی بیلَه تی. اِسلامیَّتینگ اَمری نینگ یَرینَه گَتیریلمَه سینی اِیسلَه دیکلَری اؤچین تی. اَصحابِ کِرامینگ هَر بیری مُجتَهِد تی. [مَثَلاً، عَمر اِبنِ عاصینگ "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عنه" مُجتَهِد بولدیغی، (**حَدیقَه**) آدلی کِتابینگ اِیکی یؤزدوقسان سَکِّزینجی صَفحَه سیندأکی حَدیثِ شَریفدَه بیلدیریلمَکدَه دیر.]

هَر مُجتَهِدینگ، اؤز اِجتِهادی بیلَه تاپدیغی، اؤگَرَندیگی بِیلیمَه گورَه اِیش اَتمَه سی فَرضدیر. اؤز اِجتِهادی، هَر نأچَه، اؤزیندَن اُولیراق بیر مُجتَهِدینگ اِجتِهادینا گورَه مَقبُول بولماسا هَم، یَنَه اؤز اِجتِهادینا اُویماسی گَرَکدیر. باشغانینگ اِجتِهادینا اُویماسی جائِز دألدیر. اِمامِ اَعظَم اَبُوحَنیفَه نینگ[1] شاگِردی بولان اَبُو

---

(1) اَبُو حنیفه نُعمان بِن ثابت، ١٥٠ هـ. [٧٦٧ م.] دَه بَغداد دَه وَفات اَتدی.

يُوسُف بيلَه مُحمّدِ شَيبانی وَاِمامِ مُحمّدِ شافِعی نینگ[١] شاگِردی بولان اَبُو ثَور وَ اِسماعیلِ مُؤذَنی، کأن یَردَه، اُستاذلارینا اُویمادی لار. اُستاذلارینینگ حَرام دیدیکلَریندَن بَعضیلارینا حَلال دیدی لَر. حَلال بُویردیقلاریندان بَعضیلارینا حَرام دیدی لَر. مُوندان اؤتِری، بُولارا گُناه اِیشلَه دی، یاراماز بولدیلار دِییپ بیلینمَز. بؤیلَه دِییَن هیچ یوقدیر. چؤنکِه، بُولار هَم، اُستاذلاری یالی مُجتَهِد دیرلَر.

هَوَّا، حَضرَتِ عَلي رَضیَ اللهُ عَنه، مُعاوِیَه دان وَعَمرو اِبنِ عاص دان رَضیَ اللهُ عنهُما یوقاری راق، عالِم راقتی. اؤزینی اولاردان آیِیرجاق، غاتی کأن اُستینلیکلَری باردیر. اِجتِهادی هَم، اول اِیکیسی نینگ اِجتِهادلاریندان کأنرأک قُوَّتلی وَاِصابَتلی تی. یؤنَه، اَصحابِ کِرامینگ هَمَّه سی مُجتَهِد بولدیقلاری اؤچین، اِیکی سینینگ هَم؛ بُو اُولی اِمامینگ اِجتِهادینا اُویمالاری جائِز دألتی. اؤز اِجتِهادلارینا گورَه حَرَکَت اَتمَه لَری گَرَکتی.

سُؤال: جَمَل وَصِفّین مُحارِبَه لاریندا، مُهاجِرلاردان وَاَنصاردان غاتی کأن صَحابی، اِمام عَلی بیلَه بِرلیکدَه تی. اونگه اِطاعَت اَتدیلَر. اونگه اُویدیلار. بُولارینگ هَمَّه سی مُجتَهِد قا، اِمام عَلی غا اُویماغی واجِب بیلدی لَر. مُوندان دُؤشینیلیأر کِه، اِمام عَلی غا اُویماق، مُجتَهِد بولانلارا هَم واجِب میش. اِجتِهادلاری اُویماسا هَم، اونینگ بیلَه بیرلَشمَه لَری گَرَکمیش دِییلسَه:

جَواب: اِمام عَلی غا "رَضیَ اللهُ تَعالٰی عنه" اُویانلار، اونینگ بیلَه بیرلیکدَه حَرب اَدَنلَر، اونینگ اِجتِهادینا اُویدیقلاری اؤچین بیرلَشمَه دی. اؤز اِجتِهادلاری هَم، اِمامینگ اِجتِهادینا اُویغین بولدیغی اؤچین، اولارینگ اِجتِهادی، اِمامِ عَلی غا اُویماغی وَاجِب گورکَزییتی. مُونینگ یالی، اَصحابِ کِرامینگ اُولیلاریندان کأنی نینگ اِجتِهادلاری، اِمامِ عَلی نینگ اِجتِهادینا اُویمادی. اول اُولی اِمام بیلَه حَرب اَتمَه لَری واجِب بولدی. اول وَقت اَصحابِ

(١) اِمامِ مُحمّدِ بِن اِدریس شافِعی ٢٠٤هـ [٨٢٠ م.] دَه مصردا وَفات اَتدی.

کِرامینگ اِجتِهادلاری اوٌچ دُؤرلی بولیپ تی. بیر قِسمی، اِمام عَلی نینگ حَقلی بولدیغینی دُؤشیندی. بُولارینگ، اِمام عَلی غا اُویمالاری واجِب بولدی. بیر قِسمی بولسا، اونینگ بیلَه حَرب اَدَن لَرینگ اِجتِهادینی حَقلی گوردی. بُولارینگ هَم، عَلی "رَضیَ اللهُ عنه" بیلَه حَرب اَدَنلَرَه اُویمالاری، اونینگ بیلَه حَرب اَتمَه لَری واجِب بولدی. اوٌچینجی قِسم، هَر اِیکی طَرَفَه هَم اُویمازلیق، اُوریشمازلیق گَرَکدیر دیدی. بُولارینگ اِجتِهادی، مُحارِبَه لارا غاریشمازلیغی اِیجاب اَتدیردی. هَر اوٌچ قِسم هَم، اَلبَتَّه حَقلی تی وَثَواب غازاندیلار.

سُؤال: یوقاریداأکی یازی، اِمامِ عَلی "رَضیَ اللهُ تَعالٰی عنه" بیلَه مُحارِبَه اَدَن لَرینگ هَم حَقلی بولدیغینی گورکَزیأر. حال بُو کِه، اَهلِ سُنّت عالِملار، اِمام عَلی نینگ حَقلی بولدیغینی، غارشیسینداأکی لَرینگ یالنگیشدیقلارینی، عُذرلاری بولدیغی اوٌچین، عَفُو اَدیلدیکلَرینی وَیا ثَواب هَم آلدیقلارینی بیلدیرمَکدَه دیر. مُونگه نامَه دِییلَر؟

جواب: اِمام شافِعی وَعُمَر بِن عَبدُالعزیز یالی دینینگ اُولیلاری، اَصحابِ کِرام دان هیچ بیری اوٌچین یالنگیشدی دِیمَک جائِز بولماز بُویردی. مُونینگ اوٌچین، (اُولیلارا یالنگیشدی دِیمَک یالنگیشدیر) بُویریپدیرلار. کیچیلَرینگ، اُولیلار اوٌچین، (دوغری اَتدی، یالنگیش اَتدی، خاهلادیق، خاهلامادیق) یالی زادلار آیتمالاری جائِز دألدیر. اَللهُ تَعالٰی، اَللَریمیزی اول اُولیلارینگ غانلارینا بُولاشدیرمادیغی یالی، بیز لَر هَم، حَقلی وَ حَقسیز یالی سؤزلَری آیتماقدان دِیللَریمیزی غوریمالیمیز. چُوقیر عالِملار، دَلیللَری آنگلاپ وَ حادِثَه لاری تَحقیق اَدیپ، اِمام عَلی حَقلی تی، غارشیسیندا بولانلار یالنگیشدی دِیسَه لَر هَم، بُو سؤزلَری بیلَه (عَلي "رَضیَ اللهُ عنه"، غارشی طَرَفدا بولانلار بیلَه گپلَه شیپ بیلسَه تی، اولارینگ هَم اوٌز اِجتِهادی یالی اِجتِهاد اَتمَه لرینی تأمین اَدیپ بیلَرتی) دِیمَک اِیسلَأیپدیرلَر. نِیَّتکیم حَضرَتِ

زُبَیر بِن عَوّام، جَمَل مُحارِبَه سیندا، حَضرَتِ عَلی غا غارشی بولدیغی حالدا، حادِثَه لاری یَغشیراق تَحقیق اَدیپ، اِجتِهادی اَویریلدی. مُحارِبَه دان گچدی. اِینهَه اَهلِ سُنّت عالِملاردان خَطاءنی جائِز گورنلَرینگ سؤزلَری، بؤیلَه دُؤشینیلمَه لیدیر. یوقسا، حَضرَتِ علی وَ اونینگ بیلَه بیرلیکدَه بولانلار حَق یولدا، غارشی طَرَفدا بولان عائِشَهٔ صِدّیقَه اَنَه میز وَ مُونینگ بیلَه بیرلیکدَه بولان اَصحابِ کِرام باطِل اِیشدَه تی دِیمَک، جائِز دألدیر.

اَصحابِ کِرامینگ بُو مُحارِبَه لاری، اَحکامِ شَرعِیّه نینگ شاخَه لاریندا بولان اِجتِهاد آیریلیقلاریندانی. اِسلامیَّتینگ اَصلی، بَللی باشلی اِیشلَریندَه هیچ آیریلیقلاری یوقتی. شُو وَقت بَعضی کیشیلَر، مُعاوِیَه بیلَه عَمرو اِبن عاص "رَضیَ اللهُ عنهُما"[١] یالی دینینگ اُولیلارینا دیل اُوزادیأر، بِی حُرمَتلیق گورکَزیأرلَر. اَصحابِ کِرامی اِینجیتماغینگ، رَسُولُ الله نی "صَلّی اللهُ عَلَیهِ وَسَلّم" اِینجیتماق وَ کیچَلتمَک بولجاغینی دؤشینیب بیلمَه یأرلَر. اِمامِ مالِک بِن اَنَسینگ (مُعاوِیَه غا وَیا عَمر اِبن عاصَه "رَضیَ اللهُ عنهُما" سؤگَن، یامانلان آدام، اولارا آیتدیغی سؤزَه لائِق بیر آدام دیر. اولارا غارشی اَدَبسیزلیک اَدَنلَرَه، آیدانلارا وَ یازانلارا آغیر جَزاء بَرمَک گرَکدیر) بُویردیغی، (**شِفاءِ شَریف**)دَه یازیغلیدیر. اَللهُ تَعالٰی، قَلبلاریمیزی، حَبیبی نینگ اَصحابی نینگ سؤیگیسی بیلَه دولدیرسین! اول مُحتَرَملَری، صالِح وَ مُتَّقی بولانلار سؤیَر. مُنافِق وَ شَقی بولان سؤیمَز.

[رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللهُ عَلَیهِ وَسَلّم" اَصحابینینگ قَدرلارینی، اُستینلیکلَرینی آنگلاپ، هَمَّه سینی سؤیَنلَرَه، هَمّه سینَه حُرمَت اَدَنلَرَه وَ اولارینگ یولیندا گیدَنلَرَه، (**اَهلِ سُنّت**) دِییلَر. بیر ناچَه سینی سؤیَه ریس، باشغالارینی سؤیمَه ریس دییپ کأنینی یامانلانلارا، بُو شَکلدَه هیچ بیری

([١]) مُعاوِیَة بِن اَبوسُفیان، ٦٠ هـ. [٦٨٠ م.] دَه شام دا وَفات اَتدی. عَمرو بِن العاص ٤٣ هـ. [٦٦٣ م.] یِیلیندَه مِصردا وَفات اَتدی.

نینگ یولیندا بولمادیقلارا، (**رافِضی**) وَ (**شِیعَه**) دِییلَر. رافِضیلار، اِیران دا، هِندُستان دا وَعِراق دا کأندیر. تُرکِیَه دَه هیچ یوق دیر. بُولاردان بَعضیسی، یُوردیمیزدأکی، مُسلمان پاک **عَلَویلَری** آلداماق اؤچین، اؤزلَرینَه (**عَلَوی**) دیدی. حال بُو کِه، **عَلَوی**، عَلی نی "رَضیَ اللّٰهُ عنه" سؤیَن مُسلمان دِیمَکدیر. بیر آدامی سؤیمَک اؤچین، اونینگ یولیندا بولماق، اونینگ سؤیدیکلَرینی سؤیمَک گَرَکدیر. بُولار، عَلی نی "رَضیَ اللّٰهُ عنه" سؤییان بولسا لارتی، اونینگ یولیندا گیدَرلَرتی. عَلی "رَضیَ اللّٰهُ عنه"، اَصحابِ کِرامینگ هَمّه سینی سؤیَرتی. اِیکینجی خَلیفَه بولان عُمَرینگ هَم "رَضیَ اللّٰهُ عنهُما" مُشاوِری، دَرد اورتاغی تی. فاطِمَه "رَضیَ اللّٰهُ عنها" دان بولان غیزی اُمِّ کُلثومی، عُمَرَه "رَضیَ اللّٰهُ عنه" نِکاح اَتدی. خُطبَه دا، حَضرَتِ مُعاوِیَه اؤچین (دوغانلاریمیز، بیزدَن آیریلدی. اولار کافِر وَفاسِق دألدیر. اِجتِهادلاری بؤیلَه بولدی) بُویردی. اؤزینَه غارشی ساواشان طَلحَه "رَضیَ اللّٰهُ عنه" شَهید بولاندا یؤزیندَن توپراقلاری سیردی. جَنازَه نمازینا اؤزی اِمام بولدی. اَللّٰهُ تَعالٰی، قُرآنِ کَریم دَه، (**مُؤمِنلَرینگ دوغان بولدیغینی**) بیلدیریأر. فَتح سُورا نینگ آخِرقی آیَةِ کَریمَه سی، (**اَصحابِ کِرامینگ بیربیری لَری بیلَه سؤییشدیکلَرینی**) خَبَر بَریأر. اَصحابِ کِرام دان بیریسینی هَم سؤیمَزلیک وَ هَلَه دُشمَنلیق اَتمَک قُرآنِ کَریمَه اِینانمازلیق بولار. اَهل سُنّت عالِملار، اَصحابِ کِرامینگ "رَضیَ اللّٰهُ تَعالٰی عنهُم اَجمَعین" اُستینلیکلَرینی یَغشی دُؤشیندیلَر. هَمّه سینی سؤیمَگیمیزی اَمر اَتدیلَر. مُسلمانلاری فَلاکَتدَن غُوتاردیلار.

اَهلِ بَیتی یَعنی عَلی نی "رَضیَ اللّٰهُ عَنه" وَتَمام اَولادینی، نَسلینی سؤیمَه دیکلَرَه وَاَهلِ سُنَّتینگ گوز نُوری بولان بُو مُحتَرَملَرَه دُشمَنلیق اَدنلَرَه، (**خارِجی**) دِییلَر. شُووَقت خارِجیلارا (**یَزیدی**) دِییلمَکدَه دیر. یَزیدی لَرینگ، دینلاری، اِیمانلاری کأن بوزیقدیر.

-٥-

وَهّابیلار وَ بؤیله کی مَذهَبسیزلَر، قَبر عَذابی:

اَصحابِ کِرامینگ همّه سینی سؤییأریس دِییپ هَم، اولارینگ یولیندا بولمادیق، اؤز بوزیق فِکرلَرینه، اَصحابینگ یولی دیر دِیَنلَره، **(وَهّابی)** دِییلَیأر. وَهّابیلیق، مَذهَبسیز دینی آدام اَحمَد اِبنِ تَیمیَّه نینگ کِتابلاریندأکی آزاشیق [یولدان آزاشان] فِکرلَری بیلَه، هَمپِر دِییلَن اِنگلیس جاسُوسینگ یالانلارینینگ غاریشیمیندان حاصِل بولدی. وَهّابیلار، اَهلِ سُنّت عالِملاری، تَصَوُّفی پیرلَری وَشِیعَه لاری خاهلامایأرلَر، هَمّه سینی یامانلایأرلَر. دِینگه اؤزلَرینی مُسلمان سانیأرلَر. اؤزلَری یالی بولمادیقلارا مُشرِک دِییأر. بُولارینگ مالی، جانی وَهّابیلارا حَلال دیر دِییأرلَر. **(اِباحی)** بولیأرلَر. نَصّ لاردان، یَعنی قُرآنِ کَریمدَن وَحَدیثِ شَریفلَردَن، یالنگیش بوزیق مَعنٰی لار چیقاریپ، مُسلمانلیغی بُو مَعنٰی لار مِیقا ظَنّ اَدِیأرلَر. اَدِلَّهٔ شَرعیّه نی وَحَدیثِ شَریفلَرینگ کأنینی اِنکار اَدیأرلَر. دؤرت مَذهَبینگ عالِملاری، اَهلِ سُنّت دَن آیریلانلارینگ، ضَلالَتَه تایدیقلارینی، اِسلامیَّتَه کأن ضَرَر بَردیکلَرینی، بیر کأن کِتابلاریندا وَثیقَه لار بیلَه اِثبات اَتدیلَر. کأنرأک وَسیع بیلگی آلماق اؤچین تُرکچَه **(قِیامَت وَ آخِرَت)**، **(سَعادَتِ اَبَدیَّه)** وَعَرَبی **(مِنحَةُ الوَهبِیَّه)**، **(اَلتَّوَسّلُ بِالنَّبي وَبِالصّالِحین)**، **(سَبیلُ النِّجاة)** وَفارسی **(سَیفُ الأَبرار)** آدلی کِتابلاری اوقِیینگ! بُو کِتابلار وَ اَهلِ بِدعَتَه رَدِّیَه بولیپ یازیلان بیر کأن قِیمَتلی کِتابلار اِستانبُولدا **(حَقیقَت کِتاب اؤیی)** طَرَفیندان چاپ بولیأندیر. **(اِبنِ عابِدینینگ)**[1] اؤچینجی جِلدینده بَغیلار بَحثینده وَتُرکچَه **(نِعمَتِ اِسلام)** آدلی کِتابینگ نِکاح بَحثینده، وَهّابیلارینگ

---

(1) مُحمّد أَمین اِبنِ عابِدین، ١٢٥٢ هـ. [١٨٣٦ م.] ییلیندا شام دا وَفات اَتدی.

اِباحی بولدیقلاری آچیقجَه یازیغلیدیر. اِیکینجی سُلطان عَبدُالحمید خانینگ آمیرال لاریندَن (**کاپتانِ دَریا**) اَیُّوب صَبری پاشا[۱] (**مِرآةُ الحَرَمَین**) وَ (**تاریخِ وَهّابِیان**) آدلی کِتابلاریندا وَ اَحمَد جَودَت پاشا، تاریخی نینگ یَدینجی جِلدیندَه، وَهّابیلاری تُرکچَه دیلی بیلَه اُوزین اُوزین یازماقدا دیرلار. یُوسُف نَبهانی نینگ مِصردَه چاپ بولان عَرَبی (**شَواهِدُ الحَق**) آدلی کِتابی هَم، وَهّابیلارا وَ اِبنِ تَیمیَّه گَه اُوزین جَواب بَرَمَکدَه دیر. بُو کتابدان اَللی صَفحَه، ۱۹۷۲م. یِلیندا اِستانبُول دا عَرَبی دِیلدَه نَشر اَتدیگیمیز (**اِسلامی عالِملار وَ وَهّابیلار**) آدلی کتابدا مَوجُود دیر.

اَیُّوب صَبری پاشا "رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی" دِییأر کِه: (وَهّابیلیق، ۱۲۰۵هـ. [۱۷۹۱م.] یِلیندا عَرَبستان شِبهِ جَزیرَه سیندَه غانلی، اِشکَنجَه لی بیر اِحتِلال بیلَه مَیدانَه چیقدی.) وَهّابیلیغی وَ مَذهَبسیزلیگی کِتابلاری بیلَه دُنیاغا یایماغا اُوغراشانلاردان بیری، مِصِرلی مُحَمّد عَبدُوه دیر. بیر مَصُون بولان وَقاهِرَه مَصُون لوجَه سینینگ باشلیغی جَمالَ الدّینِ اَفغانی غا[۲] حَیرانلیغینی آچیقجَه یازان عَبدُوه اُولی اِسلام عالِمی، اِیلَریچی فِکر آدامی، قَدرلی تَجَدُّدی دِییلیپ، یاش نَسلینگ اؤنگینَه سُؤریلدی. اَهلِ سُنَّتی ییقماق، اِسلامیَّتی دارغاتماق اؤچین کَمیندَه دوران اِسلام دُشمَنلاری هَم، دینی آدام شَکلینَه گیریپ، یالدیراق سؤزلَر بیلَه مُسلمانلیغی اُوِیپ، سینگسیجَه بُو فِتنَه نی کؤریکلَه دیلَر. عَبدُوه گوکلَرَه چیقاریلدی. اَهلِ سُنَّتینگ اُولی عالِملارینا، مَذهَب اِماملارینا جاهِل دِییلدی. آدلاری آیدیلماز بولدی. یُؤنَه، اِسلامیَّت اؤچین غانلارینی دؤکَن، رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" عَشقینا جانلارینی بَرَن آتالاریمیزینگ، شانلی شَرَفلی

---

(۱) اَیُّوب صَبری پاشا، ۱۳۰۸ هـ. [۱۸۹۰ م.] یِلیندا وَفات اَتدی.
(۲) جَمالَ الدّین اَفغانی ۱۳۱۴ هـ. [۱۸۹۷ م.] یِلیندَه وَفات اَتدی.

شَهیدلَرینگ پاک وَاَصیل اَولادلاری، بُو پرُوپاگندالارا وَمیلیُونلارچا پُول بَریلیپ اَدیلَن تَبلیغلارا آلدانمادی. حَتّٰی، بُو شیشیرمَه دینی قَهرَمانلاری دینگلَه مَه دی وَ تانیمادی. جَنابِ حَق، شَهیدلَرینگ اَولادلارینی، پَست جَه اَدیلَن بُو هُجُوملاردان غوریدی. شُو وَقت هَم، مَودُودی[۱]، سَیِّدِ قُطب[۲] وَحَمیدُالله وَ (جَماعَتِ تَبلیغچی) لار یالی مَذهَبسیزلَرینگ کِتابلاری تَرجُمَه اَدیلیپ یاش نَسللَرینگ اؤنگینَه سُؤریلمَکدَه دیر. دَو یالی اُولاقان تابلُولار بیلَه باللاندیرا باللاندیرا مَدح اَدیلَن بُو تَرجُمَه لَردَه، اِسلامی عالِملارینگ بیلدیردیکلَرینَه اُویمادیق آزاشیق فِکرلَرینگ بولدیغینی گوریأرس. سُو یاتار، دُشمَن یاتماز. اَللّٰهُ تَعالٰی، حَبیبی، کأن سؤیدیگی پَیغمبَری مُحمّد "عَلَیهِ السَّلام" حُرمَتینا، مُسلمانلاری، غَفلَت اُویقیدان اویاندیرسین. دُشمَنلارینگ یالانلارینا، اِفتِراءلارینا آلدانماقدان مُحافِظَه بُویرسین! آمین. دِینگه دُعا اَتمَک بیلَه اؤزیمیزی آلدامایلینگ! اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عادَتِ اِلٰهیَّه سینا اُویمان، سَبَبلَرَه یابیشمان، اِیشلَه مأن دُعا اَتمَک، اَللّٰهُ تَعالٰی دان مُعجِزَه اِسلَه مَک دِیمَکدیر. مُسلمانلیقدا، هَم اِیشلَنَر، هَم دَه دُعا اَدیلَر. اؤنگچَه سَبَبَه یابیشماق، سونگ دُعا اَتمَک گَرَکدیر. کُفردَن غُوتیلماق اؤچین بیرینجی سَبَب، اِسلامیَّتی اؤگَرَنمَک وَ اؤگَرَتمَکدیر. اَوَّل آخِر، اَهلِ سُنّت اِعتِقادی وَ فَرضلاری، حَراملاری اؤگَرَنمَک، عَیال اَرکَک، هَر کیمَه فَرضدیر. بیرینجی وَظیفَه دیر. شُو وَقت، بُولاری اؤگَرَنمَک، غاتی آساندیر. چؤنکِه، دوغری بولان دینی کِتاب یازماق وَنَشر اَتمَک آزاددیر. مُسلمانلارا بُو حُرِّیَّتی بَرَن دَولَتَه، هَر مُسلمانینگ کُمَک اَتمَه سی گَرَکدِیر.

---

(۱) مَودُودی، هِندُستانداکی (الجَماعَةُ الإِسلامیّه) نینگ مُؤَسِّسی دیر. ۱۳۹۹ هـ. [۱۹۷۹ م.] ییلیندَه وَفات اَتدی.

(۲) سَیِّدِ قُطب ۱۳۸۶ هـ. [۱۹۶۶ م.] ییلیندَه مِصردَه اِعدام اَدیلدی.

اَهلِ سُنّت اِعتِقادی وَ عِلمِ حالی اؤگرَنمَه دیک وَ اَولادلارینا اؤگرَتمَه دیکلَر، مُسلمانلیقدان آیریلماق، کُفر فَلاکَتینَه دؤشمَک خَطَریندا دیر. بؤیلَه آداملارینگ دُعالاری ذاتاً قَبُول بولماز کِه، کُفردَن غورینیپ بیلسینلَر. رَسُولُ اللّٰه "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" بُویردی کِه، (**عِلم بار بولان یَردَه مُسلمانلیق باردیر. عِلم بولمادیق یَردَه مُسلمانلیق غالماز.**) یاشاماق اؤچین، اِیمَک، اِیچمَک گرَک بولیشی یالی، کافِرلَرَه آلدانمازلیق، دیندان چیقمازلیق اؤچین هَم، دینینگی، اِیمانینگی اؤگرَنمَک گرَکدیر. آتا بابالاریمیز، هَر وَقت اُؤیشرلَر، دینی کِتاب اوقییرلار، دینلارینی اؤگرَنرلَرتی. دینگه، بُو شَکلدَه مُسلمان غالدیلار. اِسلامیَّتینگ ذَوقینی آلدیلار. بُو سَعادَت اِشیغینی [نُورینی] بیزلَرَه، دوغری شَکلدَه اُولاشدیریپ بیلدیلَر. بیزلَرینگ هَم مُسلمان غالماغیمیز، اَولادلاریمیزی اِیچیمیزدأکی وَ داشیمیزدأکی کافِرلَرَه غاپدیرمازلیغیمیز اؤچین، بیرینجی وَاینگ گرَکلی چارَه، هَمّه زاددان اؤنگ اَهلِ سُنّت عالِملارینگ حاضِرلادیغی عِلمِ حال کِتابلاری اوقِیماق وَ اؤگرَنمَکدیر.

اَولادی نینگ مُسلمان بولماسینی اِیسلأن آتا اَنَه لَر، اَولادینا قُرآنِ کَریم اؤگرَتمَه لیدیرلَر. فُرصَت اَلدَه قا اوقِیپیالینگ، اؤگرَنَه لینگ وَ اَولادلاریمیزا، سؤزیمیزی دِینگلانلَرَه اؤگرَدَه لینگ! مَکتَبَه گیدَندَن سونگ اؤگرَنمَه لَری قین بولار. حَتّی اِمکانسیز بولار. فَلاکَت گلَن سونگ، آح چکمَک فائِدا بَرمَز. اِسلام دُشمَنلاری نینگ، زِندیقلارینگ، سؤیجی، یالدیراق کِتابلارینا، جَریدَه لَرینَه، مَجمُوعَه، تَلویزیُونلارینا وَرادیُولارینا وَفِلملَرینَه آلدانمالی دألدیر. اِبنِ عابِدین "رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی"، اؤچینجی جِلددَه بُویریأر کِه، (هیچ بیر دینا اِینانمادیغی حالدا، مُسلمان گورینیپ، کُفرَه سَبَب بولان زادلاری مُسلمانلیق میش یالی اَدیپ آیدیپ، مُسلمانلاری دیندان چیقارماغا اُوغراشان سِینگسی کافِرلَرَه (**زِندیق**) دِییلَر).

سؤال: مَذهبسیزلَرینگ بوزیق کِتابلاریندان تَرجُمَه اَدیلَن یازغیلاری اوقِیان بیری دِیيأر کِه، (قُرآنِ کَریم تَفسیرلَرینی اوقیمالیمیز. دینیمیزی، قُرآنِ کَریمی دُؤشینمَه گی، دینی عالِملارا غویماق، خَطَرلی وَقورقینچ بیر فِکردیر. قُرآنِ کَریمدَه (اَیّ دینی عالِملار) دِییلمَز. (اَیّ اِیمان اَدنلَر) ،(اَیّ اِنسانلار) یالی خِطابلار غُوللانیلار. مُونینگ اؤچین، هَر مُسلمانینگ، قُرآنِ کَریمی اؤزی دؤشینجَکدیر، باشغادان غاراشمایجاقدیر).

بُو آدام، هَر کیمینگ تَفسیر، حَدیث اوقیماسینی اِیسلَه یأر. اِسلامی عالِملارینگ، اَهلِ سُنّت اُولیلاریمیزینگ کَلام، فِقه وَعِلمِ حال کِتابلارینی اوقیماغی تَوصِیَه اَتمَه یأر. تُرکِیَه دِیانَت اِیشلَری شُوراسی نینگ نَشر اَتدیگی مِصرلی رَشید رِضانینگ[1] ١٣٩۴هـ. [١٩٧۴م.] تاریخ وَ ١۵٧سانلی (**اِسلامدا بیرلیک وَ فِقهی مَذهَبلَر**) آدلی کِتابی هَم، اوقِییانلاری تَماماً شاشِرتدی. بُو کِتابینگ بیر کأن یَریندَه، مَثَلاً آلتینجی گؤرّینگیندَه دِییأر کِه:

(مُجتَهِد اِماملاری پیغَمبَرلَر "صَلواتُ اللهِ تعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" قَدَر اُولاتدیلار. حَتّٰی، پیغَمبَرینگ "صَلّی اللهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلَّم" حَدیثینا اُویمادیق بیر مُجتَهِدینگ سؤزینی تَرجیح اَدیپ، حَدیثی غویدیلار. بُو حَدیثینگ نَسخ اَدیلَن بولماسی وَیا اِمامیمیزینگ نَزدینَدَه باشغا بیر حَدیثینگ بار بولماسی مُحتَمَل دیر دیدی لَر.

بُو تَقلیدچیلار، حُکمدَه خَطأ اَتمَه سی وَیا بِیلمَزلیگی جائِز بولان آداملارینگ سؤزی بیلَه عَمَل اَدیپ هَم، خَطاءدان بَریئ بولان پیغمَبرینگ حَدیثینی تَرک اَتمَک بیلَه، مُجتَهِدلَری تَقلیددان هَم آیریلمیش بولیأرلَر. قُرآندان هَم آیریلمیش بولیأرلَر. مُجتَهِد اِمام دان باشغا هیچ کیم قُرآنِ کَریمَه دؤشینیپ

---

(١) رَشید رِضا، مُحمّد عَبدُوهینگ شاگِردی دیر. ١٣۵۴ هـ. [١٩٣۵ م.] دا وَفات اَتدی.

بیلَمز دِییأرَلر. فقِه چیلارینگ وَبؤیَله کی تَقلیدچیلارینگ مُونینگ یالی سؤزلَری، یَهودی لَردَن وَمسیحی لاردان نَقل بولدیغینی گورگزیأر. حال بُو کِه قُرآنه وَحدیثه دؤشینَمک، فقِه چیلارینگ یازدیغی کتِابلارا دُؤشینَمکدَن آنگساد راقدیر. عَربی گَلِمه وَ اُصلوبلاری هَضم اَدنلَر، قُرآنه وَحدیثه دؤشینَمک اؤچین قینچیلیق چَکمَزلَر. اَللّٰه تَعالٰی نینگ اؤزی دِینینی آچیقجَه دُؤشیندیرمأگه قادِر بولدیغینا کیم مُنکرِ بولار؟ رَسُولُ الله نینگ، اَللّٰه نینگ مُرادینی هَمّه کیمدَن یَغشی دُؤشیندیگینه وَ دُؤشیندیرمأگه باشغالاردان گُؤیچلی رأک بولدیغینا کیم مُنکرِ بولیپ بیلَر؟ حَضرَتِ پیغمَبرینگ آچیقلامالاری اُمَّته کافی دألدیر دیِمَک، اونینگ تَبلیغ وَظیفَه سینی کامِل اَدیپ یَرینَه گتیریپ بیلَمه دیگینی آیتماغا بارار. اِنسانلارینگ کأنی، قُرآنِ کَریمی وَسُنّتی دُؤشینیپ بیلَمه سَه لَرتی، حَق تَعالٰی، اول کتِاب وَسُنّتدأ کی حُکملَر بیلَه تَمام اِنسانلاری مُکَلَّف اَتمَزدی. اِنسان، ایناندیغی زادلاری، دَلیللَری بیلَه بیلَمه لیدیر. حَق تَعالٰی تَقلیدچیلیغی تَقبیح اَدیپدیر. آتا بابالارینی تَقلید اَتمَه لَرینینگ مَعذُور گوریلمیجَگینی آچیقلاپدیر. آیتلَر گورکَزیأر کِه، تَقلید اَللّٰه نینگ یانیندا اَصلاً مَقبُول دألدیر. دِینینگ فُروع قِسمینی دَلیللَریندَن دُؤشینَمک، ایمان قِسمینی دُؤشینَمکدَن آنگساد راقدیر. قین بولانی تَکلیف اَدن، قین بولمادیق بیلَه ناحیللی مُکَلَّف اَتمز؟ بَعضی نادِر حادِثَه لَرینگ حُکمینی چیقارماق قین بولسا هَم، بُولاری بیلَمزلیک وَاَتمَزلیک عُذر سایِیلار. فقِه چیلار، اؤز اؤزلَریندَن بیر کأن مَسئَله لَر ایجاد اَتدیلَر. بُولار اؤچین حُکملَر اِحداث اَتدیلَر. بُولارا، رَأی، قیِاسِ جَلی، قیِاس خَفی یالی زادلاری دَلیل گتیرجَک بولدیلار. بُولار، عَقلینگ یولی بیلَه بیلگیلَنمَک مُمکنِ بولمادیق عبِادتلارینگ آراسینا هَم داشیریلدی. بُوشَکللَده دینی گینگیش لَدیپ، بیر ناچه بَرابَرینا چیقاردیلار. مُسلمانلاری کُلفَته غویدیلار. مَن قیِاسا

مُنکرِ گَلَمه یأرین. عِبادَت حَقّیندا قیاس یوقدیر دیأرین. ایمان وَعِبادتلار، حَضرَتِ پیغمَبرینگ وَقتیندا تَمامَلاندی. هیچ کیم، بُولارا بیر زاد عِلاوه اَدیپ بیلَمز. مُجتَهِد اِماملار، اِنسانلاری تَقلیدَدن مَنع اَتمیش، تَقلیدی حَرام اَدیپدیرلَر.) دِییأر.

مَذهَبسیز رَشید رِضانینگ (اِسلامدا بیرلیک وَ فِقهی مَذهَبلَر) آدلی کِتابیندان خُلاصَه اَتدیگیمیز یوقاریدأکی یازیلار، مَذهَبسیزلَرینگ هَمَّه کِتابلاری یالی، مُسلمانلارینگ دؤرت مَذهَبینگ اِمامینی تَقلید اَتمَه لَرینی مَنع اَدیأر. هَر کیمینگ تَفسیر وَ حَدیث اؤگَرنمَه سینی اَمر اَدیأر. مُونگَه نأمَه دِییأرسینگیز؟

جَواب: مَذهَبسیزلَرینگ یازغیلاری دِقَّت بیلَه اوقیلسا، آزاشیق فِکرلَرینی وَتَفرِقَه چی نَظَرلارینی، چؤیریک مَنطِق سَلسِلَه لَری بیلَه وَیالدیراق کَلِمَه لَر بیلَه آوادانلاپ مُسلمانلاری آلداماغا اُوغراشدیقلاری تیز گوریلَر. جاهِللار، بُو یازغیلاری مَنطِق، عَقل چهار چوبیندا، عِلمی سانیپ اِینانار، آرقَه لارینا دُؤشسَه لَر هَم، عِلمی وَ قَطعي نَظَری بولانلار، اَصلاً بُولارینگ دُوزاقلارینا دُؤشمَز.

مُسلمانلاری سونگسیز فَلاکَتَه آلیپ گیدَن مَذهَبسیزلیک خَطَرینا غارشی یاش نَسللَری اویاندیرماق اؤچین اِسلامی عالِملار "رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعالٰی"، اوندؤرت عَصردان بأری مُونگلَرچَه قِیمَتلی کِتاب یازیپدیرلار. یوقاریدأکی سؤالَه جَواب بولسین دِییپ، یُوسُفِ نَبهانی نینگ[١] (**حُجَّةُ اللهِ عَلی العالَمین**) آدلی کِتابی نینگ ٧٧١ لَنجی صَفحَه سیندان باشلاپ، بیر مِقدار تَرجُمَه اَتمَه گی مَعقُول گوردیک:

---

(١) یُوسُف نَبهانی، ١٣٥٠ هـ. [١٩٣٢ م.]دَه بیرُوت دا وَفات اَتدی.

قُرآنِ کَریمدَن اَحکام چیقارماق، هَر کیمینگ اَدیپ بیلجَگی بیر زاد دألدیر. مُجتَهِد اِماملار هَم، قُرآنِ کَریم دأکی اَحکامینگ هَمَّه سینی چیقاریپ بیلمَیجَکلَری اوٴچین، رَسُولُ الله "صلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" قُرآنِ کَریم دأکی اَحکامی، حَدیثِ شَریفلَر بیلَه آچیقلاپدیر. قُرآنِ کَریمی، دِینگه رَسُولُ الله "صلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" آچیقلادیغی یالی، حَدیثِ شَریفلَری هَم، دِینگه اَصحابِ کِرام وَمُجتَهِد اِماملار دُؤشینیپ بیلیپدیرلَر وَ آچیقلاپدیرلار.

مُونی دُؤشینیپ بیلمَه لَری اوٴچین، اَللّٰهُ تَعالٰی، مُجتَهِد اِماملارا عَقلی وَنَقلی عِلملاری وَ اِدرأک گؤیجی وَتیز ذِهن وَکأن عَقل وَباشغا نأچه اُستینلیکلَر اِحسان اَدیپدیر. بُو اُستینلیکلَرینگ باشیندا، تَقوأ گلیأندیر. مُوندان سونگ، قَلبلاریندأکی نُورِ اِلٰهی گلیأندیر. مُجتَهِد اِماملاریمیز، بُو اُستینلیکلَرینگ کُمَکلَری بیلَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَ رَسُولُ الله نینگ کَلاملاریندان اولارینگ مُرادلارینی دُؤشینیپدیرلَر، دُؤشینیپ بیلمَه دیکلَرینی (**قِیاس**) بیلَه بیلدیریپدیرلَر. دؤرت مَذهَبینگ اِمامی نینگ هَر بیری، اوٴز رَأیی بیلَه آیتمادیغینی بیلدیریپ وَشاگِردلَرینَه (صَحیح حَدیثَه دُوش گلسَنگیز، مَنینگ سؤزیمی غویینگ. رَسُولُ الله نینگ حَدیثینا تابِع بولینگ!) دِییپدیر. مَذهَب اِماملاریمیز، بُو سؤزی، اوٴزلَری یالی مُجتَهِد بولان چوقیرعالِملارا آیدیپدیرلار. بُو عالِملار، دؤرت مَذهَبینگ دَلیللَرینی بیلَن، اَهلِ تَرجیح بولانلاردیر. مُجتَهِد بولان بُو عالِملار، مَذهَب اِمامینگ اِجتِهادی نینگ دَلیلی بیلَه تازَه اوٴگرَنیلَن صَحیح حَدیثینگ سَنَدلَرینی، راوی لارینی وَقایسی نینگ سونگ وارِد بولدیغینی وَ یَنَه بیر نأچه شَرطلاری تَحقیق اَدیپ قایسی نینگ تَرجیح اَدیلجَگینی دُؤشینَرلَر. وَیا مُجتَهِد اِمام، بیر مَسئَلَه گه دَلیل بولجاق حَدیثِ شَریف اوٴزینَه یَتیشمَه دِیگی اوٴچین، قِیاس اَدیپ حُکم بَرمیشدِیر. شاگِردلَری بُو مَسئَلَه گه سَنَد بولجاق حَدیثِ شَریفی اوٴگرَنیپ،

باشغا دُؤرلی حُکم بَرپیدیرلَر. یؤنَه شاگِردلَری بؤیلَه اِجتِهاد اَدیأرقا، مَذهَب اِمامینگ قاعِدَه لاریندان داشاری چیقمازلار. سونگ راق گَلَن مُجتَهِد مُفتیلَر هَم، بؤیلَه فَتوا بَرپیدیرلَر. تَمام بُو یازیلانلاردان بَللی بولیأر کِه، دؤرت مَذهَبینگ اِماملارینی وَ بُولارینگ مَذهَبلَریندَه یَتیشَن مُجتَهِدلَری تَقلید اَدَن مُسلمانلار، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَ رَسُولی نینگ حُکملَرینَه تابِع بولیأندیرلَر. بُو مُجتَهِدلَر، قُرآنِ کَریمدَن وَحَدیثِ شَریفلَردَن باشغالارینگ دُؤشینیپ بیلمَیجَگی حُکملَری دُؤشینپدیرلَر، دُؤشیندیکلَرینی بیلدیرپیدیرلَر. مُسلمانلار هَم، اولارینگ کِتاب وَسُنَّتدَن دُؤشینیپ بیلدیردیکلَرینی تَقلید اَدیپدیرلَر. چؤنکِه، نَحل سُورا نینگ قِرق اؤچینجی آیَةِ کَریمَه سیندَه مَآلاً، (**بیلمَه یان بولسانگیز، بیلَنلَردَن سورانگ!**) بُویریلدی.

بُوآیَةِ کَریمَه، هَر کیمینگ کِتابی وَسُنَّتی دوغری دُؤشینیپ بیلمَیجَگینی، دُؤشِنیپ بیلمَه دیکلَرینگ هَم بولجاغینی گورکَزیان دیر. دُؤشینیپ بیلمَه دیکلَرینگ، قُرآنِ کَریمدَن وَ حَدیثِ شَریفلَردَن دُؤشینجَک بولماغا اُوغراشمالارینی دأل، دُؤشینَنلَردَن سوراپ اؤگَرنمَه لَرینی اَمر اَتمَکدَه دیر. قُرآنِ کَریمینگ وَحَدیثِ شَریفلَرینگ مَعنٰی لارینی هَر کیم دوغری دُؤشینیپ بیلسَه تی یَتمیش اِیکی آزاشیق فِرقَه مَیدانَه چیقمازدی. بُو فِرقَه لاری چیقارانلارینگ هَمَّه سی هَم چُوقیر عالِم تی. یؤنَه هیچ بیری، نَصّلارینگ، یَعنی، قُرآنِ کَریمینگ وَحَدیثِ شَریفلَرینگ مَعنٰی لارینی دوغری دُؤشینیپ بیلمَه دی. یالنگیش دُؤشینیپ، دوغری یولدان آیریلدیلار. مِلیُونلارچَه مُسلمانینگ فَلاکَتَه سؤیرَلْمَه سینَه هَم سَبَب بولدیلار. نَصّ لاردان یالنگیش مَعنٰی لار چیقارماقدا، بَعضیلاری شُو قَدَر حَدّدان آشدیلار کِه، دوغری یولدأکی مُسلمانلارا کافِر، مُشرِک دیجَک قَدَر یولدان تایدیلار. تُرکچَه گه تَرجُمَه اَدیپ، اَل آستیدان بُو یُوِرُدا سوقیلان (**کَشفُ الشُّبُهات**) آدیندأکی

وَهّابيَّه كتابدا، اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولان مُسلمانلارى اؤلديرمَک وَ ماللارينى ياغمالاماق مُباح دير دِييلمَكدَه دير.

اَللّٰهُ تَعالٰى، مَذهَب اِماملارينگ اِجتِهاد اَئمَه لَرينى وَ مَذهَبلَرينى غُورمالارينى وَ تَمام مُسلمانلارينگ بُو مَذهَبلَر اُستينده جَمع بولمالارينى، دِينگه سؤيگيلى پيغمبَرى نينگ "صَلّى اللّٰهُ عَلَيهِ وَسَلّم" اُمَّتينا اِحسان اَديپدير. حَق تَعالٰى، بير ياندان اِعتِقاد اِماملارى ياراديپ، آزاشيقلارينگ، زِنديقلارينگ، مُلحِدلَرينگ وَشَيطان اِنسانلارينگ اِعتِقادي وَاِيماني عِلملارى بوزمالارينا مانِع بولديغى يالى، مَذهَب اِماملار هَم ياراديپ، دينينى بوزيلماقدان غورِييپدير. مَسيحى ليقدا وَيَهُودى ليكدَه بُو نِعمَت بولماديغى اؤچين، دينلارى بوزيليپ، اوِيينجاق حالينا گليپدير.

رَسُولُ الله نينگ "صَلّى الله عَلَيهِ وَسَلّم" وَفاتيندان دؤرت يُؤزيِيل سونگ، اِجتِهاد اَديپ بيلجَک چُوقير عالِم غالماديغينى اِسلامى عالِملار سؤز بيرليگى بيلَه بيلديردِيلَر. شُو وَقت، اِجتِهاد اَئمَه لى دِيىَن آدامينگ عَقل كَسَلى وَيا دين جاهِلى بولديغى بَلّى بولار. اُولاقان عالِم جَلال الدّينِ سُيُوتى "رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعالٰى"[١]، اِجتِهاد دَرَجه سينَه يَتديگينى آيديپتى. زَمانينداكى عالِملار اؤزينَه بير سُؤال سوراپ، مُونگه ايكى دُؤرلى جَواب بَريلَن بولديغينى، بُولارينگ قايسينينگ سالِم راق بولديغينى بيلديرمَه سينى آيتديلار. جَواب بَريپ بيلمَه دى. اِيشى نينگ كأن بولديغيندان، مُونگه وَقت آييريپ بيلمَيجَگينى بيلدِيردى. حال بُو كِه اؤزيندَن اِيسلَنَن زاد، فَتواءدا اِجتِهاد اَئمَه سى تى. بُو بولسا، اِجتِهاد دَرَجه لَرينينگ اِينگ آشاغيدير. اِمام سُيُوتى يالى چُوقير بير عالِم، فَتواءدا اِجتِهاددان غاچان

([١]) سُيُوطى عَبدُ الرّحمن، ٩١١ هـ. [١٥٠٥ م.] دَه مِصر دا وَفات آتدى.

سونگ، مُسلمانلاری مُطلَق اِجتِهاد اَتمَه گه سُؤیرأنلَرَه دألی وَیا دین جاهِلی دِییلمَزدَه، نأمَه دِییلَر؟ اِمامِ غَزالی "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی"[۱]، اؤز وَقتیندا مُجتَهِد غالمادیغینی، (**اِحیاءُ العُلُوم**) آدلی کِتابیندا بیلدیریپدیر.

مُجتَهِد بولمادیق بیر مُسلمان، بیر صَحیح حَدیث اؤگَرنیپ، مَذهَب اِمامینگ مُونگه اُویمادیق بیر حُکمینی اَتمَک اؤزینَه آغیر گلسَه، بُو مُسلمانینگ، دؤرت مَذهَب آراسیندا، بُو حَدیثَه اُویغین اِجتِهاد اَتمیش بولان مُجتَهِدی آخداریپ تاپماسی وَ بُو اِیشینی اونینگ مَذهَبینَه گورَه اَتمَه سی گَرَکدیر. اُولاقان عالِمِ اِمام نَوَوی "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی"[۲] (**رَوضَةُ الطّالِبین**) آدلی کِتابیندا مُونی اُوزین آچیقلایأندِیر. چؤنکِه، اِجتِهاد دَرَجَه سینَه یَتمَه دیک بولانلارینگ کِتابدان وَسُنَّتدَن اَحکام چیقارمالاری جائِزدألدیر. شُو وَقت، بَعضی جاهِللار، اؤزلَری نینگ مُطلَق اِجتِهاد دَرَجَه سینَه یَتدیکلَرینی، نَصّ لاردان، یَعنی کتابدان وَسُنّتدَن اَحکام چیقاریپ بیلجَکلَرینی وَدؤرت مَذهَبدَن بیرینی تَقلید اَتمَه گه اِحتِیاج لارینینگ غالمادیغینی آیدیأرلَر. یِللاردان بأری تَقلید اَتدیکلَری مَذهَبی تَرک اَدیأرلَر. بوزیق فِکرلَری بیلَه مَذهَبلَری چؤیریتجَک بولیأرلَر. بیزینگ یالی بولان دینی آداملارینگ رَأی لارینا اُوییپ بیلمَه ریس یالی جاهِلجَه، اَحمَقجَه زادلار آیدیأرلَر. شَیطانینگ وَسوَسَه سی وَنَفسلَری نینگ تَحریکی بیلَه اُستینلیک اِدِّعا اَدیأرلَر. بؤیلَه سؤزلَری بیلَه، اُستینلیکلَرینی دأل، اَحمَقلیقلارینی وَپَستلیکلَرینی مَیدانَه چیقارمیش بولدیقلارینی دُؤشینیپ بیلمَه یأرلَر. بُولارینگ آراسیندا، هَر کیم تَفسیر اوقیمالی وَتَفسیردَن وَبُخاری دان اَحکام چیقارمالی دِییَن وَیازان جاهِللاری وَآزاشیقلاری هَم گوریأریس. ساقین مُسلمان دوغانیم! بؤیلَه اَحمَقلار بیلَه

(۱) اِمام مُحمّد غَزالی، ۵۰۵ هـ. [۱۱۱۱ م.] دَه طُوس شهریندَه وَفات اَتدی.
(۲) یَحیی النَوَوِی، ۶۷۶ هـ. [۱۲۷۷ م.] دَه شام دا وَفات اَتدی.

دوستلیق اَتمَکدَن، بُولاری دینی آدام سانماقدان وَ اُوداشدیرما کِتابلارینی اوقیماقدان کوپ ساقین! اؤز اِمامینگ نینگ مَذهَبینَه غاتی یابیش! دؤرت مَذهَبدَن اِیسلَه دیگینگی وَ خاهلادیغینگی سایلاب بیلَرسینگ. یؤنَه، مَذهَبلَرینگ آسانلیقلارینی تَحقیق اَتمَک، یَعنی مَذهَبلَری (**تَلفیق**) اَتمَک جائِز دألدیر. [(**تَلفیق**) دِیمَک، مَذهَبلَرینگ آسانلیقلارینی جَمعلأپ اَدیلَن بیر اِیشینگ بُو مَذهَبلَردَن هیچ بیرینَه اُویمادیغی دِیمَکدِیر. بیر اِیشی اَدیأرقا دؤرت مَذهَبدَن بیرینَه اُویاندان سونگ، یَعنی بُو اِیش، بُو مَذهَبَه گورَه صَحیح بولاندان سونگ، آیراتین بؤیلَه کی اؤچ مذهبدَه هَم صَحیح وَمَعقُول بولماسی اؤچین گرَکلی زادلارا هَم، مُمکِن بولدیغی قَدَر اُوییلسا، مُونگه (**تقوا**) دِییلَر کِه، کأن ثَواب بولار.]

حَدیثِ شَریفلَری اوقییپ یَغشی دُؤشینیپ بیلَن بیر مُسلمانینگ، اؤنگچَه اؤز مَذهَبی نینگ دَلیللَری بولان حَدیثِ شَریفلَری اؤگَرَنمَه سی، سونگ بُو حَدیثلارینگ مَدح اَتدیگی اِیشلَری اَدیپ، مَنع اَتدیگی اِیشلَردَن ساقینماسی، دِینِ اِسلامینگ بِییکلیگینی، قَدرینی وَ اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَ رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" آدلاری نینگ وَصِفَتلاری نینگ کَمالاتینی وَرَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" یاشامینی وَفَضیلَتلارینی وَمُعجِزَه لارینی وَ دُنیا نینگ، آخِرَتینگ، جَنَّتینگ وَجَهنّمینگ حاللارینی وَمَلَکلَری، جِنلاری وَ گچَن اُمَّتلاری وَ پَیغَمبَرلَری وَکِتابلارینی وَقُرآنِ کَریمینگ وَ رَسُولُ الله نینگ اُستینلیکلَرینی وَ اونینگ آلِ نینگ وَاَصحابی نینگ "رِضوانُ اللّٰهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمعین" حاللارینی وَقِیامَتینگ عَلامَتلارینی وَیَنَه ناچِه دُنیا وَ آخِرَت عِلملارینی اؤگَرَنمَه سی گرَکدیر. رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" حَدیثِ شَریفلَریندَه دُنیا وَ آخِرَتینگ تَمام عِلملاری جَمع اَدیلمیشدیر.

بُو یازدیقلاریمیز دُؤشینیلَندَه، مُجتَهِدلَرینگ حَدیثِ شَریفلَردَن چیقاردیقلاری دینی حُکملَرینگ فائِداسی بولماز دِییَن آدامینگ نَه قَدَر جاهِل بولدیغی مَیدانا چیقار. حَدیثِ شَریفلَرینگ بیلدیردیکلَری سانسیز عِلملارینگ آراسیندا، عِبادتلاری وَ مُعامِلاتی بیلدیرَن حَدیثِ شَریفلَر غاتی آز غالیاندیر. بَعضی عالِملارا گورَه بأش یُؤز قَدَر دیر. [تَکرار اَدیلَنلَری هَم غاتیلمیش بولسا، اؤچ مُونگی گچمَز.] بُو قَدَر آز حَدیثِ شَریف آراسیندان صَحیح بیرحَدیثی، دؤرت مَذهَبینگ اِمامیندان هیچ بیری نینگ اَشیتمَه دیک بولماسی فِکر اَدیپ بیلینمَز. صَحیح حَدیثلاری دؤرت مَذهَبینگ اِمامیندان اِینگ آز بیریسی دَلیل اَدیپ آلاندیر. اؤز مَذهَبینداکی بیر اِیشینگ، صَحیح بولان بیر حَدیثِ شَریفَه اُویغین بولمادیغینی گورَن بیر مُسلمانینگ، بُو حَدیثِ شَریفَه گورَه اِجتِهاد اَتمیش بولان باشغا بیر مَذهَبَه اُویِیپ بُو اِیشی اَتمَه سی گرَکدیر. اؤز مَذهَبی نینگ اِمامی هَم بَلکِه بُو حَدیثِ شَریفی اَشیتمیش، یؤنَه صَحیح راق بولدیغینی دُؤشیندیگی وَیا سونگراق بولیپ بیرینجیسینی نَسخ اَدَن باشغا بیر حَدیثِ شَریفَه اُویِیپ وَیا مُجتَهِدلَرینگ بیلجَگی باشغا سَبَبلَردَن اؤتِری، بُو حَدیثی دَلیل اَدیپ آلان دألدیر. بیر حَدیثینگ صَحیح بولدیغینی دُؤشینَن بیر مُسلمانینگ، مَذهَبی نینگ بُو حَدیثِ شَریفَه اُویمادیق حُکمینی غویِیپ، بُو حَدیثَه اُویماسی گوزَل بولیأن بولسا هَم، بُو آدام اؤچین، بُو حَدیثدان حُکم چیقاران باشغا مَذهَبی تَقلید اَتمَه سی گرَک دیر. چؤنکِه، اول مَذهَبینگ اِمامی، اَحکامینگ دَلیللَریندَن اونینگ بیلمَه دِیکلَرینی بیلیپ، اول حَدیث بیلَه عَمَل اَتمَه گه مانِع بیر زاد بولمادیغینی دُؤشینَندیر. مُونینگ بیلَه بیرلیکدَه، بُو اِیشی اؤز مَذهَبینَه اُویِیپ اَتمَه سی هَم جائِز دیر. چؤنکِه مَذهَبی نینگ اِمامی نینگ اؤیله اِجتِهاد اَتمَه سی، مُطلَق بولان سالِم بیر دَلیلَه دایانیأندیر. مُقَلِّدینگ بُو دَلیلی بیلمَه یِیشینی اِسلامیَّت

عُذر سایيأندیر. چؤنکِه، دؤرت مَذهَبینگ اِماملاری نینگ هیچ بیری، اِجتِهاد اَدیأرقا، کتابدان وَسُنّتدَن آیریلیأن دألدیر. بُولارینگ مَذهَبلَری، کِتابینگ وَسُنَّتینگ آچیقلامالاری دیر. کِتابینگ وَسُنَّتینگ مَعنٰی لارینی وَحُکملَرینی مُسلمانلارا آچیقلاپدیرلار. اولارینگ دُؤشینیپ بیلجَکلَری شَکلدَه دُؤشیندیرپیدیرلَر، کِتابلارا گچیرپیدیرلَر. مَذهَب اِماملارینگ "رَحِمَهُمُ اللهُ تَعالٰی" بُو اِیشلَری، دِینِ اِسلاما اول قَدَر مُعَظَّم بیر خِدمَت دیر کِه، اَللّٰهُ تَعالٰی اؤزلَرینَه کُمَک اَتمَه سَه تی، مُونی اَتمَاگه اِنسان گؤیجی یَتیشمَزدی. بُو مَذهَبلَر، رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" حَق پَیغَمبَر بولدیغینی وَدِینِ اِسلامینگ صَحیح بولدیغینی بیلدیرَن اِینگ گؤیچلی وَثیقَه لاردان بیری دیر.

دِینی اِماملاریمیزینگ اِجتِهادلاریندا بیربیریلَریندَن آیریلمالاری، دِینگه فُرُوعِ دین، یَعنی فِقهی مَسئَلَه لَردَه دیر. اُصُولِ دیندا، یَعنی اِعتِقاددا وَاِیمان بیلگیلَریندَه هیچ آیریلیقلاری یوقدیر. دِیندا ضَرُوری بیلینَن وَ دَلیللَری تَواتُر بیلَه بیلدیریلَن حَدیثِ شَریفلَردَن آلینان فُرُوع بیلگیلَردَه هَم، آیریلیقلاری یوقدیر. فُرُوعِ دین بیلگیلَری نینگ بَعضی سیندا آیریلپدیرلار. بُولارینگ، دَلیللَرینینگ قُوَّتلَرینی دُؤشینمَک دأکی آیریلقیلاری، مُونگه سَبَب بولیپدیر. بُو آزاجیق آیریلقلاری هَم، بُو اُمَّتَه رَحمَت دیر. مُسلمانلارینگ، اِیسلَه دیکلَری، راحَتینا گلَن مَذهَبَه اُویمالاری جائِز دیر. رَسُولُ الله " صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" بُو آیریلیغی بُوشلاپ بیلدیرپیدیر وَبیلدیردیگی یالی بولیپدیر.

قُرآنِ کَریمدَه وَحَدیثِ شَریفلَردَه آچیقجَه بیلدیریلمیش بولان اِعتِقادی بیلگیلَردَه، یَعنی اِینانیلجاق زادلاردا وَ فِقهی بیلگیلَردَه اِجتِهاد اَتمَک جائِز دألدیر. ضَلالَتَه، آزاشیقلیغا یول آچار. اُولاقان گُناه بولار. اِعتِقادي بیلگیلَردَه دوغری بولان بیریجیک یول باردیر. بُو هَم، **(اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة)** مَذهَب دیر. حَدیثِ شَریفدَه، رَحمَت بولدیغی بیلدیریلَن آیریلیق، فُرُوع دا،

یَعنی اَحکام دا بولان آیریلیقدیر.

دؤرت مَذهَبینگ عَمَلدأکی حُکملَرینینگ آیریلدیقلاری بیر مَسئَلَه دَه، اِیچلَریندَن دِینگه بیری نینگ حُکمی دوغری دیر. بُو دوغری حُکملَری تَقلید اَدَنلَرَه اِیکی ثَواب، دوغری بولمادیق حُکملَری تَقلید اَدنلَرَه بیر ثَواب باردیر. مَذهَبلَرینگ رَحمَت بولماسی، بیر مَذهَبی غوییپ باشغا مَذهَبینگ عَمَلدأکی حُکمینی تَقلید اَتمأنینگ جائِز بولجاغینی گورکَزیأندیر. یؤنَه، دؤرت مَذهَبدَن باشغا، اَهلِ سُنّتدَن بولان مَذهَبلَری وَ حَتّٰی اَصحابِ کِرامی تَقلید اَتمَک جائِز دألدیر. چؤنکِه، اولارینگ مَذهَبلَری کِتابلارا گچمأندیر، اُونیدیلیپدیر. بیلینَن دؤرت مَذهَبدَن باشغانی تَقلید اَتمَک اِمکانی غالماندیر. اَصحابِ کِرامی تَقلید اَتمَک جائِز بولمادیغینی اِسلامی عالِملارینگ سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیردیکلَرینی، اِمام اَبُوبَکرِ رازی "رَحمَةُ اللّٰهُ تَعالٰی"[١] هَم، خَبَر بَرمَکدَه دیر. مَذهَبلَرینگ وَ مُجتَهِدلَرینگ وَ خُصُوصاً دؤرت مَذهَبینگ اِمامینینگ اُستینلیکلَرینی وَ مَذهَبلَرینینگ کِتابدان وَسُنّتدَن داشاری چیقمادیقلارینی وَ اِجماع بیلَه، قِیاس بیله بیلدیردیکلَری حُکملَرینگ اؤز رَأی لاری بولمان، کتابدان وَسُنّتدَن آلیندیقلارینی یَغشی دُؤشینمَک اِیسلأنلَرَه، اِمام عَبدُالوَهّابِ شَعرانی نینگ "رَحمَةُ اللّٰهُ تَعالٰی" **(میزانُ الکُبری)** وَ **(میزانُ الخِضریَّه)** آدلی کِتابلارینی اوقیمالارینی تَوصِیَه اَدَریس. **(حُجَّةُ اللّٰهِ علی العالَمین)** آدلی کِتابدان تَرجُمَه بُو یَردَه تَمام بولدی. یوقاریدأکی یازغی لارینگ هَمَّه سی، عَرَبی اَصلیندان تَرجُمَه اَدیلَندیر. تَمام نَشرِیاتلاریمیزدا بولیشی یالی، بُو یَردَه هَم، باشغا کِتابلاردان آلدیغیمیز عِلاوَه لار بُورچاقلی پَرانتَزینگ [] اِیچینَه آلیناندیر، بُوشَکلدَه عِلاوَه لاریمیزینگ کِتابینگ یازغیلاری بیلَه غاریشدیریلماسی اؤنگلَنمیش دیر. **(حُجَّةُ اللّٰهِ علی العالَمین)**

---

(١) اَبُوبَکر اَحمَدِ رازی، ٣٧٠هـ. [٩٨٠ م.] بیلیندَه وَفات اَتدی.

آدلی کِتابدان یوقاریدأکی یازغیلارینگ عَرَبی اَصلی ۱۳۹۴ هـ. [۱۹۷۴م.] بیلیندا، اوفسَت یولی بیلَه اِستانبُول دا چاپ اَدیلیپدیر.

(قُرآنِ کَریمَدَه دِینی عالِملار دِییلمَز) دِییلَن سؤز دوغری دألدیر. دُؤرلی آیَةِ کَریمَه لَر، عالِملاری وَعِلمی اؤگیأندیر. حَضرَتِ عَبدُالغَنی نابلُوسی (**حَدیقَه**) آدلی کِتابیندا بُویریأر کِه:

اَنبِیا سُورا نینگ، یَدینجی آیَةِ کَریمَه سینِدَه مآلاً، (**بیلمَه دیکلَرینگیزی، ذاکِرینَه سورانگ!**) بُویریلدی. ذِکر، عِلم دِیمَک دیر. بُو آیَةِ کَریمَه، بیلمَه دیکلَرینگ، عالِملاری تاپیپ اولاردان سوراپ، اؤگَرَنمَه لَرینی اَمر اَدیاندیر. آلِ عِمران سُورا نینگ یَدینجی آیَتیندا مآلاً، (**مُتَشابِه آیَتلَرینگ مَعنٰی لارینی دینگه عالِملار دُؤشینَر**) وَ اون سَکّیزینجی آیَتیندا مآلاً، (**اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بار وَ بیر بولدیغینی، عِلمی بولانلار دُؤشینَر وَ بیلدیرَرلَر**) وَقَصَص سُورا نینگ سَکسَن بیرینجی آیَتیندا مآلاً، (**عِلمی بولانلار، اولارا، سیزلَرَه حَیف بولسین! اِیمان اَدیپ، صالِح عَمَل اَدَنلَرَه اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بَرجَگی ثَوابلار، دُنیا نِعمتلاریندَن یَغشیراقدیر دیدیلَر**) وَ رُوم سُورا نینگ اَللی آلتینجی آیَتیندا مآلاً، (**عِلمی وَ اِیمانی بولانلار، دُنیادا قا مُنکِر گلدیگینگیز قِیامَت گونی، اِینهَه بُو گوندیر دیجَکلَردیر**) وَ اِسرأ سُورا نینگ یؤز سَکّزینجی آیَتیندا مآلاً، (**عالِملار، قُرآنِ کَریمی اَشیدَندَه سَجدَه اَدَرلَر وَآیَّه میزدَه هیچ بیر قُصُور یوقدیر. اول، بَردیگی سؤزدَن دأنمَز دِییَرلَر**) وَ حَج سُورا نینگ اَللی دؤردینجی آیَتیندا مآلاً، (**عالِملار، قُرآنِ کَریمینگ اَللّٰه کَلامی بولدیغینی آنگلار**) وَ عَنکَبُوت سُورا نینگ اَللینجی آیَتیندا مآلاً، (**قُرآنِ کَریم، عالِملارینگ قَلبلاریندا یَرلَشَندیر**) وَ سَبَأ سُورا نینگ آلتینجی آیَتیندا مآلاً، (**عالِملار، قُرآنِ کَریمینگ اَللّٰه کَلامی بولدیغینی وَ اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ رِضاسینا غاویشدیردیغینی بیلَرلَر**) وَ مُجادِلَه سُورا نینگ اون بیرینجی آیَتیندا مآلاً،

(**عالِملارا جَنَّتدَه یوقاری دَرَجه لَر بَریلجَکدیر**) وَ فاطِرسُورا نینگ یِگرمی یَدِینجی آیَتیندا مآلاً، (**اَللّٰهُ تَعالٰی دان دینگه عِلمی بولانلار قورقار**) وَ حُجُرات سُورا نینگ اون دؤردینجی آیَتیندا مآلاً، (**اِینگ دگرلی بولانینگیز، اَللّٰهُ تَعالٰی دان کأن قورقانینگیزدیر**) بُویریلیپدیر.

(**حَدیقَه**) نینگ اؤچ یؤزآلتمیش بأشینجی صَفحَه سینداُکی حَدیثِ شَریف لَردَه، (**اَللّٰهُ تَعالٰی وَمَلَکلَر وَهَر جانلی، اِنسانلارا یَغشیلیق اؤگَرَدَنَه دُعا اَدَرلَر**) وَ(**قِیامَت گونی اؤنگچَه پیغمبَرلَر، سونگ عالِملار، سونگ شَهیدلَر، شَفاعَت اَتجَکدیرلَر**) وَ(**اَیّ اِنسانلار، بیلینگ کِه، عِلِم عالِمدان اَشیدیلیپ اؤگَرَنیلَر**)، (**عِلم اؤگَرَنینگ! عِلم اؤگَرَنمَک عِبادت دیر. عِلم اؤگَرَدَنَه وَ اؤگَرَنَنَه جِهاد ثَوابی باردیر. عِلم اؤگَرَتمَک، صَدَقَه بَرمَک یالیدیر. عالِمدان عِلم اؤگَرَنمَک، تَهَجُّد نَماز اوقیماق یالیدیر**) بُویریلدی. (**خُلاصَه**) آدلی فَتوا کِتابینگ صاحِبی طاهِر بُخاری "رَحمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی"[١] دِییأر کِه: (فِقهی کِتاب اوقیماق، گیجَه لَر نَماز اوقیماقدان ثَوابلی راقدیر). چونکِه، فَرضلاری، حَراملاری، [عالِملاردان وَیا یازدیقلاری] کِتابلاردان اؤگَرَنمَک فَرضدیر. اؤزی اَتمَک وَباشغالارا اؤگَرَتمَک اؤچین فِقهی کِتابلاری اوقیماق، تَسبیح نَماز اوقیماقدان ثَوابلی راقدیر. حَدیثِ شَریفلَردَه، (**عِلم اؤگَرَنمَک، تَمام نَفل عِبادتلاردان ثَوابلی راقدیر. چونکِه، اؤزینَه هَم، اؤگَرَتجَگی کیشیلَرَه هَم فائِداسی باردیر**) وَ (**باشغالارا اؤگَرَتمَک اؤچین اؤگَرَنَن آداما، صِدّیقلار ثَوابی بَریلَر**) بُویریلدی. اِسلامی بیلگیلَر، دینگه اُستاذدان وَکِتابدان اؤگَرَنیلَر. اِسلامی کِتابلارا وَ رَهبَرَه گَرَک یوقدیر دِییَنلَر، یالانچی دیر، زِندیق دیر. مُسلمانلاری آلداماقدا، فَلاکَتَه سؤیرَمَکدَه

---

(١) طاهِر بُخاری، ٥٤٢ هـ. [١١٤٧ م.] ییلیندَه وَفات اَتدی.

دیر. دینی کِتابلارداکی بیلگیلَر، قُرآنِ کَریمدَن وَحَدیثِ شَریفلَردَن چیقاریلمیشدیر. [**حَدیقَه**][۱] دان تَرجُمَه، تَمام بولدی.

اَللّٰهُ تَعالٰی، رَسُولینی، قُرآنِ کَریمی تَبلیغ اَتمَک، اؤگَرتمَک اؤچین اِیبَردی. اَصحابِ کِرام، قُرآنِ کَریم داکی بیلگیلَری رَسُولُ الله دان اؤگَرندیلَر. دینی عالِملار هَم، اَصحابِ کِرامدان اؤگَرندیلَر. تَمام مُسلمانلار هَم، دینی عالِملاردان وَ بُولارینگ کِتابلاریندان اؤگَرندیلَر. حَدیثِ شَریفلَردَه (**عِلم خزینَه دیر. آچاری، سوراپ اؤگَرنمَکدیر**) وَ (**عِلم اؤگَرنینگ وَ اؤگَردینگ!**) وَ (**هَر زادینگ چَشمَه سی باردیر. تَقوا نینگ چَشمَه سی، عارِفلارینگ قَلبلاری دیر**) وَ (**عِلم اؤگَرتمَک گُناهلارا کَفّارَت دیر**) بُویریلدی.

اِمام رَبّانی "رَحمَةُ اللهِ عَلَیهِ" (**مَکتُوبات**) آدلی کِتابی نینگ بیرینجی جِلدی، یؤز دوقسان اؤچینجی [۱۹۳] مَکتُوبیندا بُویریأر کِه:

(**مُکَلّف**) بولان، یَعنی عاقِل وَبالِغ بولان آدامینگ، اؤنگچَه، اِیمانینی، اِعتِقادینی دؤزَلتمَه سی گَرَکدیر. یَعنی اَهلِ سُنّت عالِملارینگ یازدیقلاری عَقائِد بیلگیلری اؤگَرنمَک وَ بُولارا اُویغین شَکلدَه اِینانماقدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، اول بَییک عالِملارینگ غَیرَتلارینا بول بول ثَواب بَرسین! آمین. قِیامَتدا جَهَنّم عَذابیندان غُوتیلماق، اولارینگ بیلدیردیکلَرینَه اِیناماغا باغلی دیر. جَهنّمدَن غُوتیلجاق بولانلار، دینگه بُولارینگ یولیندا گیدَنلَردیر. [اولارینگ یولیندان گیدَنلَرَه (**سُنّی**) دِییلَر.] رَسُولُ الله نینگ "صَلَّی اَلله عَلَیهِ وَسَلّم" وَاَصحابی نینگ" رِضوانُ اللهِ عَلَیهِم اَجمعین" یولیندا گیدَنلَر، دینگه بُولاردیر. کتابدان، یَعنی قُرآنِ کَریمدَن وَسُنّتدَن، یَعنی حَدیثِ شَریفلَردَن چیقاریلان بیلگیلَرینگ اِیچیندَه دگرلی، دوغری بولان، دینگه بُو اُولی عالِملارینگ، کِتابدان

(۱) حَدیقَه نینگ مُؤلِّفی عَبدُ الغنی نابلوسی، ۱۱۴۳ هـ. [۱۷۳۱ م.] بیلیندَه وَفات اَتدی.

وَسُنّتدَن دُؤشینیپ بیلدیردیکلَری بیلگیلَر دیر. چونکِه، هَر اَهلِ بِدعَت، یَعنی هَر تَجَدُّدی وَ هَر (**آزاشیق**) وَ مَذهَبسیز آدام، بوزیق فِکرلَرینی، غیسغا عَقلی بیلَه، کتابدان وَسُنّتدَن چیقاردیغینی آیدیأر. اَهلِ سُنّت عالِملاری کؤلَگه لَه مَگَه، کِیچَلتمَه گه اُوغراشیأر. دِیمَک کِه، کتابدان وَ سُنّتدَن چیقاریلدیغی بیلدیریلَن هَر سؤزی، هَر یازغینی دوغری سانمالی دأل، یالدیراقلی پروپاگندالارینا آلدانمالی دألدیر.

اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة عالِملارینگ بیلدیردیگی دوغری اِعتِقادی آچیقلاماق اؤچین، بَییک عالِم حَضرَتِ تُوریُشتی نینگ (**اَلمُعتَمَد**) آدلی فارسی کِتابی غاتی دگرلی دیر وَ آچیق یازیلیپدیر. راحَتجَه دُؤشینیلیپ بیلَر. [(**حَقیقَت کِتاب اؤیی**)، ۱۴۱۰ هـ. [۱۹۸۹م.]دَه چاپ اَتدیریپدیر. فَضلُ الله بِن حَسَنِ تُوریُشتی، حَنَفی فِقهی عالِملاراندیر. آلتی یؤز آلتمیش بیر هِجری ۶۶۱ [م. ۱۲۶۳] ییلیندا وَفات اَتدی.]

عَقائِدی، یَعنی اِینانیلجاق بیلگیلَری دُؤزَلتدیکدَن سونگ، (**حَلال**)، (**حَرام**)، (**فَرض**)، (**واجِب**)، (**سُنّت**)، (**مَندوب**) وَ(**مَکرُوه**) بولان زادلاری، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ یازدیقلاری فِقهی کِتابلاردان اؤگرَنمَک وَبُولارا اُویماق گرَکدیر. بُو عالِملارینگ اُستینلیکلَرینی آنگلاپ بیلمَه دیک بولان جاهِللارینگ چیقاردیقلاری آزاشیق کِتابلاری اوقیمالی دألدیر. اَللّه غورِیسین! اِعتِقاد اَدیلجَک زادلاردا اَهلِ سُنّت مَذهَبَه اُویمادیق اِینانیشی بولان مُسلمانلار، آخِرَتدَه جَهَنَّمه گیرمَکدَن غُوتیلیپ بیلمَز. اِیمانی دوغری بولانینگ عِبادَتیندا غاوشاقلیق بولسا، تَوبَه اَتمَه سَه هَم، عَفو اَدیلیپ بیلَر. عَفو اَدیلمَه سَه هَم، عَذابینی چَکدیکدَن سونگ، جَهنّمدَن غُوتیلار. اِیشینگ باشی، اِعتِقادی دُؤزَلتمَکدیر. خواجَه عُبَیدُ اللهِ اَحرار "قَدَّسَ اللّهُ تَعالٰی سِرَّهُ العزیز"[۱] بُویردی کِه: (تَمام کَشفلَری، کَرامَتلاری

---

(۱) عُبَیدُ اللهِ اَحرار، ۸۹۵ هـ. [۱۴۹۰ م.] ییلیندَه سَمَرقَند دا وَفات اَتدی.

مانگه بَرسَه لَر، فَقَط، اَهلِ سُنّت وَالجماعَت اِعتِقادی بَرمَه سَه لَر، اؤزیمی خَراب بیلَرین. کَشف وَکَرامَتیم بولماسا وَقَباحَتیم کأن بولسا، فَقَط اَهلِ سُنّت وَالجماعَت اِعتِقاد اِحسان اَتسَه لَر، هیچ غایغیرمارین).

شُو وَقت، هِندُستان دا مُسلمانلار هیچ کیمسیز غالدی. دین دُشمَنلاری هَر طَرفدان حَملَه ادیأر. شُو وَقت، اِسلاما خِدمَت اؤچین بیر پُول بَرمَک، باشغا وَقت بَریلَن مُونگلَرچَه پُولدان کأنرأک ثَوابدیر. اِسلاما اَدیلجَک اِینگ اُولی خِدمَت، اَهلِ سُنّت کِتابلاری، اِیمان وَ اِسلامي کِتابلاری آلیپ، اوبالارا، یاش یِیگیتلَرَه پایلاماق بیلَه بولار. قایسی طالِعلی، بَختِیار آداما بُو خِدمَتی نَصیب اَتسَه لَر، کأن بَگنسین. کأن شُکر اَتسین. اِسلاما خِدمَت اَتمَک هَر وَقت ثَوابدیر. فَقَط، اِسلامینگ ضَعیف بولدیغی، یالانلار بیله، اِفتِراءلار بیلَه، مُسلمانلیق یوق اَدیلمَه گه اُوغراشیلدیغی بُو وَقتدا، اَهلِ سُنّت اِعتِقادی نَشر اَتمَه گه غَیرَت اَتمَک، غات غات کأنرأک ثَوابدیر. رَسُولُ الله "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم"، اَصحابِ کِرامینا غارشی بُویردی کِه، (**سیزلَر اؤیلَه بیر وَقتدا گلدینگیز کِه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَریندَن وَ نَهی لریندان اوندا دوقّزینا اُوییپ، اوندا بیرینَه اُویماسانگیز، هَلاک بولارسینگیز. عَذاب گورَرسینگیز! سیزلَردَن سونگ، اؤیلَه بیر وَقت گلجَک کِه، اول وَقت، اَمرلَرینگ وَ نهی لرینگ دینگه اوندا بیرینَه اُویان غُوتیلجاقدیر**). [(**مِشکاتُ المَصابیح**) جِلد ۱۷۹-۱لَنجی صَفحَه سیندا وَ تِرمِزی، کِتابُ الفِتَن ۷۹لَنجی باب دا مَوجُود دیر.] بُو حَدیثِ شَریفدَه بیلدیریلَن وَقت، اِینهَه بُو وَقت دیر. کافِرلَر بیلَه جِهاد اَتمَک، مُسلمانلارا هُجُوم اَدَنلَری تانیماق، اولاری سؤیمَزلیک گرَکدیر. [زور غُوللانیپ اَدیلَن جِهادی حُکومَت اَدَر. دَولَتینگ عَسکَری اَدَر. مُسلمانلارینگ بؤیلَه جِهاد اَتمَه سی، عَسکَر بولیپ، حُکومَتینگ بَردیگی وَظیفَه نی یَرینَه گتیرمَک بیلَه بولار. جِهادِ قَولي نینگ

جِهادِ قَتلي دَان، يَعنى سؤز وَ يازغى بيلَه بولان جِهادينگ، زور غُوللانيپ اَديلَن جِهاددان فَضيلَتلى راق بولديغى، آلتميش بأشينجى مَكتُوبدا هَم يازيغليدير.] اَهلِ سُنّت عالِملارينگ كِتابلارينى، سؤزلَرينى نَشر اَتمَک اؤچين، اَهلِ كَرامَت بولماق، عالِم بولماق شَرط دألدير. هَر مُسلمانينگ مُونى اَتمَک اؤچين غَيرَت اَتمَه سى گَرَكدير. فُرصَتى غاچيرمالى دألدير. قِيامَتدا هَر مُسلمانا، مُونى سوراجاقلار، اِسلاما نأمَه اؤچين خِدمَت اَتمَه دينگ ديجَكلَر دير. عِلمِ حال كِتابلارى نَشر اَتمَک اؤچين اُوغراشماديقلارا، دينى عِلملارى نَشر اَدَن مُؤسِّسَه لَرَه، كيشيلَرَه كُمَک اَتمَه ديكلَرَه، كأن عَذاب بَريلجَک دير. عُذر، بَهانَه، قَبُول اَديلمَيجَكدير. پيغمبَرلَر "عَلَيهِمُ السَّلام"، اِنسانلارينگ اِينگ اُستينلَرى، اِينگ دگرليلَرى قا، هيچ راحَت اوتُورماديلار. اَللّٰهُ تَعالٰى نينگ دينينى، سَعادَتِ اَبَديَّه يولينى نَشر اَتمَک اؤچين، گيجَه گونديز غَيرَت اَتديلَر. مُعجِزَه اِيسلأنلَرَه هَم، (**مُعجِزَه نى اَللّٰهُ تَعالٰى يارادار. مَنينگ وَظيفأم، اَللّٰهُ تَعالٰى نينگ دينينى بيلديرمَک دير**) بُويرارلارتى. بُو يولدا اِيشلَه يأرقالار، اَللّٰهُ تَعالٰى هَم، كَمَک اَديپ، مُعجِزَه يارادارتى. بيزينگ هَم، اَهلِ سُنّت عالِملارينگ "رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعالٰى" كِتابلارينى، سؤزلَرينى نَشر اَتمَگيميز وَ كافِرلَرينگ، دُشمَنلارينگ، مُسلمانلارا اِفتِراء وَ اَذيَّت اَدَنلَرينگ، بَد، پَست، يالانچى بولديقلارينى، ياش كيچيلَرَه، دوستلارا بيلديرمَگيميز گَرَكدير. [بُولارى بيلديرمَک، غِيبَت بولماز. اَمرِ مَعرُوف بولار.] بُو يولدا مالى بيلَه، گؤيجى بيلَه، شُغلى بيلَه غَيرَت اَتمَه ديكلَر، عَذابدان غُوتيليپ بيلمَيجَكديرلَر. بُو يولدا اُوغراشيأرقا، قينچيليق، شِكَنجَه چَكمَه گى اُولاقان سَعادَت، اُولى غازانچ بيلمَه ليدير. پيغمبَرلَر "عَلَيهِمُ الصَّلَوات"، اَللّٰهُ تَعالٰى نينگ اَمرلَرينى بيلديريأرقا، جاهِللارينگ، بَد اَصِل لارينگ هُجُوملارينا دُچار بولاردى. كأن قينچيليق چَكيأرتى لَر. اول مُحتَرَملَرينگ اِينگ اُستينى،

سایلانانی، اَللهُ تَعالٰی نینگ سؤیگیلیسی بولان مُحمّد عَلَیهِ السّلام، (**مَنینگ چِکدیگیم اَذِیَّت یالی، هیچ بیر پیغمبَر اَذیَّت گورمَه دی**) بُویردی.
(**مَکتُوبات**) دان تَرجُمَه تَمام بولدی.

[هَر مُسلمانینگ، اَهلِ سُنّت اِعتِقادی اؤگَرَنمَه سی وَسؤزی گچَن لَرَه اؤگَرَتمَه سی گَرَکدیر. اَهلِ سُنّت عالِملارینگ سؤزلَرینی بیلدیرَن کِتابلاری وَ جَریدَه لَری تاپیپ، آملالی، بُولاری، یاش کیچیلَرَه تانیشلارا اِیبَرمَه لی. اوقیمالاری اؤچین اُوغراشمالیدیر. اِسلامینگ دُشمَن لارینینگ اِیچ یؤزلَرینی آچیقلان کِتابلاری هَم نَشر اَتمَه لیدیر].

یَر یؤزینده بولان تَمام مُسلمانلارا دوغری یولی گورکَزَن وَ مُحمّد عَلَیهِ السّلامینگ دینینی، اَویریلمأن، بوزیلمان اؤگَرَنمأمیزَه رَهبَر بولان (**اَهلِ سُنّت عالِملار**)، دؤرت مَذهَبینگ اِجتِهاد دَرَجه سینَه یَتیشَن عالِملاردیر. بُولارینگ اِینگ اُولیلاری، دؤرت بَییک ذات بولیپ، بیرینجیلَری، **اِمامِ اَعظَم اَبُوحَنیفَه نُعمان بِن ثابِت** دیر "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی". اِسلامی عالِملارینگ اِینگ اُولیلاریندادیر. اَهلِ سُنَّتینگ رَئیسی دیر. حال تَرجُمَه سی تُرکچَه (**سَعادَتِ اَبَدیّه**) وَ (**فائدالی بیلگیلَر**) آدلی کِتابلاردا اِوزین یازیغلیدیر. هِجرَتینگ سَکسَن [۸۰] لَنجی ییلیندا کوفَه دَه تَوَلّد، ۱۵۰هـ.[۷۶۷م.] ییلیندا بَغداد دا شَهید اَدیلدی.

اِیکینجیسی، **اِمام مالِک بِن اَنَس** "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی"، غاتی اُولی عالِم دیر. هِجرَتینگ دوقسان [۹۰] لَنجی ییلیندا مَدینَهٔ مُنَوَّرَه دَه تَوَلّد، ۱۷۹هـ. [۷۹۵م.] ییلیندا شول یَردَه وَفات اَتدیگی، سَکسَن دوقّز ییل یاشادیغی اِبنِ عابِدین دَه یازیغلیدیر. بابا سی، مالِک بِن اَبی عامِر دیر.

اؤچینجیسی، **اِمام مُحمّد بِن اِدریس شافِعی** "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی" بولیپ، اِسلامی عالِملارینگ گوز نُوری دیر. هِجرَتینگ یؤز اَللی [۱۵۰] لَنجی ییلیندا،

فَلَسطِین دَه، غَزَّه دا تَوَلّد، ۲۰۴هـ. [۸۲۰ م.] ییلیندا مِصردا وَفات اَتدی.

دؤردینجیسی، **اِمام اَحمَد بِن حَنبَل** "رَحمَهُ اللّهُ تَعالٰی" بولیپ، هِجرَتینگ یؤز آلتمیش دؤردینجی [۱۶۴] ییلیندا بَغداد دا تَوَلّد، ۲۴۱هـ. [۸۵۵ م.] ییلیندا شول یَردَه وَفات اَتدی. اِسلام بِناءسی نینگ سُتُونِ بُنیادی دیر "رَحمَةُ اللهِ عَلَیهِم اَجمعین".

شُو وَقت، بُو دؤرت اِمام دان بیرینَه اُویمادیق بیر آدام، اُولاقان خَطَردا دیر. دوغری یولدان تایمیشدیر. بُولاردان باشغا اَهلِ سُنّت عالِملار کأن بارتی. اولارینگ هَم دوغری مَذهَبلَری بارتی. یؤنَه، وَقت گچدیکچه، مَذهَبلَری اُونُودیلدی. کِتابلارا گچیریلیپ بولمادی. مَثَلاً (**فُقَهاءِ سَبعَه**) دِییلَن، مَدینَه دأکی یَدی اُولی عالِم وَ **عُمَر بِن عَبدُ العَزیز، سُفیان بِن عُیَینَه**[۱]، **اِسحاق بِن رَاهَوَیه، داوُدِ طائی، عامر بِن شَراحیلِ شَعبی، لَیث بِن سَعد، اَعمَش، مُحمّد بِن جَریر طَبَری، سُفیانِ ثَوری**[۲] وَ **عَبد الرّحمٰن اَوزاعی** "رَحمهُمُ اللّهُ تَعالٰی" بُولاردان دیر.

اَصحابِ کِرامینگ هَمَّه سی "رَضیَ اللّهُ تَعالٰی عنهُم اَجمعین"، حَق یولدا، هِدایَت ییلدیزلاریتی. هَر بیری، تَمام دُنیا نی دوغری یولا گتیرمأگه کافی تی. مُجتَهِد تی لَر. هَمَّه سی اؤز مَذهَبیندَه تی. کوپیسینینگ مَذهَبلَری بیربیرینَه مَنگزَه یأرتی. یؤنَه، مَذهَبلَری جَمع لَنمَه دیگی، کِتابلارا یازیلمادیغیندان، اولارا اُویماغیمیز مُمکِن دألدیر. دؤرت اِمامینگ مَذهَبلَرینی، یَعنی اِینانیلجاق وَ اَدیلجَک زادلاردا بیلدیردیکلَرینی، اؤزلَری وَشاگِردلَری جَمع لَه دی، آچیقلادی. کِتابلارا یازیلدی. شُو وَقت، هَر مُسلمانینگ، آدی گچَن دؤرت اِمام دان بیرینینگ مَذهَبیندَه بولماسی، بُو مَذهَبَه گورَه یاشاماسی وَ عِبادَت اَتمَه

(۱) سُفیان بِن عُیَینَه، ۱۸۰ هـ. [۸۱۳ م.] ییلیندا مَکَّه دَه وَفات اَتدی.
(۲) سُفیانِ ثَوری، ۱۶۱هـ. [۷۷۸ م.] ییلیندا بَصرَه دا وَفات اَتدی.

سی گَرَکدیر. [بُو دؤرت مَذهَبدَن بیرینَه اُویماق اِیسلَه مَه دیک آدام، (**اَهلِ سُنّت**) دألدیر. باشلانغیچ قِسمیندا دؤردینجی صَفحَه غا باقینگ!]

بُودؤرت اِمامینگ شاگِردلَریندَن اِیکیسی، اِیمانی عِلمی نَشر اَتمَکدَه غاتی اؤسدی. بُو شَکلدَه، اِعتِقاددا، اِیماندا مَذهَب اِیکی بولدی. قُرآنِ کریمَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه اُویغین دوغری اِیمان، دینگه بُو اِیکیسی نینگ بیلدیردیگی اِیمان دیر. فِرقَۀِ ناجیَّه بولان اَهلِ سُنَّتینگ اِیمان بیلگیلَرینی یَر یؤزینَه یایان، بُو اِیکیسی دیر. بیری **اَبُوالحَسَن اَشعَری** "رَحمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی" بولیپ، هِجرَتینگ [۲۶۶] سَنَه سیندَه بَصرَه دا تَوَلُّد، ۳۳۰هـ. [۹۴۱م.] ییلیندا بَغداد دا وَفات اَتدی. اِیکینجیسی، **اَبُو مَنصُورِ ماتُریدی**" رَحمَهُ اللّٰهُ تَعالٰی" بولیپ، ۳۳۳هـ. [۹۴۴م.] سَنَه سیندَه سَمَرقَند دا وَفات اَتدی. هَر مُسلمانینگ اِعتِقاددا، بُو اِیکی اُولی اِمام دان بیرینَه اُویماسی گَرَکدیر.

اَولِیاءنینگ طَریقلاری حَق دیر. اِسلامیَّتدَن غِیل قَدَر آیریلیقلاری یوقدیر. [دِینی، دُنیا غازانچلارینا وَسیلَه اَدَن، مال، مَوقِع اَلدَه اَتمَک اؤچین وَلی، مُرشِد وَدینی آدام بولیپ اورتاغا چیقان یالانچیلار، آزاشیقلار هَر عَصردا بارتی. شُو وَقت هَم، هَر کَسبدَه، هَر صَنعَتدا وَ هَر وَظیفَه دَه یاراماز آداملار هَم تاپیلیأندیر. غازانچلارینی، ذَوقلارینی باشغالارینگ ضَرَرلاریندا آختارانلاری گوریپ، بُولارینگ غاریشمیش بولدیقلاری وَظیفَه لَرینگ وَ کَسبلَرینگ همَّه سینی لَکَّه لَه مَک، حَقسیزلیق وَجاهِل لِیق بولار. اِیش بوزانلارا کُمَک اَتمَک بولار. مُونینگ اؤچین، آزاشیق دینی آداملاری، جاهِل وَ ساختَه طَریقَتچیلاری گوریپ، اِسلامی عالِملارا، اَهلِ تَصَوُّفا وَ خِدمَتلاری تاریخدا شَرَفلی صَفحَه لار دولدیران اُولاقانلارا دِیل اُوزاتمالی دألدیر. اولارا دِیل اُوزادان لارینگ حَقسیز بولدیقلارینی دؤشینمَه لیدیر.]

اَولِیاءنینگ، کَرامَتلاری باردیر. هَمَّه سی حَق دیر، دوغری دیر. اِمامِ

يَافِعی[١] بُویردی کِه، (غَوثُ الثَّقَلَین مَولانا عبدُالقادِرِ گیلانی نِینگ "قَدَّسَ اللّٰهُ تَعالٰی سِرَّهُ العَزیز"[٢] کَرامَتلاری، آغیزدان آغیزا اؤیلَه یاییلیپدیر کِه، شُبهَه اَتمَک، اِینانمازلیق مُمکِن دألدیر. چؤنکِه هَمَّه یَرَه یاییلماق، یعنی [تَواتُر]، سَنَد یَرینَه گچیأندیر).

نَماز اوقِییان بیر آدامینگ، کُفر بولان بیر زادی، آچیق بولیپ وَ ضَرُورَت سیز آیدیپ وَیا غُوللانیپ، کافِر بولدیغی بیلینمَه دیکچَه، باشغالارا اُوییپ، مُونگه کافِر دِیمَک جائِز بولماز. کافِر بولیپ اؤلدیگی بیلینمَه دیکچَه لَعنَت آیدیلمَاز. کافِرَه هَم لَعنَت آیتماق جائِز دألدیر. مُونینگ اؤچین، یَزیدَه لَعنَت آیتمازلیق یَغشیراقدیر.]

٥- اِیمان اَدیلمَه سی گَرَک بولان آلتی زاد دان بأشینجیسی (**آخِرَت گونَه اِینانماقدیر**). بُو وَقتینگ باشلاماسی، اِنسانینگ اؤلدیگی گوندیر. قِیامَتینگ سونگینا چَنلی دیر. آخِر گون دِییلمَه سی، آرقَه سیندان گیجَه گَلمَه دیگی وَیا دُنیادان سونگ گَلدیگی اؤچین دیر. حَدیثِ شَریفدَه بیلدیریلَن بُوگون، بیلدیگیمیز گیجَه گوندیز دِیمَک دألدیر. بیر وَقت، بیر زَمان دِیمَکدیر. قِیامَتینگ قَچَن غوپجاغی بیلدیریلمَه دی، وَقتینی هیچ کیم آنگلاپ بیلمَه دی. دینگه، پیغمبَریمیز "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وسَلّم"، بیر کأن عَلامَتلارینی وَباشلانغیچلارینی خَبَر بَردی: حَضرَتِ مَهدی گَلجَک، عِیسٰی عَلَیهِ السّلام گوکدَن شامَه اِینجَک، دَجّال چیقجاق. یأجُوج مأجُوج دِییلَن کیشیلَر هَر یَری غاریشدیرجاق. گون باتدیغی یَردَن دوغجاق. اُولی زِلزِلَه لَر بولجاق. دینی عِلملار اُونیدیلجاق. فِسق، یارامازلیق کأنَلجَک. دینسیز،

---

(١) عَبدُ الله یافِعی، ٧٦٨ هـ. [١٣٦٧ م.] یبلیندَه مَکَّه دَه وَفات اَتدی.

(٢) عَبدُ القادِرِ گیلانی، ٥٦١ هـ. [١١٦١ م.] یبلیندَه بَغداد دَه وَفات اَتدی.

اَخلاقسیز، نامُوسسیز آداملار اَمیر بولجاق، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَری اَتدیریلمَیجَک. حَراملار هَر یَردَه اِیشلَنجَک، یَمَندَن بیر اود چیقجاق. گوکلَر وَداغلار پارچَه لانجاق. گون وَ آی غارارجاق. دَریالار بیربیرینَه غاریشجاق وَ غایناپ غُوریجاقدیر.

گُناه اِیشلَری اَدَن مُسلمانلارا (**فاسِق**) دِییلَر. فاسِقلارا وَ تَمام کافِرلَرَه قَبردا عَذاب باردیر. بُولارا اَلبَتَّه اِینانماق گرَکدیر. مَیِّت قَبرَه غوییلاندا، بیلینمَه دیک بیر حَیات بیلَه دیرَلجَک، راحَت وَیا عَذاب گورجَکدیر. **مُنکَر وَنَکیر** آدیندا ایکی مَلَگینگ، بیلینمَه دیک قورقینچ اِنسان شَکلیندَه قَبرا گلیپ سُؤال سوراجاقلارینی حَدیثِ شَریفلَر آچیقجَه بیلدیریأندیر. قَبر سُؤالی، بَعضی عالِملارا گورَه، بَعضی عَقائِد دَان بولجاق، بَعضیلارینا گورَه بولسا، هَمّه عَقائِد دان بولجاقدیر. [مُونینگ اؤچین، اَولادلاریمیزا (رَبّینگ کیم؟ دینینگ قایسی دیندیر؟ کیمینگ اُمَّتیندانسینگ؟ کِتابینگ نأمَه دیر؟ قِبلانگ نیرَه دیر؟ اِعتِقاددا وَعَمَلدا مَذهَبینگ نامَه دیر؟) بُو سُؤاللارینگ جَوابلارینی اؤگَرتمَه لی دیرس! اَهلِ سُنّت بولمادیغینگ دوغری جَواب بَریپ بیلمَیجَگی (**تَذکِرَۀ قُرطُبی**) آدلی کتابدا[۱] یازیغلیدیر.] گوزَل جَواب بَرَنلَرینگ قَبری گینگَلجَک، مُونگه جَنَّتدَن بیر پَنجَرَه آچیلجاقدیر. اَرتیر وَآقشام، جَنَّتدأکی یَرلَرینی گوریپ، مَلَکلَرینگ طَرَفیندان یَغشیلیقلار اَدیلجَک، بُوشلیقلار بَریلجَکدیر. یَغشی جَواب بَریپ بیلمَه سَه، دَمیر توقماقلار بیلَه اؤیلَه اُوریلجاق کِه، باغیرماسینی، اِنساندان وَجِنّ دان باشغا تَمام مَخلُوق اَشیتجَکدیر. قَبری اؤیلَه دارالار کِه، سؤنکلَرینی بیربیرینَه گچیرجَک یالی

---

(۱) تَذکِرَه نینگ مُؤَلِّفی مُحَمّد قُرطُبئ مالِکی، ۶۷۱ هـ. [۱۲۷۲ م.] ییلیندا وَفات اَتدی. (**مُختَصَرِ تَذکِرَۀ قُرطُبی**) حَقیقَت کِتاب اؤیی طَرَفیندان، ۱۴۲۱ هـ. [۲۰۰۰ م.] دا یانگیدان چاپ اَدیلیپدیر.

غیسار. جَهنّمدَن بیر پنجَرَه آچیلار. اَرتیر وَآقشام جَهنَّم دأکی یَرینی گوریپ، قَبردا، مَحشَرا چَنلی، قین عَذابلار چِکَر.

اؤلَندَن سونگ، یَنَه دیرَلْمَه گه اِینانماق گرَکدیر. سؤنکلَر، اَتلَر چؤیرییپ توپراق وَ گاز بولاندان سونگ، بَدَنلَر، تَکرار یارادیلجاق، رُوحلار بَدَنلَرینَه گیریپ، هَمّه کیشی قَبردان تُورجاقدیر. مُونینگ اؤچین، بُو وَقتَه، **(قِیامَت گونی)** دِییلَر.

[اوتلار، آغاچلار هَوادان کاربُن دِی اُکسید گاز وَ توپراقدان سُو بیلَه دُوزلاری، یَعنی توپراق مادَّه لری آلیپ، بُولاری بیرلَشدیریأرلَر. بُو شَکلدَه، اورگانیک جِسملَری وَاَعضامیزینگ بِناء خِشتلارینی مَیدانا گتیریأرلَر. یِیللارچَه اُوزین سُؤرَن بیر کیمیا رَآکسِیُونی نینگ، **(کاتَه لیزور)** غُوللانیلیپ، ثانِیَه دان آز بیر وَقتدا دَرَّو بولی بَردیگی، شُو وَقت بیلینیأندیر. اِینهَه مُونینگ یالی، اَللّٰهُ تَعالٰی، قَبردا، سُو، کاربُن دِیوکسید وَتوپراق مَوادلاری بیرلَشدیریپ اورگانیک مادّه لری وَجانلی عُضُولاری بیرلَحظَه دا یاراتجاقدیر. بؤیلَه دیرَلجَگیمیزی، مُخبِرِ صادِق خَبَر بَریأر. فَنّی عِلملارهَم، مُونینگ دُنیادا هَر وَقت اَدیلمَکدَه بولدیغینی گورکَزیأر].

تَمام جانلیلار، **(مَحشَر)** دا جَمعلَنجَک. هَر اِنسانینگ عَمَل دَفتَری اُوچیپ اَیَّه سینَه گلجَکدیر. بُولاری، یَرلَری، گوکلَری، ذَرَّه لَری، ییلدیزلاری یارادان، بی نِهایَت قُدرَتلی بولان اَللّٰهُ تَعالٰی اَتجَکدیر. بُولارینگ بولجاغینی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ رَسُولی "صلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسلّم" خَبَر بَرییدیر. اونینگ آیتدیقلاری اَلبَتّه دوغری دیر. اَلبَتّه هَمّه سی بولجاقدیر.

صالِحلارینگ، یَغشیلارینگ دَفتَری ساغ طَرَفیندان، فاسِقلارینگ، یارامازلارینگ آرقَه وَیا چَپ طَرَفیندان بَریلجَک دیر. یَغشی وَیامان، اُولی وَکیچی، گیزلی وَآشِکار اَدیلَن هَمّه زاد دَفتَردَه یازیغلی بولجاقدیر. **(کِراماً کاتِبین)**

آدلی مَلَکلَرینگ بیلمَه دیگی اِیشلَر هَم، اَعضانینگ خَبَر بَرمَه سی بیلَه وَیا اَللهُ تَعالٰی نینگ بیلدیرمَه سی بیلَه مَیدانا چیقاریلجاق، هَمّه زاددان سُؤال وَحِساب سورالجاقدیر. مَحشَردا، اَللهُ تَعالٰی نینگ اِیسلَه دیگی هَر گیزلی زاد مَیدانا چیقجاقدیر. مَلَکلَرَه، یَرلَردَه، گوکلَردَه نأمَه لَر اَتدینگیز؟ پیغمبَرلَرَه "صلَواتُ اللهِ وَالتّسلیماتُهُ عَلَیهِم اَجمعین"، اَللهُ تَعالٰی نینگ حُکملَرینی اونینگ غُوللارینا ناحیل بیلدیردینگیز؟ هَمّه کیمَه دَه، پیغمبرلَرَه ناحیل اُویدینگیز، سیزلَرَه بیلدیریلَن وَظیفَه لَری ناحیل یَرینَه گتیردینگیز؟ بیربیرینگیز آراسیندا بولان حَقلاری ناحیل گوزلَه دینگیز دِیپ سورالجاقدیر. مَحشَردا، اِیمانی بولیپ، عَمَلی وَاَخلاقی گوزَل بولانلارا مُکافات وَاِحسانلار بولجاق، یامان خُویلی، بوزیق عَمَللی بولانلارا آغیر جَزاءلار بَریلجَکدیر.

اَللهُ تَعالٰی، اِیسلَه دیگی مؤمِنلَرینگ اُولی وَکیچی تَمام گُناهلارینی، فَضلی بیلَه، اِحسانی بیلَه عَفُو اَتجَکدیر. شِرکدَن، کُفردَن باشغا، هَر گُناهی، اِیسلَه سَه عَفو اَتجَک، اِیسلَه سَه، عَدالَتی بیلَه کیچی گُناهلار اؤچین هَم عَذاب بَرجَکدیر. مُشرِک وَکافِر بولیپ اؤلَنی هیچ عَفو اَتمَیجَگینی بیلدیریأندیر. کِتابلی وَکِتابسیز کافِرلَر، یَعنی مُحمّد عَلَیهِ السّلامینگ، تَمام اِنسانلارا پیغمبَر بولدیغینا اِینانمادیق، اونینگ بیلدیردیگی اَحکام دان، یَعنی اَمر وَنَهیلَردَن بیریسینی هَم خاهلامادیقلار، بُو حالدا اؤلسَه لَر، اَلبَتَّه جَهَنّمَه آتیلجاق، سونگسیز عَذاب چکجَکدیرلَر.

قِیامَت گونی، عَمَللاری، اِیشلَری اؤلچمَک اؤچین، بیلمَه دیگیمیز بیر **(میزان)**، بیر اؤلچمَه آلَتی، بیر تَرازی باردیر. یَر وَ گوک بیر گوزینَه سیغار. ثَواب گوزی، یِالدیراق بولیپ، عَرشینگ ساغیندا جَنَّت طَرَفیندا دیر. گُناه طَرَفی، غارانگقی بولیپ، عَرشینگ چپیندَه، جَهَنَّم طَرَفیندا دیر. دُنیادا اَدیلَن اِیشلَر، سؤزلَر، فِکرلَر، باقیشلار، اول یَردَه شَکل آلیپ، یَغشیلیقلار یالدیراق،

یارامازلیقلار غارانگقی وَ ییگرَنجی گورینیپ، بُو تَرازیدا تارتیلجاقدیر. بُو تَرازی، دُنیانینگ تَرازیلارینا مَنگزَه مَز. آغیر طَرَفی یوقاری غالار. یَنگِیل طَرَفی آشاق اِینَر، دِییلدی. عالِملارینگ "رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعالٰی" بیر قِسمینا گورَه، دُؤرلی تَرازیلار بولجاقدیر. بیر کَأنی هَم، تَرازیلارینگ ناچه دانَه وَ ناحیللی بولدیقلاری دِیندا آچیق بیلدیریلمَه دی. بُولاری فِکر اَتمَه لی دأل، دِیدی.

(**صِراط کوپری**) باردیر. صِراط کوپری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمری بیلَه، جَهنَّمینگ اُستیندَه غُوریلجاقدیر. همّه کیمَه، بُو کوپری دَن گچمَه سی اَمر بولجاقدیر. اول گون، تَمام پیغمبَرلَر (یا ربّی! سَلامَت بَر!) دِییپ یالبارجاق دیرلار. جَنَّتي بولانلار، کوپریدَن راحَتجاق گچیپ، جَنَّتَه گیتجَکدیرلَر. بُولاردان بَعضیسی یِیلدیریم یالی، بَعضیسی یَل یالی، بَعضیسی یورتان آت یالی گچجَکدیر. صِراط کوپری قیلدان اِینجَه، قِیلیچدان کَسگیندیر. دُنیادا اِسلامیَّتَه اُویماق هَم، بؤیلَه دیر. اِسلامیَّتَه کامِل اُویماغا اُوغراشماق، صِراط کوپریدَن گچمَک یالیدیر. بُوتایدا، نَفس بیلَه مُجادِلَه غینچیلیغینا دایانانلار، اول یَردَه صِراطدان آسان وَ راحَت گچجَکدیر. اِسلامیَّتَه اُویمادیق، نَفسلَرینَه تابِع بولانلار، صِراطدان قین گچجَکدیر. مُونینگ اؤچین دیر کِه، اَللّٰهُ تَعالٰی، اِسلامیَّتینگ گورکَزدیگی دوغری یولا (**صِراطِ مُستَقیم**) آد بَردی. بُو آد مَنگزَشلیگی هَم، اِسلامیَّت یولیندا بولماغینگ، صِراط کوپریدَن گچمَک یالی بولدیغینی گورکَزیأندیر. جَهَنَّملیک بولانلار، صِراطدان گچیپ بیلمأن، جَهنَّمَه غاچجاق دیرلار.

پیغمبَریمیزَه مُحمَّد مُصطفٰی "صلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" مَخصُوص بولان (**حَوضِ کوثَر**) باردیر. اُولیلیغی، بیر آیلیق یول یالیدیر. سُووی سؤیتدَن آقراق، اِیسی مُشکدَن گوزَل رأکدیر. اَطرافینداکی قَدحلار، یِیلدیزلاردان کأنرأکدیر. بیر اِیچَن، جهنّمدَه بولسادا، غایدیپ سُوساماز.

(**شَفاعَت**) حَق دیر. تَوبَه سیز اؤلَن مؤمِنلَرینگ کیچی وَ اُولی گُناهلاری نینگ عَفو اَدیلمَه سی اؤچین، پیغمبَرلَر، وَلیلَر، صالِحلار وَمَلَکلَر وَ اَللهُ تَعالٰی نینگ اِذِن بَردیگی کیشیلَر، شَفاعَت اَیْتَجَک وَ قَبُول اَدیلجَکدیر. [پیغمبَریمیز "صلّی اللهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسلّم"، (**اُمَّتیمدان اُولی گُناه اِیشلانلَرَه شَفاعَت اَدَرین**) بُویرپیدیر.] مَحشَردا، شَفاعَت بأش دؤرلی دیر:

بیرینجیسی، قِیامَت گونی، مَحشَر یَردَه جَمعِیَتینگ کأنلیگیندَن، کوپ غاراشیپ دُورماقدان یادان گُناه کارلَر، فَریاد اَدیپ، حِسابینگ تیزرأک گوریلمَه سینی اِیسلَه جَکدیرلَر. مُونینگ اؤچین شَفاعَت اَدیلجَکدیر.

اِیکینجیسی، سؤالینگ وَ حِسابینگ آسان وَ تیز بولماسی اؤچین، شَفاعَت اَدیلجَکدیر.

اؤچینجیسی، گُناهسی بولان مُؤمِنلَرینگ، صِراطدان جَهنَّمَه دؤشمَزلیکلَری، جَهنَّمینگ عَذابیندان غورینمالاری اؤچین شَفاعَت اَدیلجَکدیر.

دؤردینجیسی، گُناهسی کأن بولان مُؤمِنلَری جَهنّمدَن چیقارماق اؤچین شَفاعَت اَدیلجَکدیر.

بأشینجیسی، جَنَّتدَه سانسیز نِعمتلار بولجاق وَسونگسیز غالینجاق بولسا هَم، سَکِّز دَرَجه سی باردیر. هَر کیمینگ دَرَجه سی، مَقامی، اِیمانی نینگ وَعَمَللاری نینگ مِقدارینا گورَه بولجاقدیر. جَنَّتدأکی لَرینگ دَرَجه لَری نینگ یوقاری گیتمَه لَری اؤچین هَم شَفاعَت اَدیلجَکدیر.

جَنَّت وَجَهَنَّم شُو وَقت باردیر. جَنَّت، یَدی غات گوکلَرینگ اُستیندَه‌دیر. جَهنَّم، هَمَّه زادینگ آستینداديِر. سَکِّز جَنَّت، یَدی جَهنَّم باردیر. جَنَّت، یَر کُرَه‌سیندَن وَ گونَشدَن وَ گوکلَردَن اُولیراقدیر. جَهنَّم هَم گونَشدَن اُولی دیر.

۶- اِینانیلماسی گَرَک بولان آلتی زادینگ آلتینجیسی؛ (**قَدَرَه، خَیر وَ شَرلَرینگ اَللهُ تَعالٰی دان بولدیغینا اِینانماقدیر**). اِنسانلارا گَلَن خَیر وَشَر،

فائِدا وَضَرَر، غازانچ وَزِیانلارینگ هَمّه سی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ تَقدیر اَتمَه سی بیلَه دیر. (**قَدَر**)، لُغَتدا، بیر کوپلیگی اؤلچه مَک، حُکم وَ اَمر دِیمَکدیر. کأنلیک وَ اُولیلیق مَعنٰی سینا هَم گَلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ، بیر زادینگ بارلیغینی اَزَلدَه اِیسلَه مَه سینَه قَدَر دِییلیپدیر. قَدَرینگ، یَعنی بارلیغی اِیسلَه نیلَن زادینگ بار بولماسینا (**قَضاء**) دِییلَر. قَضاء وَقَدَر کَلِمَه لَری، بیربیری نینگ یَرینَه هَم غُوللانیلار. مُونگه گورَه قَضاء دِیمَک، اَزَلدَن اَبَدَه چَنلی یارادیلجاق زادلاری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَزَلدَه اِیسلَه مَه سیدیر. تَمام بُو زادلارینگ، قَضاءغا اُویغین بولیپ، آزراق وَ کأنرأک بولمان یارادیلماسینا قَدَر دِییلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی، هَمَّه بولجاق زادی اَزَلدَه، سونگسیز اؤنگچَه لَردَه، بیلیأردی. اِینهَه بُو بیلگیسینَه (**قَضاء وَقَدَر**) دِییلَر. قَدیم یُونان فَلسَفَه چیلر مُونگه (عِنایَتِ اَزَلیّه) دیدی. تَمام بارلیقلار، اول قَضاءدان مَیدانا گَلَندیر. اَزَلدأکی عِلمینا گورَه بولیپ، زادلارینگ بار بولماسینا هَم (قَضاء وَقَدَر) دِییلَر. قَدَرَه اِیمان اَتمَک اؤچین یَغشی بیلمَه لی وَ اِینانمالیدیر کِه، اَللّٰهُ تَعالٰی، بیر زادی یاراتجاغینی اَزَلدَه اِرادَه اَدَن، اِیسلأن بولسا، آز وَیا کأنرأک بولمان، اِیسلَه دیگی یالی بار بولماسی گَرَکدیر. بولماسینی اِیسلَه دیگی زادلارینگ بار بولمازلیغی وَ یوقلیغینی اِیسلَه دیگی زادلارینگ بار بولماسی اِمکانسیزدیر.

تَمام حَیوانلارینگ، نَباتلارینگ، جانسیز بارلیقلارینگ [غاتیلارینگ، سُووِیق لارینگ، گازلَرینگ، یِیلدیزلارینگ، مُولَکُل لَرینگ، اَتُملارینگ، اَلَکترُون لارینگ، اَلَکترُو ماغنَتیک مَوجلَرینگ، خُلاصَه هَمّه بارلیغینگ حَرَکَتی، فِزیکی حادِثَه لَر، کیمیا چاقیشمالاری، چیگیت رَآکسِیُون لاری، اَنرژی تَبادِلَه لری، جانلی لاردأکی فِزیُولوژیک فَعالِیَتلَر]، هَمّه زادینگ بولیپ بولمازلیغی، غُوللارینگ یَغشی وَیامان اِیشلَری، دُنیادا وَآخِرَتدَه، بُولارینگ جَزاسینی گورمَه لَری وَ هَمّه زاد، ازَلدَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عِلمیندا بارتی.

بُولارینگ هَمّه سینی اَزَلدَه بیلیأرتی. اَزَلدَن اَبَدَه چَنلی بولجاق، زادلاری، خاصِیَتلَری، حَرَکَتلَری، حادِثَه لَری، ازلَدَه بیلدیگینَه اُویغین اَدیپ یاراتماقدادیر. اِنسانلارینگ یَغشی وَ یامان تَمام اِیشلَرینی، مُسلمان بولمالارینی، کافِر بولمالارینی، اِیسلَکلی وَ اِیسلَکسیز تَمام اِیشلَرینی، اَللّٰهُ تَعالٰی یاراتماقدادیر. یارادان، اَدَن دینگه اول دیر. سَبَبلَرینگ مَیدانا گتیردیگی هَمّه زادی یاردان اولدیر. (**هَر زادی بیر سَبَب بیلَه یاراتماقدا دیر.**)

مَثَلاً، اود یاقیجی دیر. حال بُو کِه، یاقان اَللّٰهُ تَعالٰی دیر. اودینگ، یاقماقدا هیچ بیر عَلاقَه سی یوقدیر. یؤنَه، عادَتی شؤیلَه دیر کِه، بیر زادا اود دگمَه دیکچَه، یاقماغی یاراتماز. [اود، توتاشما ایسّیلیغینا چَنلی ایسّیتماقدان باشغا بیر زاد اَتمَز. اورگانیک جِسملَرینگ وُجُودیندا بولان کاربُنَه، هیدروژَنَه، اوکسیژَن بیلَه بیرلَشمَک باغینی بَرَن، اَلَکترون آلیم بَریمینی تأمین اَدَن، اود دألدیر. دوغرینی گوریپ بیلمَه دیکلَر، بُولاری اود اَدیأر سایأر. یاقان، یانما تأثیرینی اَدَن، اود دألدیر. اوکسیژَن هَم دألدیر. اِسّی هَم دألدیر. اَلَکترون آلیم بَریمی هَم دألدیر. یاقان، دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی دیر. بُولارینگ هَمّه سینی، یانماق اؤچین سَبَب اَدیپ یارادیپدیر. بیلگیسی بولمادیق آدام، اود یاقیأر سایأر. اِیلکی اوقونی بیتیرَن آدام، (اود یاقیأر) سؤزینی خاهلاماز. هَوا یاقیأر دِییَر. اورتا دَرَجَه اوقونی بیتیرَن هَم، مُونی قَبُول اَتمَز. هَوادأکی اوکسیژَن یاقیأر دِییَر. لیسَه بیتیرَن، یاقیجیلیق اوکسیژَنَه مَخصُوص دألدیر. هَر اَلَکترون چَکَن اَلَمَنت یاقیجی دیر دِییَر. یوقاری اوقونی بیتیرَن بولسا، مادّه بیلَه بیرلیکدَه اَنَرژینی هَم حِسابا غاتار. گوریلیأر کِه، عِلم اِیلَرلَه دیکچَه، اِیشینگ اِیچ یؤزینَه یاقینلاشیلماقدا، سَبَب سایِیلان زادلارینگ آرقَه سیندا، باشغا ناچَه سَبَبلَرینگ بار بولدیغی دؤشینیلیأندیر. عِلمینگ، فَنّ نینگ اِینگ یوقاری دَرَجَه سیندَه بولان، حَقیقَتلاری تام گورَن پیغمبَرلَر

"عَلَيهِمُ السّلام" وَ اول مُحتَرَملَرینگ اِیزیندا گیدیپ، عِلم دَریالاریندان دامجه لارا غاویشان اِسلامی عالِملار "رَحمهُمُ اللّهُ تَعالٰی"، شُو وَقت یاقیجی، اَدیجی سایِیلان زادلارینگ، عاجِز، ذَواللی بیربیر واسِطَه وَمَخلُوق بولدیقلارینی، حَقیقی اَدیجی نینگ، یارادیجی نینگ سَبَبلَر دأل، اَللّهُ تَعالٰی بولدیغینی بیلدیریأر.] یاقیجی، اَللّهُ تَعالٰی دیر. اودسیز هَم یاقار. یؤنَه، اود بیلَه یاقماق عادَتی دیر. یاقماق اِیسلَه مَه سَه، اودینگ اِیچینَدَه هَم یاقماز. اِبراهیم عَلَیهِ السّلامی اوددا یاقمادی. اونی کأن سؤیدیگی اؤچین، عادَتینی بوزدی. [نِیَّتکیم اودینگ یاقماسینی اؤنگلان مادّه لَرهَم یارادیپدیر. بُو مادّه لَری، کیمیاگرلَر کَشف اَتمکدَه دیر.]

اَللّهُ تَعالٰی اِیسلَه سَه تی، هَمّه زادی سَبَب سیز یارادارتی. اودسیز یاقارتی. اِیمأن دوییارتی. طَیأرَه سیز اوچیارتی. رادیُوسیز، اُوزاقدان اَشیتدیرَرتی. یؤنَه لُطف اَدیپ، غُوللارینا یَغشیلیق اَدیپ، هَر زادی یاراتماسینی بیر سَبَبَه باغلادی. بَلّی زادلاری، بَلّی سَببلَر بیلَه یاراتماغی اِیسلَه دی. اِیشلَرینی، سَببلَرینگ آستینا گیزلَه دی. قُدرَتینی سَببلَرینگ آستیندا ساقلادی. اونینگ بیر زادی یاراتماسینی اِیسلأن، اول زادینگ سَبَبینَه یابیشار، اول زادا غاویشار. [چِراغی یاقماق اِیسلأن کُوکرد غُوللانار. کُنجیدَن یاغ چیقارماق اِیسلأن، سیقما آلَتی غُوللانار. باشی آغرِیان، آسپرین غُوللانار. جَنَّتَه گیدیپ، سونگسیز نِعمتلارا غاویشماق اِیسلأن، اِسلامیَّتَه اُویار. اؤزینی تُفَنگچَه بیلَه اُوران اؤلَر. زَهر اِیچَن اؤلَر. دَرلی قا سُو اِیچَن، کَسَل بولار. گُناه اِیشلأن، اِیمانینی گیدیرَن هَم، جَهنّمَه گیدَر. هَر کیم، قایسی سَبَبَه باش اُورسا، اول سَبَبینگ واسِطَه اَدیلدیگی زادا غاویشار. مُسلمانینگ کِتابلارینی اوقِیان، مُسلمانلیغی اؤگَرنَر، سؤیَر، مُسلمان بولار. دینسیزلارینگ وَمَذهَب سیزلَرینگ آراسیندا یاشان، اولارینگ سؤزلَرینی

دینگلأن، دینی جاهِل بولار. دینی جاهِللارینگ کأنی کافِر بولار. اِنسان قایسی یَرینگ واسِطَه سینا مِینسَه، شونگه گیدَر.]

حَق تَجَلّی اَیلَه گندَه، هَر اِیشی آسان اَدَر، * خَلق اَدَر اَسبابینی، بیرلَحظَه دا اِحسان اَدَر

اَللّٰهُ تَعالٰی، اِیشلَرینی سَبَب لَر بیلَه یاراتمادیق بولساتی، هیچ کیم هیچ کیمَه مُحتاج بولمازتی. هَر کیم، هَر زادی اَللّٰهُ تَعالٰی دان اِیسلأر، هیچ بیر زادا باش اُورمازدی. بؤیلَه بولان سونگ، اِنسانلارینگ آراسیندا، آمِر، مأمُور، اِیشچی، صَنعَت کأر، شاگِرد، مُعَلّم وَناچه اِنسانلیق باغلاری غالماز، دُنیا وَ آخِرَتینگ نِظامی بوزیلارتی. خوش رُو بیلَه بَد رُو، یَغشی بیلَه یامان وَ مُطیع بیلَه عاصی آراسیندا فَرق غالمازتی.

اَللّٰهُ تَعالٰی اِیسلَه سَه تی، عادَتینی باشغا دؤرلی اَدَرتی. هَمّه زادی، اول عادَتینَه گورَه یارادارتی. مَثَلاً اِیسلَه سَه تی، کافِرلَری، دُنیادا ذَوق وَصَفاسینا مائیل بولانلاری، اِیچ یاقانلاری، اِنسانلاری آلدانلاری جَنَّتَه غویارتی. اِیمانی بولانلاری، عِبادَت اَدَنلَری، یَغشیلیق اَدَنلَری جَهنَّمَه غویارتی. یؤنَه، آیَةِ کَریمَه لَر وَحَدیثِ شَریفلَر، بؤیلَه اِیسلَه مَه دیگینی گورکَزیأندیر.

اِنسانلارینگ هَر اِیشینی، اِیسلَکلی وَ اِیسلَکسیز، تَمام حَرَکتلَرینی یارادان اول دیر. غُوللارینگ، اِختِیاري، یَعنی اِسلَکلی حَرَکَتلَرینی، اِیشلَرینی یاراتماسی اؤچین، غُوللاریندا (**اِختِیار**) وَ (**اِرادَه**) یارادیپدیر، بُو سَچمَه وَایسلَه مَه لَرینی، اِیشلَری یاراتماسینا سَبَب اَدیپدیر. بیر غُول، بیر زاد اَتمَه گه اِختِیار اَدَندَه، اِیسلأندَه، اَللّٰهُ تَعالٰی هَم اِیسلَه سَه، اول اِیشی، یارادار. غُول اِیسلَه مَه سَه وَ دِیلَه مَه سَه، اَللّٰهُ تَعالٰی هَم اِیسلَه مَه سَه، اول زادی یاراتماز. اول زاد، دِینگه غُولینگ دِیلَه مَه سی بیلَه هَم یارادیلماز. اول هَم اِیسلَه سَه یارادار. غُوللارینینگ اِسلَکلی اِیشلَرینی یاراتماسی، بیر زادا اود دگسَه، اول زاددا یاقماغی یاراتماسی، اود دگمَه سَه، یاقماغی یاراتمایِیشی یالیدیر. پیچاق دگندَه،

کَسمَه گی یاراتیأندیر. کَسَن، پیچاق دألدیر، اولدیر. پیچاغی، کَسمَک اؤچین سَبَب اَدیپدیر. دِیمَک کِه، غُوللارینگ اِیسلَکلی حَرَکتلَرینی، اولارینگ اِختِیار اَتمَه لَری، حَرَکَتی تَرجیح اَتمَه لَری وَ اِیسلَه مَه لَری سَبَبی بیلَه یاراتماقدادیر. یؤنَه طَبیعَت دأکی حَرَکَتلَر، غُوللارینگ اِختِیار اَتمَه لرینَه باغلی دألدیر. بُولار، دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی اِیسلأندَه، باشغا سَبَب لَر بیلَه یارادیلماقدادیر. هَر زادینگ، گونَش لَرینگ، ذَرَّه لَرینگ، دامجَه لارینگ، حُجرَه لَرینگ، مِکرُوب لارینگ، اَتُم لارینگ مادَّه لَرینی، خاصِیَت لَرینی، حَرَکَتلَرینی یارادان دینگه اول دیر. اوندان باشغا یارادیجی یوقدیر. اَمّا، جانسیز مادَّه لَرینگ حَرَکَت لَری بیلَه، اِنسان وَحَیوانلارینگ اِختِیاري، اِیسلَکلی حَرَکَتلَری نینگ آراسیندا شُو آیریلیق باردیر کِه، غُوللار بیر زادی اَتمَه گی اِختِیار، تَرجیح اَتسَه وَ دِیلَه سَه، اول هَم اِیسلَه سَه، غُولی حَرَکَتَه گچیریأر وَ یارادیأر. غُولینگ حَرَکَت اَتمَه سی غُولینگ اَلیندَه دألدیر. حَتّٰی ناحیل حَرَکَت اَتدیگیندَن هَم خَبَری یوقدیر. [اِنسانینگ هَر حَرَکَتی، ناچه فِیزیکي وَکیمیاوي حادِثَه لار بِیلَه حاصِل بولماقدادیر.] جانسیزلارینگ حَرَکَتلَریندَه (**اِختِیار اَتمَک**) یوقدیر. اود دگدیگی وَقت، یاقماق یارادیلماسی، اودینگ یاقماغی تَرجیح اَتمَه سی وَایسلَه مَه سی بیلَه دألدیر.

[سؤیدیگی، رَحم اَتدیگی غُوللارینینگ، یَغشی، فائِدالی دِیلَکلَرینی، اول هَم اِیسلأر وَ یارادار. بُولارینگ یامان وَضَرَرلی دِیلَکلَرینی، اول اِیسلَه مَز وَ یاراتماز. بُو غُوللاریندان هَمیشَه یَغشی، فائِدالی اِیشلَر حاصِل بولار. بُولار، بیرکأن اِیشلَری نینگ حاصِل بولمادیغی اؤچین دیق بولارلار. بُو اِیشلَرینگ ضَرَرلی بولدیقلاری اؤچین یارادیلمادیغینی فِکر اَتمیش، آنگلامیش بولسالارتی، هیچ دیق بولمازلارتی. مُونینگ اؤچین بَگَنَرلَر، اَللّٰهُ تَعالٰی غا شُکر اَدَرلَرتی. اَللّٰهُ تَعالٰی، اِنسانلارینگ اِختِیاري، اِیسلَکلی اِیشلَرینی، اولارینگ قَلبلَرینینگ اِختِیار وَ اِرادَه اَتمَه لَریندَن سونگ یاراتماغی، اَزَلدَه اِرادَه

اَدیپدیر، بؤیلَه بولماسینی اِیسلاٴپدیر. اَزلَدَه بؤیلَه اِیسلَه مَه سَه تی، اِیسلَکلی حَرَکَتلَریمیزی هَم، بیزلَر اِیسلَه مَزدَن اول هَمیشَه زور بیلَه یارادارتی. اِیسلَکلی اِیشلَریمیزی بیزلَر اِیسلاٴن سونگ یاراتماسی، اَزلَدَه، بؤیلَه اِیسلَه میش بولدیغی اؤچین دیر. دِیمَک کِه، اونینگ اِرادا سی حاکِم بولماقدادیر].

غُوللارینگ اِیسلَکلی حَرَکتلَری، اِیکی زاددان مَیدانا گلیأندیر: بیرینجیسی، غُولینگ قَلبی نینگ اِختِیار وَ اِراداسی وَ قُدرَتی بیلَه دیر. مُونینگ اؤچین، غُولینگ حَرَکَتلَرینَه (**کَسب اَتمَک**) دِییلَر. کَسب، اِنسانینگ صِفَتی دیر. اِیکینجیسی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ یاراتماسی، بار اَتمَه سی بیلَه دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَر، نَهیلَر، ثَوابلار وَعَذابلار اَتمَه سی، اِنساندا کَسب بار بولدیغی اؤچین دیر. (**صافّات**) سُورا نینگ دوقسان آلتینجی آیَةِ کَریمَه سیندَه مَآلاً، (**اَللّٰهُ تَعالٰی، سیزلَری یاراتدی وَاِیشلَرینگیزی یاراتدی**) بُویریلدی. بُوآیَةِ کَریمَه، هَم اِنسانلاردا کَسب، یَعنی حَرَکَتلَرینِدَه قَلبی نینگ اِختِیاری وَ (**اِرادَهٔ جُزئیَّه**)سی بار بولدیغینی گورکَزیأندیر. جَبر بولمادیغینی آچیقجَه اِثبات اَدیأندیر. مُونینگ اؤچین (**اِنسانینگ اِیشی**) دِییلمَکدَه دیر. مَثَلاً، عَلی اُوردی، غیردی دِییلَر. هَم دَه، هَمَّه زادینگ قَضاء وَقَدَر بیلَه یارادیلدیغینی بَللی اَتمَکدَه دیر.

غُولینگ اِیشی نینگ اَدیلمَه سیندَه، یارادیلماسیندا، اؤنگچَه بُو اِیشی غُولینگ قَلبی نینگ اِختِیار وَ اِرادا اَتمَه سی گَرَکدیر. غُول، قُدرَتینِدَه بولان زادی اِرادا اَدَر. بُو اِیسلَه گه وَدِیلَه مَه گه (**کَسب**) دِییلَر. مَرحُوم عَامِدی، بُو کَسبینگ، اِیشلَرینگ یارادیلماسیندا سَبَب بولدیغینی، تأثیر اَتدیگینی بیلدیریأر. بُو کَسبینگ اِختِیاري بولان اِیشینگ یارادیلماسینا تأثیری بولماز دِیمَک هَم ضَرَر بَرمَز. چؤنکِه، یارادیلان اِیش بیلَه غُولینگ اِیسلَه دیگی اِیش، باشغا دألدیر. دِیمَک کِه، غُول هَر اِیسلَه دیگینی اَدیپ بیلمَز. اِیسلَه مَه دیکلَری هَم بار بولیپ بیلَر. غُولینگ، هَر اِیسلَه دیگینی اَتمَه سی، هَر اِیسلَه

مَه دیگینینگ بولماییشی، غُوللیق دألدیر. اُلُوهِیَّت دَعواسی اَتمَکدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، لُطف اَدیپ، اِحسان اَدیپ، رَحم اَدیپ، غُوللارینا مُحتاج بولدیقلاری قَدَر وَ اَمرلَرَه، نَهیلَره رِعایَت اَدیپ بیلجَک قَدَر گُؤیچ وَقُدرَت، یَعنی اَنرژی بَرمیشدیر. مَثَلاً، صِحَّتی وَپولی بولان آدام، عُمریندَه بیر دَفعَه حَجَّه گیدیپ بیلَر. گوکدَه رَمَضان هِلالینی [آیِی] گورَندَه، هَر یِیل بیر آی رُوزَه تُوتیپ بیلَر. یِگریمی دؤرت ساعَتدا، فَرض بولان بأش وَقت نَمازی اوقِییپ بیلَر. نِصاب مِقداری مالی، پُولی بولان، بیر هِجری یِیل دولانسونگ، مُونینگ قِرقدانبیر مِقداری آلتین وَ گومیش آییریپ مُسلمانلارا زَکات بَریپ بیلَر. گوریلیأر کِه، اِنسان اؤز اِیسلَکلی اِیشلَرینی، اِیسلَه سَه اَدَر، اِیسلَه مَه سَه، اَتمَز. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اُولیلیغی، مُوندان هَم دؤشینیلیأندیر. جاهِل وَاَحمَق بولانلار، قَضاء، قَدَر عِلملارینا دؤشینیپ بیلمَه دیکلَری اوٗچین، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ سؤزلَرینَه اِینانمَاز. غُوللارینگ قُدرَت وَ اِختِیارلاریندا شُبهَه اَدرلَر. اِنسانی، اِیسلَکلی اِیشلَریندَه عاجِز وَ مَجبُور سایارلار. بَعضی اِیشلَردَه غُوللارینگ اِختِیاری بولمادیغینی گوریپ، اَهلِ سُنَّته دِیل اُوزادارلار. بُو بوزیق سؤزلَری، اؤزلَریندَه اِرادا وَ اِختِیار بار بولدیغینی گورکَزمَکدَه دیر.

بیرایشی اَدیپ اَتمَه بِیشَه گُؤیجی یَتمَه گه (**قُدرَت**) دِییلَر. اَتمَه گی وَیا اَتمَزلیگی تَرجیح اَتمَه گه، قَرار بَرمَه گه (**اِختِیار**)، اِیسلَه مَک دِییلَر. اِختِیار بولانی اَتمَه گی اِیسلَه مَه گه، (**اِرادَه**)، اِیسلَه مَک دِییلَر. بیر اِیشی قَبُول اَتمَه گه، غارشی چیقمازلیغا (**رِضا**)، خاهلاماق دِییلَر. اِیشینگ اَدیلمَه سینَه تأثیر اَتمَک شَرطی بیلَه، اِرادا بیلَه قُدرَتینگ بیرلَشمَه سینَه، (**خَلق**)، یاراتماق دِییلَر. تأثیرلی بولمان بیر یَرَه گَلمَه لرینَه (**کَسب**) دِییلَر. هَر اِختِیار اَدَنینگ، خالِق بولماسی گَرَک بولماز. مُونینگ یالی، هَر اِرادا اَدیلَن زاددان، راضی بولماق گَرَک بولماز. اَللّٰهُ تَعالٰی غا خالِق وَمُختار دِییلَر. غُولَه، کاسِب وَمُختار دِییلَر.

اَللّٰهُ تَعالٰی، غُوللاری نینگ طاعَتلارینی، گُناهلارینی اِرادا اَدَر وَیارادار. یؤنَه، طاعَتدان راضی دیر. گُناه دان راضی دألدیر، خاهلاماز. هَمّه زاد، اونینگ اِرادا وَخَلق اَتمَه سی بیلَه بار بولماقدا دیر. اَنعام سُورا نینگ یؤز اِیکینجی آیَةِ کَریمَه سیندَه مَآلاً، **(اوندان باشغا اِلٰه یوقدیر. هَمّه زادینگ خالِقی، دینگه اول دیر)** بُویریلیپدیر.

فِرقَۀِ **(مُعتَزِلَه)**دَه بولانلار، اِرادا بیلَه رِضانینگ آراسیندأکی آیریلیغی گوریپ بیلمَه دیکلَریندَن، شاشغینا دؤندی. اِنسان اِیسلَه دیگی اِیشی، اؤزی یارادار دیدیلَر. قَضاء وَقَدَرَه مُنکِر گلدیلَر. فِرقَۀِ **(جَبریَّه)** هَم، تَماماً شاشدی. خَلق اَتمَه سیز اِختِیار بولجاغینی دؤشینمَه دی لَر. اِنساندا اِختِیار یوق سایِیپ، اِنسانی، داشا، اودینا مَنگزَتدیلَر. اِنسانلار، حاشاء، گُناهلی دألدیر. تَمام یامانلیقلاری اَتدیرَن اَللّٰهُ تَعالٰی دیر، دِیدیلَر. جَبریَّه مَنصُوبلاری نینگ دِیدیگی یالی، اِنساندا اِرادا وَاِختِیار بولماساتی، یامانلیقلاری، گُناهلاری، اَللّٰهُ تَعالٰی زوردان اَتدیرسَه تی، اَلی آیاغی باغلانیپ داغدان آشاق توغالانان آدام بیلَه، یؤرِیِیپ، اَطرافینی سَیر اَدیپ اِیئَن آدامینگ حَرَکَتلَری نینگ بیربیری لَریندَن فَرقسیز بولماسی گَرَک بولارتی. حال بُو کِه، بیرینجی نینگ توغالانماسی جَبر بیلَه، اِیکینجی نینگ اِینمَه سی، اِرادا وَ اِختِیار بیلَه بولماقدا دیر. آرالاریندأکی آیریلیغی گوریپ بیلمَه دیکلَرینگ گوریشلَری غیسغا دیر. هَم دَه، آیَةِ کَریمَه لَرَه اِینانمادیق بولیأرلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی، نَهیلَرینی، گَرَکسیز، یَرسیز گورمیش بولیأرلَر. مُعتَزِلَه وَیا قَدَریَّه آدیندأکی فِرقَه نینگ دِیدیگی یالی، اِنسان اِیسلَه دیگینی اؤزی یارادیأر ظَنّ اَتمَک هَم، **(هَمَّه زادی یارادان اَللّٰهُ تَعالٰی دیر)** دِییَن آیَةِ کَریمَه گه اِینانمازلیق بولیشی یالی، یاراتماقدا، اِنسانلار، اَللّٰهُ تَعالٰی غا شَریک، اورتاق اَدیلمیش بولار.

شِیعَه لار هَم، مُعتَزِلَه یالی، اِنسان اِیسلَه دگینی یارادار دِیِیأر. اَشَّگینگ

تایاق اِیدیگی حالدا سُودان گچمَه دیگینی مُونگه سَنَد گورکَزیأرلَر. بُولار فِکر اَتمَه یأرلَر کِه، اِنسان بیر اِیش اَتمَک اِیسلَه سَه، اَللّٰهُ تَعالٰی هَم، اول اِیشینگ اَدیلمَه سینی اِیسلَه مَه سَه، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیسلَه دیگی بولار. مُعتَزِلَه نینگ سؤزی نینگ یالنگیش بولدیغی دؤشینیلَر. یَعنی اِنسان، هَر اِیسلَه دیگینی اَدیپ بیلمَز، یارادیپ بیلمَز. اولارینگ دیدیگی یالی، اِنسانینگ هَر اِیسلَه دیگی بولسا، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ، عاجِز بولماسی گَرَک بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی، عَجزدان مُنَزَّه دیر، اُوزاقدیر. دینگه، اونینگ اِرادا اَتدیگی بولار. هَمّه زادی یارادان، بار اَدَن، بیر اولدیر. اَللّٰه لیق بؤیلَه بولار. اِنسانلار اؤچین، (شُونی یاراتدی، شُونی یاراتدیق، بُونی یاراتدیلار) یالی سؤزلَر آیتماق، یازماق کأن یامان دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی غا غارشی اَدَبسیزلیک بولار. کُفرَه سَبَب بولار.

[غُوللارینگ اِختِیاري حَرَکَتلَری، اؤز اِرادالاری بیلَه بولمادیق، حَتّٰی خَبَرلَریدَه بولمان، بَحَه فیزیکی، کیمیاوی وَ فیزیُولوژیک حادِثَه لار بیلَه مَیدانا گلمَکدَه دیر. بُو حَسّاسِیَتی آنگلان اِنصافلی بیر فَنّی آدام، اؤز اِختِیاری حَرَکَتلَرینَه، (یاراتدیم) دِیمَک بؤیلَه دُورسین، (مَن اَتدیم) دِیمأگه دَه چَکینَر. اَللّٰهُ تَعالٰی دان حَیاء اَدَر. بیلگیسی، اِدرأکی وَ اَدَبی آز بولان بولسا، هَر یَردَه هَر زادی آیتماقدان چَکینمَز.

اَللّٰهُ تَعالٰی، دُنیادا تَمام اِنسانلارا رَحم اَدِیأر. مُحتاج بولدیقلاری زادلاری یارادیپ، هَر کیمَه اِیبَریأر. دُنیادا راحَت وَحُضُور اِیچیندَه یاشامالاری وَآخِرَتدَه سونگسیز سَعادَتَه غاویشمالاری اؤچین، نامَه اَتمَه لَری نینگ گَرَک بولدیغینی آچیقجَه بیلدیریأر. نَفسلَرینَه، یاراماز یولداشلارا، ضَرَرلی کِتابلارا وَ رادیُولارا آلدانیپ، کُفر وَضَلالَت یولَه تایانلاردان، اِیسلَه دیگینی هِدایَتَه غاویشدیریأر. بُولاری دوغری یولَه چَکیأر. آزغین، ظالِم بولانلارا بُو نِعمَتینی اِحسان اَتمَه یأر. اولاری، خاهلادیقلاری، اِیسلَه دیکلَری، اِیچینَه

غاچدیقلاری اِنکار باتلاغیندا غوییأر.]

(**اِعتِقادنامَه**) آدلی کِتابینگ تَرجُمَه سی بُو یَردَه تَمام بولدی. (تُرکِیَه دِیلینَه) بُوتَرجُمَه نی اَدَن حاجی فَیضُ الله اَفَندی، اَرزِنجان شَهری نینگ کَماخ بَلدَه سیندَن دیر. اُوزین یِیللار سؤکَه دِییَن یَردَه مُدَرِّس لیک اَدیپ، ١٣٢٣هـ. [١٩٠٥م.] دا وَفات اَدیپ دیر. کِتابینگ یازاری، مَولاناخالِدِ بَغدادیِ عُثمانی "قُدِّسَ سِرُّه"، ١١٩٢هـ. دَه بَغدادینگ شِمالیندا واقِع بولان شَهرِ زُور شَهریندَه تَوَلُّد، ١٢٤٢هـ. [١٨٢٦م.] دا شام دا وَفات اَدیپدیر. عُثمان ذِی النُّورَین "رَضِیَ اللهُ عَنه" نَسلیندَن بولدیغی اؤچین، عُثمانی دِییلیأر. غارداشی حَضرَتِ مَولانا مَحمُود صاحِبَه اِمام نَوَوی نینگ (**حَدیثِ اَربَعین**) آدلی کِتابیندأکی اِیکینجی حَدیث بولان وَ(**حَدیثِ جِبریل**) آدی بیلَه مَشهُور حَدیثِ شَریفی اوقیتیأرقا، مَولانا مَحمُود صاحِب، بُو حَدیثِ شَریفی آچیقلاپ یازماسینی اُولی آغاسیندان اِیسلاپتی. مَولانا خالِد "رَحمَةُ اللهِ عَلَیهِ"، غارداشی نینگ نُورلی گونگلینی خوش اَتمَک اؤچین، بُو اِیسلَه گینی قَبُول اَدیپ، بُو حَدیثِ شَریفی فارسی دیل بیلَه شَرح اَتمیشدیر.

اویان، گوزینگی آچ، عاقِل، یالبار گوزَل اَللّٰه غا! * یولیندان هیچ آیریلما، یالبار گوزَل اَللّٰه غا!
هَرگون بأش نَمازی اوقی، رَمَضاندا رُوزَه تُوت! * مالینگ کوپ بولسا زَکاة بَر، یالبار گوزَل اَللّٰهغا!
بیرگون بُو گوزینگ گورمَز، هَم غُولاغینگ اَشیتمَز، * بُو فُرصَت اَلَه گچمَز، یالبار گوزَل اَللّٰهغا!
ساغلیغی غَنیمَت بیل، هَر ساعَتی نِعمَت بیل، * اَمرینَه اِطاعَت قیل، یالبار گوزَل اَللّٰه غا!
عُمرینگی بوش گچیرمَه، نَفسینگه قُوَّت بَرمَه، * اویان! غَفلَت اَیلَه مَه، یالبار گوزَل اَللّٰه غا!
گُناهینگ کوپ بولسا هَم، اوندان اُمیدینگ کَسمَه، * عَفوی، کَرَمی بولدیر، یالبار گوزَل اَللّٰهغا!
سَحَر وَقتی رَحمَتی، یاغار هَر مَملَکَتَه، * اول وَقت پاکلَنَر قَلبینگ، یالبار گوزَل اَللّٰه غا!
اَللّٰه، آدینی یاد اَت، رُوحینگی وَقَلبینگی شاد اَت، * بُلبُل یالی فَریاد اَت، یالبار گوزَل اَللّٰهغا!

-٦-

سَلَفیلَر

اِیندی آیدالینگ کِه، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ "رَحمَةُ الله تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" کِتابلاریندا، (**سَلَفِیَّه**) دِییلَن بیر آد وَ(**سَلَفِیَّه مَذهَبی**) دِییپ بیر یازغی یوقدیر. بُو آدلار مَذهَبسیزلَرینگ طَرَفیندان سونگرادان تاپیلیپ وَجاهِل دینی آداملارینگ طَرَفیندان، مَذهَبسیزلَرینگ کِتابلاری عَرَبی دان تُرکچَه گه تَرجُمه اَدیلیأرقا، تُرکلَر آراسیندا هَم یاییلماغا باشلاپدیر. بُولارا گورَه، (اَشعَری وَماتُریدی مَذهَبلَر غُوریلمازدان اؤنگ تَمام سُنّیلَرینگ تابِع بولدیقلاری مَذهَبَه سَلَفیَّه آد بَریلمَکدَه دیر. بُولار صَحابَه وَتابِعینینگ اِیزیندا یؤرِیَنلَردیر. سَلَفیَّه مَذهَب اَصحابینگ، تابِعینینگ وَتَبَعِ تابِعینینگ مَذهَبیدیر. دؤرت اُولی اِمام بُومَذهَبَه مَنصُوبتی. سَلَفیَّه مَذهَبدَن دِفاع اَتمَک اؤچین اِیلکی اَثَر، (**الفِقهُ الاَکبَر**) آدی بیلَه اِمام اَعظَم طَرَفیندان یازیلاندیر. اِمامِ غَزالی، (**اِلجامُ العَوام عَن علم الکَلام**) آدلی اَثَریندَه سَلَفیَّه مَذهَبینگ اَساسلارینینگ یَدی بولدیغینی بیلدیرمَکدَه دیر. اِمامِ غَزالی نینگ ظُهوری بیلَه مُتَاَخِّرینینگ عِلمِ کَلامی باشلار. اِمامِ غَزالی، اؤنگچَه گَلَن کَلامچیلارینگ مَذهَبلَرینی وَاِسلامی فیلسُوفلارینگ فِکرلَرینی تَحقیق اَدنَدَن سونگ، عِلمِ کَلامینگ مَتُودلاریندا فَرقلیلیقلار اَتدی. فَلسَفی فِکرلَری، رَدّ مَقصَدی بیلَه کَلاما داخِل اَتدی. رازی وَعَمیدی، کَلام بیلَه فَلسَفَه نی مَزج [غاریشدیریپ] اَدیپ بیر عِلم حالینا غویدیلار. بَیضاوی بولسا، کَلام بیلَه فَلسَفَه نی بیربیریندَن آیریلماز حالَه غویدی. مُتَاَخِّرینینگ عِلمِ کَلامی سَلَفیَّه مَذهَبینگ یاییلماسینا مانِع بولدی. اِبنِ تَیمِیّه وَشاگردی اِبنِ القَیِّمِ الجَوزِیّه، سَلَفیَّه مَذهَبی دیرَلتمأگه اُوغراشدیلار. سَلَفیَّه مَذهَب سونگدان اِیکی گه

آیریلیپدیر: قَدیم سَلَفیلَر، اَللّٰه نینگ صِفَتلاری وَمُتَشابِه نَصّلارینگ حَقیندا تَفصیلاتَه گیرمأندیرلَر. سونگقی سَلَفیلَر بُولارینگ حَقیندا تَفصیل جِهَتینَه اَهَمِّیَت بَریپدیرلَر. اِبنِ تَیمیّه وَابنِ قَیِّم جَوزیَّه یالی سونگراقی سَلَفیلَردَه بُو حال آچیق گوریلمَکدَه دیر. قَدیم وَتازَه سَلَفیلَرینگ هَمّه سینَه (**اَهلِ سُنّت خاصَّه**) دِییلَر. اَهلي سُنَّتینگ کَلامچیلاری بَعضی نَصّلاری تَأویل اَدَن بولسالار هَم، سَلَفیَّه مُونگه مُخالِفدیر. سَلَفیَّه، اَللّٰه نینگ یُؤزی وَگلمَه سی، اِنسانلارینگ یُؤزینَه وَگلمَه سینَه مَنگزَه مَز دِییپ مُشَبِّهَه دَن اَیریلیپدیر) دییأرلَر.

(**اَشعَری**) وَ (**ماتُریدی**) مَذهَبلَر سونگ غُوریلیپدیر دیمَک دوغری دألدیر. بُو اِیکی اُولی اِمام، سَلَفِ صالِحینینگ بیلدیردیکلَری اِعتِقادي وَایماني بیلگیلَری آچیقلاپدیرلار، قِسملارا بؤلیپدیرلَر، یاش نَسلینگ دُؤشینیپ بیلجَگی بیر شَکلَده یاییپدیرلار. اِمامِ اَشعَری، اِمامِ شافِعی نینگ شاگرد سِلسِلَه سیندَه باردیر. اِمام ماتُریدی هَم، اِمامِ اَعظَم اَبُوحَنیفَه نینگ شاگردلَر سِلسِلَه سینینگ اُولی بیر خَلقَه سیدیر. اَشعَری وَ ماتُریدی، اُستاذلاری نینگ اِعتِقاددأکی مُشتَرَک بولان مَذهَبلَریندَن داشاری چیقماندیر، مَذهَب غُورماندیر. بُو اِیکی سینینگ وَاُستاذلاری نینگ وَدؤرت مَذهَبینگ اِمامینینگ بیریجیک اِعتِقادی باردیر. بُو هَم (**اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة**) آدی بیلَه مَشهُور بولان اِعتِقاد مَذهَب دیر. بُو فِرقَه دا بولانلارینگ اِعتِقادلاری، اِینانیشلاری، اَصحابِ کِرامینگ وَ تابِعینینگ وَ تَبَع تابِعینینگ اِینانیشلاری دیر. اِمامِ اَعظَم اَبُوحَنیفَه نینگ یازدیغی، (**الفِقهُ الاَکبَر**) آدلی کِتاب، اَهلِ سُنّت مَذهَبدَن دِفاع اَتمَکدَه دیر. بُو کتابدا وَاِمامِ غَزالی نینگ، (**اِلجامُ العَوام عَن علم الکَلام**) آدلی کِتابیندا سَلَفیَّه سؤزی یوقدیر. بُو اِیکی کِتاب وَ (**الفِقهُ الاَکبَر**) آدلی کِتابینگ شَرحلاری نینگ آراسیندا (**القَولُ الفَصل**) آدلی کِتاب، اَهلِ سُنّت فِرقَه نی بیلدیرمَکدَه وَبِدعَت فِرقَه لار بیلَه فَلسَفَه چیلَرَه

جَوابلار بَرمَکدَه دیر. قَولُ الفَصل وَ اِلجام آدلی کِتابلاری حَقیقَت کِتاب اؤیی اِستانبول دا چاپ اَدیپدیر.

اِمامِ غَزالی، (**اِلجامُ العَوام**) آدلی کِتابیندا، (بُو کتابدا اِعتِقاددأکی فِرقه لاردان، سَلَف مَذهَبینگ حَق بولدیغینی، بیلدیرجَک. بُو مَذهَبدَن آیریلان لارینگ اَهلِ بِدعَت بولدیغینی دُؤشیندیرجَک. سَلَف مَذهَب دِیمَک، اَصحابینگ وَ تابِعینینگ اِعتِقادلاری دیمَکدیر. بُو مَذهَبینگ اَساسلاری یَدی دیر) دِییأر. گوریلیأر کِه، کِتاب اِلجام، سَلَف مَذهَبینگ یَدی اَساسینی یازماقدا دیر. مُونگه سَلَفیّه نینگ یَدی اَساسی دِیمَک، کِتابینگ یازیسینی اَویرمَک وَاِمامِ غَزالی غا اِفتِراء اَتمَک بولیأندیر. اَهلِ سُنَّتینگ کِتابلاری نینگ هَمّه سیندَه، مَثَلاً، کأن قَدرلی فِقهی کِتاب بولانَ، (**دُرُّ المُختار**) نینگ شاهِدلیق قِسمیندا، سَلَف وَخَلَف دِییَندَن سونگ؛ (سَلَف، اَصحابِ کِرام وَ تابِعینینگ آدی دیر. بُولارا (سَلَفِ صالِحین) هَم دِییلَر. خَلَف هَم، سَلَفِ صالِحین دان سونگ گلَن اَهلِ سُنّت عالِملارا دِییلَر) یازیغلیدیر. اِمامِ غَزالی وَ اِمامِ رازی وَتَفسیر عالِملاری نینگ باش تاجی بولان اِمامِ بَیضاوی، هَمّه سی سَلَفِ صالِحینینگ مَذهَبیندَه تی لَر. بُولارینگ زَمانیندا دؤرأن بِدعَت فِرقَه لار، عِلمِ کَلاما فَلسَفَه نی غاریشدیردیلار. حَتّی اِیمانلاری نینگ اَساسینی فَلسَفَه اُستینَه غُوردیلار. (**مِلَل وَنِحل**) آدلی کتابدا بُو بوزیق فِرقَه لارینگ ایناناچلاری وَسیع دُؤشیندیریلیأندیر. بُو اؤچ اِمام، بُو بوزیق فِرقَه لارا غارشی اَهلِ سُنّت اِعتِقاددان دِفاع اَدیأرقا وَ اولارینگ یولدان شاشان فِکرلَرینی چُؤیریتیأرقا، اولارینگ فَلسَفَه لَرینَه هَم وَسیع جَوابلار بَردیلَر. بُو جَوابلاری، اَهلِ سُنّت مَذهَبَه فَلسَفَه نی غاریشدیرماق دألدیر. تَرسینَه عِلمِ کَلامی، اؤزینَه غاریشدیریلان فَلسَفی فِکرلَردَن پاکلَه مَکدیر. بَیضاوی دا وَ مُونینگ شَرح لارینینگ اِینگ قَدرلیسی بولان (**شَیخ زادَه**) تَفسیریندَه هیچ بیر فَلسَفی

فِکر، هیچ بیر فَلسَفی مَتُود یوقدیر. بُو مُحتَرَم اِماملارا فَلسَفَه یولینداتی لار دیمَک، غاتی یامان بیر اِفتِراء دیر. اَهلِ سُنّت عالِملارا بُو اِفتِراءنی اَوَّلی بیلَه، اِبنِ تَیمیّه، **(واسِطَه)** آدلی کِتابیندا یازیپدیر. اِبنِ تَیمیّه نینگ وَ شاگردی اِبنِ القَیّمِ الجوزیّه نینگ سَلَفِیّه مَذهَبی گؤیچلَندیرماگه اُوغراشدیغینی آیتماق بولسا، حَق یولدا بولانلار بیلَه باطِل یولا گیرِنلَرینگ آیریلدیغی مُهِم بیر نُقطَه دیر. بُو اِیکی شَخصدان اَوَّل سَلَفِیّه مَذهَب، حَتّٰی سَلَفیّه سؤزی یوقتی کِه، بُو اِیکی سینینگ گؤیچلَندیرماگه اُوغراشدیغی آیدیلیپ بیلسین. بُو اِیکی سیندَن اَوَّل یالنگیز وَ بیریجیک حَق اِعتِقاد بولان **(اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة)** آدی بَریلَن سَلَفِ صالِحِینینگ مَذهَبی بارتی. اِبنِ تَیمیّه، بُو حَق مَذهَبی بوزیپ، بیر کأن بِدعَت لار مَیدانَا چیقاریپدیر. شُو وَقت مَذهَبسیزلَرینگ، دِیندا تَجَدُّدی لَرینگ، کِتابلاری نینگ، سؤزلَری نینگ، یالنگیش فِکرلَری نینگ مَنشَئی، تَماماً اِبنِ تَیمیّه نینگ بِدعَتلاری دیر. بُولار، اؤزلَری نینگ حَق یولدا بولدیقلارینا یاش نَسلی اِیناندیرماق اؤچین، قورقینچ بیر حِیلَه مَیدانا چیقاردیلار. اِبنِ تَیمیّه نینگ بِدعَتلارینی، یالنگیش فِکرلَرینی حَقلی گورکَزیپ، یاش نَسلی اونینگ یولینا چَکمَک اؤچین، سَلَفِ صالِحِینا سَلَفِیّه آد بَردیلَر. سَلَفِ صالِحِینینگ خَلَفلَری بولان اِسلامی عالِملارا فَلسَفَه وَبِدعَت لَکّه لَرینی بُولاشدیردیلار. بُولاری، سَلَفِیّه دیدیکلَری مَنگزَتمَه آددان آیریلماق بیلَه اِتِّهام اَتدیلَر. اِبنِ تَیمیّه نی سَلَفِیّه نی تازَه دَن گؤیچلَندیرَن بیر قَهرَمان، بیر مُجتَهِد اَدیپ اورتا غویدیلار. حال بُو کِه، سَلَفِ صالِحِینینگ خَلَفلَری بولان اَهلِ سُنّت عالِملار "رَحمَةُ اللهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین"، شُو وَقتیمیزا قَدَر، حَتّٰی شُو وَقت هَم، یازدیقلاری کِتابلاریندا سَلَفِ صالِحِینینگ مَذهَبی بولان **(اَهلِ سُنّت)** اِعتِقاد بیلگیلَریندَن دِفاع اَدیپدیرلَر. اِبنِ تَیمیّه نینگ، شَوقانی نینگ وَمَنگزَشلَری نینگ سَلَفِ صالِحِینینگ یولیندان

آیریلدیقلارینی وَ مُسلمانلاری فَلاکَتَه وَ جَهنّمَه تارتدیقلارینی بیلدیرپیدیرلَر. **(اَلتَّوسُّلُ بِالنَّبی وَبِالصّالِحین)** وَ **(عُلَماء المُسلِمین وَالمُخالِفُون)** وَ **(شِفاء السِّقام)** بیلَه مُونینگ اؤنگ سؤزی بولان **(تَطهیرُ الفُؤاد مِن دَنِسِ الاِعتِقاد)** آدلی کِتابلاری اوقِیانلار، تازَه سَلَفِیّه دِییلَن بُو اِینانچلاری مَیدانا چیقارانلارینگ، مُسلمانلاری فَلاکَتَه چَکدیکلَرینی وَ دِینِ اِسلامی اِیچَردَن ییقماقدا بولدیقلارینی غاتی یَغشی آنگلار.

سونگ گونلَردَه، بَعضی آغیزلاردان (سَلَفِیّه) آدی اَشیدیلمأگه باشلاندی. هَر مُسلمان شُونی یَغشی بیلمَه لیدیر کِه، اِسلامیّتدَه، **(سَلَفِیّه مَذهَب)** دِییپ بیر زاد یوقدیر. اِسلامیّتدَه دِینگه **(سَلَفِ صَالِحین)** مَذهَبی باردیر. سَلَفِ صالِحِین، حَدیثِ شَریفلَر بیلَه مَدح وَثَنأ اَدیلَن، اِیلک اِیکی عَصرینگ مُسلمانلاری دیر. اؤچینجی وَ دؤردینجی عَصرلاردا گلَن اِسلامی عالِملارا **(خَلَفِ صادِقین)** دِییلیأر. بُو شَرَفلی اِنسانلارینگ اِعتِقادینا، **(اَهلِ سُنّة وَالجَماعَة مَذهَبی)** دِییلیأر. بُو مَذهَب، اِیمان، اِینانیش مَذهَبی دیر. سَلَفِ صالِحِینینگ، یَعنی اَصحابِ کِرام بیلَه تابِعینِ عظامینگ اِیمانلاری هَمّه سی عَینی تی. اِینانیشلاری نینگ آراسیندا هیچ بیر فَرق یوقتی. شُو وَقت یَر یؤزیندَه بولان مُسلمانلارینگ کأنی، اَهلِ سُنّت مذهبدَه دیرلَر. یَتمیش اِیکی آزاشیق بِدعَت فِرقَه لارینگ هَمّه سی اِیکینجی عَصردان سونگ مَیدانا چیقدی. بُولارینگ بیر قِسمینینگ غُوریجیلاری اؤنگرأکدَن یاشان بولسا لار هَم، کِتابلارینینگ یازیلماسی وَجَمع بولیپ مَیدانا چیقمالاری وَاَهلِ سُنَّتَه غارشی باش غالدیرمالاری تابِعینِ عظامدان سونگ بولدی.

اَهلِ سُنّت اِعتِقادی مَیدانا غویان رَسُولُ اللهِ دیر "صَلّی اللهُ عَلَیهِ وسَلّم". اِیمانی بیلگیلَری اَصحابِ کِرام بُو مَنشَأ دَن آلدیلار. تابِعینِ عِظام هَم بُو بیلگیلَری، اَصحابِ کِرام دان اؤگَرَندیلَر. سونگراقی گلَنلَر، بُولاردان

اؤگَرَندیلَر. بُو شَکلدَه، اَهلِ سُنّت بیلگیلَری بیزلَرَه نَقل وَتَواتُر یولی بیلَه گلدی. بُو بیلگیلَر عَقل بیلَه تاپیپ بیلینمَز. عَقل بُولاری اَویریپ بیلمَز. عَقل، بُولاری آنگلاماغا کُمَکچی بولار. یَعنی، بُولاری آنگلاماق، دوغریلیقلارینی، قَدرلارینی دَرک اَتمَک اؤچین عَقل گرَکدیر. حَدیث عالِملاری نینگ هَمّه سی، اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا تیلار. عَمَلدا دؤرت مَذهَبینگ اِماملاری هَم بُو مذهبدَه تی. اِعتِقاددا مَذهَبیمیزینگ اِیکی اِمامی بولان ماتُریدی وَاَشعَری هَم اَهلِ سُنّت مذهبدَه تی. بُو هَر اِیکی اِمام، هَمیشَه بُو مَذهَبی یایدیلار. آزاشیقلارا غارشی وَکُهنَه یُونان فَلسَفَه سینینگ باتلاقلارینا دُؤشَن مادّه چیلَرَه غارشی بُو بیر تَک مَذهَبدَن دِفاع اَتدیلَر. بُو اِیکی اُولی اَهلِ سُنّت عالِمی نینگ وَقتلاری بیر بولسا هَم، یاشادیقلاری یَرلَر بیربیریندَن آیری وَغارشی لاریندأکی هُجوم اَدَنلَرینگ فِکر وَخاصِیَتلَری باشغا بولدیغیندان، دِفاع اَتمَه شَکللَری وَتَنقیدلاری بیربیریندَن فَرقلی بولان بولسا هَم، بُو حال، مَذهَبلَری نینگ آیری بولدیغینی گورکَزمَز. بُولاردان سونگ گلن یؤز مُؤنگلاپ چُوقیر عالِمِ وَ وَلیلَر، بُو اِیکی اُستین اِمامینگ کِتابلارینی تَحقیق اَدیپ اِیکی سینینگ هَم، اَهلِ سُنّت مذهبدَه بولدیقلارینی سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیریپدیرلَر. اَهلِ سُنّت عالِملار، مَعنٰی لاری آچیق بولان (**نَصّ**) لاری، ظاهِرلارینا گورَه آلیپدیرلار. یَعنی، بؤیلَه آیَةِ کَریمَه لَرَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه آچیق بولان مَعنٰی لاری بَریپدیرلَر، ضَرُورَت بولمادیقچَه بؤیلَه نَصّلاری (**تأویل**) اَتمأندیرلَر، بُومَعنٰی لاری اَویرمأندیرلَر. اؤز بیلیملَری وَنَظَرلاری بیلَه هیچ بیر فَرقلیلیق اَتمأندیرلَر. آزاشیق فِرقَه لاردان بولانلار وَ مَذهَبسیزلَر بولسا، یُونانی فَلسَفَه چیلَردَن وَ دِین دُشمَنی بولان فَنّی تَقلیدچیلاردان اَشیتدیکلَرینَه اُوییپ، اِیمانی بیلگیلَردَه وَ عِبادتلاردا فَرقلیلیق اَتمَکدَن چَکینمأندیرلَر.

میسیُونَرلَرینگ عَصرلار بویِی دَوام اَدَن فَعالِیَتلَری بیلَه وَاِنگلیس

اِمپراتُورلیغی نینگ اِیگَرنچ سِیاسَتی وَهَر دُؤرلی مادّی گؤیچلَرینی غُوللانماسی بیلَه، دِینِ اِسلامینگ ساقچیسی بولان، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ "رَحمَةُ اللهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" خِدمَت چیسی بولان عُثمانی دَولَتی پارچَه لانان سونگ، مَذهَبسیزلَر مَیدانی بوش گوردیلَر. خُصُوصاً، اَهلِ سُنّت عالِملارا سؤز حَقّی تانیلمادیق مَملَکَتلَردَه، مَثَلاً سُعُودی عِرَبِستان دا، شَیطانی یالان وَحیلَه لَر بیلَه، اَهلِ سُنَّتَه هُجوم اَتمأگَه، اِسلامیّتی اِیچَردَن یِیقماغا باشلادیلار. سُعُودی عِرَبِستان دان پایلانان سانسیز آلتین لار، بُو هُجومچیلیغینگ دُنیانینگ هَر یَرینَه یاییلماسینا سَبَب بولدی. پاکِستان دان، هِندستان دان وَآفریقا مِلّت لَریندَن گَلَن خَبَرلاردان دُؤشینیلدیگینَه گورَه، دِینی عِلمی وَ اَلله قورقیسی بولمادیق بَعضی دِینی آداملار، بُو هُجومچیلارا کُمَک اَتمَک بیلَه مَوقِعلارا وَ آپارتمانلارا غاویشیأندیرلَر. خُصُوصاً یاش نَسلی آلداپ، اَهلِ سُنّت مَذهَبدَن آیِیرماق اؤچین اَتدیکلَری خِیانَتلاری، بُو خَبیث غازانچلارینا سَبَب بولماقدا میش. مَدرَسَه لَردأکی طالِبی، مُسلمان اَولادلاریمیزی آلداماق اؤچین یازدیقلاری کِتابلاردان بیرینی گَتیرتدیک:

کِتابینگ بیر یَریندَه، (بُو کِتابی، مَذهَب تَعَصُّبینی آرادان غالدیرماق وَ هَر کیمینگ اؤز مَذهَبی اِیچیندَه غَوغاسیز یاشاماسینی تأمین اَتمَک اؤچین یازدیم) دِیِیأر. بُو آدام، مَذهَب تَعَصُّبینی آرادان غالدیرماغی، اَهلِ سُنَّتَه هُجوم اَتمَکدَه، اَهلِ سِنّت عالِملاری کیچی دؤشیرمَکدَه گوردیگینی آیتماقدا دیر. دِینِ اِسلاما خَنجَر اُورماقدا، مُونی مُسلمانلارینگ غَوغاسیز یاشاماسی اؤچین اَتدیگینی آیتماقدا دیر. کِتابینگ بیر یَریندَه، (فِکر اَدَن بیر اِنسان، فِکریندَه اِثابَت اَتسَه، اون بَرابَری اَجر آلار. خَطاء اَتسَه، بیر اَجر آلار) دِیِیأر. مُونگه گورَه هَر اِنسان، یَعنی اِسلأر خِرِستِیان بولسین، اِسلأر مُشرِک بولسین، بیر آدام، هَر فِکریندَه اَجر آلجاق. هَم دَه دوغری بولانلاریندا اون

ثَواب! دِقَّت اَدینگ، پیغمبریمیزینگ "صَلّی اَللهُ تَعالٰی عَلَیهِ وسَلّم" حَدیثِ شَریفینی نأهیلّی اَویریأر؟ نأهیلّی حیلَه اَدیأر؟ حَدیثِ شَریفدَه، (**بیر مُجتَهِد، آیَةِ کَریمَه دَن وَحَدیثِ شَریفدَن** [عَمَلَه دَگیشلی] **بیر حُکم چیقاریأرقا، اِصابَت اَتسَه، مُونگه اون ثَواب بَریلَر. خَطاء اَتسَه، بیر ثَواب بَریلَر**) بُویریلدی. حَدیثِ شَریف، بُو ثَوابلارینگ هَر فِکر اَدَنَه دأل، اِجتِهاد دَرَجَه سینَه یَتیشَن اِسلامی عالِما بَریلجَگینی، مُونگه هَم، هَر فِکرینَه دأل، نَصّ لاردان [عَمَلَه دَگیشلی] حُکملَر چیقارماق اؤچین اَدَن فَعالیّتینَه بَریلجَگینی گورکَزیأندیر. چؤنکِه، بُو فَعالیّتی عِبادَت دیر. هَر عِبادَتَه بَریلدیگی یالی، بُو یَردَه هَم ثَواب بَریلمَکدَه دیر.

سَلَفِ صالِحین وَقتیندا وَ بُولارینگ خَلَفلاری بولان مُجتَهِد عالِملارینگ وَقتیندا، یَعنی دؤرت یؤزینجی یِیلینگ سونگینا چَنلی، یاشاما شَرطلاردا اَویریلمَه لَر بولان سونگ، تازَه حادِثَه لار مَیدانا چیقان سونگ، مُجتَهِد بولان عالِملار، گیجَه گؤندیز دیمأن غَیرَت اَدیپ، بُو اِیشینگ نأهیلّی اَدیلمَه سی گَرَک بولدیغینی، (**اَدِلَّةِ شَرعِیّه**) آدینداکی دؤرت مَنشَأدَن تاپیپ چیقاریپدیرلار، تَمام مُسلمانلار هَم، بُو اِیشی، اؤز مَذهَب اِمام لاری نینگ تاپیپ آنگلادیغینا اُوییپ اَدِیأرلَرتی. اَدَنلَر هَم، اون وَیا بیر ثَواب غازنیأردی. دؤرت یؤزینجی یِیلدان سونگ هَم، بُو مُجتَهِدلَرینگ تاپدیقلارینا اُوییلدی. بُو اُوزین وَقتلاردا، هیچ بیر مُسلمان، هیچ بیر اِیشینده چارَه سیز غالمادی، غینچیلیق چَکمَه دی. اوندان سونگ مُجتَهِدلَرینگ یَدینجی دَرَجَه سیندَه هَم بیر عالِم، بیر مُفتی یَتیشیپ بیلمَه دیگی اؤچین، شُو وَقت دؤرت مَذهَبدَن بیری نینگ عالِملاری نینگ کِتابلارینی اوقییپ آنگلاپ بیلَن بیر مُسلماندان وَ اونینگ تَرجُمَه اَتدیگی کِتابلاردان اؤگرَنیپ، عِبادتلاریمیزی مُونگه گورَه اَتمَگیمیز وَ بُولارا اُویغین یاشاماغیمیز گَرَکدیر. اَللهُ تَعالٰی، هَمّه زادینگ

حُکمینی قُرآنِ کَریمدَه بیلدیردی. اونینگ اَعلی پیغمبری بولان مُحمّد عَلَیهِ السَّلام هَم، بُولارینگ هَمّه سینی آچیقلادی. اَهلِ سُنّت عالِملار هَم، بُولاری، اَصحابِ کِرام دان اؤگرَنیپ کِتابلارینا یازدیلار. شُو وَقت بُو کِتابلاری دُنیانینگ هَر یَریندَه مَوجُود دیر. دُنیانینگ هَر یَریندَه، قِیامَتَه چَنلی مَیدانا چیقجاق بولان هَر تازَه زادینگ نأهیلّی غُوللانیلجاغی، بُو کِتابلارینگ بیر بیلگیسینَه مَنگزَدِیلیپ بیلَر. مُونینگ مُمکِن بولماسی، قُرآنِ کَریمینگ مُعجِزَه سی وَ اِسلامی عالِملارینگ بیر کَرامَتی دیر. دینگه مُهِم بولان زاد، غارشیلاشیلان اِیشینگ نأهیلّی اَدیلجَگینی، اَهلِ سُنّت بولان حَقیقی بیر مُسلماندان سوراپ اؤگرَنمَک گرَکدیر. مَذهَبسیز دِینی آداما سورالسا، فِقهی کِتابلارا اُویمادیق جَواب بَریپ، اِنسانی یالنگیش یولا اِیبَرَر.

عَرَب مَملَکَتلَردَه بیر ناچه یِیل غالیپ هَم، عَرَبی گپلَه مأنی اؤگرَنیپ، اول یَردَه ذَوق وَصَفا بیلَه اَگلَنیپ عُمرینی گُناه اِیشلَه مَک بیلَه چؤیریدیپ، سونگ بیر مَذهَبسیزدَن، بیر اَهلِ سُنّت دُشمَنیندان مُهرلی بیر کاغِذ آلیپ، پاکِستانا، هِندستانا دؤنَن مَذهَبسیز جاهِللارینگ، یاش نَسلی نأهیلّی آلداديقلارینی یوقاریدا بیلدیرپیتیک. بُولارینگ ساختَه دِپلومالارینی گورَن وَعَرَبی گپلَه دیکلَرینی اَشیدَن یاش نَسللَر، اولاری دِینی آدام سايیأر. حال بُو کِه بُولار بیر فِقهی کِتابی آنگلاماقدان عاجِزدیرلار. کِتابلاردأکی فِقهی بیلگیلَردَن هیچ خَبَرلاری یوقدیر. ذاتاً، بُو اِسلامی بیلگیلَرَه اِینانمازلار، اِرتِجاع دِییَرلَر. قَدیمدان اِسلامی عالِملار اؤزلَرینَه سورالان زادلارا، فِقهی کِتابلاردان جَواب تاپیپ، سُؤال اَدَنلَرَه بُولاری آیدارلارتی. مَذهَبسیز دِینی آدام بولسا فِقهی کِتابی اوقِیپ آنگلاپ بیلمَه دیگی اؤچین، جاهِل کَلَّه سینَه وَ نُقصان عَقلینا گلَنلَری آیدیپ سُؤال اَدَنلَری آلدار. اونینگ جَهَنّمَه گیتمَه سینَه سَبَب بولار. مُونینگ اؤچیندیر کِه، پَیغَمبَریمیز "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" (**عالِملارینگ**

يَغشيسى، اِنسانلارينگ اِينگ يَغشيسى دير. عالِملارينگ يارامازى اِنسانلارينگ اِينگ يارامازى دير) بُويردى. بُوحَديثِ شَريف گورگَزيأر كِه، اَهلِ سُنّت عالِمى، اِنسانلارينگ اِينگ يَغشيسى دير. مَذهَبسيزلَر هَم، اِنسانلارينگ اِينگ يارامازى دير. چؤنكِه، بِيرينجيلَر، اِنسانلارى رَسُولُ الله غا اُويماغا، يَعنى جَنّتَه، اِيكينجيلَر بولسا، اِنسانلارى اؤز آزاشيق فَكِرلَرينَه اُويماغا، يَعنى جَهَنّمَه سؤيرَه يأنديرلَر.

مِصردأكى جامِعُ الأَظهَر اِسلامى اؤنيوَرسيتى سينِدَن دِپلوم [اِجازَة] آلان اُستاذ اِبنِ خَليفَه عَليوِى (**عَقيدَةُ السَّلَفِ وَالخَلَف**) آدلى كِتابيندا دِييأر كِه، (عَلّامَه اَبُو زُهرَه، (**تاريخُ المَذاهِبِ الاِسلامِيَّه**) آدلى كِتابيندا يازديغى يالى، هِجرَتينگ دؤردِينجى عَصريندا، حَنبَلى مَذهَبدَن آيريلان بَعضى كيشيلَر، اؤزلَرينَه (**سَلَفِيّين**) آد بَرديلَر. يَنَه حَنبَلى مذهبدَه بولان اَبُوالفَرَج اِبنُ الجَوزى "رَحمَةُاللهِ تَعالٰى عَلَيهِ" وَ باشغا عالِملار، بُو سَلَفى لَرينگ سَلَفِ صالِحينينگ يوليندا بولماديقلارينى، اَهلِ بِدعَت، مُجَسِّمَه فِرقَه دان بولديقلارينى بيلديريپ، بُو فِتنَه نينگ نَشر بولماسينى اؤنگلَه ديلَر. يَدينجى عَصردا، اِبنِ تَيمِيّه، بُو فِتنَه نى تَكرار اؤلچَردى). بُو كتابدا، سَلَفى لَرينگ وَ وَهّابى لارينگ دُؤرلى بِدعَتلارى وَاَهلِ سُنَّتَه غارشى اَتديكلَرى اِفتِراءلارى اُوزين يازيليپ وَجَوابلارى بَريليپديرِ. كِتاب ۱۳۹۸هـ. [۱۹۷۸م.] دا شام دا چاپ اَديليپدير. ۳۴۰ صفحَه دير.

مَذهَبسيزلَر اؤزلَرينَه، (**سَلَفِيَّه**) آد بَريپديرلَر. اِبنِ تَيمِيَّه، سَلَفى لَرينگ اُولى اِمامى دير دِييأرلَر. بُو سؤزلَرى بير باقيمدان دوغرى دير. چؤنكِه، اِبنِ تَيمِيَّه دَن اؤنگچَه (**سَلَفِى**) آد يوقتى. سَلَفِ صالِحين بارتى. بُولارينگ اِعتِقادلارى هَم اَهلِ سُنّت مَذهَب تى. اِبنِ تَيمِيَّه نينگ آزاشيق فِكرلَرى وَهّابيلارا وَ بؤيلَه كى مَذهَبسيزلَرَه سَنَد بولدى. اِبنِ تَيمِيَّه حَنبَلى مذهبدَه بوليپ يَتيشدى. يَعنى

اَهلِ سُنّت تی. یؤنَه عِلمی کأنَلیپ، فَتوا مَقامینا یَتَندَه، اؤز فِکرلَرینی خاهلاماغا، اؤزینی اَهلِ سُنّت عالِملاردان "رَحمَةُاللهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" اُستین گورماگه باشلادی. عِلمی نینگ کأنَلمَه سی، ضَلالَتینا، یولدان تایماسینا سَبَب بولدی. حَنبَلی بولماسی غالمادی. چؤنکِه، دؤرت مَذهَبدَن بیریندَه بولیپ بیلمَک اؤچین، اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولماق گرَکدیر. اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولمادیق آدام اؤچین حَنبَلی مذهبدَه دِییپ بولماز.

مَذهَبسیزلَر، یاشادیقلاری مَملَکَتلَردأکی اَهلِ سُنّت دِینی آداملاری "رَحمَةُاللهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین"، هَر فُرصَتدَه یامانلایأرلَر. بُولارینگ کِتابلاری نینگ اوقیلماسینی، اَهلِ سُنّت عِلملارینگ اؤگرَنیلمَه سینی اؤنگلَه مَک اؤچین هَر حیلَه گه باش اُوریأرلَر. مَثَلاً، بیر مَذهَبسیز، بُو فَقیرینگ آدینی آیدیپ،[۱] (دَوأ فُروش، کِیمیأگر، دِینی نأ بیلسین؟ اول اؤز صَنعَتینی اِجرأ اَتسین. بیزینگ اِیشیمیزَه غاریشماسین) دِییپدیر. شُو جاهِلجَه، شُو اَحمَقجَه سؤزَه باقینگ! فَنّی آداملاینگ دِینی بیلگیسی بولماز سایأر. بیلمَه یأر کِه، مُسلمان فَنّی آدام، هَر لَحظَه صُنعِ اِلٰهی نی تَماشا اَتمَکدَه، مَصنُوعات آدلی کتابدا گورکَزیلَن عَزیز خالِقینگ کَمالاتینی آنگلاماقدا، اونینگ سونگسیز قُدرَتینینگ غارشیسیندا، مَخلُوقلارینگ عاجِزلیغینی گوریپ، اونی هَر لَحظَه تَسبیح وَ تَنزِیه اَتمَکدَه دیر. آلمان اَتُم عالِمی ماکس پِلانجک، **(دَر ستروم)** آدلی کِتابیندا، مُونی غاتی یَغشی بیلدیریأندیر. بُو جاهِل مَذهَبسیز بولسا، خارِجدأکی اؤزی یالی بیر آزاشیقدان آلدیغی بَرگه وَ مُونینگ تأمین اَتدیگی مِیزَه [مَقامَه] دایانیپ وَبَلکِه دَه، خارِجدا پایلانان آلتینلارینگ خَیاللاری بیلَه مَست بولیپ، دینی عِلملاری اؤز اِنحِصاریندا گورمَکدَه دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، بُو

([۱]) حُسَین حِلمی ایشیق بِن سَعید "رَحمةُ اللهِ تَعالی عَلیه".

زَواللینی وَهمَّه میزی اِصلاح اَتسین! بؤیلَه سَندلی دِین اوغریلاری نینگ دُوزاقلارینا دؤشَن پاک جَوانلاری هَم، خَلاص اَیلَه سین! آمین.

هَوَّا، بُوفَقیر، دَوأ فُروش وَکِمیأ یوقاری مُهَندیسی بولیپ مِلَّتیمَه اوتُوز ییلدان کأن خِدمَت اَتدیم. یؤنَه یَدی ییل دِینی تَحصیل اَدیپ گیجَه گوندیز دِیمأن دَرس اوقِییپ هَم، اُولی اِسلامی عالِمدان اِجازَت آلماق بیلَه هَم شَرَفلَندیم. فَنّی عِلملار بیلَه دینی عِلملارینگ عَظَمَتی نینگ آستیندا یَنجیلیپ، عاجِزلیغیمی یَغشیجَه آنگلادیم. بُو فَهمینگ اِیچیندَه، حَقّی بیلَه غُوللیق اَدیپ بیلمَه گه غَیرَت اَدیأرین. اِینگ اُولی قورقِیم وَ اَندیشأم، دیپلومالاریمینگ وَاِجازَتیمینگ یالدیزلارینا آلدانیپ، بُو مَوردلَردَه سؤز صاحِبی بولجاغیمی سانماقلیغیم دیر. بُو قورقِیمینگ کأنلیگی، هَر سؤزیمدَه گوزلَرَه بَلّی بولیأندیر. هیچ بیر وَقت اؤز نَظَریمی، اؤز فِکریمی یازماغا جَسارَت اَتمَه دیم. دائِما اَهلِ سُنّت عالِملارینگ، آنگلاپ بیلَنلَری حَیران اَدَن دَگرلی یازغیلارینی عَرَبی دان وَفارسی دان تَرجُمَه اَدیپ جَوان غارداشلاریمَه هؤدیرلَه مأگه غَیرَت اَتدیم. بُو قورقِیمینگ کأنلیگیندَن، اؤزیم کِتاب یازماغی فِکر اَتمأنتیم. (**الصَواعِقُ المُحرِقَه**) نینگ اِلکی صَفحَه سیندا یازیغلی بولان، (**فِتنَه کأنَلدیگی وَقت، حَقیقَتی بیلَن، باشغالارا بیلدیرسین! بیلدیرمَه سَه، اَللّٰه نینگ وَتمام اِنسانلارینگ لَعنَتی اونگه بولسین!**) دِییَن حَدیثِ شَریفی گورَمدَه، فِکر اَتمأگه باشلادیم. بیر طَرَفدان، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ، دِینی عِلملاردأکی وَ اؤز وَقتلاریندا بولان فَنّی عِلملاردأکی مَفهُوملاری نینگ وَعَقل لارینینگ اُستینلیگینی وَعِبادَت وَ تَقوالاردأکی غَیرَتلَری اؤگَرَندیکچَه، کِچیلیگیمی دؤشینیپ، اول مُحتَرَم عالِملارینگ عِلم دَریالاری نینگ یانیندا، اؤز بیلگیلَریمی بیر دامجَه یالی گوریپ، بیر یاندان هَم، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلارینی اوقِییپ دؤشینیپ بیلجَک صالِح

آداملارینگ آزالدیغینی وَجاهِل، آزاشیق آداملارینگ دِینی آداملارینگ آراسینا غاریشیپ، بوزیق، آزاشیق کِتابلار یازیلدیغینی گوریپ غملانیپ، حَدیثِ شَریفدَه بیلدیریلَن لَعنَتینیگ تَهدیدیندَن غاتی قورقدیم. دگرلی جَوان دوغانلاریما بولان شَفقَت وَ مَرحَمَتیم هَم، بُو فَقیری خِدمَتَه زورلاپ، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلاریندان سایلادیغیم یازغیلاری تَرجُمَه اَتمأنَه باشلادیم. آلدیغیم سانسیز تَبریک وَ تَقدیر یازغیلارینگ یانیندا، یَکَه تُکَه مَذهَبسیزینگ سَرزَنِش وَ اِفتِراءلارینا هَم هَدَف بولدیم. رَبِّیمَه وَ وِجدانیمَه غارشی اِخلاصیم دا وَصَداقَتیم دا بیر شُبهَأم بولمادیغی اؤچین، اَللّٰهُ تَعالٰی غا تَوَکُّل وَرَسُولی نینگ "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم" وَصالِح غُوللارینینگ مُبارَک رِوحلارینا تَوَسُّل اَدیپ، خِدمَتَه دَوام اَتدیم. اَللّٰهُ تَعالٰی، هَمَّه میزی راضی بولدیغی دوغری یولدان آییرماسین! آمین.

مِصردا جامِعُ الأزهَر یُونیِوَرسیتیسی مُدَرِّسلَریندَن اُولی حَنَفی مَذهَب عالِمی مُحَمّد بَخیتُ الْمُطیعی، **(تَطهیرُ الفُؤاد مِن دَنِسِ الاِعتِقاد)** آدلی کِتابیندا دِیأرکِه، اِنسانلارینگ اِیچیندَه رُوحلاری اِینگ اَعلی دَرَجَه وَاِینگ بولغین بولانلاری، پَیغَمبَرلَردیر "عَلَیهِمُ الصَّلاةُ وَالسَّلام". بُولار خَطاء اَتمَکدَن، شاشماقدان، غَفلَتدَن، خِیانَت اَتمَکدَن، تَعَصُّب وَعِناددان وَنَفسَه اُویماقدان وَغَرَض، کِینَه تُوتماقدان مَعصُوم دیرلار. پَیغَمبَرلَر "عَلَیهِمُ الصَّلاةُ وَالسَّلام"، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اؤزلَرینَه بیلدیردیگی زادلاری آیدارلار وَآچیقلارلار. اولارینگ بیلدیردیکلَری دِینی بیلگیلَر، اَمرلَر وَنَهیلَر هَمَّه سی دوغری دیر. هیچ بیری باطِل، بوزیق دألدیر. پَیغَمبَرلَردَن "صَلَوَاةُ اللّٰهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" سونگ اِنسانلارینگ اِینگ اَعلی دَرَجَه وَاِینگ بولغین بولانلاری، پَیغَمبَرلَرینگ صَحابَه لاری دیر. چؤنکِه بُولار، پَیغَمبَرلَرینگ صُحبَتیندَه یَتیشَن، بولغینلاشان، تَمیزلَنَندیرلَر. هَمیشَه، پَیغَمبَرلَردَن

اَشیتدیکلَرینی بیلدیرپیدیرلَر وَآچیقلاپدیرلار. بُولارینگ هَم بیلدیردیکلَری نینگ، هَمَّه سی دوغری دیر. بُولار هَم یوقاریدا بیلدیردیگیمیز یامانلیقلاردان مَحفُوظ دیرلار. تَعَصُّب بیلَه، عِناد بیلَه بیربیری لَرینینگ سؤزلَرینَه غارشی گلمأندیرلَر، نَفسلَرینَه اُویماندیرلار. بُولارینگ، آیَةِ کَریمَه لَری وَحَدیثِ شَریفلَری آچیقلامالاری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ دِینینی اونینگ غُوللارینا بیلدیرمَک اؤچین اِجتِهاد اَتمَه لَری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بُو اُمَّتَه اُولاقان بیر اِحسانی دیر وَ سؤیگیلی پَیغَمبَری مُحَمّد عَلَیهِ السّلاما مَرحَمَتی دیر. قُرآنِ کَریم، اَصحابِ کِرامینگ کافِرلَرَه غارشی غاتی دُوردیقلارینی وَبیربیری لَرینَه کأن مَرحَمَتلی بولدیقلارینی، سؤیِیشدیکلَرینی، نَمازلارینی دِقَّت بیلَه اَداء اَتدیکلَرینی، هَمَّه زادی وَ جَنَّتی اَللّٰه دان اُمید اَتدیکلَرینی بیلدیریأر. اِجتِهادلارینڊا اِجماع حاصِل بولانلارینگ هَمَّه سی دوغری دیر. هَمَّه سی ثَوابَه غاویشأندیرلَر. چؤنکِه، حَق بیردیر.

اَصحابِ کِرامدان سونگ، اِنسانلارینگ اِینگ اُستینلَری، اَصحابِ کِرامی گورَن وَ اولارینگ صُحبَتیندَه یَتیشَن مُسلمانلار دیر. بُولارا، **(تابِعین)** دِییلیأر. بُولار، تَمام عِلملارینی اَصحابِ کِرامدان اؤگرَنیپدیرلَر. تابِعین دان سونگ، اِنسانلارینگ اِینگ اُستینلَری، تابِعینی گورَن وَاولارینگ صُحبَتیندَه یَتیشَن مُسلمانلاردیر. بُولارا **(تَبَعِ تابِعین)** دِییلیأر. بُولاردان سونگ گلَن عَصرلاردا، قِیامَتَه قَدَر بولان اِنسانلارینگ اِینگ اُستینلَری، اِینگ یَغشیلاری هَم، بُولارا تابِع بولان، بُولارینگ بیلدیردیکلَرینی اؤگرَنیپ، یوللارینڊا بولان مُسلمانلاردیر. سَلَفِ صالِحیندان سونگ گلَن دِینی آداملارینگ آراسینڊا سؤزلَری، اِیشلَری رَسُولُ اللّٰه نینگ وَ سَلَفِ صالِحینینگ بیلدیردیکلَرینَه اُویغین بولیپ، اِعتِقاددا وَعَمَلدا بُولارینگ یولیندان هیچ آیریلمادیق زَکی، عَقللی وَ اِسلامِیَّتینگ حُدودلارینی آشمادیق بیر آدام، باشغالارینگ یامانلاماسیندان قورقماز. اولارا

اُوییپ دوغری یولدان آیریلماز. جاهِللارینگ سؤزلَرینَه اُویماز. عَقلینا اُوییپ، مُجتَهِد اِماملارینگ دؤرت مَذهَبیندَن داشاری چیقماز. مُسلمانلارینگ، بؤیلَه بیر عالِمی تاپماسی، بیلمَه دیکلَرینی اوندان سوراپ اؤگرَنمَه سی، تَمام اِیشلَرینی اونینگ سؤزلَرینَه گورَه اَتمَه سی گرَکدیر. چؤنکِه، بؤیلَه بیر عالِم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ غُوللارینی خَطاءدان غوریماق وَ هَر زادی دوغری اَتمَه لَرینی تأمین اَتمَک اؤچین یاراتدیغی مَعنَوی عِلاجلاری، یَعنی روحینگ تَداویسی نینگ بیلگیلَرینی بیلَر وَاِنسانلارا بیلدیرَر. رُوحاً کسَل بولانلاری، اِدراکسیز بولانلاری تَداوی اَدَر. بؤیلَه بیر عالِمینگ هَر سؤزی، هَر اِیشی وَاِنانیشی، اِسلامِیّتَه اُویغین دیر. هَمَّه زادینگ دوغریسینی آنگلار. هَر سُؤالَه دوغری جَواب بَرَر. هَر اِیشیندَن اَللّٰهُ تَعالٰی راضی دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، رِضاسینا غاویشماق اِیسلأنلَرَه، رِضاسینا غاویشدیران یوللاری گورکَزَر. اَللّٰهُ تَعالٰی، اِیمان اَدَنلَری وَاِیمانینگ اِیجابلارینی اَدَنلَری ظُلمَتلاردان، مُشکِللَردَن غُوتارار. بُولاری نُورا، حُضُورا، سَعادَتَه غاویشدیرار. بُولار، هَر وَقت وَ هَر اِیشلَریندَه، راحَت وَ حُضُور اِیچیندَه بولارلار. بُولار، قِیامَت گونیندَه، پَیغَمبَرلَرینگ، صِدّیقلارینگ، شَهیدلَرینگ وَ صالِح مُسلمانلارینگ یانیندا بولارلار.

بیر دِینی آدام، قایسی عَصردا بولسا بولسین، پَیغَمبَرینگ وَاَصحابی نینگ بیلدیردیکلَرینَه اُویماسا، سؤزلَری، اِیشلَری وَاِعتِقادی بُولارینگ بیلدیردیکلَرینَه گورَه بولماسا وَنَفسینَه، فِکرلَرینَه اُوییپ اِسلامِیَّتینگ داشینا چیقسا وَعَقلینا اُوییپ اِسلامِیَّتینگ اِینجَه لیکلَرینَه غارشی گلَر، آنگلاپ بیلمه دیگی بیلگیلَردَه دؤرت مَذهَبینگ داشینا چیقسا، بُو آدامینگ یاراماز دِینی آدام بولدیغی دُؤشینیلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی مُونینگ قَلبینی مُهر لأندیریپدیر. گوزلَری حَق یولی گوریپ بیلمَز. غُولاقلاری دوغری سؤزی اَشیدیپ بیلمَز. مُونگه، قِیامَتدا اُولاقان عَذاب باردیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، مُونی سؤیمَز. مُونینگ یالی بولانلار، پَیغَمبَرلَرینگ دُشمَنی

دیرلار. بُولار، اؤزلَرینی دوغری یولدا سانار. اَتدیکلَرینی خاهلارلار. حال بُو کِه، بُولار شَیطانینگ یولیندا دیرلار. بُولاردان عَقلینی جَمعلأپ دوغری یولا دؤنیپ بیلَن غاتی آزدیر. بُولارینگ هَر سؤزی سؤیجی بولار. یالدیزلی بولار. فائِدالی گورینَر. حال بُو کِه، فِکر اَتدیکلَری، خاهلادیقلاری زادلار هَمَّه سی یاماندیر. اَحمَقلاری آلداپ یامان یولا، فَلاکَتَه چَکَرلَر. سؤزلَری، قار یِیغینلاری یالی پارلاق، لَکَّه سیز گورینَر. یؤنَه، حَقیقَت گونَشی نینگ غارشیسیندا اَرییپ گیدَرلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ قَلبلارینی غارارتدیغی وَمُهرلَه دیگی بُو یاراماز دینی آداملارا (**اَهلِ بِدعَت**)، یَعنی مَذهَبسیز دینی آدام دِییلَر. بُولار، اِعتِقادلاری وَعَمَللاری، قُرآنِ کَریمَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه وَاِجماعِ اُمَّتَه اُویمادیق آداملاردیر. بُولار دوغری یولدان چیقمیش بولیپ، مُسلمانلاری هَم فَلاکَتَه سؤیرَه یأندیرلَر. بُولارا اُویانلار، جَهَنَّمَه گیتجَکدیرلَر. سَلَفِ صالِحِینینگ وَقتیندا وَسونگ گلَن دِینی آداملارینگ آراسیندا بؤیلَه بوزیق بولانلار کأن بارتی. مُسلمانلارینگ آراسیندا بُولارینگ بولماسی، اِنسانینگ بیر عُضوی نینگ غان غیران [وَیا سَرَطان] بولماسینا مَنگزأر. بُو یارانی یوق اَتمَه دیکجَه، سالِم قِسملار هَم فَلاکَتدَن غُوتیلیپ بیلمَز. بُولار، یوقیشغان کَسَللیک مِکرُوبی بولان کَسَللَر یالی دیر. بُولارا یاقینلاشانلار ضَرَر گورَر. بُولارینگ ضَرَرینی گورمَزلیک اؤچین یانلارینا یاقینلاشمازلیق گرَک دیر.

بوزیق، آزاشیق دِینی آداملاردان وَضَرَری کأن بولانلاردان بیریسی، اِبنِ تَیمِیَّه دِییلَن دِینی آدام دیر. (**اَلواسِطَه**) وَباشغا کِتابلاریندا، (**اِجماعُ المُسلِمین**) دَن آیریلیپدیر وَ قُرآنِ کَریمدَه، حَدیثِ شَریفلَردَه آچیقجَه بیلدیریلَن زادلارا وَ سَلَفِ صالِحِینینگ یولینا اُویماندیر. غیسغا عَقلینا، بوزیق فِکرلَرینَه اُوییپ، بِدعَت یولینا تاپیپدیر. عِلمی کأن تی. اَللّٰهُ تَعالٰی، اونینگ عِلمینی ضَلالَتینا، فَلاکَتَه تایماسینا سَبَب اَتدی. نَفسینینگ آرزُولارینا اُویدی. بوزیق،

آزاشیق فِکرلَرینی حَق دِییپ، دوغری دِییپ یایماغا اُوغراشتی.

اُولاقان عالِم اِبنِ هاجَرِ مَکّی "رَحمَةُاللهِ تَعالٰی عَلَیهِ"، **(الفَتاوی الحَدیثیَّه)** آدلی کِتابیندا دِیّأر کِه: (اَللهُ تَعالٰی، اِبنِ تَیمِیَّه نی ضَلالَتَه، فَلاکَتَه دوشیردی. گوزلَرینی کور، غُولاقلارینی کَر اَتدی. بیر کأن عالِم، مُونینگ اِیشلَری نینگ بوزیق، سؤزلَری نینگ یالان بولدیغینی بیلدیرپیدیرلَر وَ وَثیقَه لاری بیلَه اِثبات اَدیپدیرلَر. اُولاقان اِسلامی عالِم اَبُوالحَسَن السُبکی نینگ وَ اوغلی تاجُ الدّینِ سُبکی نینگ وَ اِمامُ العِزّ بِن جَماعَه نینگ کِتابلارینی اوقِییانلار وَ اونینگ وَقتیندا بولان شافِعی، مالِکی وَ حَنَفی عالِملارینگ، اونگه غارشی بولان سؤزلَرینی وَ یازغیلارینی تَحقیق اَدنلَر، سؤزیمیزینگ دوغریلیغینی یَغشی آنگلار).

اِبنِ تَیمِیَّه، تَصَوُّفِي عالِملارا هَم دیل دگیریپ، اِفتِراءلار اَدیپدیر. مُونینگ بیلَه هَم غالمان، حَضرَتِ عُمَر وَحَضرَتِ عَلی یالی، دِینِ اِسلامینگ سُتُونِ بُنیادلارینا هُجوم اَتمَکدَن هَم چَکینمأندیر. سؤزلَری اؤلچینی وَاَدَبی آشیپ، اُولی آغیر داشلارا هَم اوق آتیپدیر. دوغری یولدا بولان عالِملارا اَهلِ بِدعَت، آزاشیق، جاهِل دِیپیدیر.

(تَصَوُّفی اُستاذلارینگ کِتابلارینا یُونانی فَیلَسُوف لارینگ، اِسلامِیَّتَه اُویمادیق بوزیق فِکرلَری غاریشیپدیر) دِیّأر وَ مُونی بوزیق، آزاشیق فِکرلَری بیلَه اِثبات اَتمَه گه جَهد اَدیأر. حَقیقَتی بیلمَه یأن جَوانلار، اونینگ جُوشغیلی، یالدیزلی یازغیلارینا آلدانیپ، دوغری یولدان آیریلیپ بیلَرلَر. مَثَلاً، (تَصَوُّف چیلار (**لَوحُ المَحفُوظی**) گوریأریس دِییَر. اِبنِ سینا یالی فَلسَفَه چیلَر، مُونگه (**نَفسُ الفَلَکِیَّه**) دِیّأرلَر. اِنسانلارینگ رُوحی، بولغینلاشیپ، نَفسُ الفَلَکِیَّه بیلَه وَیا (**عَقلُ الفَعال**) بیلَه، اویانیق وَیا اُویقیدا بیرلَه شَرلَر. دُنیادا بولان هَمَّه زادا بُو اِیکیسی سَبَب بولماقدادیر. اِنسانینگ رُوحی، بُو اِیکیسی بیلَه بیریگندَه، بُولاردا

بولانلاردان خَبَر آلار دِییَرلَر. بُولاری یُونانی فیلَسُوفلار بیلدیرمَه دی. سونگ گلَن اِبنِ سینا وَ مَنکزَشلَری آیتدیلار. اِمامِ اَبُو حامِدِ غَزّالی وَمُحی الدّینِ اِبنُ العَرَبی وَ اَندُلُوسلی فَلسَفَه چی قُطبِ الدّین مُحمّد اِبنِ سَبعین هَم بؤیلَه زادلار اَیدیپدیرلار. بُولار فَلسَفَه چیلَرینگ سؤزلَری دیر. دِینِ اِسلامدا بؤیلَه زادلار یوقدیر. بؤیلَه سؤزلَر بیلَه دوغری یولدان آیریلیپدیرلار. شِیعَه وَ اِسماعیلیَّه وَقَرامیطی وَ باطِنی مُلحِدلار یالی مُلحِد بولیپدیرلار. اَهلِ سُنّت وَحَدیث عالِملاری نینگ وَفُضَیل بِن عِیاض یالی اَهلِ سُنّت بولان تَصَوُّف چیلار حَق یوللاریندان آیریلیپدیرلار. بُولار بیر یاندان فَلسَفَه گه گیریپدیرلَر، بیرطَرَفدان هَم، مُعتَزِلَه وَقُرامِیَّه یالی فِرقَه لارا غارشی مُجادِلَه اَدیپیدیرلَر. تَصَوُّف چیلار اؤچَه آیریلار: بیرینجیسی، حَدیث وَسُنّت اَهلی دیر. اِیکینجیسی، قُرامِیَّه یالی اَهلِ بِدعَتدان بولانلاردیر. اؤچینجیسی، (**اِخوانُ الصَّفا**) کِتابلارینا وَ اَبُوالحَیّانینگ سؤزلَرینَه اُویانلاردیر. اِبنِ عَرَبی وَ اِبنِ سَبعین وَمَنکزَشلَری، فَلسَفَه چیلَرینگ سؤزلَرینی آلیپ تَصَوُّفچی سؤزی شَکلینَه سوقیپدیرلار. اِبنِ سینانینگ، (**آخِرُ الاِشارات عَلٰی مَقامِ العارِفین**) آدلی کِتابیندا بؤیلَه یازیلاری کأندیر. اِمامِ غَزّالی هَم، بَعضی کِتابلاریندا مَثَلاً، (**اَلکِتابُ المضنُون**) وَ (**مِشکاتُ الاَنوار**) کِتابیندا بؤیلَه زادلار بیلدیریپدیر. حَتّٰی، یولداشی اَبُوبَکر اِبنُ العَرَبی، مُونگه فَلسَفَه گه گیردیگینی بیلدیریپ اونی مُوندان غُوتارماغا اُوغراشیپدیر، یؤنَه غُوتاریپ بیلماندیر. اِمامِ غَزّالی، بیر طَرَفدان هَم، فَلسَفَه چیلَرینگ کافِر بولدیقلارینی بیلدیریپدیر. عُمري نینگ سونگیندا، (**بُخاری**)نی اوقِیپدیر. بُو شَکلدَه، اول یازغیلاریندان گچدیگینی آیدانلار باردیر. بَعضیلاری هَم، بؤیلَه سؤزلَر اِمامِ غَزّالی غا اِفتِراء اَدیپ یازیلیپدیر دیدیلَر. بُو مَوردِدَه، اِمام اؤچین، رَوایَتلار کأندیر. سیجیلیا جَزیرَه سیندَه یَتیشَن مالِکی عالِملاردان مُحمّد ماذَری وَ اَندُلُوس عالِملاریندان طورتوشی وَ اِبنُ الجَوزی وَ اِبنُ عُقَیل وَ باشغالاری کأن زادلار آیتدی).

اِبنِ تَیمِیَّه نینگ یوقارداٴکی سؤزلَری اَهلِ سُنّت عالِملارا غارشی بولان یاراماز فِکرلَرینی آچیقجَه گورکَزمَکدَه دیر. اَصحابِ کِرامینگ اُولاقانلارینی هم بؤیلَه یامانلاماقدا دیر. اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کأنینَه بُوشَکلدَه آزاشیق دِییپ تاغمَه باسیپدیر. بُو آرادا اُولاقان وَلي، عارِفلارینگ قُطبی حَضرَتِ اَبُوالحَسَنِ الشّازیلی نی، (**الحِزبُ الکَبیر**) وَ (**حِزبُ البَحر**) کِتابلاریندان اؤتِري کأن یامانلاپدیر وَ مُحی الدّین اِبنُ العَرَبی وَ عُمَر اِبنِ الفارِض وَ اِبنُ سَبعین وَ حَلّاج حُسَین بِن مَنصُور یالی تَصَوُّف اُستاذلارینی یاراماز کَلِمَه لَر بیلَه تَحقیر اَتدیگی اؤچین اؤز وَقتینداٴکی عالِملار، مُونینگ فِسق وَبِدعَت اَهلی بولدیغینی سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیردیلَر. کُفرینَه فَتوا بَرَنلَر هَم بولدی. [چُوقیر اِسلامی عالِمِ عَبدُالغَني نابلُوسي، (**اَلحَدیقَةُ النَّدیَّه**) آدلی کِتابی نینگ ٣٦٣ وَ٣٧٣ لَنجی صَفحَه لاریندا، بُو تَصَوُّفی اُستاذلارینگ آدلارینی یازیپ، بیربیر وَلي بولدیقلارینی وَ بُولارا دِیل دَگیرَنلَرینگ جاهِل وَغافِل بولدیقلارینی بیلدیریأندیر.] ٧٠٥هـ. [١٣٠٥م.] ییلیندا، اِبنِ تَیمِیَّه گه یازیلان بیر مَکتُوبدا دِییلیأر کِه، (اؤزینی اُولاقان عالِم وَ وَقتینینگ اِمامی سانان دِین دوغانیم! سَنی اَللّٰه نینگ رِضاسی اؤچین سؤییپتیم. سانگه غارشی بولان عالِملاری خاهلامایأردیم. یؤنَه، سَنینگ سؤیماٴگه لائِق بولمادیق سؤزلَرینگی اَشیتدیگیمدَه شاشدیم. عَقلی بولان آدام، گونَش باتان سونگ، گیجَه نینگ باشلاماسیندا شُبهَه اَدَر می؟ سَن، دوغری یولدا بولدیغینگی وَ (**اَمرِ بِالمَعرُوف**) وَ (**نَهيِ عَنِ المُنکَر**) اَتدیگینگی بیلدیریپتینگ. مَقصَدی نینگ وَنِیَّتی نینگ نأمَه بولدیغینی اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَر. یؤنَه، اِخلاص اِنساننینگ اِیشلَریندَن بَلّی بولار. سَنینگ اِیشلَرینگ، سؤزی نینگ پَرده سینی ییرتماقدادیر. نَفسلَرینَه تابِع بولانلارا، سؤزلَری چؤیریک بولانلارا تابِع بولیپ اؤز وَقتینگداٴکیلَرَه سؤگمَک بیلَه قَناعَت اَتمأن، اؤلیلَرَه هَم کافِر تَغمَه سی باسدینگ. سَلَفِ صالِحیندان سونگ گَلَنلَرَه

هُجوم اَتدیگینگ یَتمَه یأن یالی، اَصحابِ کِراما وَ بُولارینگ اُولاقانلارینا هَم دِیل دَگیردینگ. قِیامَت گونی، بُو مُحتَرَملَر، حَقلارینی اِیسلَه دیکلَری وَقت، نَه حالا دؤشجَگینگی غایغیرمایأر میسینگ؟ صالِحِیَّه شَهرینده، جامِعُ الجَبَل مِنبَرینده، حَضرَتِ عُمَرینگ "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنه" یالنگیش سؤزلَری وَبَلأِلاری باردیر دِیدینگ. بُو بَلأِلار نأمَه مِیش؟ سَلَفِ صالِحِیندان قایسی بَلأِنی اَشیتدینگ؟ حَضرَتِ عَلی نینگ "رَضِیَ اللّٰهُ تَعالٰی عَنه" اؤچ یؤزدَن کأن خَطاسی نینگ بار بولدیغینی آیدِیأرسینگ. حَضرَتِ عَلی بؤیلَه بولسا، سَنینگ دوغری بیر سؤزینگ بولیپ بیلَر می؟ اِیندی سانگه غارشی حَرَکتَه گچیأرین. مُسلمانلاری سَنینگ شَرّینگدَن غوریماغا غَیرَت اَتجَکدیرین. چؤنکِه، آزغینلیغینگ حَدّی آشدی. اَذِیَّتلَرینگ تَمام دِیریلَره وَ اؤلیلَره اُولاشدی. مُؤمِنلَرینگ سَنینگ شَرّینگدَن ساقینمالاری گَرَکدیر.)

اِبنِ تَیمِیَّه نینگ سَلَفِ صالِحِیندان آیریلدیغینی گورکَزَن مَسئَلَه لَری تاجُ الدّینُ السُّبکی شؤیلَه بیلدیرمَکدَه دیر:

۱- طَلاق واقِع بولماز. قَسَم کَفّارَتی بَرمَک گَرَکدیر دییأر. اؤزیندَن اَوَّل گلَن اِسلامی عالِملاردان هیچ بیری کَفّارَت بَریلجَگینی بیلدیرمَه دی.

۲- حَایِض عَیالَه بَریلَن طَلاق واقِع بولماز دِیّیأر.

۳- عَمدَن، قَصداً تَرک اَدیلَن نَمازینگ قَضأسینی اوقیماق گَرَک دألدیر دِیّیأر.

۴- حایِض عَیالینگ کَعبَه نی طَواف اَتمَه سی مُباح دیر. کَفّارَت بَرمَز دِیّیأر.

۵- اؤچ اَدیپ بَریلَن طَلاق، بیر طَلاق بولار دِیّیأر. حال بُو کِه، مُونی بیلدیرمَه دَن اؤنگچَه، اِجماعُ المسلِمینینگ بؤیلَه بولمادیغینی اؤزی بِیللارچَه آیدیپدیر.

۶- اِسلامِیَّتَه گورَه بولمادیق آیِداتلار، [دَولَتینگ آلدیغی مالِیاتلار]، مُونی اِسلأنَه حَلالدیر دِیّیأر.

۷- بُولار تُجّاردان آلیناندا، نِیَّت اَدیلمَه‌سَه هَم، زَکات یَرینَه گچَر دِیّیأر.

۸- سُودا سِچان یالی حَیوان اؤلسَه نَجس بولماز دِیّیأر.

۹- جُنب بولانینگ، گیجَه غُسل اَتمأن نَفل نَماز اوقیماسی جائِزدیر دِیّیأر.

۱۰- واقِفینگ اَتدیگی شَرطَه اِعتِبار بولماز، دِیّیأر.

۱۱- اِجماعِ اُمَّتَه اُویمادیق آدام، کافِر بولماز وَ فاسِق بولماز دِیّیأر.

۱۲- اَللّٰهُ تَعالٰی مَحَلِّ حَوادِث دیر وَ ذَرَّه لَردَن اَدیلمیشدیر دِیّیأر.

۱۳- قُرآنِ کَریم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ ذاتیندا یارادیلمیشدیر دِیّیأر.

۱۴- عالَم، یَعنی هَر مَخلُوق، نَوعی بیلَه قَدیم دیر دِیّیأر.

۱۵- اَللّٰه، یَغشی زادلاری یاراتماغا مَجبُوردیر دِیّیأر.

۱۶- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ جِسمی وَجِهَتی باردیر وَ یَر اَویرَر دِیّیأر.

۱۷- جَهَنَّم اَبَدی دأل‌دیر، سونگیندا سؤنَر دِیّیأر.

۱۸- پَیغَمبَرلَرینگ مَعصُوم بولدیقلارینا مُنکِر گلیأر.

۱۹- رَسِولُ اللّٰه نینگ "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم" باشغا اِنسانلاردان فَرقی یوقدیر. اونی واسِطَه اَدیپ دُعا اَتمَک جائِز بولماز دِیّیأر.

۲۰- رَسِولُ اللّٰه نی "صَلّی اللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسَلّم" زیارت اَتمأگه نِیَّت اَدیپ مَدینَه شَهرینَه گیتمَک گُناهدیر دِیّیأر.

۲۱- شَفاعَت اِیسلَه مَک اؤچین گیتمَک هَم حَرامدیر دِیّیأر.

۲۲ - تَورات وَ اِنجیلینگ کَلِمَه‌لَری دأل، مَعنٰی‌لاری اَویریلیپدیر دِیّیأر.

بَعضی عالِملار، یوقاریدا بیلدیریلَنلَرینگ کأنی اِبنِ تَیمِیَّه نینگ سؤزی دأل‌دیر دِیِیَن بولسادا، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ جِهَتی بولدیغینی وَپارچالارینگ بیرلَشمَه سیندَن مَیدانا گلدیگینی آیتدیغینا مُنکِر گیلیأن یوقدیر. مُونینگ یانیندا، عِلمی نینگ، جَلالَتی نینگ وَدِیانَتی نینگ کأن بولدیغی سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیریلدی. فِقه، عِلم، عَدل وَاِنصافلی بولانینگ، بیر زادی

تَحقیق اَتمَه سی، اوندان سونگ وَ اِحتِیاطلی بولیپ قَرار بَرمَه سی گَرَکدیر. هَلَه بیر مُسلمانینگ کافِرلیگینَه، مُرتَدلیگینَه، ضَلالَتدا بولدیغینا وَ أولدیریلمَسینَه قَرار بَرمَک اؤچین کأن تَحقیق اَتمَک وَ اِحتِیاطلی بولماق گَرَکدیر. اِبنِ هاجَرِ مَکّی نینگ "رَحمَةُاللهِ تَعالٰی عَلَیهِ" (**الفَتاوی الحَدیثیَّه**) آدلی کِتابیندأکی یازغیسی بُو یَردَه تمَام بولدی.

شُو زَمانامیزدا، اِبنِ تَیمِیَّه نی تَقلید اَتمَک مُدی مَیدانا چیقدی. اونینگ آزاشیق یازغیلاریندان دِفاع اَدیأر وَ کِتابلارینی، خُصُوصاً (**واسِطَه**) آدلی کِتابینی چاپ اَدیأرلَر. بُو کِتاب باشدان باشَه اونینگ قُرآنِ کَریمَه وَحَدیثِ شَریفلَرَه وَ اِجماعِ مُسلِمینَه اُویمایأن فِکرلَریندَن دولیدیر. اوقِیانلارینگ آراسیندا اُولاقان فِتنَه وَتَفرَقَه چیلیق چیقارماقدا، دوغانی دوغانَه دُشمَن اَتمَکدَه دیر. هِندُستاندا بولان وَهّابیلار وَ باشغا اِسلامی مَملَکتلَردَه، بُولارینگ دُوزاقلارینا دؤشَن جاهِل دِینی آداملار، اِبنِ تَیمِیَّه نی اؤزلَرینَه بَایراق اَدینیپدیرلَر، اونگه (اُولی مُجتَهِد)، (شَیخُ الاِسلام) یالی آدلار تاقیأرلَر. اونینگ آزاشیق فِکرلَرینَه، بوزیق یازغیلارینا دِین وَ اِیمان دِییپ مُحکَم تُوتیأرلَر. مُسلمانلاری بؤلَن، اِسلامِیَّتی اِیچَردَن یِیقان بُو فَجیع جریانی دُوریزماق اؤچین اَهلِ سُنّت عالِملارینگ اونی رَد اَدَن، وَثیقَه لار بیلَه چؤیریدَن دگرلی کِتابلارینی اوقیمالیدیر. بُو دگرلی کِتابلارینگ آراسیندا، اُولاقان اِمام، چُوقیر عالِمِ تَقیُّ الدّینُ السُّبکی نینگ "رَحمَةُاللهِ تَعالٰی عَلَیهِ"، (**شِفاءُ السِّقام فی زیارةِ خَیرِ الأنام**) آدلی کِتابی، اِبنِ تَیمِیَّه نینگ بوزیق فِکرلَرینی مَحو اَتمَکدَه، فَسادلارینی یوق اَتمَکدَه، عِنادچیلیغینی مَیدانا چیقارماقدا دیر. یامان نِیَّتلَری نینگ، بوزیق اِنانیشلاری نینگ نَشر بولماسینی اؤنگلَه مَکدَه دیر.

-٧-

شَرفُ الدّینِ مُنیری نینگ "رَحِمَهُ اللهُ تعالی" مکتوبی:

(سَببلَرَه یابیشماق گرَکدیر)

هِندُوستاندا یَتیشَن اِسلامی عالِملارینگ أُولیلاریندان شَرفَ الدِّین اَحمَد بِن یَحیٰی مُنیری "رَحمَةُ اللهِ عَلَیهِ"، فارسی (**مَکتُوبات**) کِتابینینگ اونسَکِّزینجی مَکتّوبیندا بُویریأرکِه:

اِنسانلارینگ کأنی، شَک وَ خِیال بیلَه حَرَکَت اَدیپ یالنگیشیأرلَر. بؤیلَه بوزیق فِکر اَدَنلَردَن بیر قِسمی (*اَللّٰه تَعالٰی نینگ بیزینگ عِبادَتلاریمیزا اِحتِیاجی یوقدیر. عِبادَتلاریمیزینگ اونگه هیچ فائِداسی یوقدیر. اِنسانلارینگ عِبادَت وَیا عِصیان اَتمَه لَری، اونینگ عَظَمَتی نینگ غارشیسیندا مُساوی دیر. عِبادَت اَدَنلَر، بوش یَرَه قینلیق وَ زَحمَت چِکیأرلَر*) دِییأرلَر. بؤیلَه فِکراَتمَک یالنگیش دیر. اِسلامیَّتی بیلمَه دیکلَری اؤچین، بؤیلَه دِییأندیرلَر. عِبادتلارینگ اَللّٰهُ تَعالٰی غا فائِداسینینگ بولدیغینی وَ مُونینگ اؤچین اَمر اَدیلدیگینی ظَنّ اَدِیأندیرلَر. بؤیلَه ظَنّ اَتمَک غاتی یالنگیش دیر. بولمایجاق زادی بولیأر ظَنّ اَتمَکدیر. هَر اِنسانینگ اَتدیگی عِبادَتینگ فائداسی، دینگه اؤزینَه دیر. بؤیلَه بولدیغینی، اَللّٰهُ تَعالٰی (**فاطِر**) سُورانینگ اونسَکِّزینجی آیَتیندا آچیقجَه خَبَر بَریأندیر. بؤیلَه یالنگیش فِکر اَدَن آدام، پَرهیز اَتمَه دیک کَسَلَه مَنگزَه یأندیر. بُو کَسَلَه طَبیب، پَرهیز بُویریأر. بُو بولسا، پَرهیز اَتمَه سَم طَبیبَه هیچ ضَرَری بولماز دِییپ، پَرهیز اَتمَه یأر. طَبیبَه ضَرَری بولماز دِیمَه سی دوغری دیر. اَمّا اؤزینَه ضَرَر بَریأندیر. طَبیب، اؤزینَه فائِداسی بولدیغی اؤچین دأل، اونینگ کَسَللیکدَن غُوتیلماسی اؤچین، پَرهیز اَتمَه سینی تَوصِیَه اَدیأندیر. طَبیبینگ تَوصِیَه سینا اُویسا، شِفأ تاپار. اُویماسا اؤلَر، گیدَر. طَبیبینگ مُوندان هیچ ضَرَری بولماز.

بوزیق فِکر اَدَنلَرِدَن بیر قِسمی هَم، هیچ عِبادَت اَتمَز، حَراملاردان غایتماز، یَعنی اِسلامیَّتَه اُویمازلار. *(اَللّٰه کَریم دیر، رَحیم دیر. غُوللارینا کوپ رَحم اَدر. عَفوی سونگسیزدیر. هیچ کیمَه عَذاب بَرمَز)* دِییَرلَر. هَوّا، اِیلکی سؤزلَری دوغری دیر. یؤنَه، سونگ سؤزلَری یالنگیشدیر. بُو یَردَه شَیطان اولاری آلدایأندیر. عِصیانا چکیأندیر. عَقلی بولان آدام، شَیطانا آلدانماز. اَللّٰهُ تَعالٰی، کَریم، رَحیم بولیشی یالی، عَذابی هَم شِدَّتلیدیر. جان یاقیأندیر. بُو دُنیادا، کأن اِنسانی غَریبلیق، ذَلیللیکلَر اِیچینده یاشادیغینی گوریأریس. نأچه غُوللارینی، هیچ چَکینمأن عَذابلار اِیچیندَه یاشادیأر. کوپ کَریم وَ رَزّاق بولدیغی حالدا، اَکین، دِهقانچیلیق زَحمَتی چَکیلمَه سَه، بیر آغیز نان بَرمَه یأر. هَمَّه نی یاشادان اول بولدیغی حالدا، اِیمَه دیک، اِیچمَه دیک اِنسانی یاشاتمایأر. دَرمان آتمَه دِیک کَسَلَه شِفأ بَرمَه یأر. یاشاماق، کَسَل بولمازلیق وَماللی بولیپ بیلمَک یالی، دُنیا نِعمتلارینینگ هَمَّه سی اؤچین سَبَبلَر یارادیپدیر، سَبَبینَه یابیشمادیقلارا هیچ رَحم اَتمأن، دُنیا نِعمتلاریندان مَحرُوم غوییأندیر. عِلاجلار مادّی وَمَعنَوی بولیپ اِیکی قِسِم دیر. تَمام کَسَللیکلَرینگ مَعنَوی عِلاجلاری، صَدَقَه بَرمَک وَدُعا اَتمَکدیر. (**کَسَللَرینگیزی صَدَقَه بَریپ تَداوی اَدینگ!**) وَ (**کأن اِستِغفار آیتماق، تَمام دَردلَرَه دَواء دیر!**) دِییَن حَدیثِ شَریفلَر مَشهُوردیر. مادّی عِلاجلار کأندیر. تَجرُبَه بیلَه بیلینَرلَر. مَعنَوی عِلاجلاری غُوللانماق، مادّی عِلاجلاری تاپماغا هَم کُمَک اَدرلَر. آخِرَتینگ نِعمتلارینا غاویشماق هَم بؤیلَه دیر. کافِرلیگی، قَلبی وَ رُوحی اؤلدیرَن زَهَر اَدیپدیر. تَنبَللیک هَم، رُوحی کَسَل اَدَر. بُولارا عِلاج اَدیلمَه سَه، رُوح کَسَل بولار، اؤلَر. کُفرینگ وَجاهِللیغینگ بیریجیک عِلاجی، عِلم دیر، مَعرِفَت دیر. تَنبَللیگینگ عِلاجی هَم، نَماز اوقیماق دیر وَ هَر عِباداَتی اَتمَکدیر. بیر آدام، دُنیادا زَهر اِیچَر وَ اَللّٰه رَحیم دیر، زَهرینگ ضَرَریندان مَنی قورییر دِیسَه، کَسَل بولار، اؤلَر. اِیچی گَچَن، هِند یاغی

اِیچسَه، [قَند کَسَللی، شیرینی وَ خَمیرلی زاد اِیسَه]، کَسَللیکلَری آرتار. اِنسانلارینگ بَدَنلَری نازِک بولدیغی اؤچین، گرَک بولان اِحتِیاج مادّه لَری [غِذا، لِباس وَ مَسکَن] کأندیر. بُولاری تاپماق وَ اِسلامی بیر شَکلدَه غُوللانیپ بیلمَک اؤچین، حاضِرلَه مَک غاتی قین دیر. بُو اِیشلَرینگ آسان وَ راحَت اَدیلمَه سی اؤچین، اِنسانلاردا **(نَفس)** دِییلَن آیری بیر گؤیچ یارادیلیپدیر. حَیوانلاردا بُو گؤیجینگ یارادیلماسی اؤچین بیر سَبَب یوقدیر. نَفس، بَدَنَه گرَک بولان زادلارینگ اَدیلمَه سینی اِیسلأر. بُو زادلاری نأچَه کأن اَتمَک اونگه سؤیجی گلَر. نَفسینگ اِیسلَکلَرینَه **(شَهوَت)** دِییلَر. شَهوَتی، عَقلَه دانِشمان، اِحتِیاجدان کأن اَتمَه سی، قَلبَه وَ بَدَنَه وَ باشغا لارا ضَرَر بَرَر، گُناه بولار. تُرکچَه **(سَعادَتِ اَبَدیَّه)** آدلی کِتابینگ ٣٢ لَنجی صَفحَه سینا باقینگ!

بوزیق فِکر اَدَنلَردَن بیر قِسمی هَم، آچلیق چَکیپ رِیاضَت اَدِیأرلَر. بؤیلَهجَه اِسلامیَّتینگ خاهلامادیغی شَهوَت، غَضَب وَ مَست لیک اِیسلَکلَرینی کوکیندَن یوق اَتمَک اِیسلَه یأرلَر. اِسلامیَّت، بُولارینگ یوق اَدیلمَهسینی اَمر اَدِیأر سایِیأرلّر. کأن وَقت آچلیق زَحمَتینی چَکیپ، بُو یامان اِیسلَکلَرینینگ یوق بولمادیقلارینی گوریأر، اِسلامیَّت، اَدیپ بیلینمَیجَک زادی اَمر اَدیپدیر ظَنّ اَدِیأرلَر. *(اِسلامیَّتینگ بُواَمری اَدیلیپ بیلنَمز. اِنسان یارادیلیشیندا بار بولان خُویلاردان غُوتیلیپ بیلمَز. بُولاردان غُوتیلماق اؤچین اُوغراشماق، قَره آدامی آق اَتمَه گه اُوغراشماق یالی دیر. بولمایجاق زادی اَتمَه گه اُوغراشماق، عُمری بوشا خرج اَتمَک بولار)* دِییأرلَر. بُولار یالنگیش فِکر اَدِیأر وَ یالنگیش اِیش اَدِیأرلَر. هَلَه، اِسلامیَّت بؤیلَه اَمر اَدیپدیر دِیمَه لَری تَماماً بیر جاهِللیق وَ اَحمَقلیق دیر. چؤنکِه اِسلامیَّت، غَضَبینگ، شَهوَتینگ، اِنسانلیق صِفَتلارینگ یوق اَدیلمَه سینی اَمر اَتمَه یأر. بؤیلَه دِیمَک، اِسلامیَّتَه اِفتِراء اَتمَک بولار. اِسلامیَّت، بؤیلَه اَمر اَدَن بولساتی، دینینگ اَیَّه سی بولان مُحمّد عَلَیهِ السَّلام دا بُو صِفَتلار باربولمازتی. حال بُو کِه، **(مَن اِنسان**

دِیرین. **هَر کیم یالی، مَن هَم غَضَبلانارین)** بُویریأردی. گاه دَه غیزدیغی گوریلَردی. غیزماسی، هَمیشَه اَللّٰهُ تَعالٰی اؤچین بولارتی. اَللّٰهُ تَعالٰی، قُرآنِ کَریمدَه، آلِ عِمران سُورانینگ یؤز اوتوز دؤردینجی آیَتیندا، (**غَضَبلارینی یَنگَن**) کیشیلَری اؤگیأندیر. غَضَبلانمادیق لاری مَدح اتمَه یأندیر. بوزیق فِکر اَدَن آدامینگ، اِنسان، شَهوَتینی یوق اتمَه لی دیر دِیمَه سی، غاتی یالنگیشدیر. رَسُولُ الله نینگ "صَلَّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلَّم" دوقِّز عَیال بیلَه "رَضیَ اللّٰهُ تَعالٰی عنهُنَّ" اؤیلَنمیش بولماسی، بُو سؤزینینگ یالنگیش بولدیغنی آچیقجَه گورکَزیأندیر. بیر آدامینگ شَهوَتی گیتسَه، عِلاج اَدیپ شَهوَتَه غاویشماسی گَرَکدیر. غَضَب هَم بؤیلَه دیر. اِنسان، اَولادلارینی وَعَیالینی غَضَب صِفَتی بیلَه غوریِیر. اِسلام دُشمنلارینا غارشی، بُو صِفَتینگ کُمَگی بیلَه جِهاد اَدر. اوغلان اُوشاقلی بولیپ، اؤلَندَن سونگ شأن وَشَرَف بیلَه یادلانماق، شَهوَتینگ سایَه سیندا بولیأندیر. بُولار، اِسلامیَّتینگ مَدح اَتدیگی، خاهلادیغی، اؤگدیگی زادلاردیر.

اِسلامیَّت، شَهوَتینگ وَغَضَبینگ یوق اَدیلمَه سینی دأل، هَر اِیکیسینَه حاکِم بولیپ، دینا اُویغین غُوللانیلمالارینی اَمر اَدِیأندیر. آت مُؤنَنینگ آتینی وَ آوچی نینگ تازیسینی یوق اَتمَه لَری دأل، بُولاری تَربِیَه اَدیپ، اولاردان اِستِفادَه اَتمَه لَری گَرَک بولیشی یالیدیر. یَعنی، شَهوَت وَغَضَب، آوچی نینگ تازیسی وَ آتلی نینگ آتی یالی دیرلار. بُو اِیکیسی بولمادیقچَه، آخِرَتینگ نِعمتلاری آولانیپ بیلینمَز. یؤنَه، بُولاردان فائِدالانیپ بیلمَک اؤچین، تَربِیَه اَدیپ، دینا اُویغین غُوللانیلمالاری گَرَکدیر. تَربِیَه اَدیلمأن، آزغین بولیپ، دینینگ حُدُودینی آشسالار، اِنسانی فَلاکَتَه سؤیرأرلَر. رِیاضَت چکمَک، بُو اِیکی صِفَتی یوق اَتمَک اؤچین دأل، تَربِیَه اَدیپ دِینا اُویمالارینی غوریماق اؤچین دیر. مُونی غوریماق هَم، هَر کیم اؤچین مُمکِیندیر. مَدَنیَّت، اَتم گؤیجی غُوللانماق وَ ژِیت یالی زادلار اَتمَک دألدیر. مَدَنیَّت، بُولاری اِنسانلارا

خِدمَت اؤچین غُوللانماقدیر. بُو هَم، اِسلامیَّتَه اُویماق بیلَه اَلَه گچَر.

بوزیق فِکِر اَدَنلَرینگ دؤردینجی قِسمینا گلسَک، بُولار اؤزلَرینی آلداماقدادیرلار. (*هَمّه زاد اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَندیر. چاغانینگ دُنیاغا گلمَزدَن اؤنگَچه، (**سَعید**) وَیا (**شَقی**) بولدیغی بَللی دیر. بُو، سونگرامدان اَویریلَمز. مُونینگ اؤچین، عبادَت اَتمَک لیگینگ فائدَاسی یوقدیر*) دِیيَرلَر. رَسُولُ الله "صَلَّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلَّم"، قَضاء وَقَدَرینگ اَویرلمیجَگینی، هَمّه زادینگ اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَن بولدیغینی آیداندا، اَصحابِ کِرام هَم، شؤیلَه دِیيپتی لَر. (اَزَلدأکی تَقدیرَه اینانالینگ. عِبادَت اَتمالینگ) دِیيپتی لَر. رَسُولُ الله نینگ "صَلَّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلَّم"، اولارا غارشی، (**عِبادَت اَدینگ! هَر کیمَه اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَن زادی اَتمَک آسان بولار**) بُویردی. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَزَلدَه سَعید بولیپ بیلدیگی آدام، دُنیادا سَعیدلارینگ اِیشلَرینی اَدَر. مُوندان دؤشینیلیأر کِه، اَزَلدَه سَعید دِییلَن لَرینگ عِبادَت اَتمَه لَری وَشَقی دِییلَن لَرینگ عِصیان اَتمَه لَری، سالِم یاشامالاری اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَن لَرینگ اِیمیت وَ عِلاج ایمَه لَرینَه وَکَسَل بولمالاری، اؤلمِه لَری تَقدیرادیلَن لَرینگ هَم، اِیمیت وَعِلاج اِیمَزلیکلَرینَه مَنگزَه یأندیر. آچلیقدان، کَسَللیکدَن اؤلمِه سی اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَنَه، اِیمیت وَعِلاج ایمَک نَصیب بولماز. بای بولماسی اَزَلدَه تَقدیر اَدیلَنَه، غازانچ یوللاری آچیلار. شَرقدا اؤلمِه سی تَقدیر اَدیلَنَه، غَربَه گیدَن یوللار باغلانار. اَشیتدیگیمیزَه گورَه، عَزرائیل عَلَیهِ السَّلام، سُلَیمان عَلَیهِ السَّلامینگ یانینا گلندَه، اوتیرانلاردان بیرینَه دِقَّت بیلَه باقدی. بُو آدام، مَلَگینگ بؤیلَه غاتی باقماسیندان قورقدی. عَزرائیل عَلَیهِ السَّلام گیدَن سونگ، سُلَیمان عَلَیهِ السّلاما یالباریپ، یَلَه اَمر اَتمَه سینی، یَلینگ اونی غَرب یُوردلاردَن بیرینَه آلیپ گیدیپ، عَزرائیل عَلَیهِ السَّلامدان غُوتارماسینی اِیسلَه دی. عَزرائیل عَلَیهِ السَّلام تَکرار گَلَندَه، سُلَیمان عَلَیهِ السَّلام، شول آدامینگ یؤزینَه نامَه اؤچین غاتی باقدیغینی سورادی. عَزرائیل عَلَیهِ السَّلام، (بیر ساعَت سونگ،

غَربدأکی شَهرلَردَن بیریندَه، شول آدامینگ جانینی آلماق اؤچین اَمر اَدیلیپتیم. اونی سَنینگ یانینگدَه گوردیگیمدَه، حَیرَت دَن دِقَّت بیلَه باقدیم. اَمرَه اُوییپ غَربَه گیتدیگیمدَه، اونی شول یَردَه گوریپ جانینی آلدیم) دِیدی. [بُو قِصَّه، جَلال الدّین رُومی نینگ "رَحمَهُ اللهُ تَعالٰی"[۱] **(مَثنَوی)** سیندَه اُوزین یازیغلیدیر.] گوریلیأر کِه، اَزلدأکی تَقدیر، بیر اَمر دأل، بیر عِلم دیر. ۱۰۰ لَنجی صَفحَه غا باقینگ! اَزلدأکی قَدَرینگ حاصِل بولماسی اؤچین، بُو آدام، عَزرائِیل عَلَیهِ السَّلام دان قورقدی. سُلَیمان عَلَیهِ السَّلام اونگا اِطاعَت اَتدی. اَزلدأکی تَقدیر، سَبَبلَر یولی بیلَه یَرینَه گتیریلَدی. مُونینگ یالی، اَزلَدَه سَعید دِییلَن آدامینگ اِیمان اَتمَه سی، رِیاضَت چَکیپ، یامان خُویلاریننیگ دُؤزَلمِه سی نَصیب بولار. **(اَنعام)** سُورَه نینگ یؤز یِگریمی بأشینجی آیَتیندا مآلاً، **(اَللهُ تَعالٰی، هِدایَتَه غاویشدیرماق اِیسلَه دیگی غُولیننیگ قَلبینا اِسلامیَّتی یَرلَشدیرَر)** بُویریلیپدیر. اَزلَدَه شَقی بولجاغی بیلینَن، یَعنی جَهنَّمَه گیتمَه سی تَقدیر اَدیلَن آدام، (عِبادَت اَتمَه گه گَرَک یوقدیر. هَر کیمینگ سَعید وَیا شَقی بولدیغی اَزلَدَه تَقدیر اَدیلیپدیر) دِییَر. بؤیلَه فِکر اَدیپ عِبادَت اَتمَز. بؤیلَه فِکر اَدیپ عِبادَت اَتمَه یِیشی، اول آدامینگ اَزلَدَه شَقی بولدیغینی گورکَزَر. مُونینگ یالی، جاهِل غالماسی اَزلَدَه تَقدیر اَدیلَن آدام (هَر زاد اَزلَدَه تَقدیر اَدیلَندیر. جاهِل غالماسی تَقدیر اَدیلَنینگ، اوقِییپ اؤگرَنمَه سینینگ فائِداسی بولماز) دِییَر. بُو شَکلدَه اِیشلَه مَز، اؤگرَنمَز. جاهِل غالار. بیر آدامینگ اَکین اَکیپ کأن حاصِل آلماسی تَقدیر اَدیلَن بولسا، یَرینی سُؤرمَک، تُخم اَکمَک نَصیب بولار. اَزلَدَه سَعید دِییلَن لَرینگ اِیمان اَتمَه لَری وَ عِبادَت اَتمَه لَری، شَقی دِییلَن لَرینگ هَم، کافِر بولمالاری وَ عِصیان اَتمَه لَری بؤیلَه دیر. اَحمَق بولان آدام، مُونی دؤشینیپ بیلمَز. (اِیمانینگ وَعِبادَت اَتمَکلیگینگ، اَزلَدَه سَعید

---

(۱) جَلالَ الدّین رُومی، ۶۷۲ هـ. [۱۲۷۳ م.] دَه قونیَه دا وَفات اَتدی.

بولماق بیلَه وَ کُفرینگ، عِصیانینگ هَم شَقی بولماق بیلَه عَجَباً نأمَه عَلاقَه سی باردیر؟) دِییَر. غیسغا عَقلی بیلَه بُو عَلاقَه نی دؤشینجَک بولار. همّه زادی، اؤز عَقلی بیلَه چؤزجَک بولار. حال بُو کِه، اِنسانینگ عَقلی حَدّلی دیر. عَقلینگ اَریب بیلمَه دیگی زادلاری عَقل بیلَه دؤشینجَک بولماق، عَقلسیزلیق، اَحمَقلیق بولار. بؤیلَه فِکر اَدَنلَرینگ اَحمَق بولدیقلاری دؤشینیلَر. عیسٰی عَلَیهِ السَّلام بُویردی کِه، (اَنَه دَن دوغمَه کؤرلَرینگ گوزینی آچماق، حَتّٰی اؤلیلَری دِیرَلتمَک مانگه قین بولمادی. یؤنَه، اَحمَق بولانَه، دوغری سؤزی دؤشیندیریپ بیلمَه دیم). اَللّٰهُ تَعالٰی، سونگسیز بولان عِلمی وَحِکمَتی بیلَه، بَعضی غُوللارینی مَلَک دَرَجَه سینَه یَتیرَر. حَتّٰی، مَلَکلَردَن خاص اِیلَری بولار. بَعضیلارینی هَم، اِیت، خِنضِر دَرَجَه سینَه دؤشیرَر. اونسَکِّزینجی مَکتُوبینگ تَرجُمَه سی بُو یَردَه تَمام بولدی.

حَضرَتِ شَرَفَ الدّین اَحمَد بِن یَحیٰی مُنیری نینگ (**مَکتُوبات**) آدلی کِتابیندا یُوز مَکتُوب باردیر. ۷۴۱ هـ. [۱۳۳۹م.] یِلیندا یازیلان وَ ۱۳۲۹ هـ. [۱۹۱۱م.] یِلیندا هِندُوستاندا چاپ بولیپدیر. اِستانبُولینگ سُلَیمانیّه کِتابخانَه سیندا اَل یازماسی باردیر. یَتمیش آلتینجی مَکتُوبیندا بُویریأر کِه:

(**سَعادَت**)، جَنَّتلیک بولماق دِیمَکدیر. (**شَقاوَت**)، جَهنَملیک بولماق دِیمَکدیر. سَعادَت وَ شَقاوَت، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اِیکی خَزیناسی یالیدیر. بیرینجی خَزینانینگ آچاری، طاعَت وَعِبادَت دیر. اِیکینجی خَزینانینگ آچاری، مَعصیَّت یَعنی گُناهلاردیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، هَر اِنسانینگ سَعید وَیا شَقی بولجاغینی اَزَلدَه بیلیأردی. بُو بیلمَه سینَه (**قَدَر**) دِییلیأر. [مُونگه آلینگ یازیسی دِییأرس.] سَعِید بولجاغی اَزَلدَه بیلینَن آدام، اَللّٰهُ تَعالٰی غا اِطاعَت اَدَر. اَزَلدَه، شَقی بولجاغی بیلینَن آدام، هَمیشَه گُناه اِیشلار. دُنیادا هَر کیم، اؤزینینگ سَعید وَیاشَقی بولدیغینی، عَمَلیندان بیلیپ بیلَر. آخِرَتی غایغیران دینی آداملار، هَر کیمینگ سَعید وَیا شَقی بولدیغینی بُو شَکلدَه آنگلار. دُنیاغا غَرق بولان دِینی آدام بولسا، مُونی بیلمَز.

هَر عِزَّت وَ هَر نِعمَت، اَللّٰهُ تَعالٰی غا، اِخلاص بیلَه اِطاعَت وَعِبادَت اَتمَکدَه دیر. هَر یامانلیق وَ قینچیلیق هَم، گُناه اِیشلَه مَکدَن حاصِل بولار. هَر کیمَه دَرد وَبَلأ، گُناه یولی بیلَه گَلَر. راحَت وَحُضُور هَم، اِطاعَت یولی بیلَه گَلیأندیر. [اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عادَتی بؤیلَه دیر. مُونی هیچ کیم، اَویریپ بیلمَز. نَفسَه آسان وَسؤیچی گَلَن زادی سَعادَت مِی قا دِیمَه لی دأل. نَفسَه آغیر وَ قین گَلَنلَری هَم شَقاوَت وَ فَلاکَت سایمالی دألدیر.] قُدُس دا مَسجِدِ اَقصٰی دا پیللارچَه عُمرینی تَسبیح وَ عِبادَت بیلَه گَچیرَن آدام، عِبادَتینگ شرطلارینی وَ اِخلاصی اؤگَرنمَه دیگی اؤچین، بیر سَجدَه نی تَرک اَتدیگی اؤچین، اؤیلَه بیر ضَرَر اَتدی کِه، هَلاک بولدی. اَصحابِ کَهفینگ گُؤجیگی بولسا، نَجِس بولدیغی حالدا، صِدّیقلارینگ آرقَه سیندا بیر ناچَه آردیم یؤریدیگی اؤچین، اؤیلَه دَرَجَه تاپدی کِه، هیچ دُؤشمَه دی. بُو حال، اِنسانی حَیران غالدیریأندیر. عَصرلار بوییینچَه، عالِملار، بُو سِرّی چؤزیپ بیلمأندیر. اِنسانینگ عَقلی، مُونینگ حِکمَتینی دؤشینیپ بیلمَه یأر. آدَم عَلَیهِ السّلاما بُوغدای دان اِیمَه دِیدی وَ اِیجَگینی اَزَلدَه بیلدیگی اؤچین، اِیمَه سینی اِیسلَه دی. شَیطانینگ آدَم عَلَیهِ السّلاما سَجدَه اَتمَه سینی اَمر اَتدی وَ سَجدَه اَتمَزلیگینی اِیسلَه دی. مَنی آخدارینگ بُویردی. یؤنَه اِخلاصی بولمادیغینگ غاویشماسینی اِیسلَه مَه دی. اِلٰهی یولینگ یولچیلاری، (هیچ آنگلاپ بیلمَه دیک) دِیمَکدَن باشغا بیر زاد آیدیپ بیلمَه دیلَر. بیزلَرَه نامَه دِیمَک دؤشَر. اونینگ، اِنسانلارینگ اِیمان اَتمَه لَرینَه، عِبادَت اَتمَه لَرینَه اِحتِیاجی یوقدیر. کافِر بولمالارینینگ وَگُناه اِیشلَه مَه لَری نینگ اونگه هیچ ضَرَری بولماز. مَخلوقلارینا اونینگ هیچ اِحتِیاجی یوقدیر. عِلمی، ظُلمَتینگ پاکلَنمَه سینَه، جَهلی هَم، گُناه اِیشلَنمَه سینَه سَبَب اَتدی. عِلمدان اِیمان وَطاعَت مَیدانا گَلیأندیر، جَهلدَن هَم کُفر وَگُناه حاصِل بولیاندیر. طاعَت، غاتی کیچی بولسا هَم، غاچیرمالی دألدیر! گُناه، کأن کیچی گورینسَه هَم، یاقینلاشمالی دألدیر!

اِسلامی عالِملار بُویردیلار کِه، اؤچ زاد، اؤچ زادا سَبَب دیر: طاعَت، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ رِضاسینی غازانماغا سَبَب دیر. گُناه اِیشلَه مَک، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ غَضَبینا سَبَب دیر. اِیمان اَتمَک، شَرَفلی وَ دَگرلی بولماغا سَبَب دیر. مُونینگ اؤچین، کیچی گُناه اِیشلَه مَکدَن هَم غاتی ساقینمالیدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ غَضَبی، بُو گُناه دا بولیپ بیلَر. هَر مؤمِنی اؤزینگدَن یَغشی بیلمَه لیدیر. اول مؤمِن، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کأن سؤیدیگی غُولی بولیپ بیلَر. هَر کیم اؤچین اَزَلدَه اَدیلمیش بولان تَقدیر، هیچ اَویریلیپ بیلمَز. هَمیشَه گُناه اِیشلاپ، هیچ طاعَت اَتمَهَ دیک بولان بیر مُسلمانی، اَللّٰهُ تَعالٰی، اِیسلَه سَه عَفو اَدَر. بَقَرَه سُورا نینگ اوتوزینجی آیَتیندا، مَلَکلَر، مَآلاً، (**یأربّی! یَر یُؤزیندا فَساد چیقارجاق وَ غان دؤکجَک بولان اِنسانلاری نأمَه اؤچین یاراتیأرسینگ**) دِیدیکلَریندَه، (اولار فَساد چیقارمازلار) دِیمَه دی. (**سیزلَرینگ بیلمَه دیگینگیزی مَن بیلیأرین**) بُویردی. (لائِق بولمادیقلاری، لائِق اَدَرین. اُوزاق غالانلاری یاقینلاشدیرارین. ذَلیل بولانلاری عَزیز اَدَرین) بُویردی. سیزلَر اولارینگ اِیشلَرینَه باقارسینگیز. مَن قَلبلاریندأکی اِیمانا باقارین. سیزلَر، گُناهسیز بولدیغینگیزا باقیأرسینگیز. اولار، مَنینگ رَحمَتیمَه سیغینارلار. سیزلَرینگ گُناهسیز بولیشینگیزی خاهلاییشیم یالی، مُسلمانلارینگ گُناهلارینی عَفو اَتمَه گی هَم سؤییأرین. مَنینگ بیلدیگیمی سیزلَر بیلیپ بیلمَزسینگیز. اِیمانی بولانلاری، اَزَلی بولان لُطفیمَه غاویشدیرار، اَبَدی بولان لُطفیم بیلَه هَمَّه سینی سؤیَرین بُویردی. یَتمیش آلتینجی مَکتُوبدان تَرجُمَه تَمام بولدی.

شَرَفُ الدّین اَحمَدبِن یَحیٰی مُنیری "رَحمَةُ اللهِ تَعالٰی عَلَیهِ"، ٧٨٢هـ. [١٣٨٠م.] یِیلیندا وَفات اَدیپدیر. هِندُستان دا بِهار شَهریندَه یاشادی. قَبری هَم شول یَرِدَه دیر. مُنیر، بِهار شَهری نینگ اوبالاریندان بیری نینگ آدی دیر. شاه عَبدُالحَقِ دِهلَوی نینگ "رَحمَةُ اللهِ تَعالٰی عَلَیهِ" (**اَخبارُ الاَخیار**) آدلی کِتابیندا، حال تَرجُمَه سی اُوزین یازیغلیدیر. بُو کِتاب فارسی بولیپ،

١٣٣٢هـ. [١٩١۴م.] يِيليندا هِندُستان دا، دِيُوبَند شَهريندَه وَسونگ پاکِستان دا لاهُوردا چاپ اَديلَندير. (اِرشادُ السّالِکين)، (**مَعدِنُ المَعانی**) وَ (**مَکتُوبات**) بُو کِتابلار غاتی دگرلی دیر.

[اِمامِ رَبّانی "رَحمَةُ اللهِ عَلَيهِ" مُختَلِف مَکتوبلاريندا بُويريأر کِه، (اَللّٰهُ تَعالٰی نينگ اَمر اَتديگی اِيشلَرَه (**فَرض**) دِيِيلَر. مَنع اَتديکلَرينَه (**حَرام**) دِيِيلَر. فَرض وَيا حَرام بولماديق، آزاد غويِيلان زادلارا (**مُباح**) دِيِيلَر. فَرضلاری اَتمَه گه، حَرام لاردان ساقينماغا وَمُباحلاری اَلله رِضاسی اؤچين اَتمَه گه (**عِبادَت اَتمَک**) دِيِيلَر. بير عِبادَتينگ صَحيح وَ مَقبُول بولماسی اؤچين، يَعنی دوغری بولماسی وَ اَللّٰهُ تَعالٰی نينگ خاهلاماسی اؤچين، (**عِلم**) يَعنی دوغری اَتمه گينگ شَرطلارينی اؤگرَنمَک وَ (**عَمَل**) يَعنی شرطلارينا گورَه يَرينَه گتيرمَک وَ (**اِخلاص**) بيلَه اَتَمک گرَکدير. اِخلاص، پول، مَوقِع، شُهرَت يالی دُنيا مَنفَعَتلارينی اويلانمان، اَللّٰهُ تَعالٰی اَمر اَتديگی اؤچين، اونينگ راضيليغينی، سؤيگيسينی غازانماق اؤچين اَتمَکدير. عِلم، فِقهی کِتابلاری، بير اُستاذ بيلَه بيرليکدَه اوقِيِيپ، اِخلاص هَم، بير وَلی نينگ سؤزلَريندَن حال وَ حَرَکَتلَريندَن وَ تَصَوُّفی کِتابلارينگ اوقيلماسی بيلَه اَلدَه اَديلَر. اِسلامی عِلملار، اِيکی قِسم دِير: دِينی عِلملار وَ فَنّی عِلملار. بُولاری، گرَگی قَدَر اؤگرَنمَک فَرضدير. مَثَلاً، دَوأ دَرمانينگ غُوللانما شَکلينی، مِقدارينی وَ اَلکتريکلی [بَرق] چِراغ وَماشين غُوللانانينگ اَلکتريک حَقيندا غيسغا بيلگی اؤگرَنمَه سی فَرضدير. اؤگرَنمَه سَه، اؤليمَه سَبَب بولارلار.

فَرضلارا وَحَراملارا اِنانيپ هَم، تَنبَلليک بيلَه وَيا يارامَاز يولداشلارا اُويِيپ، عِبادَت اَتمَه ديک بير مُسلمان، تَوبَه اَتمأن اؤلسَه، گُناه سی تُؤکَنيأنچه، جَهنّمدَه يانار. فَرضلاری اؤگرَنمَه ديک، بيلسَه هَم، دگر، اَهمِّيَت بَرمَه ديک، غايغيرمان، اَلله دان قورقمان تَرک اَدَن، مُسلمانليقدان چيقار، کافِر بولار.

جَهنّمدَه، اَبَدی، سونگسیز یانار. حَراملاری اَتمَک هَم بؤیلَه دیر.

بیر عِبادَتینگ عِلمینی اؤگرَنمَه دیگینگ، شَرطلارینی بیلمَه دیگینگ، اَتدیگی عِبادَت، اِخلاص بیلَه اَدیلَن بولسا هَم، صَحیح بولماز. هیچ اَتمَه دیک یالی، جَهنّمدَه یانار. شَرطلارینی بیلیپ وَ دِقَّت اَدیپ اَدَنینگ، عِبادَتی صَحیح بولار. جَهَنَّمینگ عَذابیندان غُوتیلار. یؤنَه، اِخلاص بیلَه اَتمَه دیک بولسا، بُو عِبادَتی وَ هیچ بیر یَغشیلیغی قَبُول بولماز. ثَواب غازانماز. اَللّٰهُ تَعالٰی، بُو عِبادَتینی وَخَیرات وَحَسَناتینی خاهلامایجاغینی بیلدیریأر. عِلم وَ اِخلاص بیلَه اَدیلمَه دیک عِبادَتینگ فائِداسی بولماز. اِنسانی کُفردَن، گُناه دان، عَذابدان غُوتارماز. عُمر بویی، بؤیلَه عِبادَت اَدیپ هَم، کافِر بولیپ اؤلَن مُنافِقلارکأن گوریلَندیر. عِلم بیلَه، اِخلاص بیلَه اَدیلَن عِبادَت، اِنسانی، دُنیادا کُفردَن، گُناه دان غُوتارار وَعَزیز اَدَر. آخِرَتدَه هَم، جَهنَّم عَذابیندان غُوتارجاغینی، اَللّٰهُ تَعالٰی، مائِدَه سُورانینگ دوقّزینجی آیَتیندا وَ وَالعَصر سُورادا وَعدَه اَدِیپ دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، وَعدَه سیندَه صادِق دیر. بَردیگی سؤزی اَلبَتدَه تُوتار.)]

حَق تَعالٰی، اِنتِقامین یَنَه غُولی بیلَه آلار * بیلمَدیک (عِلمِ لَدُنئی) اونی غُول اَتدی سانار
جُملَه اَشیاء خالِقینگدیر، غُول اَلی بیلَه اِیشلَه‌نَر * اَمرِباریئ بولمادیقچَه، سانمَه بیر چؤپ دَپرَنَر!

-٨-

اَللّٰهُ تعالى باردير وَ بيردير، اوندان باشغا تَمام بارليقلار يوقتى، يَنَه يوق بولجاقديرلار

اَطرافيميزدأكى بارليقلارى حِسّ اورگانلاريميز بيلَه تانيماقدا دِيرس. حِسّ اورگانلاريميزا تأثير اَدَن زادلارا (**بارليق**) [مَوجود] دِييليأر. بارليقلارينگ بأش حِسّى اورگانيميزا آتديكلَرى تأثيرلَرَه (**خُصُوصِيَت**) وَيا (**صِفَت**) دِييليأر. بارليقلار، بيربيرى لَريندَن، خُصُوصِيَتلَرى بيلَه آييرد اَدليأندير. ضِيأ، سَس، سُو، هَوا، شيشَه، بيربير بارليق يَعنى (مَوجُود) دير. وَزني، يَعنى آغيرليغى وَحَجمى بولان، يَعنى بوشليقدا يَر تُوتان بارليقلارا (**جَوهَر**) وَيا (**مادَّه**) دِييليأر.

مادَّه لَر بيربيريلَريندَن، صِفَتلارى، خاصِيَتلَرى بيلَه آيِيرد اَديلَرلَر. هَوا، سُو، داش، شِيشَه، آيرى آيرى مادَّه دير. ضِيأ، سَس بولسا، مادَّه دألدير. چؤنكِه، اِشِّق وَسَس، يَر تُوتماز وَ آغيرليقلارى يوقدير. هَر بارليغينگ، (**اَنَرژيسى**) يَعنى(**قُدرَتى**) باردير. يَعنى، اِيش اَديپ بيلَر. هَر مادَّه، صُلب، يَعنى غاتى وَ اَرگين يَعنى سُويِيق وَ گاز بولماق بيلَه اؤچ حالدا بوليپ بيلَر. غاتى مادَّه لَرينگ شَكلى باردير. سُويِيق وَگاز حالدأكى مادَّه لَرينگ، اؤزلَرينَه مَخصُوص بَللى شَكللَرى يوقدير. بُولار، اِيچيندَه بولديقلارى غابينگ شَكلينى آلارلار. مادَّه نينگ شَكل آلميش حالينا (**جِسم**) دِييلر. مادَّه لَر هَميشَه جِسم حاليندا بولارلار. مَثَلاً، آچار، اِگنَه، تُوتاچ، پيل، چؤى، باشغا باشغا جِسملَردير. يَعنى شَكللَرى باشغا باشغا دير. يؤنَه، همّه سى دَمير دِييلَن مادّه دَن اَديلَن دير. جِسملَر اِيكيگَه آيريلار: بَسيط جِسم، بِيلَه شيك جِسم.

(**عالَم مُتَغَيِّر دير**) يَعنى، هَر جِسمدَه دائِما فَرقليليق بولماقدا دير. مَثَلاً

حَرَکَت اَدیپ یَر اَویرَر. اُولالار، کیچَه لَر. رَنگی اَویریلَر. جانلی بولسا، کَسَل بولار، اؤلَر. بُو اَویریلمَه لَرَه (**واقِعَه**) وَیا (**حادِثَه**) دِییلر. داشاردان بیر تأثیر بولمان، مادَّه دا هیچ بیر اَویریلمَه مَیدانا گلمَز. بیر حادِثَه مَیدانا گلَن وَقتی، مادَّه نینگ اَصلی بوزیلمان وَخاصِیَتی اَوریلمَه سَه، مُونگه (**فِزیکی واقِعَه**) دِییلر. کاغِذینگ پِیرتیلماسی، بیر فِزیکی واقِعَه دیر. بیر مادَّه دا فِزیکی واقِعَه مَیدانا گلمَه سی اؤچین، بُو مادَّه غا بیر قُوَّتینگ تأثیر اَتمَه سی گرَکدیر. مادَّه نینگ اَصلینی بوزان، خاصِیَتینی اَویرَن حادِثَه لَرَه (**کِیمیاوی واقِعَه**) دِییلر. کاغِذینگ یانیپ کُل بولماسی کیمیاوی حادِثَه دیر. بیر جِسمدَه کیمیاوی حادِثَه مَیدانا گلمَه سی اؤچین، مُونگه باشغا بیر مادَّه نینگ تأثیر اَتمَه سی گرَکدیر. اِیکی وَیا کأنرأک مادَّه نینگ بیربیری لَرینَه تأثیر اَدیپ، هَر بیریندَه کیمیاوی حادِثَه مَیدانا گلمَه اِیشینَه (**کیمیاوی چاقیشمَه**) وَیا (**کیمیاوی رَآکشَن**) دِییلر.

مادَّه لَرینگ کیمیاوی رَآکشَنَه گیرمَه لَری، یَعنی بیربیرینَه تأثیر اَتمَه لَری، اِینگ کیچی پارچَه لاری بیلَه بولار. مادَّه‌لَرینگ بُو اِینگ کیچی پارچَه لارینا (**جَوهَرُ الفَرد**) وَیا (**اَتُم**) دِییلر. هَر جِسم اَتُملاردان اَدیلَندیر. یَعنی، اَتُم پِیغینی دیر. اَتُملارینگ بولیشی بیربیرینَه مَنگزَه سَه لَردَه، اِیریلیکلَری وَآغِیرلیقلاری فَرقلی دیر. مُوندان اؤتری، شُو وَقت یؤزبأش دُؤرلی اَتُمی بیلیأرس. اِینگ اِیری اَتُم هَم، اِینگ گؤیچلی مِیکروسکوپ بیلَه گوریلیپ بیلینمَیجَک قَدَر کیچیدیر. بیربیری لَرینَه مَنگزَش اَتُملارینگ بیر یَرَه جَمع لَنمَه سیندَن (**بَسیط جِسم**) وَیا (**اَلَمنت**) حاصِل بولار. یؤزبأش دُؤرلی اَتُم بولدیغی اؤچین، یؤزبأش دُؤرلی بَسیط جِسم باردیر. دَمیر، کوکِرد، جِیوا، اوکسیژَن گازی، کومِیر بیر بیر اَلَمنت دیر. باشغا باشغا اَتُملارینگ بیر یَرَه جَمع بولماسیندان (**بیلَه شیک جِسم**) وَیا (**مُرَکَّب جِسم**) حاصِل بولار. یُؤز مُونگلَرچَه بیلَه شیک جِسم

باردیر. سُو، آلکُول، دُوز، آهَک، مُرَکَّب جِسملَردیر. مُرَکَّب جِسملَر، اِیکی وَیا کأنرأک بَسیط جِسمینگ بیربیری لَری بیلَه بیرلَشمَه سیندَن حاصِل بولیأندیر. بَسیط جِسملَرینگ بیرلَشمَه لَری، اَتُملاری نینگ بیربیری لَری بیلَه بیرلَشمَه لَریندَن حاصِل بولار.

تَمام جِسملَر، مَثَلاً داغلار، دَنگیزلَر، هَر دؤرلی نَبات [اوتلار] وَحَیوانلار، هَمَّه سی یؤزبأش اَلَمنتدَن مَیدانا گلمَکدَه دیر. جانلی، جانسیز هَر جِسمینگ بِناء خِشتی، هَمَّه سی شُو یؤزبأش اَلَمنتدیر. تَمام جِسملَر، بُو یؤزبأش اَلَمنتدَن بیری نینگ وَیا بیرناچَه سینینگ اَتُملارینینگ بیر یَرَه بیغیلماسیندان حاصِل بولماقدادیر. هَوا، توپراق، اِیسسی، سُو، اِشّیق، اَلَکتریک [بَرق] وَ مِکرُوبلار، بیلَه شیک جِسملَرینگ پارچَه لانمالارینا وَیا جِسملَرینگ بیرلَشمَه لَرینَه سَبَب بولیأرلَر. (**سَبَبسیز هیچ بیر اَویریلمَه بولماز.**) بُو اَویرلمه لَردَه، اَلَمنتلَر، یَعنی بُو بارلیقلارینگ بِناء خِشتلاری، جِسمدَن جِسمَه یَر اَویریأر وَیا بیر جِسمدَن آیریلیپ آزاد حالَه گچیأرلَر. جِسملَرینگ یوق بولدیقلارینی گوریأریس. گوردیگیمیزَه گورَه حُکم اَدیپ آلدانیأریس. چؤنکِه، یوق بولیأر وَبار بولیأر دیدیگیمیز بُو گورینیش، مادَّه لَرینگ اَویریلمَه لَریندَن باشغا بیر زاد دأُلدیر. بیر جِسمینگ، مَثَلًا قَبرداُکی اؤلی نینگ یوق بولماسی تازَه جِسملَرینگ، مَثَلًا سُونینگ، گازلَرینگ وَتوپراقدأکی مادَّه لَرینگ بار بولمالاری شَکلیندَه بولیأر. بیر اَویریلمَه دَه، بار بولان تازَه مادَّه لَر، حِسّی اورگانلاریمیزا تأثیر اَتمَه سَه لَر، بُولارینگ مَیدانا گلدیکلَرینی آنگلاپ بیلمَه یأریس. مُونینگ اؤچین، اَویریلمَکلیگه مَعرُوض غالان بیرینجی مادَّه غا یوق بولدی دِییأریس.

یؤزبأش اَلَمنتدَن هَر بیرینینگ شَکللَرینینگ اَویریلدیگینی، هَر اَلَمنتدَه فِزیک وَکیمیاوی حادِثَه بولدیغینی هَم گوریأریس. بیر اَلَمنت، بیر بیلَه

شیگینگ بولیشینا غاتیلاندا، اِیُون حالینا گچَر. یَعنی، اَتُملارا اَلَکترُون بَرَر وَیا آلار. بُو شَکلدَه بُو اَلَمَنتینگ دؤرلی فیزیک وَکیمیاء خاصِیَتلَری اَویریلَر. هَر اَلَمَنتینگ اَتُملاری، بیر چِگیت بیلَه، (**اَلکترُون**) دِییلَن دؤرلی مِقدارلاردا، خاص کیچی پارچَه لاردان اَدیلَندیر. چِگیت، اَتُمینگ اورتاسینداڈیر. هیدروژَندَن باشغا، تَمام اَتُملارینگ چِگیتلَری (**پروتون**) وَ (**نوترون**) دِییلَن دانَه جِیکلَردَن اَدیلَندیر. پروتونلار، + پوزیتیپ اَلَکتریک یؤکلیدیر. نوترونلار، اَلَکتریک یُؤکی آلماز. اَلَکترونلار، – مَنفی اَلَکتریک دانَه جِیکلَریدیرلَر وَ چِگیدینگ اَطرافیندا دؤنَرلَر. اَلَکترونلار، هَر لَحظَه اؤز یؤرینگه لَرِیندَه دؤندیکلَری یالی، یؤرینگه لَرینی هَم اَویریأندیرلَر.

اَتُملارینگ چِگیتلَریندَه هَم، اَویریلمَه لَر، پارچَه لانمالار بولدیغی، (**رادیُو آکتیف**) دِییلَن اَلَمَنتلَردَن دؤشینیلمَکدَه دیر. چِگیتلَرینگ بُو پارچَه لانماسیندا، بیر اَلَمَنتینگ باشغا اَلَمَنتَه دؤندیگی، مادَّه لارینگ یوق بولیپ، اَنرژی (**قُدرَت**) حالینا دؤندیگی هَم دؤشینیلمیش، بُو اَویریلمَه (**آنِشتاین**)[١] طَرَفیندان حَساب هَم اَدیلیپدیر. دِیمَک کِه، بیلَه شیک جِسملَردَه بولدیغی یالی، اَلَمَنتلَر هَم، هَمیشَه اَویرلمَکدَه، بیر حالدان باشغا بیر حالا دؤنمَکدَه دیر. (جانلی جانسیز هَر مادَّه اَویریلمَکدَه، یَعنی کُهنَه سی یوق بولیپ، تازَه سی بار بولماقدادیر.) شُو وَقت، بار بولان هَر جانلی، (هَر نَبات، هَر حَیوان) اؤنگچَه یوقتی. باشغا جانلیلار بارتی. بیر وَقت سونگ هَم، شُو وَقت قی جانلیلاردان هیچ بیری غالمایجاق، باشغا جانلیلار بار بولجاقدیر. جانسیز بارلیقلارینگ هَمَّه سی هَم بؤیلَه دیر. جانلی جانسیز هَر بارلیق، مَثَلاً بیر اَلَمَنت بولان دَمیر وَیا بیر ناچَه جِسمینگ غاریشیغی بولان داش،

---

(١) آنیشتاین یَهُودی فِیزیکچی، ١٣٧٥ هـ. [١٩٥٥ م.] اؤلدی.

سُؤنک، تَمام مادَّه لار، تَمام ذَرَّه لَر هَمیشَه اَویریلمَکدَه دیرلَر. یَعنی کُهنَه لَری یوق بولماقدا وَباشغالاری بار بولماقدادیر. بار بولان مادَّه بیلَه، یوق بولان مادَّه نینگ خُصُوصِیَتلَری بیربیرینَه مَنگَزَه یأن بولسا، اِنسان بُو اَویریلمَه نی آنگلامایأر، مادَّه نی هَمیشَه بار سایأر. سینَمادا، حَرَکَت اَدَن فِلم خَلقَه سیندا، اوبژکتِیف اِشّیغیننینگ اؤنگینَه، تیزتیز باشغا عَکسلَر گلیپ گچمَکدَه قا، سَیرچیلَرینگ مُونی آنگلامان، عَینی عَکس پَردَه دَه حَرَکَت اَدِیأر سایمالاری یالیدیر. کاغِذ یانیپ کُل بولاندا بُو اَویریلمَه نی آنگلادیغیمیز اؤچین، کاغِذ یوق بولدی، کُل بار بولدی دِییأریس. بُوز اَرییَندَه، بُوُز یوق بولدی، سُو بار بولدی دِییأریس. مُدَرن مادَّه بیلگیسی، تُرکچَه (**سَعادَتِ اَبَدِیّه**) آدلی کتابدا، ۵۴۶، ۹۷۱، وَ۱۰۴۱. لَنجی صَفحه لاردا هَم وَسیع یازیغلیدیر. لُطفاً اولاردان هَم اوقِیینگ!

(**شَرحِ عَقائِد**) آدلی کِتابینگ باشیندا دِییأر کِه، (تَمام بارلیقلار، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بارلیغینا عَلامَت بولدیغی، اونینگ بارلیغینی گورکَزدیگی اؤچین، مَخلُوقلارینگ هَمَّه سینَه (**عالَم**) دِیلیأر. بارلیقلارینگ بیر جِنسدان بولانلارینا هَم بیر بیر عالَم دِیلیأر. مَثَلاً، عالَمِ اِنسان، عالَمِ مَلائِکه، عالَم حَیوان، جانسیز مادَّه لَرینگ عالَمی دِیلیأر. وَیا، هَر بیر جِسم، بیر عالَم دیر.

(**شَرحِ مَواقِف**)[۱] آدلی کِتابینگ دؤرت یؤز قِرق بیرینجی صَفحه سیندا دِییأر کِه، عالَم، یَعنی هَمَّه زاد، حادِث دیر، یَعنی مَخلُوق دیرلار. یَعنی یوق قا، سونگدان بار بولاندیرلار. [هَروَقت، بیربیری لَریندَن هَم بار بولدیقلارینی یوقاریدا بیلدیردیک.] جِسملَرینگ مادَّه سی هَم، صِفَتلاری هَم، حادِث دیر. بُو یَردَه دؤرت زاد فِکر اَدیلیپ بیلَر:

۱- مُسلمانلارا، یَهُودیلَره وَنَصاراغا وَمَجُوسیلَرَه گورَه، جِسملَرینگ مادَّه

(۱) (**شَرحِ مَواقِف**) مُؤَلِّفی سَیِّد شَریف عَلی جُرجانی ۸۱۶ هـ. [۱۴۱۳ م.] دَه شِیرازدا وَفات اَتدی.

لَری هَم، صِفَتلاری هَم حادِث دیر.

٢- آرَستُو وَ اونینگ یولیندا بولان فَلسَفَه چیلَرَه گورَه، جِسملَرینگ مادَّه لَری هَم، صِفَتلاری هَم قَدیم دیر. یَعنی اَزَلی دیر، هَمیشَه باردیر دِییَرلَر. بُو سؤزینگ یالنگیش بولدیغینی، مُدَرن کیمیاء بیلگیسی قَطعی اَدیپ بیلدیریأندیر. بؤیلَه ایناناں وَ آیدان، مُسلمانلیقدان چیقار. کافِر بولار. اِبنِ سینا[١] بیلَه فارابی[٢] هَم قَدیم دَیمَکدَه دیر.

٣- آرَستُودان اؤنگچَه بولان فَیلَسُوفلارا گورَه، مادَّه لَری قَدیم بولیپ، صِفَتلاری حادِث دیر دِییأرلَر. شُووَقت، فَنّی آداملارینگ کأنی هَم بؤیلَه یالنگیش فِکر اَتمَکدَه دیر.

٤- مادَّه نینگ حادِث، صِفَتلارینگ قَدیم بولدیغینی آیدان بولماندیر. جالینُوس بُو دؤردیندَن هیچ بیرینَه قَرار بَریپ بیلماندیر).

مُسلمانلار، مادَّه لَرینگ وَصِفَتلارینینگ، حادِث بولدیغینی بیر ناچَه یولدان اِثبات اَتمَکدَه دیر. بیرینجی یول، مادَّه لَر وَتَمام ذَرَّه لَری هَمیشَه اَویریلیأندیر. اَویریلمَکدَه بولان زاد، قَدیم بولیپ بیلمَز. حادِث بولماسی گَرَکدیر. چؤنکِه، هَر مادَّه نینگ، اؤزیندَن اؤنگچَه کیدَن مَیدانا گلمَه اِیشی، سونگسیز اؤنگچَه لَرَه قَدَر گیدیپ بیلمَز. بُو اَویریلمَه لَرینگ بیر باشلانغیجی بولماسی، یَعنی اِیلکی مادَّه لَرینگ، یوقدان بار اَدیلمیش بولمالاری گَرَکدیر. یوقدان بار اَدیلمیش بولان اِیلکی مادَّه لَر بولماساتی، یَعنی سونگراقی مادَّه نینگ اؤزیندَن اؤنگچَه کی مادَّه دَن حاصِل بولما اِیشی سونگسیز اؤنگچَه لَرَه گیتسَه تی، مادَّه لَرینگ بیربیریلَریندَن مَیدانا گلمَه لَرینینگ بیر باشلانغیجی بولمازتی وَ شُو وَقت هیچ بیر مادَّه نینگ یوق بولماسی گَرَک بولارتی. مادَّه

---

(١) اِبنِ سینا حُسَین، ٤٢٨ هـ. [١٠٣٧ م.] دَه وَفات اَتدی.

(٢) مُحمّد فارابی، ٣٣٩ هـ. [٩٥٠ م.] دَه شام دا وَفات اَتدی.

لَرینگ بار بولمالاری وَبیربیریلَریندَن حاصِل بولمالاری، یوقدان بار اَدیلَن اِیلکی مادَّه لَردَن دؤرَان بولدیقلارینی گورکَزیاندیر.

آیراتین دِییأریس کِه، گوکدَن غاچان بیر داشَه، سونگسیزدان گلدی دِییپ بولماز. چؤنکِه سونگسیز، باشلانغیجی، اُوجی یوق دِیمَکدیر. سونگسیزدان گلمَک، یوقدان گلمَک بولار. سونگسیزدان گلدیگی فِکر اَدیلَن زادینگ، گلمَه پیشی گرَک بولار. گلَن بیر زادا، سونگسیزدان گلدی دِیمَک، عَقلَه، فَنَّه اُویمادیق وَجاهِلجَه بیر سؤز بولار. مُونینگ یالی، اِنسانلارینگ بیربیریلَریندَن حاصِل بولمالاری، سونگسیز اؤنگچَه لَردَن گلیپ بیلمَز. یوقدان یارادیلمیش بولان بیر اِیلکی اِنساندان باشلاپ دؤرَه مَه لَری گرَکدیر. یوقدان بار اَدیلمیش بولان اِیلکی اِنسان بولمان، اِنسانلارینگ بیربیریلَریندَن حاصِل بولمالاری، سونگسیز اؤنگچَه لَردَن گلمَکدَه دیر دِییلسَه، هِیچ بیر اِنسانینگ بار بولماییشی گرَک بولار. هَر بارلیق اؤچین هَم بؤیلَه دیر. مادَّه لارینگ، جِسملَرینگ بیربیریلَریندَن حاصِل بولمالاری اؤچین، (بؤیلَه گلمیش بؤیلَه گیدَر. یوقدان بار اَدیلَن اِیلکی مادَّه لَر یوقدیر) دِیمَک، عَقلَه وَفَنَّه اُویمادیق، جاهِلجَه سؤزدیر. اَویریلمَک، سونگسیز بولماغی دأل، یوقدان یارادیلان بولماغی، یَعنی **(واجِبُ الوُجُود)** بولماغی دأل، **(مُمکِنُ الوُجُود)** بولماغی گورکَزیاندیر.

سُؤال: بُو عالَمی یارادانینگ اؤزی وَصِفَتلاری قَدیم دیر، اَزَلی دیر. بُو عالَمینگ هَم قَدیم بولماسی گرَک بولماز می؟

جَواب: قَدیم بولان یارادیجی نینگ، مادَّه لاری، ذَرَّه لَری، دؤرلی سَبَبلَر بیلَه اَویردیگینی، یَعنی یوق اَدیپ، بُولارینگ یَرینَه باشغالارینی یاراتماقدا بولدیغینی، هَر وَقت گوریأریس. قَدیم بولان یارادیجی، اِرادَه اَتدیگی، اِیسلَه دیگی وَقت، یَعنی هَر وَقت مادَّه لاری بیربیریلَریندَن یاراتماقدا دیر.

عالَملاری، هَر مادَّه نی، هَر ذَرَّه نی سَبَبلَر بیلَه یاراتدیغی یالی، اِرادَه اَدَن وَقتی، سَبَبسیز، واسِطَه سیز بولیپ، یوقدان هَم یارادار.

عالَملَارینگ حادِث بولدیغینا اِینانان، فانی بولدیقلارینا، یَعنی، تَکرار یوق بولجاقلارینا هَم اِینانار. یوق قا سونگ یارادیلان بارلیقلارینگ یَنَه یوق بولیپ بیلجَکلَری مَیداندا دیر. بیر کأن بارلِقلارینگ یوق بولدیقلارینی، شُو وَقت هَم گوریأریس.

مُسلمان بولماق اؤچین، مادَّه‌لَرینگ وَجِسملَرینگ، یَعنی هَر بارلیغینگ، یوقدان بار اَدیلمیش بولدیقلارینا وَتَکرار یوق بولجاقلارینا اِینانماق گرَکدیر. جِسملَرینگ یوق قا سونگدان بار بولدیقلارینی وَتَکرار یوق بولدیقلارینی، یَعنی شَکللَرینینگ وَخُصُوصِیَتلَرینینگ غالمادیغینی گوریأریس. جِسملَر یوق بولاندا، مادَّه‌لاری غالیان بولسا هَم، بُو مادَّه‌لارینگ هَم اَزَلی بولمادیقلارینی، کأن اؤنگچَه لَردَه، اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندان یارادیلمیش بولدیقلارینی وَقِیامَت گونیندَه هَمَّه سینی تَکرار یوق اَتجَگینی یوقاریدا بیلدیردیک. زَمانامیزینگ فَنّی بیلیملَری، مُونگه اِینانماغا مانِع دأل‌دیر. اِینانمازلیق، فَنَّه اِفتِراء اَتمَک وَاِسلام دُشمَنی بولماق دِیمَکدیر. اِسلامیَّت، فَنّی بیلگیلَری رَدّ اَتمَه یأر. دِینی بیلگیلَری اؤگرَنمَزلیگی وَعِبادَت وَظیفَه لَری اَتمَزلیگی رَدّ اَدِیأر. فَنّی بیلگیلَر هَم، اِسلامیَّتَه مُنکِر گلیان دأل‌دیر. حَتّٰی، اونی تأیید وَتَصدیق اَدِیأندیر.

عالَم حادِث بولان سونگ، مُونی یوقدان بیر یارادان باردیر. چؤنکِه، هیچ بیر واقِعَه نینگ اؤز اؤزیندَن بولیپ بیلمَیجَگینی یوقاریدا بیلدیردیک. شُو وَقت فابریکَه لاردا مُونگلَرچَه دَواء [دارُو]، اؤیینگ زادلاری، صَنایِع وَتِجاری مادَّه لار، اَلَکترُونیک آلَتلَر، ساواش واسِطَه لاری اَدیلیأر. بُولارینگ کأنی، اِینچَه حَسابلاردان، یؤزلَرچَه تَجرُبَه دَن سونگ اَلدَه اَدیلیأر. بُولاردان بیرینَه دانگی، اؤز اؤزیندَن بار بولدی دِییأرلَر می؟ بُولارینگ، بیلیپ وَاِیسلاپ

اَدیلدیکلَرینی آیدِیأرلَر وَهَمَّه سینینگ بیر اُستاسینینگ بار بولماسی گَرَکدیر دِییأرلَر دَه، جانلیلاردا، جانسیزلاردا گوریلَن وَهَر عَصردا، خاص تازَه لَری، خاص اِینچَه لَری کَشف اَدیلَن وَکأنی نینگ اَصلی بیلینیپ بیلمَه دیک مِیلیُونلارچَه مادَّه نینگ وَحادِثَه نینگ اؤز اؤزینَه تَصادُفاً بار بولدیقلارینی آیدِیأرلَر. بُو اِیکی یؤزلیلیک، غاتی بیر عِناددان وَیا آچیق بیر اَحمَقلیقدان باشغا نامَه بولیپ بیلَر؟ گوریلیأر کِه، هَر مادَّه نی، هَر حَرَکَتی بار اَدَن تَک بیر یارادیجی باردیر. بُو یارادیجی (**واجِبُ الوُجُود**)دیر. یَعنی، یوققا سونگدان بار بولان دأ‌لدیر. هَمیشَه بار بولماسی گَرَکدیر. بار بولماسی اؤچین هیچ بیر زادا مُحتاج دأ‌لدیر. هَمیشَه بار بولماسی گَرَک بولماسا، (**مُمکِنُ الوُجُود**) بولارتی. عالَملار یالی حادِث، یَعنی مَخلُوق بولارتی. مَخلُوق، باشغا بیر مَخلُوقینگ اَویریلمَه سیندَن وَیا یوقدان بار اَدیلَر. اونی هَم یارادان گَرَک بولار. بُو شَکلدَه سونگسیز یارادانلار گَرَک بولار. مَخلُوقلاردأکی اَویریلمَه لَرینگ سونگسیز بولیپ بیلمیجگینی یوقاریدا بیلدیردیگیمیز یالی فِکر اَتسَک، یارادیجیلارینگ هَم سونگسیز بولیپ بیلمیجگی، یاراتمانینگ بیرینجی بیر یارادیجیدان باشلایجاغی دُؤشینیلَر. چؤنکِه، یارادیجیلارینگ بیربیرلَرینی یاراتمالاری سونگسیز بولیپ گیدَر دِییلسَه، هیچ بیر یارادیجینینگ بار بولماییشی گَرَک بولار. اِینهَه، یارادیلان بولمادیق بیرینجی اِیلکی یارادیجی، مَخلُوقلارینگ تَک یارادیجیسیدیر. اوندان اؤنگچَه وَسونگ، باشغا بیر یارادیجی یوقدیر. یارادیجی یارادیلماز. اول، هَمیشَه باردیر. بیر لَحظَه یوق بولسا، هَمَّه زاد یوق بولار. واجِب الوُجُود، هیچ بیر باقیمدان هیچ بیر زادا مُحتاج دأ‌لدیر. یَرلَری، گوکلَری، اَتُملاری، جانلیلاری، دؤزَنلی، حِسابلی یارادانینگ قُدرَتینینگ، قُوَّتینینگ سونگسیز بولماسی، عالِم بولماسی، اِیسلَه دیگینی دَرحال اَتمَه سی، بیر بولماسی، اوندا هیچ اَویرلمکلیگینگ یوق بولماسی، گَرَکدیر. قُوَّتی سونگسیز

بولماسا وَعالِم بولماسا، بؤيلَه دؤزَنلی، حِسابلی مَخلُوقلاری يارادیپ بیلمَز. بُو یارادیجی بیردَن کأن بولسا، بیر زادینگ یارادیلماسیندا، اِیسلَکلَری مَنگزَه مَه سَه، اِیسلَه دِیگی اَدیلمَه دیکلَر یارادیجی بولیپ بیلمَزلَر وَ یارادیلان زادلار غارما غاریشیق بولار. کأنرأک بیلگی آلماق اؤچین عَلی أُوشی نینگ[۱] یازدیغی (**قَصیدَهِٔ اَمالی**)نینگ عَرَبی وَ تُرکچَه شَرحلارینی لطفاً اوقِیینگ!

یارادیجیدا هیچ اَویریلمَه بولماز. شُو وَقت ناحیللی بولسا، عالَمی یاراتمازدان اؤنگچَه هَم اؤیلَه تی. هَمَّه زادی یوقدان بار اَتدیگی یالی، هَمیشَه هَم، شُو وَقت هَم، هَمَّه زادی یاراتماقدادیر. چؤنکِه اَویریلمَک، مَخلُوق بولماغی، یوقدان یارادیلان بولماغی گورکَزَر. اونینگ هَمیشَه بار بولدیغینی، یوق بولمایجاغینی یوقاریدا بیلدیردیک. مُونینگ اؤچین، اوندا هیچ فَرقلیلیق بولماز. مَخلُوقلار اِیلکی یارادیلاندا اونگه مُحتاج بولیشی یالی، هَر لَحظَه دا مُحتاج دیرلار. هَمَّه زادی یارادان، هَمَّه فَرقلیلیغی اَدَن دینگه اول دیر. دؤزَنلی بولمالاری اؤچین وَ اِنسانلارینگ یاشاپ بیلمَه لَری وَمَدَنی بولیپ بیلمَه لَری اؤچین، هَر زادی سَبَبلَر بیلَه یارادیأندیر. سَبَبلَری اول یاراتدیغی یالی، سَبَبلَرینگ تأثیر اَتمَه لَرینی، اِیش اَدیپ بیلمَه لَرینی هَم، اول یارادیأندیر. اِنسانلار سَبَبلَرینگ مادَّه لارا تأثیر اَتمَه لَرینَه واسِطَه بولیأندیر.

آچ بولاندا، بیر زاد اِیمَک، کَسَل بولاندا دَواء اِیمَک، شَمع یاقماق اؤچین کوکِرد چاقماق، هیدرُوژَن اَلدَه اَتمَک اؤچین چینکُونینگ اُستینَه بیر اَسید دؤکمَک، سَمِنت اَتمَک اؤچین آهَک داشی بیلَه کِیل [ساقِّز توپراق] غاریشیدیریلیپ اِسّیتماق، سؤیت اَلدَه اَتمَک اؤچین اِینَگی دوییرماق، بَرق اَلدَه اَتمَک اؤچین هِیدرُو ـ اَلَکتریک سانترال غُورماق، هَر دؤرلی فابریکَه اَتمَک، سَبَبلَری غُوللانیپ،

---

(۱) عَلی أُوشی، ۵۷۵ هـ. [۱۱۸۰ م.] دَه وَفات اَتدی.

تازَه زادلار یاراتماسینا واسِطَه بولماقدیر. اِنسانینگ، اِراداسی وَقُوَّتی هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ یاراتدیغی بیربیر سَبَب دیر. اِنسانلار هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ یاراتماسینا واسِطَه بولیأندیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، بؤیلَه یاراتماق اِیسلَه یأر. گوریلیأر کِه، اِنسان بیر زادی یاراتدی دیمَک، عَقلَه وَ دینا اُویمادیق، جاهِلجَه بیر سؤز دیر.

اِنسانلارینگ، اؤزلَرینی یارادان، یاشادان، مُحتاج بولدیقلاری زادلاری یارادیپ اِیبَرَن بُو بیر یارادیجینی سؤیمَه لَری، اونگه غُول، غُلام بولمالاری گَرَکدیر. یَعنی، مَخلُوقلارینگ اونگه عِبادَت اَتمَه سی، بَندَه لیک اَتمَه لَری، اِطاعَت اَتمَه لَری، حُرمَتلی بولمالاری گَرَکدیر. بؤیلَه بولدیغی کِتابیمیزینگ باشلانغیچ بابینداکی، اؤچینجی جِلد، اون یَدینجی مَکتُوبدا اُوزین یازیغلیدیر. واجِبِ الوُجُود، بیر بولان بُو اِلٰه، بُو تانگری، آدی نینگ (**اَللّٰه**) بولدیغینی اؤزی بیلدیریپدیر. غُوللارینگ، اونینگ بیلدیردیگی آدینی اَویرماگه حَقلاری یوقدیر. حَقسیز اَدیلَن اِیش، ظُلم بولار، غاتی یاراماز بیر زاد بولار.

مَسیحیلار، پاپالار، یارادیجی نینگ اؤچ بولدیغینا اِینانیأرلَر. یوقاریداکی یازغیلاریمیز، یارادیجی نینگ بیر بولدیغینی، مَسیحی لارینگ، پاپالارینگ سؤزلَری نینگ یالنگیش وَبوزیق بولدیغینی اِثبات اَتمَکدَه دیر. **شعر**:

عِلم بولماسا، دین، سیریلیپ گیدَر آرا دان، * اؤیلَه بولسا، جَهالَت دِییلَن، یُوز قَرَه سیندان غُوتیلجاق بولمالی، باشدان باشَه مِلَّت، * کافی دألمی یوقسا، بُو سونگقی دَرسِ فَلاکَت؟
بُو دَرسِ فَلاکَت، نأمَه گه دؤشدی، اویلانسانگ * پِینینگ اَرییپ، یاش یالی، دامارِدی گوزینگدَن سونگ واقِعَه لار، نامَه دِیمَک. بیلسَنگ نامَه دِیمَکدیر: * گلمَه سَه اَگر، اؤزینَه مِلَّت، گیتجَکدیر زِیرا، یَنَه بیر سارسینتی گلسَه کأن دایانیلماز، * زیرا، بُو سَفَر، اُویقی اؤلیم دیر اُویانیلماز اَخلاقی دؤزَلدیپ، فَنّ بیلَه کأن اُوغراشماق گَرَک، * دینا باغلی، اَتُم بیلَه صَلاحلی اُر بولماق گَرَک! دینی بیلگی، حَرب گؤیجی، اِیلَری بولماق گَرَک، * اِیکی سی دیر دِینگه، مِلَّتَه حُضُور بَرَجَك

-٩-

اَهْلِ سُنّت اِعتِقاد

مُسلمان بولمانینگ بیرینجی شَرطی، اِیمان اَتمَکدیر. دوغری اِیمان بولسا، اَهلِ سنّت اِعتِقادا [عَقیدَه غا] گورَه اِنانماغا باغلیدیر. عاقِل وَ بالغ بولان اَرکگینگ وَعیالینگ بیرینجی وَظیفه سی، اَهلِ سنّت عالِملارینگ کتابلاریندا یازدیقلاری اِیمان بیلملَرینی اؤگرَنمَک بُولارا گورَه اِنانماقدیر. قِیامَتدا جَهَنّم عذابیندان غُوتیلماق، اولارینگ بیلدیردیکلَرینَه اِنانماغا باغلیدیر. جَهنّمدَن غُوتیلجاقلار، دِینگه بُولارینگ یولیندا گیدَنلردیر. اولارینگ یولیندا گیدَنلرَه (**سُنّی**) وَیا (**اَهلِ سُنّت**) دییلَر. (**اسلام اَخلاقی**) آدلی کِتابینگ ٥٥٣ لَنجی صَفحَه سیندا ۴۶ لَنجی مَکتوبا باقینگ!

بیرحَدیث شریفدَه، (**مَنینگ اُمّتیم یَتمیش اؤچ فِرقَه غا اَیریلار. بُولاردان دِینگه بیر فِرقَه جَهَنّم عَذابیندان غُوتیلار، باشغالاری بولسا هَلاک بولار، جَهَنّمَه گیدَرلَر**) بُویریلدی. بُو یَتمیش اؤچ فِرقَه دان هَر بیری، اِسلامِیّتَه تابِع بولدیغینی اِدّعا اَتمَکدَه وَجَهنّمدَن غُوتیلیشی بیلدیریلَن بیر فِرقه نینگ، اوز فِرقَه سی بولدیغینی آیتماقدا دیر. مُؤمِنُون سورَه ۵۴ لَنجی وَ رُوم سورَه ۳۲ لَنجی آیَةِ کریمَه لریندَه مَآلًا: (**هر فِرقَه، دوغری یولدا بولدیغینی ساییپ بَگنمکدَه دیر**) بُویریلدی. حال بُو کِه، بُو دُؤرلی فِرقَه لارینگ آراسیندا، غُوتیلجاق بولان بیری نینگ نشانه سینی، عَلامَتینی، پَیغمبَریمیز "صَلّی اللّهُ عَلَیهِ وَسلم" شؤیلَه بیلدیرمَکدَه دیرلَر: (**بُو فِرقَه دا بولانلار، مَنینگ وَ اَصحابیمینگ گیتدیگی یولدان گیدَنلردیر**). اَصحاب کرامدان بیرینی هَم سؤیمَه دیک آدام، اَهلِ سنّت دَن اَیریلمیش بولار. اَهلِ سنّت اِعتِقاددا بولمادیق هَم، کافِر وَیا (**اَهلِ بِدعَت**) گُمراه بولار.

اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولمانینگ عَلامَتلاری:

اَللّٰهُ تَعالٰی، اَهلِ سُنّت اِعتِقادا گورَه اِیمان اَدَن مُسلمانلاردان راضی دیر. بؤیلَه اینانچلی بولمانینگ بیر کأن شَرطلاری باردیر. اَهلِ سُنّت عالملار، بولاری شؤیلَه آچیقلاماقدا دیر:

١- اِیمانینگ آلتی شَرطینا، یَعنی اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بارلیغینا وَ بیرلیگینَه، اورتاغی [شَریکی] وَمَنگزَشی بولمادیغینا، فَرشتَه لرینَه، کتابلارینا، پَیغمبَرلَرینَه، آخَرت حیاتینا، خَیر وَشرّینگ، یَغشیلیق وَیامانلیغینگ اَللّٰهُ تَعالٰی طَرَفیندان یارادیلدیغینا اِنانمالیدیر. (بُولار (**اٰمنتُ بِاللّٰه**) دا بیلدیریلیپدیر.)

٢- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ سونگ کِتابی بولان قُراٰنِ کَریمینگ، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَلامی بولدیغینا اینانمالیدیر.

٣- مُؤمِن، اوز اِیمانیندان هیچ شُبهَه اَتمَه لی دألدیر.

٤- پَیغمبَریمیزَه "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلم" اِیمان اَدیپ، دِیری لیگیندَه اونی گؤرمَک بیلَه مُشرّف بولان اَصحاب کِرامینگ همّه سینی غاتی سؤیمَه لیدیر. دؤرت خَلیفَه سینا، یَاقین غاریندا‌شلاری بولان اَهلِ بَیتینَه وَمُحتَرمَه عَیاللاریندان هیچ بیرینَه دیل دَگیرمَه لی دألدیر.

٥- عِبادتلاری، اِیماندان بیر پارچه بیلمه لی دألدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمر وَ نَهی لرینَه اِنانیپ، تَنبل لیک بیلَه اَتمَه دیک مُؤمِنلَری کافِر بیلمَه لی دألدیر. حَراملارا اَهَمّیَت بَرمَه دیکلَرینگ، یَنگیل گورنلَرینگ، اِسلامِیَّت بیلَه اویین اَدَنلَرینگ اِیمانی گیدَر.

٦- اَهلِ قِبلَه بولدیقلارینی آیدان، اَللّٰهُ تَعالٰی غا وَپَیغمبَری مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اِنانديم دیدیگی حالدا، یالنگیش اِعتِقاددا بولانلاری تَکفیر اَتمَه لی دأل، کافر بولدیقلارینی آیتمالی دألدیر.

٧- آچیقچه گناه ایشله دیگی بیلینمَه دیک هَر اِمامینگ آرقه سیندا

نماز اوقیمالیدیر. بُو حُکم، جُمعَه وَبایرام [عید] نمازلاری اوقیدان اَمیرلَره، والیلارا هَم شامِل دیر.

٨- مُسلمانلار، باشینداُکی آمِرلرینَه، اِدارَه چیلارینا باش غالدیرمالی دألدیر. خُروج، یَعنی باش غالدیرماق، فِتنَه چیقارماق بولار وَ دُؤرلی فَلاکتلَره یول آچار. اولارینگ خَیرلی اِیش اَتمَه لَرینَه دُعا اَتمَه لی وَ فِسق، گناه اِیشلریندَن گچمَه لَری اؤچین سؤیجی دیل بیلَه نَصیحت اَتمَه لیدیر.

٩- طَهارت اَدَندَه آیاقلاری یُوماق یَرینَه، هیچ عُذر وَ ضرورَت بولماسا هَم، هؤل اَل بیلَه بیر دَفعَه، مَسی اوستینَه مَسح اَدیلمَه سی، اَرکَک اُؤچین هَم، عیال اُؤچین هَم جائزدیر. یالینگ آیاق وَ جُراب اُوستینَه مَسح اَدیلمَز.

١٠- پَیغمبَریمیزینگ "صلّی الله عَلَیهِ وَ سلّم" مِعراجی نینگ، هَم رُوح وَ هَم دَه بَدَن بیلَه بولدیغینا اِنانمالیدیر. (مِعراج، بیر حال دیر، یَعنی دُؤیشدَه بولاندیر) دِییَنلَر، اَهلِ سنّتدَن اَیریلمیش بولار.

جَنّتدَه مُؤمِنلر اَللّٰهُ تَعالٰی نی گورجَکدیرلَر. قِیامَت گوندَه، پَیغمبَرلَر وَ صالح، یَغشی اِنسانلار شَفاعَت اَتجَکدیرلَر. قَبر سُؤالی باردیر. قَبردا عَذاب، رُوح وَ بَدَنَه بولجاقدیر. اَولیاءنینگ کَرامَتی حَق دیر. کَرامَت، اَللّٰه نینگ سؤیگیلی غُوللارِیندا اورتاغا گلَن خارِقُ العادّه حاللَر بولیب، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عادَتی نینگ داشیندا، یَعنی فیزیک، کیمیا وَ بیولوژی قانونلارینگ داشیندا اِکرام وَاِحسان اَتدیگی زادلار دیر وَ اِنکار اَدیلیپ بیلینمَیجَک قَدَر کوپدیر. قَبردا رُوحلار، دِیری آداملارینگ اَتدیکلَرینی وَ آیتدیقلارینی اَشیدَرلَر. قُراٰنِ کریم اوقیماق، صدَقَه بَرمَک وَ حتّٰی هَمّه عِبادَتلریمیزینگ ثوابلارینی، اؤلَنلَرینگ رُوحلرینا بَغیشلاماق، اولارا فائِدا بَرمَکدَه، عَذابلاری نینگ یَنگیل بولماسینا وَیا اورتادان غالدیریلماسینا سبَب بولیأندیر. بُولارینگ هَمّه سینَه اِنانماق، اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولمانینگ عَلامَتلاریندان دیر.

-۱۰-

حَضرَتِ اِمام مُحمّد مَعصُوم، (مکتوباتی) نینگ، اِیکینجی جِلد، اونبیرینجی مَکتُوبیندا بویریأر کِه:

اَللّٰهُ تَعالٰی، انسانلاری باشی بوش غویبَرمَه دی. هَر اِیسلَه دیکلَرینی اَتمَه سینَه اِجازَه بَرمَه دی. نَفسلری نینگ آرزولارینا وَ طَبیعی، حَیوانی ذوقلارینا، داشغین وَشاشغین شکِلدَه تابع بولمالارینی، بُو سَبَب بیلَه فَلاکت لرَه سؤیرَلْمَه لَرینی اِیسلَه مَه دی. راحَت وَ حُضُور ایچینیدَه یاشامالاری وَ اَبَدی سعادتَه غاویشمالاری اؤچین آرزولارینی وَ ذَوقلارینی غُوللانما یوللارینی گورکَزدی وَ دُنیا وَ آخِرَت سَعادتینَه سَبَب بولان فائِدالی زادلاری اَتمَه لَرینی اَمر اَتدی. ضَرَرلی زادلاری اَتمَه لَرینی مَنع اَتدی. بُو اَمرلَرَه وَ نَهی لرَه (**اَحکام اِسلامِیّه**) دییلدی. دُنیادا راحَت یاشاماق، سَعادَتَه غاویشماق اِیسلأن، اِسلامیّتَه تابِع بولماغا مجبوردیر. نَفسی نینگ وَطَبیعَتی نینگ، اِسلامیّتَه اُویمادیق آرزولارینی تَرک اَتمَه سی گَرَکدیر. اِسلامیّتَه اُویماسا، اَیَّه سی نینگ، یارادانی نینگ غَضَبینا، عَذابینا دُوچار بولار. اِسلامیّتَه اُویان بَندَه، مُسلمان هَم بولسا، کافِر هَم بولسا، دُنیادا بَختیار، راحَت بولار. اَیَّه سی اونگه یاردَم اَدَر. دُنیا اَکین یَری دیر. اَکین یَرینی اَکمأن، تُخملاری اِیبب ذَوق وَ صَفا سُؤرَن، حاصِل آلماقدان مَحرُوم غالیشی یالی، دُنیا حیاتینی، گچیجی [مُوَقّت] ذَوقلاری، نفسینگ آرزولارینی داشغین وَ شاشغین شَکلدَه اَتمَک بیلَه گچیرَن هَم، اَبَدی نِعمتلاردان، سونگسیز ذوقلاردان مَحرُوم بولار. بُو حال، عَقلی باشیندا بولانینگ قَبول اَتجَگی بیر زاد دألدیر. اَبَدی لَذّتلرینگ غاچماسینا سَبَب بولان، گچیجی لَذّتلری ضَرَرلی شَکلدَه اَتمَه گی تَرجیح اَتمَز. [اَللّٰهُ تَعالٰی، دُنیا ذَوقلاریندان، گچیجی لَذّتلردَن، نَفسَه یاقیملی گَلَن زادلاردان

هیچ بیرینی، مَنع اَتمَه دی. بُولاری، اِسلامیّتَه اُویغین، ضررسیز شَکلدَه غُوللانماغا اِجازَه بَردی.] اِسلامِیّتَه تَماماً اُویماق اُؤچین، اَوّلاً (**اَهلِ سُنّت**) عالِملارینگ، اَصحاب کِرامدان اؤگَرَنیب وَ قُراٰنِ کَریمدَن وَ حَدیث شریفلَردَن دُؤشینیپ بیلدیردیکلَری (**عَقائِدَه**) اُویغین اِیمان اَتمَک، سونگ حرام، مَنع اَدیلَنلَری اؤگَرَنیپ بُولاردان پرهیز اَتمَک وَ اَدیلمَه سی اَمر اَدیلَن فَرضلاری اؤگَرَنیپ اَتمَک گَرَکدیر. بُولاری اَتمأگه (**عِبادَت**) اَتمَک دِیبیلیأر. حراملاردان پرهیز اَتمأگه (**تَقوا**) دِیبیلیأر.

نیّت اَدیپ اَحکام اِسلامیّه غا تابِع بولماغا (**عِبادت اَتمَک**) دِیبیلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینَه وَ نَهی لرینَه (**اَحکام اِسلامیّه**) وَ(**اَحکام اِلٰهیّه**) دِیبیلَر. اَمر اَدیلَنلَرَه (**فَرض**)، مَنع اَدیلَنلَرَه (**حَرام**) دِیبیلَر. عِبادَتلَرینگ اِینگ قیمَتلیسی وَدینِ اسلامینگ بُنیادی هَر گون بأش وَقت (**نَماز**) اوقیماقدیر. [نَماز اوقیماق، آیاقدا قِبلَه غا غارشی فاتِحَه اوقیماق وَ قِبلَه غا غارشی اَنگیلمَک وَ قِبلَه غا غارشی باشینی یَرَه غویماق دِیمَکدیر. بُولاری قِبلَه غا غارشی اَتمَه سَه، نَماز اوقیماق بولماز.] نَماز اوقیبان، مُسلماندیر. نَماز اوقیمایأن، یا مُسلماندیر، یا کافِردیر. نَماز اوقیماق بیلَه حاصل بولان قُربِ اِلٰهی [یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ یَغشی گورمَه سی]، باشغا عِبادتلاری اَتمَک بیلَه نادر نَصیب بولار. هَر گون، بأش وَقت نَمازی، جَمعِیّت بیلَه [یَعنی دُنیا اِیشلرینی اویلانمان] وَجَماعَت بیلَه وَ تَعدیل اَرکان بیلَه وَ طَهارتی دِقّتلی آلیپ وَ مُستَحَب بولان وَقتلاریندا اوقیمالیدیر. نَماز اوقییأرقا، اَللّٰهُ تَعالٰی بیلَه بَندَه آراسینداکی پَردَه لَر آییریلار. بأش وَقت نَماز اوقیبان، هَر گون بأش دَفعَه یُوویلیپ پاکلَنَن آدام یالی، گناه لاردان پاکلَنَر. هَر گون بأش وَقت نَمازی دوغری شکلدَه اوقیبانا، یُؤز شهید ثوابی بَریلَر.

تُجاری زادینگ وَ چؤلدَه [مَیدان]دا اوتلان حَیوانلارینگ، [آکین یَردَن، باغ دان اَلَه گتیریلَن حاصِلاتینگ [عُشرینی] وَ کاغِذ پوللارینگ وَ آلغیلارینگ] زَکاتلارینی اَمر اَدیلَن یَرلَرَه بَگَنیپ بَرمَه لیدیر. زکاتی بَریلَن مال آزالماز. زَکاتی بَریلمَه دیک مال، جَهنّمدَه اود بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی، کوپ مَرحَمَت اَدیپ، اِحتیاجدان آرتیق بولان مال، نِصاب مِقداری بولسا، بیر ییل سونگ زَکاتینی بَرمَه گی اَمر اَتدی. جانی وَمالی بَرَن اول دیر. مالینگ هَمّه سینی وَ جانی بَرمَه گی اَمر اَتسَه دی، اونینگ عاشقلاری دَرحال بَررتی.

رَمَضانِ شریف آیدا، اَللّٰهُ تَعالٰی اَمر اَتدیگی اؤچین، سؤیَه سؤیّه روزَه تُوتمالیدیر. بُو آچلیغی وَ سوسیزلیغی سَعادَت بیلمَه لیدیر.

اِسلامینگ بِنأسی بأش دیر: بیرینجیسی، (**اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسولُهُ**) دِیمَک وَ مُونینگ مَعنٰی سینی بیلمَک وَ اِنانماقدیر. مُونگه (**کلمةِ شَهادَت**) دِییلیأر. دؤردی هَم، نَماز، زَکات، روزَه وَ حَج دیر. بُو بأش اَساسدان بیری بوزیق بولسا، اِسلامیّت هَم بوزیق بولار. اِعتِقادی دُوزَلتدیکدَن وَ اِسلامیّتَه اُویدیقدان سونگ، صُوفِیّه عالیّه نینگ یولیندا اِیلرلَه مَک گرَکدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ مَعرفَتی، بُو یولدا حاصِل بولار وَ نَفسینگ آرزولاریندان غُوتیلماق نَصیب بولار. اَیَّه سینی تانیمادیق آدام، نأحیللی یاشاپ بیلَر، نأحیللی راحَت اَدَر! بُو یولدا مَعرفَتلی بولماق اؤچین، (**فناء بِالمَعرُوف**) گرَکدیر. یَعنی، اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغا هَمّه زادی یاددان چقارماق گرَکدیر. اوزینی بار بیلَن آدام، مَعرفتَه غاویشیپ بیلمَز. (**فَناء**) وَ (**بَقا**) وِجداندا، قَلبدا حاصل بولان زادلاردیر. آیدیپ بَرمَک بیلَه دُؤشینیلمَز. مَعرفَت دِییلَن نِعمَتَه غاویشمادیغینگ، مُونی دائما آختارماسی گرَکدیر. تَحقیری اَمر اَدیلَن وَ مُوَقّت بولان زادینگ تَعمیری بیلَه گؤیمَنمَه لی دألدیر.

-١٢-

حَضرَتِ اِمام رَبّانی نینگ "رَحمةُ اللهِ عَلَیهِ" مکتوبات کتابی نینگ اِیکینجی جِلد، ٢٠لَنجی مَکتُوبی: بُو مَکتُوب، مَولانا طاهِر بَدَخشی غا یازیلیپدیر، نَمازینگ اُستینلیکلَرینی وَ اَرکانینی، شَرطلارینی، اَدَبلَرینی وَ تَعدیلِ اَرکانینی بیلدیریأندیر:

اَللّٰهُ تَعالٰی غا حَمد وثَنا بولسین! اونینگ سؤیدیگی، یَغشی اِنسانلارا سَلامَتلیقلار بولسین! جُونپُوردان اِیبَردیگینگیز مَکتُوب گلدی. مَریض بولدیغینگیزی اوقِیپ غَملاندیق. ساغلیق خَبَرینگیزی غاراشیأرس. بُوطَرَفه گلَنلَر بیلَه ساغلیق خَبَرینگیزی بیلدیرَن مَکتُوب اِیبَرینگ! حاصِل بولان حاللاری هَم یازینگ! اَیّ عَزیز دوغانیم! بُو دُنیا، عَمَلینگ یَری دیر. مُزد آلینجاق یَر، آخِرَت دیر. صالِح عَمَللَر اَتمأگه اُوغراشینگ! بُو عَمَللَرینگ اِینگ فائِدالیسی وَعِبادتلارینگ اِینگ اُستینی، نَماز اوقیماقدیر. نَماز، دینینگ سُتُونی دیر. مُؤمِنینگ مِعراجی دیر. اول حالدا، اونی یَغشی اوقیماغا غَیرَت اَتمَه لیدیر. ارکانینی [یَعنی فَرضلارینی] وَشَرطلارینی وَسُنّتلَرینی وَاَدَبلَرینی، اَمر اَدیلدیگی وَلائِق بولدیغی یالی اَتمَه لیدیر. نَمازدا طُمانینَتَ [یَعنی رُکوع وَسَجدَه لَردَه وَقَومَه دا وَجَلسَه دَه، تَمام اَعضأنینگ حَرَکتسیز بولماسینا] وَتَعدیلِ ارکانا [یَعنی، بُو دؤرت یَردَه سُکون وَ طُمانینَة بولاندان سونگ، بیر مِقدار دُورماغا]، دِقَّت اَتمَه لیدیر. [سُبحانَ اللهِ دِیجَک قَدَر حَرَکتسیز دُورماق واجِب، کأنرأک دُورماق سُنّت دیر.] کأن آدام بُولارا دِقَّت اَتمأن نَمازلارینی اَلدَن غاچیریأر. طُمانینَتی وَتَعدیلِ ارکانی اَتمَه یأرلَر. بُولار اؤچین تَهدیدلَر وَعَذابلار بیلدیریلیپدیر. [اول حالدا، نَمازدا، تَعدیلِ ارکانَه دِقَّت اَتمَه لیدیر. یَعنی، رُکوعدا وَسَجدَه لَردَه وَقَومَه دا وَجَلسَه دَه، طُمانینَت بولاندان، یَعنی

هَر اَعضاء حَرَکَتسیز بولاندان سونگ بیر آز دُورمالیدیر کِه، حَنَفی عالِملارینگ کوپیسی، مُونگه واجِب دِیپیدیر. اِمام اَبُو یُوسف وَاِمامِ شافِعی [وَمأَلِک] بولسا، فَرض دِیپیدیر. بَعضی حَنَفی عالِملار هَم سُنّت دِیپیدیرلَر. مُسلمانلارینگ کأنی، مُونی اَتمَه یأر.] نَماز، دوغری اوقیلاندا، غُوتیلیش اُمیدی کأنَه لَر. چؤنکِه، دینینگ سُتونی دیکیلمیش بولار. سَعادَتِ اَبَدیَّه گه اُوچماق اؤچین طَیّارا اَلدَه اَدیلمیش بولار.

-١٣-

نمازدان سونك دعا

اَلْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ والصَّلاَةُ وَالسّلاَمُ عَلٰى رَسوْلِنَا مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِين. یا رَبّی! اوقیدیغیم نَمازی قَبُول اَیله! آخِر وَ عاقِبَتیمی خَیر اَیله. آخِر دَمدَه کلَمَۀِ تَوحید آیتماق نَصیب اَیله. اولَنلریمی عَفُو وَ مَغفرَت اَیله. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيرُ الرَّاحِمِين. تَوَفَّنى مُسلِمًا وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَىَّ وَلِأُسْتَاذِي وَلِلْمُؤْمِنينَ وَالْمؤْمِنَاتِ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ. یا رَبّی! مَنی شیطانینگ شرّیندَن وَ دُشمَنینگ شرّیندَن وَنَفس اَمّارَه مینگ شرّیندَن حِفظ اَیله! اؤییمیزه یَغشیلیقلار، حَلال وَخَیرلی رِزقلار اِحسان اَیله! اَهل اِسلامَه سَلامَت اِحسان اَیله! اَعداءِ مُسلمینی قَهرُو پَریشان اَیله! کافِرلَر بیلَه جِهاد اَتَمَکدَه بولان مُسلمانلارا اِمدادِ اِلٰهیَّأنگ بیلَه اِمداد اَیله! اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّى. یا رَبّی! کَسل لَریمیزه شِفأ، دَردلی بولان لاریمیزه دَوأ اِحسان اَیله! اَللّٰهُمَّ اِنّى اَسْاَلُكَ الصِّحَّةَ وَالْعَافِيَةَ وَالْاَمَانَةَ وَحُسنَ الخُلْقِ وَالرِّضَآءَ بِالْقَدَرِ بِرَحْمَتِكَ يَآ اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. آنَه مَه، آتامَه وَ اَولادلاریمَه وَ قریندیداش وَ دوستلاریمَه وَ هَمّه دِین دوغانلاریمَه خَیرلی عُمرلَر وَ حُسنِ خُلق، عَقل سلیم وَصِحَّت وَعافِیَت، رُشدِ هِدایَت

وَاستقامَت اِحسان اَیله یا رَبّی! آمین. وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِ مُحَمَّدٍ. کَمَا صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیمَ وَعَلٰی آلِ اِبْرَاهِیم. اِنَّكَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِ مُحَمَّدٍ. کَمَا بارَکْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیمَ وَعَلٰی آلِ اِبْرَاهِیم. اِنَّكَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ.، اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا اٰتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِی الْآخِرَت حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ. اَستَغْفِرُ الله، اَستَغْفِرُ الله، اَستَغْفِرُ الله، اَستَغْفِرُ اللهَ الْعَظِیمَ الْکَرِیمَ الَّذی لآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیَّ الْقَیُّومَ وَاَتُوبُ اِلَیهِ.

-١۴-

آچیقلاما: (دُعانینگ قَبُول بولماسی اؤچین، شرطلار):

١- مُسلمان بولماق.

٢- اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولماق. مُونینگ اؤچین، دؤرت مَذهَبدَن بیرینی تَقلید اَتمَک گرَکدیر.

٣- فرضلاری اَتمَک. قضاغا غالان نمازلاری، گیجَه لر هَم بولسا وَ سُنّتلرینگ یَرینَه هَم قضاءِ اوقیب، هَر قَنچَه اَوّل قَرضی تؤلَه مَه لیدیر.

فَرض نَمازی قَضاغا غالان آدامینگ، سُنّت وَ نَفل نَمازلاری وَ دُعالاری قَبُول بولماز. یَعنی، صَحیح بولسا هَم ثَواب بَریلمَز. شَیطان، مُسلمانلاری آلداماق اؤچین، فَرضلاری اَهمّیَت سیز گورکَزیپ، سُنّت وَ نَفل لَری اَتمَه گه سَوق اَدَر. نَمازی، نَماز وَقتی گلدیگینی بیلیپ وَ اَوّل وَقتیندا اوقمالیدیر.

۴- حَرامدان پرهیز اَتمَه لیدیر. حَلال اِیینینگ دُعاسی مَقبُول دیر.

۵- اولیاءِ کِرامدان بیرینی وَسیلَه اَدیپ، دُعا اَتمَه لیدیر.

هِندُستان عالِملاریندان مُحمّد بِن اَحمد زاهِد، (**تَرغیبُ الصَّلاة**) آدلی

کتابینینگ اَللی دؤردینجی فَصلیندا، فارسی لِساندا دِییأر کِه، (حَدیث شَریفدَه (**دُعانینگ قَبُول بولماسی اؤچین، اِیکی زاد گرَکدیر: بیرینجیسی، دُعانی اِخلاص بیلَه اَتمَه لیدیر. اِیکینجیسی، اِیدیگی وَ گیدیگی حَلالدان بولمالیدیر. مُؤمِنینگ اُطاغیندا، حَرامدان بیر یُؤپلیک بار بولسا، بُو اُطاقدا اَتدیگی دُعاسی، هِیچ قَبُول بولماز**) بُویریلدی.) اِخلاص، اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغا، هِیچ بیر زادی اویلانمان، دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی دان اِیسلَه مَکدیر. مُونینگ اؤچِین، اَهلِ سُنّت عالملارینگ بیلدیردیکلَری یالی اِیمان اَتمَک وَ اَحکام اِسلامِیّه غا اُویماق، آیریجَه اُستیندَه غُول حَقّی بولمازلیق وَ بأش وَقت نَمازی اوقیماق گرَکدیر.

-۱۵-

تَجدیدِ اِیمان وَ نِکاح دُعاسی

یا رَبّی! حِین بُلوغیمدان شُو وَقتَه چَنلی، اِسلام دُشمَنلارینا وَ اَهلِ بِدعَتَه آلدانیپ، اؤگرَندیگیم یالنگیش، بوزیق اِعتِقادلاریمَه وَ بِدعَت، فِسق بولان آیتدیقلاریما، دینگلَه دیکلَریمَه، گوردیکلَریمَه وَ اِیشلَه دیکلَریمَه نادِم بولدیم، پُشَیمان بولدیم، غایدیپ بؤیلَه یالنگیش اِنانمایین وَاَتمأیین دِییپ عَزم، جَزم وَ قَصد اَیله دیم. پَیغمبَرلرینگ اَوّلی اٰدَم عَلَیهِ السّلام وَآخِری بیزینگ سؤیگیلی پَیغمبَریمیز مُحمّد عَلَیهِ السّلام دیر. بُو اِیکی پیغمبَرَه وَ اِیکیسی آراسیندا گلیپ گچَن پَیغمبَرلرینگ جُمله سینَه اِناندیم، اِیمان اَتدیم. هَمّه سی حَق دیر، صادِقدیر. بیلدیردیکلَری دوغری دیر. (**اٰمَنْتُ بِاللّٰه وَبِمَا جاءَ مِنْ عِنْدِ اللّٰه، عَلی مُرَادِ اللّٰه، وَاٰمَنْتُ بِرَسولِ اللّٰه وَبِمَا جاءَ مِن عِندِ رَسولِ اللّٰه عَلی مُرَادِ رَسوْلِ اللّٰه، اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلاَئِکَتِهِ وَ کُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَاْلیَوْمِ اْلآخِرِ**

وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ، اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.)

حَنَفى بولانينگ، آسان بولماسى اؤچين، نِكاحسينى تازه لَه مَه گه، عَياليندان وَكالَت آلماسى گرَكدير، اِيكى شاهِدينگ يانيندا، (اوتَه دَن بأرى نِكاحيم آسديندا بولان زَوجَه مى، اونينگ طَرَفيندان وَكالَةً وَاؤزطَرَفيمدان اَصالَةً حاضِر بولان مُسلمانلارينگ شَهادَتلَرى بيلَه اوزيمَه تَزويج اَتديم) (**اَللّٰهُمَّ اِنّى اُرِيدُ اَنْ اُجَدِّدَ الْاِيمَانَ وَالنِّكَاحَ تَجديدًا بِقَوْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا الله مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللهِ**) دِيمَه سى گرَكدير. مَسجِددَه جَماعَتينگ كؤپ بولديغى بير نَمازينگ دُعاسيندان سونگ، اِمام، تَجديدِ اِيمان وَ نِكاح دُعانى جَماعَت بيلَه بيرليكدَه اوقيسا، جَماعَت بيربيريلرينَه شاهِد بولار، نكاحلارى هَم تازَه لَنميش بولار.

آخِر دَمده مُسلمانينگ تَوبه اَتمَه سى صَحيح بولار. ليكِن، كافِرينگ اِيمانَه گلمَه سى صَحيح بولماز. هَر مُسلمانينگ، اَرتير وَ آقشام، شُو اِيمان دُعانى اوقيماسى گرَكدير:

(**اَللّٰهُمَّ اِنّى اَعُوذُبِكَ مِنْ اَنْ اُشْرِكَ بِكَ شَيْئاً وَاَنَا اَعْلَمُ وَاَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الغُيُوبُ**).

-١۶-

کوپ مُهِم تَنبیه

اَرَکک بولسین، عَیال بولسین، هَر اِنسانینگ، هَر سؤزینده‌، هَر اِیشینده‌، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینَه، یَعنی فَرضلارا وَمَنع اَتدیکلَرینَه [حَراملارا] اُویماسی گرَکدیر. بیر فَرضینگ اَدیلمَه سینَه، بیر حَرامدان پَرهیز اَتمَه گه اَهمّیَت بَرمه دیگینگ اِیمانی گیدَر، کافر بولار. کافِرلیکده‌ اؤلَن آدام، قَبردا عَذاب گورَر. آخِرَتده‌ جَهَنّمَه گیدَر. جَهنّمده‌ اَبَدی یانار. عَفو اَدیلمَه سینَه، جَهنّمدَن چیقماسینا اِمکان وَ اِحتِمال یوقدیر. کافِر بولماق کؤپ آساندیر. هَر سؤزده‌، هَر اِیشده‌ کافِر بولما اِحتِمالی کؤپدیر. کُفردَن غُوتیلماق هَم کؤپ آساندیر. کُفرینگ سَبَبی بیلینمَه سَه هَم، هَر گون بیر دَفعه اِستِغفار اَتسَه، یَعنی (**اَستَغْفِرُ اللّٰه**) دِیسَه، حَتماً عَفُو بولار، یَعنی، (**یاربّی! بیلیپ وَیا بیلمأن کُفرَه سَبَب بولان بیر سؤز آیدان بولسام وَیا اِیش اَدَن بولسام، نادِم بولدیم، پُشیمان بولدیم. مَنی عَفُو اَت**) دِیپ تَوبه اَتسَه، اَللّٰهُ تَعالٰی غا یالبارسا، حَتماً عَفُو بولار. جَهَنّمَه گیتمَکدَن غُوتیلار. جَهنّمده‌ اَبَدی یانمازلیق اؤچین، هَر گون حَتماً تَوبَه وَ اِستغفار اَتمَه لیدیر. بُو تَوبَه دان مُهِم رأک بیر وَظیفَه یوقدیر. غُول حَقّی بولان گناه لارا تَوبَه اَدِیأرقا، بُو حَقلاری تؤلَه مَک وَ تَرک اَدیلَن نَمازلارا تَوبَه اَدِیأرقا، فَرضلارینگ قضاءسینی اوقیماق گرَکدیر.

-١٧-

اَللّی دؤرت فَرض

١- اَللّٰهُ تَعالٰی نی بیر بیلیپ، اونی هیچ یاددان چیقارمازلیق.

٢- حَلالدان اِییپ اِیچمَک.

٣- طَهارَت اَتمَک.

٤- هَر گون وَقتی گلندَه، بأش وَقت نَماز اوقیماق.

٥- نَماز اوقیجاق وَقتی حَیضدان نِفاسدان وَ جُنُبلیقدان غُسل اَتمَک.

٦- هَر کیمینگ رِزقینا، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کَفیل بولدیغی حَق بیلمَک، اِنانماق.

٧- حَلالدان پاکیزَه اَگین باش گیمَک.

٨- حَقَّه تَوَکُّل اَدیپ اِیشله مَک.

٩- قَناعَت اَتمَک.

١٠- نِعمتلارینگ غارشیلیغیندا، اَللّٰهُ تَعالٰی غا شُکر اَتمَک. یَعنی اولاری اَمر اَدیلدیگی یَرلَرده غُوللانماق.

١١- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأندان گلن قَضاغا راضی بولماق.

١٢- بَلاءلارا صَبر اَتمَک. یَعنی عِصیان اَتمَزلیک.

١٣- گُناهلارا تَوبَه اَتمَک [هَرگون اِستِغفار اوقیماق.]

١٤- اِخلاص بیله عِبادَت اَتمَک.

١٥- شَیطانی دُشمَن بیلمَک.

١٦- قُرآنِ کریمینگ حُکمینَه راضی بولماق.

١٧- اؤلیمی حَق بیلمَک وَ اؤلیمَه حاضِرلَنمَک.

١٨- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأنینگ سؤیدیگینی سؤییپ، سؤیمَه دیگیندَن غاچماق. [مُونگَه حُبِّ فی الله وَبُغضِ فی الله دِییلر.]

۱۹- آتا وَ اَنه گه یَغشیلیق اَتمَک.

۲۰- مَعروفی اَمر وَمُنکری نَهی اَتمَک.

۲۱- مَحرَم بولان غاریندااشلارینی زیارَت اَتمَک.

۲۲- اَمانَتَه خِیانَت اَتمَزلیک.

۲۳- دائِما، اَللّٰهُ تَعالٰی دان قورقیپ، حَرام اِیشله مَکدَن غاچماق.

۲۴- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأنَه وَرَسُولینا اِطاعَت اَتمَک. یَعنی فَرضلاری اَداء اَدیپ، حَراملاردان غاچماق.

۲۵-گُناه دان غاچیپ، عِبادَت بیله اوغراشماق.

۲۶- اُولُ الاَمرَه، قانونلارا غارشی گلمَزلیک.

۲۷- عالَمَه عِبرت نَظَری بیله باقماق.

۲۸- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بارلیغینی، یَعنی صِفَتلارینی، مَخلوقلارینی تَفَکُّر اَتمَک.

۲۹- دِیلینی حَرام، فُحوش بولان سؤزلَردَن ساقلاماق.

۳۰- یُؤرَگینگی ماسِواءدان [دُنیا سؤیگی سیندَن] پاک اَتمَک.

۳۱- هیچ بیر اِنسانی، خور گورمَزلیک [مَسقَرَه اَتمَزلیک]

۳۲- حَراما باقمازلیق.

۳۳-هَر حالدا سؤزینی تُوتماقلیق [سؤزینَه صادِق بولماق.]

۳۴- غُولاغینی فُحوش وَمُنکرات دِییلن ساز صُحبَت دِینگله مَکدَن غوریماق.

۳۵- فَرضلاری وَحَراملاری اؤگرَنمَک.

۳٦- تَرازی وَ اؤلچیلَری حَق اُستینده غُوللانماق [عادِل بولماق.]

۳۷- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأنینگ عَذابینی یاددان چیقارمان، دائِما قورقماق.

۳۸- مُسلمان فَقیرلارا زَکات بَرمَک وَ کُمَک اَتمَک.

۳۹- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأنینگ رَحمَتیندَن، اُمید کَسمَزلیک.

۴۰- نَفسینگ هَواءسینا، یَعنی حَرام بولان اِیسلَکلَرینَه تابِع بولمازلیق.

۴۱- آچ بولانی اَللّٰه رِضاسی اؤچین دوییرماق.

۴۲- کِفایَت مِقداری رِزق [یَعنی اِییپ اِیچَر یالی وَگَیَر یالی اَگین باش وَ اوتیرار یالی اؤی] غازانماق اؤچین اِیشلَه مَک.

۴۳- مالینگ زَکاتینی، اَکینلَرینگ عُشرینی بَرمَک.

۴۴- عادَتلی وَلُحوصَه بولان عَیالینا یاقینلاشمازلیق.

۴۵- یُؤرَگینی گُناهلاردان پاک تُوتماق.

۴۶- کِبرلی بولماقدان ساقینماق.

۴۷- صَغیر بولان یَتیمینگ مالینی غوریماق.

۴۸- یاش، بیلتینگ اوغلان لاردان اُوزاق دُورماق.

۴۹- بأش وَقت نَمازی وَقتیندا اوقیپ، قَضاغَا غویمازلیق.

۵۰- ظُلم بیله، هیچ کیمینگ مالینی آلمازلیق.

[طَلاَق اَتدیگی عَیالینینگ مِهر پُولیندان قَرضی بولسا، بَرمَک هَم غُول حَقّی دیر. بَرمَه سَه، دُنیادا جَزاءسی وَآخِرَتدَه عَذابی غاتی شِدَّت لیدیر. غُول حَقلاریندان اِینگ مُهِمّی وَعَذابی اِینگ کأن بولانی، غاریندااشینا وَاَمریندَه بولانلارا اَمرِ مَعروف اَتمَزلیکدِیر. بُولارا دِینی عِلمی اؤگَرتمَه گی تَرک اَتمَکدیر. شولارینگ وَتَمام مُسلمانلارینگ دِینی عِلمی اؤگَرنمَه لَرینَه وَعِبادَتلارینی اَتمَه لَرینَه، شِکنجَه بیله وَیا اَلداپ مانِع بولانینگ کافِر بولدیغی، اِسلام دُشمنی بولدیغی دؤشینیلر. اَهلِ بِدعَت لارینگ، مَذهَبسیزلرینگ، سؤزلری بیله، یازغیلاری بیله، اَهلِ سُنّت اِعتِقادِی اَویرمَه لَری، دِینی، اِیمانی بوزمالاری هَم بؤیله دیر.]

۵۱- اَللّٰهُ عَظیمُ الشّأنَه شِرک اَتمَکدَن اُوزاق بولماق.

٥٢- زِناء دان غایرا دُورماق.

٥٣- شَرابی وَ آلکوللی اِیچکیلَری اِیچمزلیک.

٥۴- یالان یَرَه قَسَم اَتمَزلیک.

[شَراب، اِسپیرتُو وَ آلکوللی اِیچکیلَرینگ همّه سی قَبیح نَجاسَت دیر. سُو بیله توپراق غاریشدیرلدیغیندا، بُو اِیکیسیندَن بیری تَمیز بولسا، مَیدانا گلن پالچیغینگ تَمیز بولجاغی وَ بُو قَولینگ صَحیح بولدیغی وَ فَتوانینگ هَم بؤیله بولدیغی، (**بَحر**)دا وَ(**اِبنِ عابِدِین**)دَه یازیغلیدیر. بُو فَتوانینگ ضَعیف بولدیغینی بیلدیرَن عالِملار هَم بار بولسادا، حَرَج بولان وَقتی، ضَعیف قَول بیله عَمَل اَدیلیپ بیلینجَگی (**اِبنِ عابِدِین**)دَه وَ(**حَدیقه**)دا یازیغلیدیر. مُونگه گورَه، بیر اِحتِیاجی غارشیلاماق اؤچین حاضِرلَه نَن اُدکولَن، وَرنیک وَآلکوللی عِلاچلارینگ وَرَنک لرینگ، آلکول بیله غاریشدیریلان مادّه لری تَمیز بولسا، غاریشیملارینگ هَم تَمیز بولجاقلاری دؤشینیلیأندیر. شافِعی مذهبدَه هَم بؤیله بولدیغی (**مَعفُوات**) شَرحیندا یازیغلیدیر. تَمیزلنمَه لَریندَه حَرَج بولاندا، نَمازا مانِع بولمازلار. حَرَج بولدیغی اؤچین تَمیز قَبول اَدیلَن بؤیله سُوییق زادلارینگ، ضَرورَت بولمادیقچَه، اِیچیلمَه لَری جائِز دالدیر. آلکوللی اِیچکیلَر، هیچ بیر وَقت تَمیز بولماز. چُونکِه، بُو اِیچکیلردأکی آلکول، باشغا مادَّه لر بیله، اِحتِیاج اؤچین، فائِدالی بولماسی اؤچین دأل، کَیف اؤچین غاریشدیریلاندیر. بُولاشدیقلاری هَر زاد هَم نَجِس بولار. ضَرورَت سیز اِیچیلمَه لَری دائِما حَرامدیر.]

-۱۸-

کُفر بَحثی

یامانلیقلارینگ اینگ یامانی، اَللهُ تَعالٰی غا اِنانمازلیق، آتَه ئیست بولماقدیر. اِنانیلماسی گرَک بولان زادا اِنانمازلیق کُفر بولار. مُحمّد عَلَیهِ السّلاما اِنانمازلیق کُفر بولار. مُحمّد عَلَیهِ السّلامینگ، اَللهُ تَعالٰی طَرَفیندان گتیریپ بیلدیردیگی زادلارینگ همّه سینَه قلب بیلَه اِنانیپ، دیل بیلَه هَم اِقرار اَتمَه گه، اَیتماغا، (**ایمان**) دِییلیأر. آیتماغا مانع بار وَقتی، آیتمازلیق عَفُو بولار. اِیمانینگ حاصِل بولماسی اؤچین، اِسلامِیّتینگ کُفر عَلامَتی دیدیگی زادلاری آیتماقدان وَ غُوللانماقدان پَرهیز اَتمَک هَم گرَکدیر. اِسلامِیّتینگ اَحکامیندان، یَعنی اِسلامِیّتینگ اَمر وَ نَهی لریندَن بیرینی یَنگیل گورمَک، قُرآنِ کریم بیلَه، فِرِشتَه بیلَه، پیغمبَرلَردَن بیری بیلَه "عَلَیهِمُ الصّلَوَاتُ وَالتّسلیمات" اوییِن اَتمَک، کُفر عَلامَت لاریندآندیر. اِنکار اَتمَک، یَعنی اَشیدَندَن سونگ اِنانمازلیق، تَصدیق اَتمَزلیک دِیمَکدیر. شَک اَتمَک هَم اِنکار بولار.

کُفر اوُچ دُؤرلی دیر: جَهلي، جُحُودي وَ حُکمي

۱- اَشیتمَه دیگی، اویلانمادیغی اؤچین کافِر بولانلارینگ کُفری (**کُفرِ جَهلي**) دیر. جَهل هَم اِیکی دُؤرلیدیر: بیرینجیسی سادَه دیر. بؤیلَه آدام، جاهِل بولدیغینی بیلَر. بُولاردا یالنگیش اِعتِقاد بولماز. حَیوان یالی دیرلار. چُونکِه، اِنسانی حَیواندان آییران، عِلم وَ فَهم دیر. بُولار، حَیواندان هَم پَست دیرلَر. چُونکِه، حَیوانلار، یارادیلدیقلاری زاددا اِیلَری دیرلَر. جَهلینگ اِیکینجیسی، (**جَهلِ مُرَکّب**) دیر. یالنگیش، آزاشیق اِعتِقاد دیر. یُونانی فَلسفَه چیلرینگ وَ مُسلمانلاردان یَتمیش اِیکی بِدعَت فِرقَه نینگ آچیقچَه بیلدیریلَنلَرَه اُویمادیق اِعتِقادلاری بؤیلَه دیر. بُو جَهالَت، بیرینجی سیندَن

یامانراقدیر. دَواسی بیلینمَه دیک بیر کَسَلدیر.

۲- کُفر جُحودِي، مُونگه کُفرِ عِنادی هَم دِییلیأر. بیلیپ، عِناد اَدیپ کافِر بولماقدیر. کِبردَن، مَنصَبلی بولماغی سؤیمَکدَن وَیا عَیبلانماقدان قورقماق سَبَبی بیلَه حاصِل بولار. فِرعَون وَ یولداشلاری نینگ، بیزانس پادشاه سی هَراکلیوسینگ کُفرلَری بؤیلَه دیر.

۳- کُفرِینگ اُؤچینجی حیلی، (**کُفرِ حُکمي**) دیر. اِسلامِیّتینگ اِیمانسیزلیق عَلامَتی دیدیگی سؤزلَری آیدان وَ اِیشلَری اَدَن، قَلبیندا تَصدیق بولسا هَم وَ اِناندیغینی آیتسا هَم کافِر بولار. **اِسلامِیّتینگ تَحقیرینی اَمر اَتدیگی زادی تَعظیم، تَعظیمینی اَمر اَتدیگی زادی تَحقیر اَتمَک کُفر دیر.**

۱- اَللّٰهُ تَعالٰی، عَرشدان وَیا گوکدَن بیزَه باقیأر دِیمَک کُفردیر.

۲- سَن مانگه ظُلم اَدیشینگ یالی، اَللّٰهُ تَعالٰی هَم سانگه ظُلم اَدِیأر دِیمَک کُفردیر.

۳- فَلان مُسلمان مَنینگ گوزیمدَه یَهودی یالی دیر دِیمَک کُفردیر.

۴- یالان بیر سؤزَه، اَللّٰهُ تَعالٰی بیلیأر کِه دوغری دِیمَک کُفردیر.

۵- فَرِشتَه لَری خور گؤریجی زادلار آیتماق کُفردیر.

٦- قُراٰنِ کَریمی، حَتّٰی بیر حَرفینی خور گؤریجی سؤز آیتماق، بیر حَرفینا اِنانمازلیق کُفردیر.

۷- قُراٰنِ کَریمی ساز بیلَه بیرلیکدَه اوقیماق کُفردیر.

۸- حَقیقی بولان تَورات وَ اِنجیلَه اِنانمازلیق، بُولاری یامانلاماق کُفردیر. [شُو وَقت، حَقیقی تَورات وَ اِنجیل یوقدیر.]

۹- قُراٰنِ کَریمی شاذ بولان حَرفلار بیلَه اوقیپ، قُراٰن بُو دیر دِیمَک کُفر بولار.

۱۰- پَیغمبَرلَری خور گؤریجی زادلار آیتماق کُفردیر.

۱۱- قُرآنِ کَریمدَه اِسملَری بیلدیریلَن یِگیرمی بأش پَیغمبَردَن "عَلَیهِمُ الصّلواتُ وَالتّسلیمات" بیرینَه اِنانمازلیق کُفردیر.

۱۲- کؤپ یَغشیلیق اَدَن بیریسی اؤچین، پَیغمبَردَن یَغشیراقدیر دِیمَک کُفربولار.

۱۳- پَیغمبَرلَر مُحتاج تی دِیمَک کُفر بولار. چُونکِه، اولارینگ فقیرلیقلاری اؤز اِیسلَکلَری بیلَه تی.

۱۴- بیریسی، پَیغمبَر بولدیغینی آیتسا، مُونگه اِنانانلار هَم کافِر بولار.

۱۵- آخِرتدَه بولجاق زادلار بیلَه اوِیین اَتمَک کُفر بولار.

۱۶- قَبردأکی وَقِیامتدأکی عَذابلارا [عَقلَه، فَنَّه اُویمایأر دِییپ] اِنانمازلیق کُفردیر.

۱۷- جَنّتدَه اَللّهُ تَعالٰی نی گورمأگه اِنانمازلیق، مَن جَنّتی اِیسلَه مَه یأرین، اَللّهُ تَعالٰی نی اِیسلأرین دِیمَک کُفر بولار.

۱۸- اِسلامِیّتَه اِنانمازلیق عَلامَتی بولان سؤزلَر، فَنّی بیلگیلَر، دِینی بیلگیلَردَن خَیرلی راقدیر دِیمَک کُفر دیر.

۱۹- نَماز اوقیسام دا، اوقیماسام دا بیر دیر دِیمَک کُفردیر.

۲۰- زَکات بَرجَک دأل دِیمَک کُفردیر.

۲۱- سُؤد حَلال بولساتی دِیمَک کُفردیر.

۲۲- ظُلم حَلال بولساتی دِیمَک کُفردیر.

۲۳- حَرامدان بولان مالی فَقیرَه بَریپ، ثَواب غاراشماق، فَقیرینگ، بَریلَن پُولینگ حَرام بولدیغینی بیلیپ دُوریپ، بَرَنَه خَیر دُعا اَتمَه سی کُفردیر.

۲۴- اِمام اَعظَم اَبُوحَنیفَه نینگ قِیاسی حَق دألدیر دِیمَک کُفردیر. وَهّابیلار، مُونینگ اؤچین، کافِر بولیأر.

۲۵- مَشهُور سُنَّتلَردَن بیرینی خاهلامازلیق کُفردیر.

۲۶- **"قَبریم بیلَه مِنبریم آراسی، [رَوضَۀِ مُطهّرَه] جَنّت باغچه لاریندان بیر باغچه دیر"** دِییَن حَدیث شریفی ایشیدَندَه، مَن مِنبَر، حَسیر وَ قَبردان باشغا بیر زاد گورمَه یأرین دِیمَک کُفر بولار.

۲۷- اِسلامی بیلگیلَرَه اِنانمَازلیق، بُولاری وَ دینی عالِملاری حَقیر گؤرمَک هَم کُفر بولار.

۲۸- کافِر بولماغی اِیسلأن آدام، مُونگه نِیّت اَتدیگی لحظه‌دَه کافِر بولار.

۲۹- باشغانینگ کافِر بولماسینی اِیسلأن آدام، کُفری خواهلادیغی اؤچین اِیسلَه یأن بولسا اؤزی کافِر بولار.

۳۰- کُفرَه سبَب بولدیغینی بیلیپ وَ آرزُوسی بیلَه کُفر کَلِمَه لری آیدان کافِر بولار. بیلمأن آیدِیأن بولسا، عالِملارینگ کوپینا گورَه یَنَه کافِر بولار.

۳۱- کُفرَه سبَب بولان بیر اِیشی بیلیپ اَتمَک کُفر بولار. بیلمأن اَتسَه هَم کُفر بولار دِییَن عالِملار کوپدیر.

۳۲- بیلینَه، زُنّار دِییلَن کَشیش غُوشاغینی باغلاماق وَ کُفرَه مَخصُوص بیر زاد گیمَک کُفر بولار. تُجّارینگ دارُالحَربدا هَم غُوللانماسی کُفر بولار. بُولاری مزاح اؤچین، باشغالاری گولدیرمَک اؤچین، هَزل اؤچین غُوللانماق هَم کُفرَه سَبَب بولار.

۳۳- کافِرلَرینگ بایرام گونلَریندَه، اول گونَه مَخصُوص زادلارینی، اولار یالی غُوللانماق، بُولاری کافِرَه هَدیّه اَتمَک کُفر بولار.

۳۴- عَقِللی، بیلگیلی، اَدَبیاتچی بولدیغینی گورکَزمّک اؤچین وَیا یانینداکیلری حَیرتَه دُؤشیرمَک، گولدیرمَک، شاد اَتمَک وَیا اویین اَتمَک اؤچین آیدیلان سؤزلَردَه (کُفرِ حُکمي)دَن قورقیلار. غَضَب، قَهر وَ حِرص بیلَه آیدیلان سؤزلَر هَم بؤیلَه دیر.

٣٥- غِیبَت اَدَن آدام، مَن غِیبَت اَتمَه دیم، اوندا بولان زادی آیتدیم دِیسَه، بؤیلَه دِیمَک کُفر بولار.

٣٦- چاغا قا نِکاح اَدیلَن غیز، عاقِلَه وَبالِغَه بولان وَقتی، اِیمانی، اسلامی بیلمَه سَه، سورَالاندا آیدیپ بَریپ بیلمَه سَه، اُریندَن طَلاق بولار، اوزی مُرتَد بولار. اَرکَک هَم بؤیلَه دیر.

٣٧- بیرمُؤمِنی [حقسیز شَکِلدَه]، اؤلدیرَن وَیا اؤلدیریلیمَه سینی اَمر اَدَن آداما، یَغشی اَتدینگ دِییَن کافِر بولار.

٣٨- قَتلی واجِب بولمادیق آدام اؤچین، اولدیریلمَه سی گَرَکدیر دِیمَک کُفر بولار.

٣٩- بیر آدامی حَقسیز شَکِلدَه اُوران وَیا اؤلدیرَن ظالِما، یَغشی اَتدینگ، مُونی حَق اَدیپ تی دِیمَک کُفر بولار.

٤٠- یالاندان، اَللّٰهُ تَعالٰی بیلیأر کِه، سَنی اَولادیمدان کأن یَغشی گوریأرین دِیمَک کُفر بولار.

٤١- مَنصبلی بیر مُسلمان آسغیرسا، مُونگه (**یَرْحَمُكَ اللّٰه**) دِییَن آداما، اُولاقانلارا غارشی بؤیلَه دِییلمَز دِیمَک کُفر بولار.

٤٢- وَظیفَه بولدیغینا اِنانمان، یَنگیل گوریپ نَماز اوقیمازلیق، رُوزه تُوتمازلیق، زَکات بَرمَزلیک، کُفر بولار.

٤٣- اَللّٰه نینگ رَحمَتیندَن اُمید اؤزمَک کُفر بولار.

٤٤- اؤزی حَرام بولمان، سونگرَه دان حاصِل بولان بیر سَبَبدَن اؤتری حَرام بولان مالا، پُولا (**حَرام لِغَیرِه**) دِییلیأر. اوغیرلانان وَ حَرام یوللاردَن گلَن مال بؤیلَه دیر. بُولارا حَلال دِیمَک کُفر بولماز. لأش [اؤز اؤزینَه اؤلَن وَ بسم الله سیز کَسیلَن حَیوان]، دونغیز، شَراب یالی، اؤزلَری حَرام بولان زادلارا (**حَرامِ لِعَینِه**) دییلیأر. بُولارا حَلال دِیمَک کُفر بولار.

۴۵- حَرام بولدیقلاری، قَطعی صُورَتدَه بیلینَن هَمّه گناه لارا حَلال دِیمَک هَم، کُفر بولار.

۴۶- اَذان، مَسجِد، فِقهی کتابلار یالی اِسلامِیّتینگ حُرمَت اَتدیگی زادلاری تَحقیر اَتمَک، کُفر بولار.

۴۷- بی طهارت بولدیغینی بیلدیگی حالدا نَماز اوقیماق کُفر بولار.

۴۸- بیلدیگی حالدا، قِبلَه دان باشغا طَرَفَه نَماز اوقیماق کُفر بولار. نَمازی قِبلَه غا دوغری اوقیماق گَرَک دألدیر دِیيَن، کافِر بولار.

۴۹- بیر مُسلمانی یامانلاماق اۇچین کافر دِیمَک کُفر بولماز. کافِر بولماسینی اِیسلأپ آیتماق کُفر بولار.

۵۰- گناه بولدیغینا اَهَمِّیَت بیرمأن گناه ایشله مَک کُفر بولار.

۵۱- عبادت اَتمأنینگ گَرَک بولدیغینا وَ گناه دان پَرهیز اَتمأنینگ گَرَک بولدیغینا اِنانمازلیق کُفر بولار.

۵۲- جَمعلَنَن مالِیاتلارینگ سُلطانینگ مُلکی بولدیغینا اِنانماق کُفر بولار.

۵۳- کافِرلَرینگ دِینِي آئینلَرینی خواهلاماق، ضَرُورَت یوق قا زُنّار غُوشانماق وَ کُفر عَلامَتلارینی غُوللانماق وَ بُولارا مُحبّت اَدیپ، غول غاووشدیرماق کُفر بولار.

۵۴- اۇز رِضاسی بیلَه، فَلان زاد، فَلان آدامدا دیر، وَیا یوقدیر، کافِر بولایِین، یَهُودی بولایِین دِیيپ قَسَم اَدَن بولسا، اول زاد، اول آدامدا بولسین وَیا بولماسین، اول آدام اۇز رِضاسی بیلَه کُفرَه گیدَندیر.

۵۵- زِنا، لِواطَه، سُود، یالان یالی هَر دیندا حَرام بولان بیر زاد اۇچین، حَلال بولسا تی دا، مَن هَم اِیشله سَه تیم دِیيپ تَمَنّی اَتمَک کُفردیر.

۵۶- پَیغمبَرلَرَه "عَلَیهِمُ الصّلواتُ وَالتّسلیمات" اِناندیم، اَمّا، اٰدَم عَلَیهِ السّلام پَیغمبَرمی دیر، بیلمَه یأرین دِیمَک کُفردیر.

۵۷- مُحمّد عَلَيهِ السّلامينگ آخِر زَمان پَيغمبَرى بولديغينى بيلمَه ديک، كافر بولار.

۵۸- بير آدام، پَيغمبَرلَرينگ ديديگى دوغرى بولسا، بيز غُوتيلديق دِيسَه، كافِر بولار. [بُوسؤزى شَک يولى بيلَه آيدان بولسا كافر بولار.]

۵۹- بير آداما، گَل نَماز اوقى دِيسَه لَر، اول هَم، اوقيجاق دأل دِيسَه، كافِر بولار. اَمّا مَقصَدى، سَنينگ گپينگ بيلَه اوقيجاق دأل، اَللّٰهُ تَعالٰى نينگ اَمرى بيلَه اوقيرين دِيسَه كافِر بولماز.

۶۰- بير آداما، ساقّالينگى بير تُوتامدان غيسغا اَتمَه وَيا بير تُوتامدان كأنينى كَس، ديرناقلارينگى كَس، زيرا، رَسولُ الله نينگ "صلّى اَللّٰهُ تَعالٰى عَلَيهِ وَسلّم" سُنَّتى دير دِيسَه لَر، اول هَم كَسجَک دأل دِيسَه، كافِر بولار. باشغا سُنَّتلَر هَم بؤيلَه دير. (سَنينگ گپينگ بيلَه اَتمَه رين، اَمّا رَسُولُ الله نينگ سُنَّتى بولديغى اؤچين اَدَرين دِيمَک كُفر بولماز. اِنكار مَقصَدى بيلَه بولسا كُفر بولار.)

۶۱- بير آدام مُوروتلارينى كَسَندَه، يانيندأكى، بير زادا يارامادى، دِيسَه، اول دِيِينينگ كُفريندَن قورقيلار. [مُوريتلارى غيسغا اَتمَک سُنَّتدير. سُنَّتى يَنگيل گورميش بولار.]

۶۲- بير آدام، ـ باشدان آياغا ـ يؤپَک گيسَه، باشغا بيريسى بُو حالينا، مُبارَک بولسين دِيسَه، كُفريندَن قورقيلار.

۶۳- بير آدام، قِبله غا دوغرى آياغينى اوزاديپ ياتماق وَيا قِبله غا دوغرى تؤيكيرمَک وَيا قِبله غا دوغرى بَول اَتمَک [يَعنى كيچى طهارت بوزماق] يالى بير مَكرُوهى اَتسَه، اول آداما بُو اَتديكلَرينگ مَكروه دير، اَتمَه دِيسَه لَر، اول هَم، هَر گناهيميز مُونچه بولسا، دِيسَه، كُفريندَن قورقيلار. يَعنى مَكروهى اَهَمّيَتسيز بير زاد گورديگى اؤچين.

۶۴- بیر آدامینگ خِدمَتچیسی، اِیشیکدَن اِیچَری گیرسَه، اَربابینا سَلام بَرسَه، اَربابی نینگ یانیندا بولان بیر آدام هَم، اُمصُم بول، اَربابَه سَلام بَرمَک بولار می دِیسَه، اول دِییَن آدام کافر بولار. اَمّا مَقصَدی، آدابِ مَعاشِرَت اؤگَرَتمَک بولسا، سَلامی قَلباً بَرمَک گرَکتی، دِیمَک بولسا، کُفر بولماز.

۶۵- اِیمان کأنَه لَر، آزالار دِیمَک کُفردیر. اَمّا کَمال، یَقین اِعتباری بیلَه بولسا کُفر بولماز.

۶۶- قِبله ایکی دیر، بیری کعبَه، بیری قُدُس دِیسَه کُفردیر. شُو وَقت اِیکی دیر دِیمَک کُفردیر. اَمّا بَیتُ المقدّس قِبله تی، سونگ کعبَهِ شَریف قِبله بولدی دِیسَه کُفر بولماز.

۶۷- بیر آدام بیر اِسلامی عالِمَه سَبَب سیز بُغض اَتسَه [کینَه اَتسَه]، سؤگسَه، اول آدامینگ کُفریندَن قورقیلار.

۶۸- بیر آدام، طَعام اِییأرقا گَپلَه مَزلیک، مَجُوسیلارینگ یَغشی عادَت لاریندادیر، دِیسَه، وَیا حَیض وَنفاس حالیندا، عَیال بیلَه یاتمازلیق مَجُوسیلارینگ یَغشی زادلاریندادیر دِیسَه، کافر بولار، دِیپیپدیرلَر.

۶۹- بیر آداما سَن، مؤمِن میسینگ دِیسَه لَر، اول هَم اِنشَأالله دِیسَه، تأویل اَدیپ بیلمَه سَه کُفردیر.

۷۰- بیر آدام، اولادی اؤلَن آداما، اَللّٰهُ تَعالٰی غا سَنینگ اوغلینگ گرَک تی، دِیسَه، کافِر بولار، دِیپیپدیرلَر.

۷۱- بیر عَیال بیلینَه بیر قَرَه یؤپ باغلاسا، بُو نأمَه دیر دِیسَه لَر، زُنّاردیر دِیسَه، کافِر بولار.

۷۲- بیر آدام، حَرام اِیمیت اِییأرقا، بِسمِ الله دِیسَه کافِر بولار. حَرامِ لِعَینِهی اؤچین، یَعنی لاش، شَراب یالی حَراملار اؤچین بؤیلَه دیر. اؤزی حَرام بولمادیق، حَرامِ لِغَیرِهی اؤچین بؤیلَه دألدیر. غَصب اَدیلَن مالی اِییأرقا بِسمِ

الله دِیمَک کُفر بولماز. مالینگ اوزی حَرام دأل، غَصب اَدیلمَه سی حَرامدیر.

۷۳- بیر آدامینگ کُفرینَه راضی بولماق کُفردیر. بیر آداما بَد دُعا اَدیپ، اَللّٰهُ تَعالٰی سَنینگ جانینگی کُفر بیلَه آلسین دِیسَه کافِر بولیشیندا عالِملار اِختلاف اَتدیلَر. کُفرینَه رِضا کُفردیر. اَمّا، ظُلم وَ فِسقیندان اوُتری ـ عَذابی دائِم وَشَدید بولسین ـ دِییپ رِضا بولسا کُفر دألدیر.

۷۴- بیر آدام، -اَللّٰهُ تَعالٰی بیلیأر- فَلان اِیشی اِیشلَه مَه دِیم دِیسَه، حال بُوکِه اول اِیشی اِیشله دِیگینی اوزی بیلسَه، کافِر بولار. حَق تَعالٰی غا جَهل اِسناد اَدَن بولار.

۷۵- بیر آدام بیر عَیالی شاهدسیز نِکاح اَتسَه، اول آدام وَعَیال، اَللّٰهُ تَعالٰی وَ پَیغمبَر شاهِدیمیزدیر دِیسَه لَر، هَر اِیکیسی کافِر بولار. زیرا پَیغمبَریمیز "صلّی اَللّٰهُ تَعالٰی عَلَیهِ وَسلّم" دِیری قا غَیبی بیلمَه یأردیلَر. غَیبی بیلیأردی دِیمَک کُفر بولار. [غَیبی، اَللّٰهُ تَعالٰی وَاونینگ بیلدیردیکلَری بیلَر.]

۷۶- مَن اوغیرلانانلاری وَغَیب بولانلاری بیلیأرین دِیسَه، آیدان وَ ایشانان کافَر بولار. مانگه جین خَبَر بَریأر دِیسَه، یَنَه کافِر بولار. پَیغمبَرلَر وَ جینلار هَم غَیبی بیلمَز. [غَیبی، اَللّٰهُ تَعالٰی وَ اونینگ بیلدیردیکلَری بیلَر.]

۷۷- بیر آدام، اَللّٰهُ تَعالٰی غا قَسم اَتمَک اِیسلَه سَه، باشغا بیر آدام هَم، مَن سَنینگ، اَللّٰهُ تَعالٰی غا قَسَمینگی اِیسلَه مَه یأرین، طَلاقَه وَ شَرَفَه، نامُوسا قَسَمینگی اِیسلَه یأرین دِیسَه کافِر بولار، دِیِیپدیرلَر.

۷۸- بیر آدام، یَغشی گورمَه دیگی بیر آداما، سَنینگ دیدارینگ [یُوزینگ] مانگه جان آلیجی یالی دیر، دِیسَه، کافِر بولار، دِیِیپدیرلَر. زیرا جان آلیجی فَرِشتَه [عَزرائیل عَلَیهِ السّلام] اُولی مَلَک دیر.

۷۹- بیر آدام نَماز اوقیمازلیق غووی اِیش دیر دِیسَه، کافِر بولار. بیر آدام، بیر آداما، گل نَماز اوقی دِیسَه، اول هَم مانگه نَماز اوقیماق آغیر

اِیشدیر دِیسَه، کافِر بولار، دِیپیدیرلَر.

۸۰- بیر آدام، اَللّٰهُ تَعالٰی، آسماندا مَنینگ شاهِدیم دیر دِیسَه، کافِر بولار. زیرا اَللّٰهُ تَعالٰی غا مَکان اِسناد اَتمیش بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی مَکاندان مُنَزَّهدیر.

۸۱- اَللّه آتا [خُدا قاقا] دِییَن کافِر بولار.

۸۲- بیر آدام، رَسولُ الله "صلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسلّم" اِیمیت اِیینَدَن سونگ، مُبارَک برماقلارینی یالاردی دِیسَه، باشغا بیری، بُو اِیش تَربیه سیزلیکدِیر دِیسَه، کافِر بولار.

۸۳- بیر آدام پَیغمبَر"عَلَیهِ الصّلاةُ وَالسّلام" قَرَه تی دِیسَه کافِر بولار.

۸٤- رِزق اَللّٰهُ تَعالٰی داندیر. لیکن بَندَه دَن هَم حَرَکَت گَرَکدیر دِیسَه، بُو سؤز شِرکدیر. زیرا بَندأنینگ حَرَکَتی هَم اَللّٰهُ تَعالٰی داندیر.

۸۵- بیر آدام، مَسیحی بولماق، یَهُودی بولماقدان، اَمریکا کافِری بولماق، کَمُونیست بولماقدان خَیرلی دیر دِیسَه، کافِر بولار. یَهودی، مَسیحی دان، کَمُونیست مَسیحی دان شَرلیدیر دِیمَه لیدیر.

۸٦- کافِر بولماق، خِیانَت اَتمَکدَن یَغشی دیر دِیسَه، کافِر بولار.

۸۷- عِلمی مَجلسدَه نأمه اِیشیم بار، وَیا عالِملارینگ دِیدیگینی کیم اَدیپ بیلَر دِیسَه وَیا فَتوانی یَرَه آتسا وَ دِینی آداملارینگ سؤزی نأمه گه یارایأر دِیسَه، کافِر بولار.

۸۸- بیر آدام، کُفر گپلَه سَه، بیر آدام هَم گولسَه، گولَن هَم کافِر بولار. گولمِه سی ضَروری، مَجبُوری بولسا، کُفر دألدیر.

۸۹- بیر آدام، مَشایخینگ اَرواحی هَمیشَه حاضِردیر، بیلَرلَر دِیسَه کافِر بولار. حاضِر بولار دِیسَه کُفر بولماز. [اَولیاءنینگ اَرواحی، اَللّٰهُ تَعالٰی یالی حاضِر وَناظِر بولیپ بیلمَزلَر. ذِکر اَدیلدیکلَری یَردَه حاضِر بولارلار. ذِکر اَدیلمَزدَن اؤنگ اول یَردَه یوقدیرلار.]

۹۰- اِسلامِیَّتی بیلمَه یأرین وَیا ایسلَه مَه یأرین دِیسَه، کافِر بولار.

۹۱- بیر آدام، اٰدَم عَلَیهِ السّلام بوغدای اِیمَه سَه تی، بیزلَر شَقی بولمازتیق دِیسَه، کأفِر بولار. اَمّا بیزلَر دُنیادا بولمازتیق دِیسَه، کُفریندَه اِختلاف اَدیپدیرلَر.

۹۲- بیر آدام، اٰدَم عَلَیهِ السّلام بیز دوقِییأرتی دِیسَه، بیریسی هَم، اؤیلَه بولسا بیزلَر بیزچی اوغیللاری اَکَنیمیز دِیسَه، کافِر بولار.

۹۳- بیر آدام، کیچی گناه ایشله سَه، بیریسی اونگه تَوبه اَت دِیسَه، اول هَم، نأمه ایشله دیم کِه تَوبه اَدَر یالی دِیسَه، کافر بولار.

۹۴- بیری بؤیلَه کی سینَه، گل اِسلامی عالِمَه گیدَه لی وَیا فِقهی، عِلم حال کِتابدان اوقییپ اؤگَرنَه لی دِیسَه، اول هَم، مَن عِلمی نأمَه اَدَیین دِیسَه کافِر بولار. زیرا عِلمی اِستخفاف اَتمَکدیر [کیچی گؤرمَک، خفیفَه آلماقدیر].

۹۵- تَفسیر وَ فِقهی کتابلارا حَقارَت اَدَن، بُولاری خواهلامادیق، یامانلان آدام کافِر بولار.

۹۶- بیر آداما، کیمینگ ذُرِّیَتیندَنسینگ، کیمینگ مِلّتیندَنسینگ، اِعتِقاددا مَذهَب اِمامینگ کیمدیر، عَمَلدا مَذهَب اِمامینگ کیمدیر دِییپ سوراسالار، بیلمَه سَه، کافِر بولار.

۹۷- قَطعی حَراما حَلال دِییَن کافِر بولار. [تَنباکوگه حَرام دیمَک خَطَرلی دیر.]

۹۸- تَمام دینلاردا حَرام بولان، حَلال اَدیلمَه سی حِکمَتَه مُخالِف بولان بیر زادینگ حَلال بولماسینی آرزُو اَتمَک کُفردیر. زِنا، لِواطَه، غارنی دویان سونگ اِیمَک، سُؤد آلیب ـ بَرمَک یالی. شَرابینگ حَلال بولماسینی تَمَنّی اَتمَک کُفر دألدیر. چُؤنکِه، هَر دِیندا حَرام دألتی.

۹۹- قُرآنِ عَظیمُ الشّأنی، گپ وَ مِزاح آراسیندا اِستِعمال اَتمَک کُفردیر.

۱۰۰- یَحیٰی آدلی آداما، (**یا یَحیٰی! خُذِالْکِتَابَ**) دِیسَه کافر بولار. قُرآنِ کریم بیلَه اوییِن اَتمَک بولار. ساز، اوییِن، آیدیم آراسیندا قُرآنِ کریم اوقیماق هَم بؤیلَه دیر.

۱۰۱- اِیندی گلدیم بسم اللّٰهِ دِیسَه، آفات دیر. بیر زادی کؤپ گورسَه (**مَاخَلَقَ اللّٰه**) دِیسَه، مَعنٰی سینی بیلمَه سَه کافِر بولار.

۱۰۲- بیر آدام، اِیندی سانگه سؤکجَک دأل، سؤکمأنینگ آدینی هَم گناه غوییپدیرلار دِیسَه، آفات دیر.

۱۰۳- بیر آدام، جَبرائیل طانَه سی یالی یالانگاچ بولیپسینگ دِیسَه، آفاتدیر، فَرشتَه بیلَه اوییِن اَتمَک دیر.

۱۰۴- اوغلیمینگ باشی اؤچین وَیا باشیم اؤچین کَلِمَه لَرَه، قَسَم بِاللّٰهِ عَطف اَتسَه، مثلًا، وَاللّٰهِ اوغلیمینگ باشی اؤچین دِیسَه، کُفر بولماسیندان قورقیلار.

۱۰۵- قُرآنِ کَریمی، مَولودی وَ نَعتلاری ساز چالیأرقا اوقیماق وَیا ساز آلتلری بیله آیتماق کُفردیر.

۱۰۶- قُرآنِ کَریمی، مَولودی، نَعتلاری، صَلَواتِ شَریفَه لری فِسقي مَجلِسلَرده حُرمَت بیلَه اوقیماق حَرام بولار. گؤیَمنَمَک، کَیف اؤچین اوقیماق کُفر بولار.

۱۰۷- سُنّت شَکلی بیلَه آیدیلان اَذانِ مُحمّدی نی دِینگلَه مأن، اَهَمّیت بَرمَه سَه دَرحال کافِر بولار.

۱۰۸- قُرآنِ کریمَه اؤز عَقلی بیلَه مَعنٰی بَرَن کافِر بولار.

۱۰۹- قُرآنِ کریمَدَه وَ حَدیث شَریفلَرده آچیقجَه بیلدیریلَن وَ مُجتَهد

اِماملارینگ سؤز بیرلیگی بیلَه بیلدیردیکلَری وَ مُسلمانلار آراسینا یاییلان اِیمانی بیلگیلرَه اُویغین اِنانمادیق کافِر بولار. کُفرینگ بُو دؤرلی سینَه (**اِلحاد**)، بؤیلَه اِینانانلارا (**مُلحِد**) دِییلیأر.

۱۱۰- کافِرَه حُرمَت بیلَه سَلام بَرَن، کافِر بولار.

۱۱۱- کافِرَه حُرمَت بیلدیرَن بیر سؤز آیتماق، مثلًا اُستادیم دِیمَک کُفر بولار.

۱۱۲- باشغانینگ کُفرینَه راضی بولان کافِر بولار.

۱۱۳- قُرآنِ کریم بولان باندلار، [سی دی وَ یُو اَس پی وَغَیرَه]، مُصحَفِ شَریف یالی اَرزِشلی دیرلار. بُولارا هَم بی حُرمَتلیق اَتمَک کُفر بولار.

۱۱۴- جِن بیلَه تانیشان فالچیلار وَ بیلدیزنامَه غا باقیپ وَ سورالان هَر زادا جَواب بَرَنلَرَه وَ جادُوگر لَرَه گیدیپ، آیدانلارینا، اَدَنلرینَه اِنانماق، گاه دوغری چیقسا هَم، اَللّٰهُ تَعالٰی دان باشغانینگ هَر زادی بیلدیگینَه وَهَر اِیسلَه دیگینی اَتجَگینَه اِنانماق بولیپ، کُفر بولار. [فَنّی بیلگیلَرَه اِنانمازلیق بؤیلَه دألدیر.]

۱۱۵- سُنَّتی یَنگِل گوریپ، اَهمِّیَت بَرمأن تَرک اَتمَک کُفر بولار.

۱۱۶- زُنّار دِییلَن کَشیش غُوشاغینی باغلاماق وَبُتلارا یَعنی خاچ، صَلیب دِییلَن دِیک وَیا تیق میخلانان ایکی تَختَه وَ مُجَسِّمَه لَرَه وَ بُولارینگ عَکسلَرینَه سَجدَه اَتمَک، تَعظیم اَتمَک وَاَحکامِ اِسلامیّه نی بیلدیرَن دینی کتابلادان بیرینی تَحقیر اَتمَک، اِسلامی عالِملاردان بیرینی اِستِهزأ، مَسقَرَه اَتمَک وَکُفرَه سَبَب بولان بیر سؤز آیتماق وَ یازماق وَ تَعظیم اَتمَگیمیز اَمر اَدیلَن بیر زادی تَحقیر وَتَحقیر اَتمَگیمیز اَمر اَدیلَن بیر زادی تَعظیم اَتمَک کُفردیر.

۱۱۷- بیرساحِر [جادُوگر]، جادُو بیلَه اِیسلَه دیگینی اَلبَتدَه اَدَر، جادُو حَتماً تأثیر اَدَر دِییَن وَ اِنانان کافِر بولار.

۱۱۸- مُسلمان، اوزینه کافِر دِییَنه، لَبّیک یالی قَبُول گورکَزَن جَواب بَرسَه، اول هَم کافِر بولار.

۱۱۹- حَرام بولدیغی بیلینَن بَللی بیر مال بیلَه مَسجِد بِنأ اَتدیرمَک وَ صَدَقَه بَرمَک وَ باشغا خَیر اَتدیرمَک وَ بُولارا غارشی ثَواب غاراشماق کُفردیر.

۱۲۰- بیر آدام، اَلیندأکی قَطعی حَرام بولان مالدان صَدقَه بَرسَه، ثَواب اُمید اَتسَه، آلان فقیر، حَرامدان بولدیغینی بیلیپ، بَرَنَه اَللهَ راضی بولسین دِیسَه، بَرَن هَم وَیا باشغا بیر آدام هَم اُمین دِیسَه، هَمّه سی کافِر بولار.

۱۲۱- نِکاحسی حَرام بولان عیال بیلَه اؤیلَنمأگه حَلال دِییَن کافِر بولار.

۱۲۲- مَیخانَه لاردا، اویین یَرلَریندَه، گُناه اِیشلنَن جَمعِیَتلَردَه، رادیُو بیلَه لاسپیکر بیلَه قُراٰنِ کریم وَ مَولود دینگلأپ کیفلَنمَک کُفر بولار.

۱۲۳- قُراٰنِ کَریمی ساز چالیب اوقیماق کُفردیر.

۱۲۴- قُراٰنِ کریمینگ رادیُودا وَ لاسپیکردَه آیدیلان، اؤزی بولمان اوقیلان کامِل مَنگزَشینَه هَم بی حُرمَتلیق اَتمَک کُفر بولار.

۱۲۵- اَللهُ تَعالٰی دان باشغاغا هَر نأمَه مَقصَد بیلَه بولسا بولسین، یارادیجی دِیمَک کُفردیر.

۱۲۶- عَبدالقادِر یَرینَه، عبدالقوتِر دیمَک، قَصد بیلَه بولسا کُفردیر. عَبدالعزیز یَرینَه عَبدالعُزَیز، مُحمّد یَرینَه مُمُو، حَسن یَرینَه حَسو، اِبراهِیم یَرینَه اِیبُو دِیمَک بؤیلَه دیر. بُو آدلاری، کووش وَچپلیلَرَه یازانلارینگ وَاُوستلَرینَه باسانلارینگ اِیمانلارینینگ گیتمَه سیندَن قورقیلار.

۱۲۷- بی طَهارَت بولدیغینی بیلیپ نَماز اوقیماق وَسُنّت بولان بیر اِیشی خواهلَه مازلیق کُفردیر. سُنَّتَه اَهمِّیَت بَرمَزلیک کُفردیر.

۱۲۸- جاهِللارینگ، اولیاءنی یارادیجی فِکر اَتمَه لَریندَن قورقدیغیمیز اؤچین قبرلارینی ییقیأریس سوزی کُفردیر.

١٢٩- باشغانینگ، خُصُوصاً اوز اَولادی نینگ کافِر بولماسینا سبَب بولان کافِر بولار.

١٣٠- زِناغا، لِواطَه غا جائِز دِیمَک کُفردیر.

١٣١- نَص بیلَه [یَعنی آیت وَحَدیث بیلَه] وَ اِجماع اُمَّت بیلَه بیلدیریلَن حَراما اَهمّیَت بَرمَزلیک کُفردیر.

١٣٢- اُولاقان گناهلارا دَوام اَتمَک، اِصرار اَتمَک، کُفرَه سؤیرأر. نمازَه اَهمّیَت بَرمَزلیک کُفردیر.

١٣٣- اُوستیندَه خَط، حَتّٰی حَرف بولان کاغِذی، اؤرتینی، نمازلیغی یَرَه غویماق [حَقارَت اؤچین دُؤشَه مَک وَیا غُوللانماق] کُفر بولار.

١٣٤- اَبُوبکرالصّدّیق بیلَه عُمرالفاروقینگ "رضی اَللّٰهُ تَعالٰی عَنهُما" خِلافَتَه حَقلاری یوقتی دِیمَک کُفردیر.

١٣٥- اَللّٰهُ تَعالٰیدان غَیری بیر اؤلیدَن بیر زاد اُمید اَتمَک کُفر بولار.

١٣٦- تیز بَرَن آتا دِیمَک کوپ یاماندیر وَ کُفرَه سَبَب بولار.

١٣٧- مَیّتی توپراغا گؤممَک فَرض بولدیغی اؤچین، بُو فَرضَه اَهمّیَت بَرمأن خذمَتدان غاچانینگ، عِلمی، فنّی اِیلَری سؤریپ، اؤلیلَری گؤممَک اِیزَه غالماقدیر، بُودیست، بِرَهمَن، کَمُونیست کافِرلر یالی اؤلیلَری یاقماق یَغشیراقدیر دِیینینگ اِیمانی گیدَر، مُرتَد بولار.

١٣٨- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ وَلیلَریندَن، اؤلی وَیا دیری بیریسینَه، دِیل وَیا قَلب بیلَه مُنکِر گلمَک کُفردیر.

١٣٩- اولیاءغا وَ عِلمی بیلَه عامِل بولانلارا دُشمَنلیق کُفردیر.

١٤٠- اولیاءدا عِصمَت صِفَت باردیر دِیمَک کُفردیر. [عَصمَت صِفَت دِینگه پیَغمبَرلَردَه باردیر.]

١٤١- عِلم باطِندان نَصیبی بولمادیغینگ اِیمانسیز گیتمَه سیندَن

قورقیلار. مُوندان نَصیب آلمانینگ اِینگ آشاقیسی بُو عِلمَه اِنانماقدیر.

۱۴۲- قُرآنِ کَریمی، دِینی عالِملاردان هیچ بیرینینگ اوقیمادیغی شَکلدَه اوقیماق، مَعنٰی نی وَکَلِمَه لَری بوزمَاسا هَم، کُفردیر.

۱۴۳- کَشیشلَرینگ عِبادَتلرینَه مَخصُوص زادی غُوللانماق کُفردیر.

۱۴۴- قایسی بیر حادِثَه نینگ اؤزینِدَن اؤزی بولدیغینا اِنانماق وَ حیوانلارینگ، تَک حُجرَه لیلَردَن، بَیِیک جُسّه لی لَرَه دوغری [سادَه دان مُکَمّلَه دوغری]، بیربیرینَه وَآخِریندا انسانا اَویریلدیگینی اَیتماق کُفردیر.

۱۴۵- نَمازی قَصداً اوقیمان، قَضاسینی اوقیماغی اویلانمان، مُونینگ اؤچین عَذاب گورمَکدَن قورقمادیق آدام، حَنفی مذهبدَه هَم کافِردیر.

۱۴۶- کافِرلَرینگ عبادتلارینی، عِبادَت شَکلیندَه اَتمَک، مثلًا کلیسَه لَریندَه چالدیقلاری اورگ یالی سازلاری وَ چانگلاری مَسجِدلَردَه چالماق وَ اِسلامِیّتینگ کافِرلیک عَلامَتی سایدیغی زادلاری، ضَرُورَت وَ جَبر بولمان غُوللانماق کُفر بولار.

۱۴۷- اَصحابِ کِرامَه سؤگَنَه مُلحِد دِییلَر. مُلحِد کافِر بولماقدا دیر.

۱۴۸- کافِرلَرینگ عَکسلرینی یوقاری آسیب تَعظیم اَتمَک کُفردیر.

۱۴۹- عَکسینگ، مُجَسّمَه نینگ صاحبیندا وَ صَلیبدا [خاچ دا] وَیا یِیلدیز، گونَش، اِینَک یالی قایسی بیر زاددا، اُلوهِیّت صِفَت بولدیغینا اِنانیپ، مَثَلًا، اِیسلَه دیگینی یارادار، هَر اِیسلَه دیگینی، اَدَر، کَسلَه شِفأ بَرَر دِییپ تَعظیم اَتمَک کُفربولار.

۱۵۰- حَضرَتِ عائِشَه نی قَذف اَدَن [فاحِشَه دِییَن] وَآتاسینینگ صَحابی بولدیغینا اِنانمادیق کافِر بولار.

۱۵۱- عِیسٰی عَلَیهِ السّلامینگ آسماندان اِینجَگی هَم قَطعی بیلینمَکدَه دیر. مُونگه اِنانمادیق کافر بولار.

١٥٢- قُرآنِ کریمدَه وَحَدیث شریفدَه جَنّت بیلَه بُوشلانان آداما کافِر دِیمَک، کُفردیر.

١٥٣- فَنّ نینگ، تَجرُبَه نینگ داشیندا بولان، فَنّ بیلَه باغی بولمادیق آیةِ کریمَه لَری، فَنّی بیلگیلَرَه مَنگزَتمَک بولماق، سلَفِ صالحینینگ تَفسیرلَرینی اَویرمَک، اُولاقان گُناه بولار. بؤیلَه تَفسیر وَ تَرجُمَه اَدَنلَر کافِر بولار.

١٥٤- مُسلمان دِییلَن بیر غیز، عاقِلَه ـ بالِغَه بولاندا مُسلمانلیغی بیلمَه سَه، مِلّتسیز کافر بولار. اَرکَک هَم بؤیلَه دیر.

١٥٥- مُسلمان عَیالینگ، باشی، غوللاری [یَعنی بیلَکلَری بیلَه بیرلیکدَه یوقاریسی] وَاِینجیکلری آچیق شکلدَه مَیدانا چیقماسی، اَرکَکلَرَه گورکَزمَه سی حَرامدیر، گُناهدیر. اَهمّیَت بَرمَه سَه، مُهم گورمَه سَه، اِیمانی گیدَر، کافِر بولار.

١٥٦- پَیغمبَریمیزینگ بیلدیردیگی فَرضلار وَحَراملار هَم، قُرآنِ کریمدَه آچیقجَه بیلدیریلَن فَرضلار، حَراملار یالی مُهمدیر. بُولارا هَم اِنانمادیق، قَبُول اَتمَه دیک دِیندان چیقار، کافِر بولار.

١٥٧- رُکوع تَسبیحیندا (ظ) بیلَه (عظیم) دِیمَک؛ رَبّیم اُولی دیر دِیمَکدیر. اَگر(ز) بیلَه (عَزیم) دِییلسَه، (رَبّیم مَنینگ دُشمَنیم دیر) دِیمَک بولار وَنَماز بوزیلار، مَعنٰی اَویریلدیگی اؤچین کُفرَه هَم سَبَب بولار.

١٥٨- قُرآنِ کَریمی تَغَنّی بیلَه اوقییان حافِظَه، نَه گوزَل اوقیدینگ دِییَن آدامینگ اِیمانی گیدَر، کافر بولار. دؤرت مذهبدَه هَم حَرام بولان بیر زادا، یَغشی دِییَن کافِر بولار. یوقسا، سَسی، صَداسی، قُرآنِ کَریمی اوقییشی یَغشی دِیمَک اِیسلأن کافِر بولماز.

١٥٩- فَرشتَه لَرینگ وَ جِن نینگ بارلیغینا اِنانمادیق کافِر بولار.

١٦٠- قُرآنِ کَریمینگ آیَتلَرینَه، کَلِمَه لَرینگ آچیق، مَشهور مَعنٰی لاری

بَریلَر. بُو مَعنٰی‌لاری اَویریب، باطِنی‌لارا (اِسماعیلی‌لارا) اُویانلار کافِر بولار.

۱۶۱- سِحر [جادُو] اَتمَکدَه، کُفرَه سبَب بولان کَلِمَه وَ اِیش بولسا، کُفردیر.

۱۶۲- مُسلمانا، (اَی کافِر) دِییَن [وَیا، مُسلمانا مَصُون دِییَن، کَمُونیست دِییَن]، اونی کافِر بیلسَه، اوْزی کافر بولار.

۱۶۳- عِبادتلاری اَدَن آدام، اِیمانی نینگ بوزیلماسیندا شَک اَدَر وَگناهیم کوپدیر، عبادتلاریم مَنی غُوتارماز دِییپ فِکر اَتسَه، اِیمانی نینگ قُوّتلی بولدیغی دُوْشینیلَر. اِیمانی‌نینگ دَوام اَتمَه‌سیندَن شَک اَدَن کافِر بولار.

۱۶۴- پَیغمبَرلَرینگ سانینی آیتماق، پَیغمبَر بولمادیغی پَیغمبَر اَتمَک وَیا پَیغمبَری پَیغمبَر قَبول اَتمَزلیک بولیپ بیلَر. بُو بولسا کُفردیر. چونکِه، پَیغمبَرلَردَن بیرینی قَبول اَتمَزلیک، هیچ بیرینی قَبول اَتمَزلیک دِیمَکدیر.

اَرکَک وَیا عَیال، بیر مُسلمان، عالِملارینگ سوْز بیرلیگی بیلَه کُفرَه سبَب بولجاغینی بیلدیردیکلَری بیر سوْزینگ وَیا اِیشینگ کُفرَه سَبَب بولدیغینی بیلیپ، عَمدَن [تَهدید اَدیلمأن، آرزوسی بیلَه] جِدّی شکِلدَه وَیا هَزل، گولدیرمَک اوْچین آیتسا، اَتسَه، مَعنٰی سینی فِکر اَتمَه سَه هَم اِیمانی گیدَر. (**مُرتد**) بولار. مُونگه (**کُفرِ عِنادی**) دِییلَر. کُفرِ عِنادی بیلَه مُرتَد بولانینگ، اَوّلقی عِبادتلاری نینگ ثوابلاری یوق بولار. تَوبَه اَتسَه، غایدیپ گلمَزلَر. بای بولسا یَنَه حَج غا گیتمَه سی گَرَک بولار. مُرتَدلیک وَقتیندا اوقیدیغی، نمازلارینگ، رُوزَه لارینگ، زکاتلارینگ قَضأسینی اَداء اَتمَز. مُرتَدلیکدَن اَوّل اوقیمادیقلارینینگ قَضأسینی اَداء اَدَر. **تَوبَه اَتمَک اوْچین، دِینگه کلمَهٔ شَهادَت گتیرمَه سی کافی دألدیر. کُفرَه سَبَب بولان اول زاددان هَم تَوبَه اَتمَه لَری گَرَکدیر.** [اِسلامِیّتدَن قایسی اِیشیکدَن چیقان بولسا، شول اِیشیکدَن گیرمَه سی گَرَکدی.] اَگر کُفرَه سَبَب بولجاغینی بیلمأن

آیتسا، اَتسَه وَیا کُفرَه سَبَب بولجاغی عالِملار آراسیندا اِختلافلی بولان بیر سؤزی عَمدَن آیتسا، اِیمانی نینگ گیتمَه سی، نَکاحسی نینگ بوزیلماسی آلَه گُمان دیر. اِحتیاطاً، تَجدید اِیمان وَ نکاح اَتمَه سی یَغشی بولار. بیلمأن آیتماغا (**کُفرِ جَهلی**) دِییلَر. بیلمَه یِیشی عُذر دأل، اُولاقان گناه دیر. چونکِه، هَر مُسلمانینگ، بیلمَه سی گرَک بولان زادلاری اؤگرَنمَه سی فرضدیر. کُفرَه سَبَب بولان سؤزی، خَطاء اَدیپ، سَهو اَدیپ وَیا تأویلّی شَکللَده آیدانینگ اِیمانی وَنکاحسی بوزیلماز. لیکِن تَوبَه وَ اِستِغفار، یَعنی تَجدیدِ اِیمان اَتمَه سی یَغشی بولار. بیر کافِر، بیر کَلِمَۀِ تَوحید اَیتماق بیلَه مُؤمِن بولیشی یالی، بیر مؤمن هَم، بیر سؤز آیتماق بیلَه کافِر بولار.

بیر مُسلمانینگ بیر سؤزینِدَه وَیا بیر اِیشینَده یُؤز مَعنٰی بولسا، یَعنی یُؤز زاد دُؤشینیلسَه، بُولاردان بیری، اول آدامینگ اِیمانلی بولدیغینی گورکَزسَه، دوقسان دوقّزی، کافِر بولدیغینی گورکَزسَه، اول آدامینگ مُسلمان بولدیغینی آیتماق گرَکدیر. یَعنی کُفری گورکَزَن دوقسان دوقّز مَعنٰی غا باقیلماز. اِیمانی گورکَزَن بیرمَعنٰی غا باقیلار. بُو سؤزی یالنگیش دُؤشینمَه لی دألدیر. مُونینگ اؤچین اِیکی نُقطَه غا دِقّت اَتمَه لی. بیرینجیسی، سؤز وَیا اِیشینگ اَیّه سی نینگ مُسلمان بولماسی گرَکدیر. بیر فرانسَه قُرآنِ کَریمی اؤگسَه، بیر اِنگلیس، اَللّٰه بیر دیر دِیسَه، بُولارینگ مُسلمان بولدیغینی آیدیپ بولماز. اِیکینجیسی، بیر سؤزینگ وَیا بیر اِیشینگ یُوز مَعنٰی سی بولسا دِییلدی. یوقسا، یُوز سؤزدَن وَیا یُوز اِیشدَن بیری اِیمانی گورکَزسَه، دوقسان دوقّزی کُفری بیلدیرسَه، بُو آداما مُسلمان دِییلجَگی بیلدیریلمَه دی.

– هَر مُسلمان، اَرتیر وَ آقشام، شُو اِیمان دُعانی اوقیمالیدیر: "**اَللّٰهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِكَ مِنْ اَنْ اُشْرِكَ بِكَ شَيْئاً وَاَنَا اَعْلَمُ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ**."

تجدید ایمان و نکاح دعاسی:

"اَللّٰهُمَّ اِنّی اُرِیدُ اَنْ اُجَدِّدَالْایمَانَ وَالنِّکَاحَ تَجْدیدًا بِقَوْلِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰهِ." دِییپ هَم تَوبَه، تَجدید اِیمان وَ نِکاح اَتمَه لیدیر.

-۱۹-

اِیمانینگ بیزدَه دَواملی غالیب، گیتمَه ئیشی اؤچین:

۱- غَیبَه اِیمان اَتمَه لیدیر.

۲- غَیبی دینگه اَللّٰهُ تَعالٰی وَ اونینگ بیلدیردیکلری نینگ بیلجَگینَه اِنانمالیدیر.

۳- حَرامی حَرام بیلیپ، اِنانمالیدیر.

۴- حَلالی حَلال بیلیپ، اِنانمالیدیر.

۵- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ عذابیندان آرقایین بولمان، دائِما قورقمالیدیر.

۶- اَللّٰهُ تَعالٰی دان اُمید اوزمَه لی دألدیر.

- مُرتَد بولجاغی زادا مُنکِر گلمَه سی هَم تَوبَه بولار. مُرتَد تَوبَه اَتمأنکأ اؤلسَه، جَهنّم اویندا اَبَدی عَذاب گورَر. مُونینگ اؤچین، کُفردَن کوپ قورقمالی، **آزگپلَه مَه لی** دیر. حَدیث شریفدَه، (**هَمیشَه خیرلی، فائِدالی گپلأنگ. وَیا اُمصُم بولینگ!**) بُویریلدی. جِدّی بولمالی، لَطیفَه چی، اویینچی بولمالی دألدیر. عَقلا، اِنسانلیغا اُویغین بولمادیق زادلار اَتمَه لی دألدیر. اؤزینی کُفردَن غوریماسی اؤچین اَللّٰهُ تَعالٰی غا کوپ دُعا اَتمَه لیدیر.

-۲۰-

شُو وَقت اِیمانی بولدیغی حالدَه، اِیلَریدَه اِیمانی نینگ گیتمَه سینَه سَبَب بولان زادلار:

۱- اَهلِ بدعت بولماق. یَعنی اِعتِقادی بوزیق بولماق. [اَهلِ سُنّت عالِملارینگ بیلدیردیگی اِعتِقاددان کوپ آز هَم بولسا اَیریلان گمراه وَیا کافِر بولار.]

٢- ضَعيف، يَعنى عَمَلسيز اِيمان.

٣- دوقِّز اَعضاسينى دوغرى يولدان چيقارماق.

٤- اُولاقان گناه ايشلَه مأگه دَوام اَتمَک.

٥- نِعمَت اِسلاما شُکرى کَسمَک.

٦- آخِرَتَه اِيمانسيز گيتمَکدَن قورقمازليق.

٧- ظُلم اَتمَک.

٨- سُنّت شَکلدَه آيديلان اَذان مُحمّدى گه غُولاق آسمازليق.

٩- اَنَه گه- آتاغا عاصى بولماق.

١٠- دوغرى بولسا هَم کوپ قَسَم اِيچمَک.

١١- نَمازدا تَعديل ارکانى تَرک اَتمَک.

١٢- نَمازى اَهمِّيَتسيز ساييپ اؤگَرنمأگه وَ عائلَه، اَولادلارينا اؤگَرَتمأگه اَهمِّيَت بَرمَزليک، نَماز اوقِييانلارا مانع بولماق.

١٣- اَلکُللى ايچکى اِيچمَک.

١٤- مُؤمنلرَه اَذيّت اَتمَک.

١٥- يالان يَرَه اولياءليق وَ دينى علِم ساتماق.

١٦- گناهسينى ياددان چيقارماق، کيچى گورمَک.

١٧- کِبرلى بولماق، يَعنى اؤزينى خواهلاماق.

١٨- عُجب، يَعنى عِلم وَ عَمَليم کوپدير ديمَک.

١٩- مُنافقليق، اِيکى يُؤزليليک.

٢٠- حَسد اَتمَک، دين دوغانينا گوريپ بيلمَزليک.

٢١- حُکومَتينگ وَاُستادى نينگ اِسلامِيّتَه مُخالف بولماديق سؤزينى دينگلَه مَزليک.

٢٢- بير آدامى، تَجربَه اَتمأن يَغشى ديمَک.

۲۳- یالاندا اِصرار اَتمَک [یالانا دَوام اَتمَک].

۲۴- عالِملاردان غاچماق.

۲۵- مُوریتلاری سُنّت مِقداریندان کأن اؤستیرمَک.

۲۶- اَرکَکلَر یُؤپَک گیمَک.

۲۷- غیبَت اَتمَکدَه اِصرار اَتمَک [غیبَتَه دَوام اَتمَک].

۲۸- کافِر بولسا هَم هَمسایَه سینا اَذیَت اَتمَک.

۲۹- دُنیا اِیشلَری اؤچین، کوپ غَضَبَه گلمَک، قَهرلانماق.

۳۰- سُؤد آلیب - بَرمَک.

۳۱- اؤگینمَک اؤچین کوینَگینینگ یَنگلَرینی وَ اَتَکلرینی کوپ اُوزین اَتمَک.

۳۲- جادوگرلیک، سِحر اَتمَک.

۳۳- مُسلمان وَ صالح بولان مَحرم غاریندداش زیارَتینی تَرک اَتمَک.

۳۴- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ یَغشی گؤردیگی آدامی یَغشی گؤرمَزلیک؛ اِسلامیّتی بوزماق اِسلأنلَری یَغشی گؤرمَک. [**حُب فِی الله، بُغضِ فِی الله اِیمانینگ شرطی دیر.**]

۳۵- مُؤمن غاریندداشا اُؤچ گوندَن کأن اؤکَه لی بولماق.

۳۶- زِناغا دَوام اَتمَک.

۳۷- لِواطه اَدیپ، تَوبَه اَتمَزلیک.

۳۸- اَذانی، فِقهی کتابلارینگ بیلدیردیگی وَقتلاردا وَ سُنَّتَه اُویغین آیتمازلیق وَسُنَّتَه اُویغین آیدیلان اَذانی اَشیدَندَه حُرمَت بیلَه غُولاق آسمازلیق.

۳۹- مُنکَری (حَرامی) ایشلأنی گؤریپ هَم، گؤیجی یَتدیگی حالدا، شیرین دیل بیلَه نَهی اَتمَزلیک.

۴۰- عَیالی نینگ، غیزی نینگ وَنَصیحَت بَرمَه حَقینا صاحب

بولدیغی عیاللارینگ باشی، قوللاری [یَعنی بیلَکلَری بیلَه بیرلیکدَه یوقاریسی]، اِینجیکلَری آچیق، زینَتلی، یَغشی اِیسلی [عطرلی] مَیدانَه چیقماسینا وَ یامانلار بیلَه اوتیریپ تُورماسینا [گؤریشمَه سینَه] راضی بولماق.

-۲۱-

گُناهِ کَبائِر حَقیندا

وَ یَنَه، گُناهِ کَبائِرینگ، یَعنی اُولاقان گُناهلارینگ دؤرلیسی غاتی کأندِیر.

بُو یَردَه، یَتمیش اِیکیسی بَیان اَدیلمیشدِیر:

۱- حَقسیز یَرَه آدام اؤلدیرمَک.

۲- زِنا اَتمَک.

۳- لِواطَه اَتمَک، هَر دِیندَه حَرامدیر.

۴- شَراب وَ هَر دُؤرلی آلکوللی اِیچکیلَری اِیچمَک.

۵- اوغیرلیق اَتمَک.

۶- کَیف اؤچین، نَشئه اَدن مادَّه لاری اِیمَک، اِیچمَک، چَکمَک.

۷- باشغانینگ مالینی جَبر بیله آلماق. یَعنی غَصب اَتمَک.

۸- یالان یَرَه شاهِدلیق اَتمَک.

۹- رَمَضان رُوزَه سینی، عُذرسیز، مُسلمانلارا گورکزیپ اِیمَک.

۱۰- رِبأ، یَعنی سُود خورلیق، سُود بیله مال، پُول آلماق، بَرمَک.

۱۱- کأن قَسَم اِیچمَک.

۱۲- آتا اَنَه سینَه غارشی عاصی بولماق، غارشی گلمَک.

۱۳- صالِح وَمحَرَم غاریندااشا صِلَۂِ رَحمی تَرک اَتمَک.

۱۴- اُوریشدا، اُوریش یَرینی تَرک اَدیپ دُشمَندان غاچماق.

۱۵- راضی اَتمان یَتیمینگ مالینی اِیمَک. تُرکچَه [(**سَعادَتِ اَبَدیّه**) آدلی کِتابینگ ۱۰۲۹ لَنجی صَفحَه سیندا دِییأر کِه (یَتیمینگ واصی سینینگ، مُونینگ مالیندان اِیمَه سی وَ غُوللانماسی جائِزدیر. باشغالارا اِیدیرمَه سی وَ فِطرَه سینی بَرمَه سی وَ قُربانلیغینی کَسدیرمَه سی جائِز دألدیر.)]

۱۶- تَرازی دَه وَ اؤلچَکلَردَه، حَق سیزلیق اَتمَک.

۱۷- نَمازی وَقتیندَن اؤنگ وَیا سونگ اوقیماق.

۱۸- مُؤمِن دوغانی نینگ گونگلینی دَومَک.

۱۹- رَسُولُ الله نینگ "صَلّی اللهُ عَلَیهِ وَسَلّم" آیتمادیغی سؤزی، آیتدی دِییپ آیتماق وَ اونگه اِثناد اَتمَک.

۲۰- رُشوَت آلماق.

۲۱- حَق شَاهِدلیقدان غاچماق.

۲۲- مالینگ زَکاتینی وَ عُشرینی بَرمَزلیک.

۲۳- گویجی یَتَن آدام، مُنکَری، گُناه اِیشلان آدامی گورَندَه، مانِع بولمازلیق.

۲۴- دِیری حَیوانی اوددا یاقماق.

۲۵- قُرآنِ کریمی اؤگرَنَن سونگ، اوقیمانی یاددان چیقارماق.

۲۶- اَللهُ عَظیمُ الشّأنینگ رَحمتیندَن اُمیدینی کَسمَک.

۲۷- مُسلمان بولسین، کافِر بولسین، اِنسانلارا خِیانَت اَتمَک.

۲۸- خِنزیرینگ (دونگغیزینگ) اَتینی اِیمَک حَرامدیر.

۲۹- رَسُولُ الله نینگ اَصحابیندان "رِضوانِ اللهِ تَعالٰی عَلَیهِم اَجمَعین" قایسی بیرینی سؤیمَزلیک وَ سؤگمَک.

۳۰- غارنی دویان سونگ اِیمَه گه دَوام اَتمَک حَرامدیر.

٣١- عَياللارينگ، آری اِيسله سَه، آری نينگ يانيندان غاچماسی.

٣٢- عَياللارينگ، آريندَن اِجازَه سيز زيارتَه گيتمَه سی.

٣٣- بير نامُوسلی عَيالا، فاحِشه دِيمَک.

٣٤- نَميمَه، يَعنی مُسلمانلار آراسيندا گَپ گزديرمَک.

٣٥- عَورَت يَرينی باشغالارا گورکزمَک. [اَرکگينگ گوبَگی بيله دِيزی آراسی، عَيالينگ ساچی، بيلَکلَری، اِينجيکلَری عَورت دير.] باشغالارينگ عَورَت يَرينَه باقماق.

٣٦- اؤلَن حَيوانينگ اَتينی (لاش) اِيمَک وَباشغالارا اِيديرمَک. دينيميزينگ بيلديرديگی اُصوللارا اُويمان اؤلديريلَن حَيوان لار هَم لاش بولار.

٣٧- اَمانَتَه خِيانَت اَتمَک.

٣٨- مُسلمانينگ غيبَتينی اَتمَک.

٣٩- حَسَد اَتمَک.

٤٠- اَللّٰهُ عَظيمُ الشّأنَه شِرک اَتمَک.

٤١- يالان آيتماق.

٤٢- کِبرلی بولماق، اؤزينی اُستين گورمَک.

٤٣- اؤلجَه گينی بيلَن کَسَلينگ، وارِثدان مال غاچيرماسی، گيزلَه‌مَه‌سی.

٤٤- بَخيل، غاتی خَسيس بولماق.

٤٥- دُنياغا [حَراملارا] مُحَبَّت اَتمَک.

٤٦- اَللّٰهُ تَعالٰی نينگ عَذابيندان قورقمازليق.

٤٧- حَرام بولانی، حَرام بيلمَزليک.

٤٨- حَلال بولانی، حَلال بيلمَزليک.

٤٩- فالچيلارينگ فالينا، غائِبدان خَبَر بَرمَه سينَه اِنانماق.

٥٠- دينيندان دؤنمَک، مُرتَد بولماق.

۵۱- عُذرسیز، باشغانینگ عَیالینا، غیزینا باقماق.

۵۲- عَیاللارینگ، ارکَکلَر یالی گیینمَه لَری.

۵۳- ارکَکلَرینگ، عَیاللار یالی گیینمَه لَری.

۵۴- حَرَمِ کَعبَه دَه گُناه اِیشله مَک.

۵۵- وَقتی گلمانکأ اَذان آیتماق وَ نَماز اوقیماق.

۵۶- حُکومَت آداملارینینگ اَمرلرینَه، قانونلارا غارشی گلمَک، عاصی بولماق.

۵۷- عَیالی نینگ مَحرَم یَرلَرینی، اَنَه سی نینگ مَحرَم یَرلرینَه مَنگزَتمَک.

۵۸- عَیالی نینگ اَنَه سینَه سؤگمَک.

۵۹- بیربیرینَه سِلاح بیله نِشان آلماق، [مِزاحدان هَم بولسا، گُناهدیر].

۶۰- اِیتینگ غالدیرانینی اِیمَک، اِیچمَک.

۶۱- اَدَن یَغشیلیغینی مِنّت اَتمَک.

۶۲- ارکَکلَرینگ حَریر [یُؤپَک] گیمَه سی.

۶۳- جاهِللیقدا اِصرار اَتمَک. [اَهلِ سُنّت اِعتِقادی، فَرضلاری، حَراملاری وَ گَرَکلی بولان بیلگیلَری اؤگرَنمَزلیک.]

۶۴- اللهُ تَعالٰی دان وَاِسلامیَّتینگ بیلدِیردِیگی آدلاردان باشغا زاد بیله قَسَم اَتمَک.

۶۵- عِلمدان غاچماق.

۶۶- جاهِللیغینگ مُصیبَت بولدیغینی بیلمَزلیک.

۶۷- کیچی گُناهی، تَکرار اِیشله مَکدَه اِصرار اَتمَک.

۶۸- ضَرورَت بولمان، قَهقَهه بیله کأن گولمک.

۶۹- بیر نَماز وَقتی گچجَک قَدَر جُنُب گزمَک.

٧٠- عادَتلی وَلُحوصَه حالیندا قا، عَیالی نینگ یانینا بارماق.

٧١- تَغَنّی اَتمَک. اَخلاقسیز آیدیملار آیتماق، مُوسِقی، چالینیان زادلاری چالماق.

هِندِستانینگ اُولاقان عالِملاریندان مِرزا مَظهَرِ جانِ جانان "رَحِمَهُ اللهُ تَعالٰی" (**کَلِماتِ طَیِّبات**) آدلی کِتابیندا، فارسی دِیلدَه دِییأر کِه، (هَر سازی چالماق وَ دِینگله مَک، سؤز بیرلیگی بیله حَرامدیر. دِینگه، نَی؛ چالماق اؤچین مَکرُوه وَطوی لاردَه دَف، [دَول] چالماق اؤچین مُباح دِییلدی. [قُرآنِ کریمی وَ اَذانی تَغَنّی بیله اوقییأرقا، مَعنٰیسی اَویریلسَه وَیا حَرف تَکَرُّر اَتسَه، حَرام بولار. (**اَلفِقهُ علی المَذاهِبِ الاَربَعَه**) آدلی کتابدا دِییأر کِه، (تَغَنّی بیله اَذان آیتماق حَرامدیر. مُونی دِینگله مَک جائِز دالدیر.) مَوزون سؤزی مَوزون سَس بیله اوقیماغا وَدِینگله مَه گه (**تَغَنّی**) وَیا (**سِماع**) دِییلر.

تَغَنّی، گوزَل، خوشَه گَلَن سَس بیله اوقیماقدیر. قُرآنِ کریمی، اَذانی، مَولودی، اِلٰهی لاری [تَواشِیح لاری] تَغنّی بیله اوقیماق اِیکی دُؤرلی بولار:

١- سُنّت بولان، ثَواب بولان تَغَنّی. تَجوید عِلمینا، قائِده لارینا اُویغین اوقیماقدیر. بؤیله تَغَنّی، قَلبلارا، رُوحلارا قُوَّت بَریأندیر.

٢- مَمنُوع بولان، حَرام بولان تَغَنّی، مُوسِقی پَردَه لَرینَه، نوطَه لارینا اُوییپ، اَلحان بیله اوقیماقدیر. بؤیله تَغَنّی، حَرفلاری، کلِمَه لری بوزیأر. مَعنٰی لاری اَویریأر. بؤیله اوقییانلارینگ نَغمَه لاری، نَفسِ اَمّارَه غا خوش وَسؤیجی گلیأر. نَفسلرینَه یَنگیلَن آدامِلاری آغلادِیأر، بؤکدیریأر. مَعنٰی لاردان خَبَرلاری بولمایأر. قَلبلاری، رُوحلاری، غَفلَتدان، کَسَللیکدَن غُوتیلیپ بیلمَه یأر.

(**تَرغیبُ الصَّلاة**) ١٦٢ لنجی صَفحَه سیندا وَ (**بَریقه**) ٢لَنجی جِلد ١٣٤٢لَنجی صَفحَه سیندا وَ (**حَدیقه**) ٢لَنجی جِلد ٥٨٩ لَنجی صَفحَه

سیندا دِییأر کِه، (لَهو، اویین وَکؤیمَنجَه اؤچین، جَرَس یَعنی چینگغیرداق داقیغلی حَیوانا مِنمَه لی دألدیر، مَکرُوه دیر. چُونکِه جَرَس، شَیطانینگ میزماری دیر، سازی دیر. جَرَس بار بولان، چانگ داقیلان کَروانَه رَحمَت مَلَکلَری گلمَز.) بیر مَصلَحَت، مَنفَعَت اؤچین مینمَک، جائِزدیر. دِینا وَاَخلاقا اُویمادیق شِعرلاری اوقیماغا، اُویغین بولانلاری هَم، ساز بیله، اِیچکیلی، عَیال اَرکَک غاریشیق فِسق یَرلَردَه اوقیماغا وَیا باشغا یَردَه اوقیلانلاری، بؤیله یَرلَردَه، رادیودان، طَیپدان دِینگله مَه گه وَ عَیاللارینگ، یاش اوغلانلارینگ اوقیپ، آیتمالارینا سؤز بیرلیگی بیله حَرام دِییلدی.] اُویغین مَعقول شِعرلاری، مَعقول یَرلَردَه اوقیماق جائِز بولار. قَلبَه رِقَّت گتیریپ، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ مَرحَمَتینا هَم سَبَب بولار. بَعضی عالِملار، مُباح بولان سَماع غا هَم رَغبَت اَتمأندیرلَر. بُولار، طَبیعَتلارینا خوش گلمَه دیگی، ذَوق آلمادیقلاری اؤچین سَماع نی اِیسله مَه سَه لَر هَم، مُباح بولان سَماع نی آرزو اَدَنلری هَم رَدّ وَ اِنکار اَتمأندیرلَر.) قُرآنِ کریمی، مَولودی، اِلٰهی لاری [تَواشِیح لاری] صَلَواةِ شَریفَه لَری فِسقی مَجلِسلَردَه حُرمَت بیله اوقیماق حَرام بولار. اویین، کَیف اؤچین اوقیماق کُفر بولار. (**دُرُّ المَعارِف**) ۶ لَنجی صَفحَه سیندا دِییأر کِه، (ساز، هَلَی وَ یاش اوغلان سَسی غِناْ دیر. حَرامدیر. بؤیله بولمادیق سَسلَر بیله فائِدالی شِعرلار اوقیماق، سِماع دیر، مُباح دیر.)

۷۲- اِنتِحار اَتمَک، یَعنی اؤزینی اؤلدیرمَک، باشغالاری اؤلدیرمَکدَن اُولاقانراق گُناهدیر. قَبردا جَهَنَّمَ عذابی چَکَر. اؤلمأنکأ تَوبَه اَتسَه، تَمام گُناهلاری عَفو بولار. قَبر عَذابی چَکمَز. [تَرک اَدیلَن نَمازلارینگ تَوبَه لاری نینگ صَحیح بولماسی اؤچین، بُولارینگ قَضاءلارینی اوقیماق گَرَکدیر. قَضاء اوقیماغا باشلان آدام، اؤلیأنچَه، قَضاء اوقیماغا نیَّت اَتمیش دِیمَکدِیر. بُو نیَّتینَه غارشیلیق، تَمام قَضاءِ قَرضلاری عَفو بولجاقدیر. مُونینگ یالی، اِیمان

اَدَن بیر کافِر وَاَهلِ بِدعَت بولان بیر گُمراه هَم، کُفرینَه وَبوزیق اِنانیشلارینا تَوبَه اَدندَه، کُفر وَبِدعَت اِنانیشلارینا وَشُو وَقتدأکی بوزیق اِیشلرینی اَتمَزلیگه نیَّت اَتمیش دِیمَکدیر. بُو نیَّتینَه غارشیلیق، بُولارینگ هَمّه سی عَفو بولار.]

مُتعَه نِکاح، [صیغا] مُوَقَّت نِکاح حَرامدیر. عَیاللارینگ، غیزلارینگ، باشی، ساچی، بیلَکلَری، اِینجیکلَری آچیق مَیدانا چیقمالاری حَرام بولیشی یالی، اِینجَه، شایلی، دار، عَطرلی اَگین باش گییپ چیقمالاری هَم حَرامدیر.

غابَه عَورَت یَرلَری دار اَگینباش بیلَه اؤرتیگلَی عَیالا، شَهوَتسیز هَم باقماق حَرامدیر. نامَحرَم عَیالینگ اِیچ گییملَرینَه شَهوَت بیلَه باقماق حَرامدیر. سِیق، دار اؤرتیلَن، غابَه بولمادیق عَورَت یَرلَرینَه شَهوَت بیلَه باقماق حَرامدیر. شَهوَتَه، حَراما سَبَب بولان صُورَتلاری اَتمَک، چاپلاماق، رَسم اَتمَک [یَعنی چیزماق] حَرام بولار. [حَراملارا، اَیّ نأمَه بولار دیمَک کُفر بولار].

طَهارَت وَغُسلدا، گَرَگیندَن کأن سُوغُوللانماق اِسراف بولیپ، حَرامدیر. گچَن وَلیلَرَه دیل اُوزاتماق، اولارا جاهِل دیمَک، سؤزلَریندَن اَحکامِ اِسلامِیَّه غا اُویمایان مَعنٰی لار چیقارماق، اؤلَندَن سونگ هَم کَرامَت گؤرکَزدیکلَرینَه اِینانمازلیق وَاؤلَن سونگ وَلی لیکلَری غالماز سایماق وَ اولارینگ قَبرلاری بیلَه بَرَکَتلَنَنلَرَه مانِع بولماق، مُسلمانلارا سُوءِ ظَنّ اَتمَک، ظُلم اَتمَک، مالّلارینی غَصب اَتمَک یالی وَحَسَد، اِفتِراء وَیالان آیتماق وَغیبَت اَتمَک یالی حَرامدیر.

-٢٢-

اون زاد، آخِر دَم دَه اِیمانسیز گیتمأگه سَبَب بولار:

١- اَللّٰه تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی وَنهی لرینی اؤگَرنمَزلیک.

٢- اِیمانینی اَهلِ سُنّت اِعتِقادَه گؤرَه دُوزَلتمَزلیک.

٣- دُنیا مالینا، رُتبَه سینا، شُهرَتینَه دُؤشگین بولماق.

۴- انسانلارا، حَیوانلارا، اؤزینَه ظُلم، اَذیّت اَتمَک.

۵- اَللّٰهُ تَعالٰی غا وَیَغشیلیغا سَبَب بولانلارا شُکر اَتمَزلیک.

۶- اِیمانسیز بولماقدان قورقمازلیق.

۷- بأش وَقت نَمازی وَقتیندا اوقیمازلیق.

۸- سُؤد آلیب ـ بَرمَک.

۹- دینینا باغلی بولان مُسلمانلاری پَست گؤرمَک. بُولارا مُرتَجِع یالی زادلار آیتماق.

۱۰- فُحش سؤزلَری، خطلاری وَعَکسلَری؛ آیتماق، یازماق وَرَسم اَتمَک [چیزماق].

-۲۳-

اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولماق اؤچین شُو خُصُوصلارا دِقّت اَتمَه لیدیر:

۱- اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ صِفَتلاری باردیر. وَ ذاتیندان آیرا دیر.

۲- اِیمان کؤپَلمَز وَ آزالماز.

۳- اُولاقان گناه ایشله مَک بیلَه اِیمان گیتمَز.

۴- غَیبَه اِیمان اَساس دیر.

۵- اِیمان مَوضُوع سیندا قِیاس بولماز.

۶- اَللّٰهُ تَعالٰی جَنّتدَه گؤریلجَکدیر.

۷- تَوکّل اِیمانینگ شرطی دیر.

۸- عَمَللار (عِبادتلار) اِیماندان پارچه دألدیر.

۹- قدَرَه اِیمان، اِیمانینگ شرطی دیر.

۱۰- عَمَلدا دؤرت مَذهَبدَن بیرینَه تابِع بولماق شرط دیر.

۱۱- اَصحابِ کِرام وَ اَهل بیتی وَ پَیغمبَریمیزینگ زَوجَه لری نینگ هَمّه سینی سؤیمَک شرط دیر.

١٢- دؤرت خَلیفَه نینگ اَفضللیقلاری، خِلافَت نوبَتینا گؤرَه دیر.

١٣- نَماز، رُوزَه، صَدَقَه یالی نَفل عِبادَتلَرینگ ثوابینی باشغالارا هدیّه اَتمَک جائزدیر.

١۴- مِعراج؛ رُوح وَ بَدَن بیلَه اَدیلَندیر.

١۵- اَولِیاء نینگ کَرامَتی حَق دیر.

١۶- شَفاعَت حَق دیر.

١٧- مَسّی اُؤستینَه مَسح جائزدیر.

١٨- قبر سُؤالی باردیر.

١٩- قبرعذابی رُوح وَ بَدَنَه بولجاقدیر.

٢٠- اِنسانلاری وَ اِیشلرینی هَم اَللّٰهُ تَعالٰی یارادار. اِنساندا اِرادَۀِ جُزئیّه باردیر.

٢١- رِزق، حَلالدان هَم بولار، حَرامدان هَم بولار.

٢٢- وَلیلَرینگ رُوحلاری بیلَه تَوَسُّل اَدیلَر وَ اولارینگ خاطرینا دُعا اَدیلَر.

سَسلَندی اُول مُؤذّن، دُوردی قامَت اَیله دی، * کعبَه گه دؤندی یوزین، هَمدَه نِیّت اَیله دی

اَشیدَندَه اَهل اِیمان، حُرمَت بیلَه دینگله دی، * اونسونگ نَمازا دُوریپ، حَقَّه غُوللیق اَیله دی

-٢۴-

یامان خُویلار:

١- کُفر. ٢- جَهالت.

٣- عیبلانماق قورقیسی. [انسانلارینگ یامانلامالاریندان، گورّینگلَریندَن، عیبلامالاریندان چَکینیپ، حَقّی قَبُول اَتمَزلیک.]

۴- اؤگیلمَه گی سؤیمَک. [اوزینی خاهلاپ، اؤگیلمَه گی سؤیمَک.]

۵- بِدعَت اِعتِقاد. [بوزوق اِیمان.]

۶- هَوائِ نَفس. [نَفسینگ آرزُولارینا، لذّتلَرینَه، شَهوَتلَرینَه تابِع بولماق.]

۷- تَقلید بیلَه اِیمان. [بیلمَه دیگی آداملاری تَقلید اَتمَک.]

۸- رِیاء. [گورکی بیلَه، آخِرَت عَمللارینی اَدیپ دُنیا آرزُولارینا غاویشماق.]

۹- طُولِ اَمَل. [ذَوق وَصفا سُورمَک اؤچین کوپ یاشامانی دیلَه مَک.]

۱۰- طَمَع. [دُنیا لذّتلرینی حَرام یوللاردان آخدارماق.]

۱۱- کِبر. [اؤزینی اُستین گؤرمَک.]

۱۲- تَذَلُّل. [آشیری تَواضُع.]

۱۳- عُجب. [اَدَن یَغشیلیقلارینی، عِبادَتلارینی خواهلاماق.]

۱۴- حَسَد. [غیسغانماق، گؤریپ بیلمَزلیک، نِعمَتینگ اوندان چیقماسینی اِیسلَه مَک. اَبُواللّیثِ سَمَرقَندی دِییپدیر کِه، (**اوچ دُؤرلی آدامینگ دُعاسی قَبُول بولماز: حرام اِیینینگ، غیبَت اَدَنینگ، حَسَدْ اَدَنینگ**).]

۱۵- حِقد. [باشغانی پَست گؤرمَک.]

۱۶- شَماتَت. [باشغالارا گلَن بلاغا، ضَرَرا بَگنمَک.]

۱۷- هِجر. [دوستلیغی غویبَرمَک، اوریشلی بولماق.]

۱۸- جُبن. [قورقاقلیق، شَجاعَتینگ آز بولماسی.]

۱۹- تَهَوّر. [غَضَبینگ، غاتیلیغینگ آشیری وَ ضَرَرلی بولماسی.]

۲۰- غَدر. [عَهدیندا وَمیثاقیندا دُورمازلیق.]

۲۱- خِیانَت. [مُنافِقلیق عَلامَتی؛ اَمنِیَتی بوزان سؤز وَ اِیش.]

۲۲- وَعدَه سینی بوزماق. [بَردیگی سؤزی بوزماق. حَدیثِ شریفدَه (**مُنافقلیق عَلامَتی اُؤچ دیر: یالان آیتماق، وَعدَه سینَه وَفا اَتمَزلیک، اَمانَتَه خِیانَت اَتمَک**) بُویریلدی.]

۲۳- سُوءِظَن. [سُوءِظَن (بَدگُمانلیق) حرامدیر. گناهلارینگ عَفو اَدیلمَیجَگینی گُمان اَتمَک، اَللّٰهُ تَعالٰی غا سُوءِظَن بولار. مُؤمنلری حرام اِیشلأن، یَعنی فاسِق گُمان اَتمَک سُوءِظَن بولار.]

۲۴- مالا مُحبّت. [مالا دُوشگین بولماق.] حَلال مالی، اِحتیاجدان کأن ییغماق مَکرُوهدیر. زکاتینی بَرمَه سَه، عذابا سَبَب بولار. حَدیثِ شریفدَه، (**آلتین وَگُمیشَه غُول بولانا لعنَت بولسین!**) بُویریلدی. غُلام، دائِما اَربابینینگ یُورَگینی تاپماغی اویلانار. دُنیا مالی اِیزیندا چاپماق، نَفسینگ شَهوتلَری [آرزُولاری] اِیزیندا چاپماقدان یامان راقدیر. مال، پُول اِیزیندا چاپماق، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ اَمرلَرینی یاددان چیقارتسا، (**دُنیا مُحبّتی**) دِییلَر. اَللّٰه نینگ ذِکری [فِکری] بولمادیق قَلبَه شیطان یَرلَشَر. شیطانینگ اِینگ اُولی حیله سی، اِنسانا خَیرلی اِیشلَر اَتدیریپ اوزینی صالِح، یَغشی آدام فِکر اَتدیرمَه سیدیر. بؤیلَه آدام، اوزی نینگ بَندَه سی بولار. حَدیث شریفدَه، (**اؤتَن اُمّتلارینگ هَر بیرینَه فِتنَه لَر بَریلدی. مَنینگ اُمّتیمینگ فِتنَه سی، مال، پُول ییغماق بولجاقدیر**) بویریلدی. دُنیامالی اِیزیندا چاپیپ، آخِرَتی یاددان چیقارجاقدیرلار.

۲۵- تَسویف. [خَیرلی اِیشی گیجیکدیرمَک.] حَدیثِ شریفدَه، (**بأش زاد گلمَزدَن اؤنگ بأش زادینگ قَدرینی بیلینگ: اؤلمَزدَن اؤنگ حَیاتینگ قَدرینی، کَسَل لیکدَن اؤنگ ساغلیغینگ قَدرینی، دُنیادا قا آخِرَتی اَلَه گچیرمأنینگ قَدرینی، غارریمازدان اؤنگ جوانلیغینگ**

قَدرینی، فَقیرلیقدان اؤنگ بای لیغینگ قَدرینی) بُویریلدی.

۲۶- فاسِقلاری یَغشی گؤرمَک. [فِسقینگ اِینگ یامانی ظُلم دیر. حَرام اِیشلأنَه فاسِق دِییلَر.]

۲۷- عالِملارا دُشمَنلیق. [اِسلامی عِلملار وَ عالِملار بیلَه اوییِن اَتمَک کُفردیر.]

۲۸- فِتنَه. [اِنسانلاری مُشَقّتَه، بَلاغا دوشیرمَکدیر. حَدیثِ شریفدَه؛ (**فِتنَه اُویقیدا دیر، اویاندیرانا لَعنَت بولسین!**) بُویریلدی.]

۲۹- مُداهَنَه وَمُدارا. [گویجی یَتدیگی حالدا، حَرام اِیشلأنَه مانع بولمازلیق وَ دُنیاسی اؤچین دینینی بَرمَک مُداهَنَه دیر. دِینی اؤچین دُنیاسینی بَرمَه گه مُدارا دِییلَر.]

۳۰- عِناد وَ مُکابِرَه. [حَقی، دوغرینی اَشیدَندَه قَبُول اَتمَزلیک.]

۳۱- نِفاق. [مُنافِقلِق، اِیچی بیلَه داشی نینگ بیر بولمایِیشی.]

۳۲- تَفکُّر اَتمَزلیک. [گناهلارینی، مخلوقلاری وَ اوزینی فِکر اَتمَزلیگی.]

۳۳- مُسلمانا بَد دُعا.

۳۴- مُسلمانا یامان آد داقماق.

۳۵- عُذری رَدّ اَتمَک.

۳۶- قُرآنِ کَریمی یالنگیش تَفسیر اَتمَک.

۳۷- حَرام اِیشلَه مَکدَه اِصرار اَتمَک.

۳۸- غِیبَت.

۳۹- تَوبه اَتمَزلیک.

۴۰- مال وَمَنصَب حِرصی.

[یامان خُویلاردان غاچمالی، یَغشی خُویلی بولماغا غَیرَت اَتمَه لیدیر.

حَدیثِ شریفلَرده بُویریلدی کِه: (**عَبادتَلاری آزبولان بیر بَندَه، یَغشی خُویی بیلَه، قِیامَتدا بَلَند دَرجَه لَرَه غاویشار.**) (**عِبادتلارینگ اِینگ راحَتی وَ کوپ فائِدالیسی، آز گپلَه مَک وَیَغشی خُویلی بولماقدیر.**) (**اؤزینکدَن اُوزاقلاشانلارا یاقینلاشماق، ظُلم اَدَنلری عَفو اَتمَک، اؤزینی مَحرُوم اَدَنلَرَه اِحسان اَتمَک یَغشی خُویلی بولماقدیر.**)]

-۲٥-

حَقیقی مُسلمان ناحیل بولار؟

دِینِ اِسلامینگ بُنیادی اؤچ دیر: عِلم، عَمَل وَ اِخلاص. عِلم، اِیمان، فِقهی وَ اَخلاقي بیلگیلَردیر. بُولار، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلاریندان اؤگَرَنیلَر. عَمَل، بُو بیلگیلَرَه اُویغین اِیشلَردِیر. اِخلاص، عِلمینگ و عَمَلینگ، اَللهٰ رَضاسی اؤچین، یَعنی اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ سؤیگیسینی غازانماق اؤچین اَلدَه اَدیلمَه سیدیر. بُو اؤچ اَصل زادا مالِک بولان مُسلمانا (**اِسلامی عالِم**) وَ(**حَقیقی مُسلمان**) دِییلَر. بُو اؤچ اَصل زاددان بیری نُقصان بولیپ هَم، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلارینا اُویمادیق یازغیلار وَ گُؤرِّینگلَر نَشر اَدیپ، اؤزینی اِسلامی عالِم دِییپ تانیدان آدام (**یاراماز دینی آدام**) وَ(**زِندیق**)دیر. مَثَلاً، دین بیلگیسی کأندیر وَهَر عِبادَتی اَدَر، یؤنَه اِخلاص بولماسا، یَعنی بُولاری مال، مَوقِع وَ شُهرَت غازانماق یالی، دُنیالیق اَلدَه اَتمک اؤچین اَدَن آدام، حَقیقی مُسلمان دألدیر.

نَصیحَتلارینگ بیرینجیسی، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ، کِتابلاریندا بیلدیردیکلَرینَه گورَه، اِعتِقادی دؤزَلتمَکدیر. چؤنکِه، جَهنّمدَن غُوتیلان دینگه بُو فِرقَه دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، اول مُحتَرَم اِنسانلارینگ اوغراشمالارینا، بول بول مُکافات بَرسین! دؤرت مَذهبینگ اِجتِهاد دَرَجَه سینَه یَتیشَن عالِملارینا

وَ بُولارینگ یَتیشدیردیکلَری اُولی عالِملارا (**اَهلِ سُنّت**) عالِمی دِییلَر. اِعتِقادی (اِیمانی) دؤزَلتدیکدَن سونگ، فِقهی عِلمینگ بیلدیردیگی عِبادتلاری اَتمَک، یَعنی دینینگ اَمرلَرینی اَتمَک، مَنع اَتدیکلَریندَن غاچماق گرَکدیر. اَخلاقی دؤزَلتمَک وَ بیر بیریمیزی سؤیمَک اؤچین، بأش وَقت نَمازی، اَرینمأن، اؤشَنمأن، غاوشاقلیق اَتمأن، شَرطلارینا وَتَعدیلِ اَرکانا دِقّت اَدیپ اوقیمالیدیر. نِصاب مِقداری مالی وَ پُولی بولان، زَکات بَرمَه لیدیر. اِمامِ اَعظَم بُویریأر کِه، (عَیاللارینگ زِینَت اَدِیپ غُوللاندیقلاری آلتین وَ گومِیشینگ هَم زَکاتینی بَرمَک گرَکدیر).

اؤزینَه وَ مِلّتینَه فائِدالی بولماق اؤچین، حقیقی مُسلمان بولماق گرَکدیر. حَقیقی مُسلمانلیق لاف بیلَه بولماز. حَقیقی مُسلمان بولماق اؤچین، اَرزِشلی عُمری، گرَکسیز مُباحلارا هَم خَرچلامالی دألدیر. حَرام بیلَه گچیرمَزلیک، اَلبَتدَه گرَکدیر. تَغَنّي وَ آیدیم وَ ساز آلَتلَری بیلَه مَشغُول بولمالی دأل، بُولارینگ نَفسَه بَرجَکلَری لَذّتَه آلدانمالی دألدیر. بُولار، بال غاریشدیریلان، شیرینی بیلَه غاپلانان زَهر یالی دیر.

(**غیبَت**) اَتمَه لی دألدیر. غیبَت حرام دیر. [غیبَت، بیر مُسلمانینگ وَیا زِمّی نینگ گیزلی بیر قُصُورینی، آرقَه سیندان آیتماقدیر. حَربیلارینگ وَاَهلِ بِدعَتلارینگ، مَذهَبسیزلَرینگ وَآچیقجَه گُناه اِیشلانلَرینگ بُو گُناهلارینی وَظُلم اَدَنلَرینگ وَ آلیم ساتیمدَه آلدانلارینگ بُو یارامازلیقلارینی اَشیتدیریپ، بُولارینگ شَرّیندَن ساقینمالارینا سَبَب بولماق وَ مُسلمانلیغی یالنگیش آیدانلارینگ وَ یازانلارینگ بُو اِفتِراءلارینی هَمّه کیمه آیتماق گرَکدیر. بُولاری آیتماق، غیبَت بولماز (**رَدُّالمُختار**: ٥-٢٦٣).]

(**نَمیمَه**) اَتمَه لی دألدیر، یَعنی مُسلمانلارینگ آراسیندا گَپ گزدیرمَه

لی دألدیر. بُو اِیکی گُناهی اِیشلانلَرَه دؤرلی عَذابلار اَدیلجَگی بیلدیریلیپدیر. یالان آیتماق وَ اِفتِراء اَتمَک هَم حَرامدیر، ساقینماق گرَکدیر. بُو اِیکی یامانلیق هَر دیندا هَم حَرام تِی. جَزاءلاری غاتی آغیردیر. مُسلمانلارینگ عَیبلارینی اؤرتمَک، گیزلی گُناهلارینی پاش اَتمَزلیک وَ خَطاءلارینی عَفو اَتمَک کأن ثَواب دیر. کیچیلَرَه، اَمریندَه بولانلارا [عَیالَینا، اوغلان اُوشاقلارا، شاگِردَه، عَسکَرَه، اِیشچی سینَه] فَقیرلارا مَرحَمَت اَتمَه لیدیر. قُصُورلاینی یؤزلَرینَه اُورمالی دألدیر. بولار بولماز سَبَبلَر بیلَه اول بیچارَه لَری اِینجیتمالی دأل، اُورمالی وَسؤگمَه لی دألدیر. هیچ کیمینگ دِینینا، مالینا، جانینا، آبِ رُویینا، نامُوسینا قَصد اَتمَه لی دأل، هَر کیمَه وَ حُکومَتَه بولان بَرگیلَری تؤلَه مَه لیدیر. رُشوَت آلماق، بَرمَک حَرامدیر. دینگه، ظالِمینگ ظُلمیندان غُوتیلماق اؤچین وَ اِکراه، تَهدید اَدیلَندَه بَرمَک، رُشوَت بولماز. یؤنَه مُونی هَم آلماق حَرام بولار. هَر کیم، اؤز قُصُورلارینی گورمَه لی، اَللّٰهُ تَعالٰی غا غارشی اَتدیگی قَباحَتلاری اویلانمالیدیر. اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ، اؤزینَه جَزاء بَرمَکدَه غیسدانمادیغینی، رِزقینی کَسمَه دیگینی بیلمَه لیدیر. اَنَه نینگ، آتانینگ، حُکومَتینگ، دِینا اُویغین اَمرلَرینَه اِطاعَت اَتمَه لی، دِینا اُویغین بولمادیقلارینا عِصیان اَتمَه لی دأل، غارشی گلمَه لی دأل، فِتنَه گه سَبَب بولمالی دألدیر. حَقیقی مُسلمان بؤیلَه بولار. [(**مَکتوباتِ مَعصُومِیّه**) اِیکینجِی جِلد، ۱۲۳ لَنجی مَکتوبینا باقینگ!]

اِعتِقادی دؤزَلتدیکدَن وَ فِقهینگ اَمرلَرینی اَتدیکدَن سونگ، تَمام وَقتلاری، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ ذِکری بیلَه گچیرمَه لیدیر. قَلبی پاکلَه مَک اؤچین، ذِکرَه مُحتَرَم اُستادلارینگ بیلدیردیگی یالی، دَوام اَتمَه لیدیر. ذِکرَه، یَعنی قَلبینگ، اَللّٰهُ تَعالٰی نی یادلاماسینا، اویلانماسینا مانِع بولان هَر زادی، اؤزینَه دُشمَن بیلمَه لیدیر. اِسلامیَّتَه نَه قَدَر غاتی یابیشیلسا، اونی یادلاماغینگ

لَذَّتی آرتار. اِسلامیَّتَه اُویماقدا، غاوشاقلیق، تَنبَلّیک آرتدیقچه، اول لَذَّت هَم آزالار وَ غالماز بولار وَ قَلب غاراریپ، پاکلیگی آزالار. ذِکرینگ دؤرلیلَری کأندیر. اِینگ فائِدالیسی، (**اَللّٰهُ اَکْبَر، اَللّٰهُ اَکْبَر. لَااِلٰهَ اِلَّااللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَر. اَللّٰهُ اَکْبَر وَلِلّٰهِ الْحَمْد**) دیر. مُونگه (**تَکبیرِ تَشریق**) هَم دِییلر. قَلبی تَمیزلَه مَک اؤچین، مُونی کأن اوقیمالیدیر.

مُسلمان عَیاللارینگ وَ اَرکَکلَرینگ، عَورَت یَرلَری آچیق شَکلدَه مَیدانا چیقمالاری، توپ اویناMالاری، دَریادا یؤزمَه لَری حَرامدیر. باشغالارینگ، عَورَت یَرلَرینَه باقماق هَم حَرامدیر. عَورَت یَرلَری آچیق بولانلارینگ بار بولدیغی یَرَه، مَجلِسِ فِسق دِییلَر. اَرکَک اوغلانلارینگ وَ غیزلارینگ غاریشیق بولدیغی یَرلَر مَجلِس فِسقدیر. بؤیلَه یَرلَرَه گیتمَک هَم حَرامدیر. تُرکچَه [اِسلام اَخلاقی آدلی کِتاب صَفحَه.۳۱۱ وَ ۳۳۰] حَرام اِیش اَدیأرقا، نَماز وَقتلاری هَم گچسَه، آیراتین گُناه وَ کُفر بولار. هَر دُؤرلی سازی چالماق وَ قُرآنِ کَریمی وَ مَولودی وَ اَذانی تَغَنّی بیلَه اوقیماق حَرامدیر. بُولاری، ساز آلَتلری بیلَه، مَثَلاً تُولَه، نَی بیلَه، لاسپیکر بیلَه اوقیماق هَم حَرامدیر. تَغَنّی، حَرَکَه لَری اُوزاتماق، کَلِمَه لَری بوزماقدیر. وَهّابیلار، پَیغَمبَر اؤلمیشدیر، اَشیتمَز. هَم دَه اَللّٰه دان باشغانی مَدح اَتمَک شِرک دیر دِییپ، مَولود اوقیماغی مَنع اَدیأرلَر. بؤیلَه اِیناNMالاری نینگ اؤزی کُفردیر. لاسپیکر غُوللانماق، تَلفُون غُوللانماق یالیدیر. آیدیلماسی حَرام بولان زادلاری لاسپیکردَن دِینگلَه مَک جائِز دألدیر. فَنّ، صَنعَت، تِجارَت، دین، گوزَل اَخلاق وَ ساواش بیلگیلَریندَه لاسپیکر غُوللانماق جائزدیر. دِینی وَ اَخلاقی بوزان، ساختَه، بوزیق نَشرِیاتلاری وَ اَذانی، نَمازی لاسپیکر بیلَه نَشر اَتمَک وَ بُولاری لاسپیکردَن دِینگلَه مَک جائِز دألدیر. مُنارَه دأکی لاسپیکردَن اَشیدیلَن سَس، مُؤَذِّنینگ اؤز سَسی دألدیر. اِنسان سَسینَه مَنگزأن بَرقینگ چیقاردیغی ساز سَسی دیر. بُو سَسی اَشیدَندَه، (اَذان

آیدیلیأر) دِیمَه لی دأل، (نَمازینگ وَقتی بولیپدیر) دِیمَه لیدیر. چؤنکِه، لاسپیکردَن چیقان سَس، حَقیقی اَذان دألدیر. اَذانینگ مَنگزَشی دیر.

حَدیثِ شَریفلَردَه بُویریلدی کِه، (**قِیامَت یاقینلاشاندا، قُرآنِ کَریم میضماردان اوقیلار**) وَ(**بیر زَمانَه گلرکِه، قُرآنِ کَریم میضمارلاردان اوقیلار. اَللّٰه اؤچین دأل، کَیف اؤچین اوقیلار**) وَ(**قُرآنِ کَریم اوقِیان کأن آداملار باردیر کِه، قُرآنِ کَریم اولارا لَعنَت اَدَر**) وَ(**بیر زَمان گلجکدِیر کِه، مُسلمانلارینگ اِینگ سَفیل لَری، مُؤَذِّن لَردیر**) وَ(**بیر زَمان گلرکِه، قُرآنِ کَریم میضمارلاردان اوقیلار. اَللّٰهُ تَعالٰی بُولارا لَعنَت اَدَر**). میضمار، هَر دؤرلی چالینان زاد وَ تؤیدیک دِیمَکدیر. لاسپیکرلَر هَم، میضماردیر. مُؤَذِّنلَرینگ، بُو حَدیثِ شَریفلَردَن قورقمالاری وَاَذانی لاسپیکرسیز آیتمالاری گرَکدیر. بَعضی دینی جاهِللار لاسپیکرینگ فائِدالی بولدیغینی، سَسی اُوزاقلارا یَتیردیگینی آیدیأرلَر. پَیغمبَریمیز، (**عِبادَتلَری مَندَن وَ اَصحابیمدان گوردیگینگیز یالی اَدینگ! عِبادتلاردا فَرقلیلیق اَدَنلَرَه (اَهلِ بَدعَت) دِییلَر. اَهلِ بِدعَتلار، حَتماً جَهنَّمَه گیتجَکدیر. بُولارینگ هیچ بیر عِبادتلاری قَبُول بولماز**) بُویردی. عِبادتلارا فائِدالی زادلار عِلاوَه اَدیأریس دِیمَک دوغری دألدیر. بؤیلَه سؤزلَر، دین دُشمَنلاری نینگ یالانلاری دیر. عِبادَت اَدیأرقا بیر فَرقلیلیغینگ فائِدالی بولیپ بولمایجاغینی دینگه اِسلامی عالِملار دؤشینَرلَر. بُو چوقیر عالِملارا (**مُجتَهِد**) دِییلَر. مُجتَهِدلَر اؤز اؤزلَریندَن بیر فَرقلیلیق اَتمَزلَر. بیر عِلاوَه نینگ، فَرقلیلیغینگ بِدعَت بولیپ بولمایجاغینی بیلَرلَر. اَذانی (مِیضمار) بیلَه آیتماغا سؤز بیرلیگی بیلَه بِدعَت دِییلدی. اِنسانلاری اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ رِضاءسینا، سؤیگیسینَه غاویشدیران یول اِنسانینگ قَلبی دیر. قَلب، یارادیلاندا پاک بیر آئینَه یالیدیر. عِبادتلار، قَلبینگ پاکلیگینی، سِرچَه سینی آرتدیرار. گُناهلار قَلبی غارااردار. مُحَبَّت یولی بیلَه گلَن فَیضلاری، نُورلاری آلیپ بیلمَز بولار. صالِحلار بُو حالی دؤشینَر،

غَملانار. عِبادتلارینگ کأن بولماسینی اِیسلأرلَر. هَر گون بأش دَفعَه نماز اوقیلماسی یَرینَه، کأنرأک اوقیماق اِیسلأرلَر. گُناه اِیشلَه مَک نَفسَه سؤیجی، فائِدالی یالی گلَر. تَمام بِدعَتلار، گُناهلار، اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ دُشمَنی بولان نَفسی سَمریدَر، گؤیچلَندیرَر. لاسپیکر بیلَه اَذان آیتماق بؤیلَه دیر.

اولادلارینگ عِلم اؤگرَنجکلَری اَرزِشلی وَقتلاری زِیان اَدیلسَه، مُسلمان اَولادلار جاهِل غالار، دینسیز بیر نَسل یَتیشَر. دِینی آداملار، بُو فَلاکَتَه سَیرچی غالیپ، اُم صُم بولسالار، بُولارینگ گُناهلاری غات غات زِیادَه بولار. حَلالی، حَرامی اؤگرَنمَه دیک، اؤگرَنَن سونگ هَم اَهَمِّیت بَرمَه دیک کافِر بولار. مُونینگ کلیسا گه گیدَن، بُتَه، مجَسِّمَه لَرَه سَجدَه اَدَن کافِرلَردَن فَرقی یوقدیر. اِنسانینگ اِینگ اُولی دُشمَنی اؤز نَفسی دیر. هَمیشَه اِنسانا ضَرَرلی زادلاری اَتمَک اِیسلأر. نَفسینگ آرزُولارینا شَهوَت دِییلَر. نَفسینگ شَهوَتلَرینی اَتمَک، اونگه غاتی سؤیجی گِلر. بُولاری گَرَگی قَدَر اَتمَک، گُناه دألدیر. کأنینی اَتمَک، ضَرَرلی بولار وَگُناه بولار. اِسلامینگ دُشمَنلاری، مُسلمانلارینگ اَولادلاری نینگ دینی بیلگی اؤگرَنمَه لَرینَه مانِع بولماق اؤچین، اوغلانلارینگ توپ اویناماَلارینا سپورت، بَدَنی تَربِیَه یالی آدلار غویدیلار. عَورَت یَرلَرینی گورکَزمَک وَ تَماشا اَتمَک نَفسَه سؤیجی گلدیگی اؤچین، توپ اویناماق اوغلانلار آراسینا تیز چاییلیأر. مُسلمان اَنَه اَتا، اَولادلارینی جَوان بولاندا تیز اؤیلَندیرمَه لی، غیز وَارَکَک اوغلان غاریشیق بولان گزیشلَرَه وَعَورَت یَری آچیق بولیپ توپ اویناماغا وَ بُولاری تَماشا اَتمَه گه اِیبَرمَه لی دأل، دینینی، اِیمانینی اؤگرَنمَه سی اؤچین، صالِح بیر مُلّاغا اِیبَرمَه لیدیر. [مَسیحی لارینگ بیربیری لَرینَه وَ یَهُودیلَره وَ مُسلمانلارا اَتدیکلَری ظُلملاری وَ اَندامینگ تؤیلَرینی اؤرپَردَن شِکَنجَه لَری وَ قُرآن کَریمَه غارشی پَستلیک بیلَه اَتدیکلَری یالان وَ اِفتِراءلاری اؤگرَنمَک اؤچین، تُرکچَه **(جَواب بَرَه مَه دی)**

آدلی کِتابیمیزی، خُصُوصاً ۹۴ لَنجی وَ سونگ قی صَفحَه لارینی اوقِیینگ!]

حَق تَعالٰی، عِلمی کأن یَردَه اؤگدی، قُرآندا،
رَسُولینگ، عِلمی اَمر اَدَن سؤزلَری، مَیداندا
اِسلامینگ اِینگ اُولی دُشمَنیدیر، بیل جَهالَت،
چؤنکِه، جَهل مِکرُوبی نینگ کَسَللیگی: فَلاکَت!
جَهالَت بولان یَردَن، دین گیدَر دِیدی، نَبی
دِینی سؤیَن، اول حالدا عِلمی، فَنّی سؤیمَه لی!
جَنَّت، قِلیچ کولگه سیندَه، دِیمَه دی می حَدیث،
اَتُم گؤیجی، ژَت اُوچیشینا بُو اَمر، غاتی وَجیز!
اِسلامینگ ذِلَّتینَه جَهل دیر، تَمام عِلَّت!
اَیّ دَردِ جَهالَت، سانگه دؤشمَک بیلَه، بُو مِلَّت!
بیر حالَه گتیردینگ کِه، نَه دین غالدی، نَه نامُوس،
اَیّ سینَهٔ اِسلاما چؤکَن، قاپقَرَه کابُوس.
اَیّ بیریجیک دُشمَن، سَنی اؤلدیرمَه لی اَوَّل،
سَن سینگ، بیزَه کافِرلَری، اُستین چیقاران اَل!
اَیّ مِلَّت، اویان، جَهلینگه قُربان گیدیأرسینگ!
اِسلام غَیرَه غالماقدیر، دِییپ تَغمَه اِیّیأرسینگ!
اَللّه دان اُوتان، هیچ بولماسا، دینی غوی اَلینگدَن،
گیر، لاش یالی، توپراقلارا اؤزینگ، گیرجَک بولسانگ!
لیکِن بُو سؤزیم هَم، تأثیر اَتمَز کِه جاهِلَه،
اَللّه دان اُوتانماق هَم، بولار اَلبَتدَه، عِلم بیلَه.

بِسمِ اللهِ الرّحمنِ الرّحيم

اِسلامیّتی بیلدیرَن کِتابلار غاتی کأندیر. بُولارینگ اِیچینده اِینگ دگرلیسی، اِمام رَبّانی نینگ اوُچ جِلد (**مَکتُوبات**) آدلی کِتابی دیر. مُوندان سونگ، مُحَمّد مَعصُومینگ اوُچ جِلد (**مَکتُوبات**) آدلی کِتابیدیر. حَضرَتِ مُحَمّد مَعصُوم، مَکتُوباتی نینگ اوُچینجی جِلدی نینگ اون آلتینجی مَکتّوبیندا بُویریأر کِه، (اِیمان، کَلِمۀ تَوحیدَه، یَعنی لَا اِلٰهَ اِلّااللهُ وَ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ الله اِیکی قِسمینا بیرلیکدَه اِینانماقدیر). حَضرَتِ مُحَمّد مَعصُومینگ اوتوز اوُچ مَکتُوبی، تُرکچه (**حَق سؤزینگ وَثیقَه لاری**) آدلی کِتابی میزینگ ٣٢٢ لَنجی صَفحه سیندان باشلاپ چاپ اَدیلَندیر. یَعنی، مُسلمان بولماق اوُچین، مُحَمّد عَلَیهِ السَّلامینگ پیغمبر بولدیغینا هَم اِینانماق گَرَکدیر. یَعنی مُحَمّد عَلَیهِ السَّلام، اَلله نینگ پیغمبری دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی، جَبرائیل آدینداٰکی بیر مَلَک بیلَه، اوُنگا (**قُرآنِ کریمی**) اِیبَرِیپدیر. بُوقُرآنِ کَریم، اَلله کَلامیدیر. مُحَمّد عَلَیهِ السَّلامینگ اوُز فِکرلَری وَفلسَفَه چی لَرینگ، تاریخچی لارینگ سؤزلَری دألدیر. مُحَمَّد عَلَیهِ السَّلام، قُرآنِ کریمی تَفسیر اَتمیشدیر. یَعنی آچیقلامیشدیر. بُو آچیقلامالارا، (**حَدیثِ شَریف**) دِییلیأر. اِسلامیَّت، (**قُرآنِ کریم**) بیلَه (**حَدیثِ شَریف**)لَردیر. دُنیانینگ هَمّه یَریندَاٰکی، مِیلیونلارچَه اِسلامی کِتاب، (**قُرآنِ کریم**) بیلَه (**حَدیثِ شَریف**)لَرینگ آچیقلامالاری دیر. مُحَمَّد عَلَیهِ السَّلام دان گَلمَه دیک بیر سؤز، اِسلامی کِتاب بولیپ بیلمَز. اِیمان وَ اِسلام دِیمَک، (**قُرآنِ کریم**) وَ (**حَدیثِ شَریف**)لَرَه اِینانماق دیمَکدیر. اونینگ بیلدیردیکلَرینَه اِینانمادیق، اَلله نینگ کَلامینا اِینانمادیق بولار. مُحَمَّد عَلَیهِ السَّلام اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ بیلدیردیکلَرینی اَصحابینا بیلدیردی. اولار هَم، شاگِردلَرینَه بیلدیردی. بُولار هَم، کِتابلارینا یازدیلار. بُو کِتابلاری یازان

عالِملارا (**اَهلِ سُنّت عالِمی**) دِییلیأر. اَهلِ سُنّت کِتابلارا اِینانان، اَللّٰه کَلامینا اِینانمیش بولار. مُسلمان بولار. اَلحَمدُلِلّٰه، بیزلَر دینیمیزی اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلاریندان اؤگرنیأرس. دِیندا رَفورمچیلارینگ، مَصُون لارینگ اُویدیرما کِتابلاریندان اؤگرنمَه یأریس.

رَسُولُ اللّٰه "صَلَّی اللّٰهُ عَلَیهِ وسَلَّم" بُویردی کِه، (**اُمَّتیمینگ آراسیندا فِتنَه، فَساد یاییلان وَقتی، سُنَّتیمَه یابیشانا، یؤز شَهید ثَوابی باردیر.**) سُنَّتَه یابیشماق، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلارینی اؤگرَنمَک بیلَه وَ بُولارا عَمَل اَتمَک بیلَه بولار. مُسلمانلارینگ دؤرت مَذهَبدَن هَر قایسی نینگ عالِملاری (**اَهلِ سُنّت عالِملاری**) دیر. اَهلِ سُنّت عالِملارینگ رَئیسی، اِمامِ اَعظَم اَبُوحنیفه نُعمان بِن ثابِت دیر. اِنگلیسلَر، عَصرلار بوییِنچَه اُوغراشیپ، بیرمُسلمانی مَسیحی اَدیپ بیلمَه دی لَر. مُونی باشاریپ بیلمَک اؤچین، تازَه بیر یول آخداردیلار. مَصُونلیغی غُوردیلار. مَصُونلار، مُحمّد عَلَیهِ السَّلامینگ سؤزلَرینَه وَ تَمام دینلارا، اؤلَندَن سونگ تَکرار دیرَلمِک بولدیغینا، جَنَّتینگ، جَهنَّمینگ بار بولدیغینا اِینمایأرلَر.

پَیغمبَریمیز "صَلّی اللّٰهُ عَلَیهِ وَسَلّم" بُویردی کِه، (**اَللّٰهُ تَعالٰی نینگ کأن سؤیدیگی آدام، دینینی اؤگرَنَن وَباشغالارا اؤگرَدَندیر. دینینگیزی اِسلامی عالِملارینگ آغیزلاریندان اؤگرَنینگ!**)

حَقیقی عالِم تاپمادیق، اَهلِ سُنّت عالِملارینگ کِتابلاریندان اؤگرَنمَه لی وَبُو کِتابلارینگ نَشر بولماسینا غَیرَت اَتمَه لیدیر. عِلم، عَمَل وَ اِخلاصلی بولان مُسلمانا (**اِسلامی عالِم**) دِییلَر. بُو اؤچیندَن بیری نُقصان بولیپ هَم، اؤزینی عالِم تانیدانا (یاراماز دینی آدام، یوباز) دِییلَر. اِسلامی عالِم، اِنسانی، سَعادَتینگ غاپیلارینی آچان سَببلَرَه غاویشدیرار، دینینگ غوریقچیسی دیر. یوباز، اِنسانی، فَلاکَتَه سؤیران سَبَبلَرینگ اِیچینَه دؤشیرَر، شَیطانینگ

کُمَکچیسی دیر.[١] اِستِغفار آیتماق، دَردلَره، مُشکِللَره مانِع بولان سَبَبلَره غاویشدیرار. اِستِغفار آیتماق، (**اَسْتَغْفِرُ اللهَ مِنْ كُلِّ مَاكَرِهَ اللهُ**) وَیا غیسغاجَه، (**اَسْتَغْفِرُ الله**) دِیمَکدیر. (**سُبحانَ اللهِ وَبِحَمدِهِ سُبحانَ اللهِ العَظِیمِ**). بُو کلِمَهٔ تَنزیهی اَرتیر وَآقشام یؤز دَفعَه اوقییانینگ گُناهلاری عَفُو بولار. غایدیب گُناه ایشله مَکدَن حِفظ اَدیلَر. بُو دُعا، تُرکچَه (**مَکتوبات تَرجُمَه سی**) آدلی کتابینگ ٣٠٧ وَ ٣٠٨ لَنجی مَکتوبلارینده یازیغلیدیر. تَمام دَرْدْلَردَن غُوتاریلماسینا هَم سَبَب بولار.

گَل اَیّ غُربَت دِیأریندا، اَسیر بولیپ غالان اِنسان،
گَل اَیّ دُنیا خَرابیندا، یاتیپ غافِل بولان اِنسان!
گوزینگی آچ، اَطرافا بیرباق، نِیجَه بَگلَر گلیپ گچدی،
نَه مجنُوندیر بُو فانی غا، گونگل بَریپ دُوران اِنسان!
قَفَسدَه بُلبُلَه شَکَر بَرِرلَر، فَقَط هیچ دُورماز،
عَجَب نَه اؤچین قَرار تاپار، بُو زِندانا گیرَن اِنسان!
نَه مُشکِل بولار غَفلَتدا، غالیپ هیچ اِینانمان،
اؤلیم وَقتی عَزرائیل، گَلَندَه اویانان اِنسان
غارارمیش گونگلینگ اَی غافِل، نَصیحَت نَه اَیلَه سین سانگه
داشدان غاتی بولمیش قَلبی، اؤگیت اَثر اَتمز اِنسان!
عَقلینگی باشینگا آل، اَلینگدَه بارقا فُرصَت،
سونگسیز عَذاب چَکجَکدیر (بار اَیّ) دِییَن اِنسان!

---

(١) اِخلاص بیلَه عَمَل اَتمَک اوچین اؤگَرَنیلمَه دیک عِلمینگ فائِدَه سی بولماز. (**حَدیقَه**) بیرینجی جِلد، ٣۶۶ وَ ٣۶٧ صَفحَه سیندَه وَ (**مَکتوبات**) بیرینجی جِلد ۵٩، ۴٠، ٣۶ لَنجی وَ ١۵٧ لَنجی مَکتوبلاره باقینگ!

نِیازی بُو اؤَگیت لَری، بَر اؤنگچه اؤز نَفسینگه،
اول گون غُوتیلار دِینگه غُوللیغینی اَدَن اِنسان
اَللّٰه غا تَوَکّل اَدَنینگ یاوَری حَق دیر
ناشاد بولان بُو قَلبیم، بیر گون شاد بولجاقدیر.

اَللّٰهُ تَعالٰی اِنسانلاری یاراتدی. هَر اِنسانینگ سَعادَت اِیچینده، مَسعُود یاشاماسینی اِیسلَه دیگینی بیلدیردی. (**مَسعُود بولماق**)، رَاحَت، غایغیسیز یاشاماق دِیمَکدیر. هَر اِنسان هَم مَسعُود بولماغی اِیسلَه مَکدَه دیر. هَم یارادان، هَم یارادیلان عَینی زادی اِیسلَه مَکدَه بولدیغی حالدا، مَسعُود بولان آدام غاتی آزدیر. چؤنکه، اَللّٰهُ تَعالٰی هَر زادی بیر سَبَب بیلَه یاراتماقدا دیر. اَللّٰهُ تَعالٰی دان بیر زادی اِیسلَه مَک، یا قَول بیلَه، سؤز بیلَه بولار وَیا فِعل بیلَه بولار. قَول بیلَه اِیسلَه مَک، دُعا اَتمَکدیر. بیر زادی فِعل بیلَه اِیسلَه مَک، بُو زادی مَیدانا گتیرَن سَبَبی اَتمَکدیر. اِیشلَه مَک، سَبَبَه یابیشماق دِیمَکدیر. اِیش اَتمأن، تَنبَل اوتیران، سَبَبَه یابیشمامیش بولار. اَللّٰهُ تَعالٰی تَنبَلَه بیر زاد بَرمَز. (**وَاَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى**): اِنسان دینگه اِیشلَه دیگی زادا غاویشار) دِییَن آیَةِ کَریمَه سؤزیمیزینگ وَثیقَه سیدیر. کافِرلَر، اَللّٰهُ تَعالٰی غا اِینانمادیقلاری اؤچین، قَول بیلَه اِیسلَه مَه یأرلَر. دُعا اَتمَه یأرلَر. سَبَبلَرینگ تأثیرینی گوردیکلَری اؤچین، دینگه فِعل بیلَه اِیسلَه یأرلَر. سَبَبلَرَه یابیشیأرلَر. اَللّٰهُ تَعالٰی هَم، اولارینگ بُو اِیسلَکلَرینی قَبُول اَدیب، اِیسَله دیکلَرینی یارادیأر، بَریأر.

مَسعُود بولماق اؤچین گرَک بولان سَبَبلَرَه (**نِعمَت**) دِییلیأر. اَللّٰهُ تَعالٰی، نِعمتلارینی، دوست، دُشمَن، هَر اِیسلأنَه بَرجَگینی وَعدَه اَتمَکدَه دیر. نِعمَتَه غاویشماق اؤچین، نِعمَتینگ اَیَّه سینینگ خاهلادیغی یالی اِیسلَه مَک گرَکدیر. مُونینگ اؤچین، نِعمَتی اِیسلَه دیگینی بیلدیرمَک، دُعا اَتمَک وَ

حَتماً بَریلجَگینَه اِینانماق، **(اِیمان اَتمَک)** گَرَکدیر. مُونگه اِینانمادیغا، هَلَه اِنکار اَدَنَه بَریلمَز. اِنکار اَدَن مَحرُوم غالار. سَعادَتَه سَبَب بولان نِعمَتَه غاویشماق اؤچین اَدیلَن دُعادا، بُو اِیمان شَرطدیر. دِیمَک کِه، نِعمَتَه غاویشماق اؤچین، اؤنگچَه اِیمانلی بولماق، یَعنی مُسلمان بولماق، سونگ، نِعمَتینگ سَبَبینَه یابیشماق گَرَکدیر. تَمام نِعمتلارینگ اَیَّه سی بولان اَللّٰهُ تَعالٰی، نِعمتلارا غاویشماق اؤچین، نأحیللی دُعا اَدیلجَگینی هَم، مَرحَمَت اَدیپ، بیلدیرمَکدَه دیر. مُسلمانینگ دُعاسینینگ قَبُول بولماسی اؤچین، اِیماندان سونگ، هَر گون بأش وَقت نَماز اوقیماق، اُوستیندَه غُول حَقّی یوق بولماسی شَرطی هَم اؤنگچَه گلیأندیر. شُو وَقت، دُعالاریمیز قَبُول بولمایأر دِیینلَرینگ بُو شرطلاری یَرینَه گتیرمَه دیکلَری دُؤشینیلیأر.

گَل اَیّ عاقِل وِصال اِیسلَه، اویان اِیندی هَواءدان گَچ
هَم آن رؤیِ جَمال اِیسلَه، بولار اِیندی حُبِّ سِواءدان گَچ!

گونگل مُلکینگی تَر تَمیز اَت، گیدیر کِرلَری، زَنگلَری،
خُلوُص بیلَه عِبادَت اَت، عُجب بیلَه رِیادان گَچ!

بیلیأرسینگ، بُو فَنا مُلکی، دألدیر هیچ کیمَه باقی،
بَقأیِ لایَزال اِیسلَه، بُو مُلکِ بی وَفادان گَچ!

پولَه بأش قِرانا آلدانما، سَنی آولاماسین دُنیا!
شَای وَ زینَتینَه باقما، چؤیریک بولان بِناءدان گَچ!

اُولی عالِملار (سلسلۂ علِیَّه)

نَبی، صِدّیق وَسَلمان، قاسم، جَعفر، بِسطامی،
عِرفان مَنبَعی بولدی، اَبُوالحَسن خَرقانی
اَبُوعَلی فارمَدی گلدی سونگ بُو مَیدانا،
کؤپ وَلی یَتیشدیردی، هَم یُوسفِ همَدانی
عَبدُالخالق غُنجدوانی، مَعرفتلَر سماسیندا،
دُنیانی آیدینگلاتدی، هَم عارِفِ رِیوَگری
ماوَراءُالنَّهر اِیلی، طُورِسینا دَک بولدی،
نُورلاندیرانلاردان بیری، محمُودِ اَنجیر فَغنَوی
عَلی رامِتَنی دِیر عَزیزان وَ پیرِ نَسّاج،
کؤپ کَرامَت گؤرکَزدی، مُحمَّد بابا سمّاسی
سیِّد اَمیرکُلال هَم، عِلم دَریاسیندا صَدَف،
اوندان مَیدانا گلدی، بَهاءِالدِّینِ بُخاری
عَلاءِالدِّینِ عَطّار، زَمانینینگ قُطبِی تِی،
یَعقُوبِ چَرخی دا بولدی ظاهر، اَنوارِ رَحمانی
عُبَیدُاللهِ اَحرار وَخواجَه مُحمَّد زاهِد،
دَرویش مُحمَّد گلدی وَخواجَگی مُحمَّد اَمکَنَگی
باقی بِاالله دان گلَن، نُورلارا اُؤزی هَم غاتیپ،
مُؤنگلرچه قَلب پاکله دی، اِمام اَحمَدِ رَبّانی
عُروَةِ الوُثقٰی مَعصُوم وَسیف الدِّین بیلَه سیِّد نُور،
وَمَظهَر بیلَه عَبدُالله، سونگ خالِدِ بَغدادی
فَیض بَردیلَر بُولار هَم، سونگ بُو نُوری عَبدُالله،
آناطُولی غا یایدی، هَم دَه طٰهٰءِ حکّاری

هَم سیِّد صالح دا، غارداشینینگ یَرینی تُوتیب،
فَنا فِی الله غا غاویشدی صِبغَةاللهِ حِیزانی
بُو اُؤچ وَلی نینگ صُحبَتلریندَه تَرَقّی اَدیپ،
مُرشِدِ کامِل بولدی، سیِّد فَهیمِ آرواسی
بُو اوتُوز دؤرت وَلی نینگ قلبلری، بیر آئینه یالی،
یایدیلار هَمیشَه جَهانا، اَنوارِ رَسولُ الله نی
تَمام بُونُورلار اِینگ آخِر، جمعلَندی بیر خَزینَه دا،
اِسمی بُوخَزینا نینگ: عَبدُالحَکیمِ آرواسی
گلَندَه قَلبلارا مُجَدِّدِ اَلف نینگ فَیضی،
یَتیشدی هَر یَردَه بیربیر حَقیقی وَلی
بُو حالی گورَندَه مَصُون بیلَه یَهُودی،
مُسلمانلارا هُجوم اَتدی، جانَوَر یالی
بُو هُجُوملاری، اِسلامی یوق اَتمَک اُؤچین تِی،
مُونی خَبَر بَریأندیر، مائِدَه سُورَه سی
هَم بُوسُورَه، اِسلاما مُشرِکلَر هُجُوم اَدَر دِییأر،
مَصُونلارینگ مُشرِک بولدیقلارینی خَبَر بَریأر
مَشهُور یالانلاری بیلَه آلداپ جاهِللاری،
اَهلِ سنَّتدَن آییردیلار، مُؤنگلَرچه مُسلمانی
هُجُوملاردان ساقلانار، (آیَةَ الکُرسی) اوقییان،
حِفظِ اِلٰهی دا بولار، (اِستِغفار دُعانی) اوقییان
واندان گلَن بیر وَلی اِستانبُولدا، یِیللارچه،
بُولاری هَمیشَه آیتدی، یَرلَشدی حَقیقی اِیمان
آنقَرَه نینگ توپراغی، مُؤنگ اُؤچیوز آلتمیش اِیکیدَه،
جَمعِ ضِدَّین اَدیپ، شاد بولدی حاجی بیرام

دُعا اَيْحَگينگ زمان، سِلسِله نى اوقى هَمان!
صالحلرى ياد اَتديكچَه، ياغار رَحمتِ رَحمان!

سَلام بولسين، دُعا بولسين، بُو يازاندان دائِما،
سِلسِلۀِ عليَّه نينگ اَرواحينا يا سُبحان!

سونگ، بير فاتِحَه بيلَه اِستِغفار دُعانى اوقيب، ثَوابينى مُحمَّد عَلَيهِ السَّلامينگ مُبارَك رُوحلارينا وَ اَنبياءنينگ وَ اَولياءنينگ وَ سِلسِلۀِ عاليَّه نينگ وَ آبأ وَاَجدادى نينگ اَرواحينا هَديَّه وَ نُورلى قلبلَرينا اِلتِجاء اَتمَك گرَكدير.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (**من تمسّك بسنتي عند فساد أمتي فله أجر مائة شهيد**) (الحديقة ص: ١٠٨، البريقة ص: ١٠٦، المعلومات ص: ١٥٤) ان الغاية من السنة في الحديث الشريف المذكور هي فرقة أهل السنة ويقال لعالم من علماء احدى المذاهب الأربعة (عالم أهل السنة) وقال الإمام الرّباني قدس سره في المكتوب الخامس والخمسين من المجلد الثاني من مكتوباته (إن أفضل العلماء الذين اتبعوا السنة هو الإمام الأعظم أبو حنيفة وببركة الورع والتقوى وبدولة متابعة السنة قد نال في الإجتهاد والإستنباط درجة علية بحيث يعجز الآخرون عن فهمه فالإمام الشافعي وجد نبذة من دقة فقاهته عليهما الرضوان حيث قال (الفقهاء كلّهم عيال لأبي حنيفة) وإن أغلب المسلمين على نهجه ومذهبه.

تنبيه: إنّ كلاًّ من المبشرين المسيحيين في سعي مستميت لنشر المسيحية واليهود لنشر الشرائع اليهودية الفاسدة الواردة في التلمود **ودار نشر الحقيقة** في استانبول يسعى ويجدُّ لنشر الدعوة الإسلامية الحنيفة أما الماسونيون ففي بذل لكل مساعيهم لإمحاء الأديان كافة فاللبيب المنصف الواعي يدرك حقائق الأمور ويمدّ يد العون لمن يسعى ويجدُّ لنشر الدين الحق من بين هؤلاء وبذلك يؤدي سعيه هذا إلى إنالة الكثير من الناس السعادة في الدارين وينجيهم من الشقاء.

المسلمون على ثلاثة فرق في العالم اليوم، الأوّل هم المسلمون الحق المتبعون سبل الصحابة الكرام ويوصفون بـ(أهل السنة) و (الفرقة الناجية) والثاني هم المعروفون بعداوتهم للصحابة الكرام وهؤلاء يوصفون بـ(الشّيعة) و (الفرقة الضالة). أمّا الثالث فهم المعادون لأهل السنّة والشيعة معا ويسمون بـ(الوهّابيين) و (النجديين) لظهورهم أوّل مرة في جزيرة العرب (النجد) وتسمى هذه الفرقة بـ(الفرقة الملعونة) لأنّ الرسول عليه وعلى آله وصحبه الصلاة والسلام قد دعا بلعنة الله على من كفّر المسلمين وإنّ مفرّق المسلمين إلى هذه الفرق الثلاثة هم اليهود والإنكليز. وعلى المؤمنين جميعا أن يكثروا كلمة التوحيد (**لا اله إلاّ الله محمّد رسول الله**) والإستغفار تزكية للنفس وتصفية للقلب.

بو کتابینگ فهرستی

موضوع **صفحه نمبری**

ایمان وَ اِسلام اؤنگ سؤز (مُقدّمَه)........ ۳
-۱- باشلانغیچ ۱۱
-۲- ایمان وَ اِسلام........ ۱۸
-۳- اِسلامینگ شرطلاری ۲٤
-٤- ایمانینگ شَرطلاری........ ۳۳
-۵- وَهّابیلار وَ بؤیله کی مَذهَبسیزلَر، قَبر عَذابی: ۷۰
-٦- سَلَفیلَر ۱۱۰
-۷- شَرفُ الدّینِ مُنیری نینگ مکتوبی: (سَبَبلَرَه یابیشماق گرَکدیر)........ ۱۳۲
-۸- اَللّٰهُ تعالی باردیر وَبیردیر، اوندان باشغا تَمام بارلیقلار یوقتی،........ ۱٤۳
-۹- اَهْلِ سُنّت اِعتِقاد ۱٥٤
اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولمانینگ عَلامَتلاری:........ ۱٥٥
-۱۰- اِمام مُحمّد مَعصُوم، (مکتوباتی)، ۲ جِلد، ۱۱ مَکتُوبیندا بویریأر کِه:........ ۱٥۷
-۱۲- حَضرَتِ اِمام رَبّانی "رَحمةُ اللهِ عَلَیهِ" مکتوبات کتابی ۲ جِلد، ۲۰ مَکتُوبی:
نَمازینگ اُستینلیکلَرینی وَ ارکانینی، شَرطلارینی...: ۱٦۰
-۱۳- نمازدان سونك دعا........ ۱٦۱
-۱۴- آچیقلاما: (دُعانینگ قَبُول بولماسی اؤچین، شرطلار):........ ۱٦۲
-۱۵- تَجدیدِ ایمان وَ نِکاح دُعاسی ۱٦۳
-۱۶- کوپ مُهِم تَنبیه........ ۱٦٥
-۱۷- اَللّی دؤرت فَرض........ ۱٦٦
-۱۸- کُفر بَحثی........ ۱۷۰
کُفر اؤچ دُؤرلی دیر: جَهلي، جُحُودي وَ حُکمي ۱۷۰
-۱۹- ایمانینگ بیزدَه دَواملی غالیب، گیتمَه ئیشی اؤچین:........ ۱۸۹
-۲۰- شُو وَقت ایمانی بولدیغی حالدّه، اِیلَریدَه ایمانی نینگ گیتمَه سینَه سَبَب: ۱۸۹
-۲۱- گُناهِ کَبائِر حَقیندا........ ۱۹۲
-۲۲- اون زاد، آخِر دَم دَه ایمانسیز گیتمأگه سَبَب بولار: ۱۹۸
-۲۳- اَهلِ سُنّت اِعتِقاددا بولماق اؤچین شُو خُصُوصلارا دِقّت اَتمَه لیدیر: ۱۹۹
-۲۴- یامان خُویلار: ۲۰۰
-۲۵- حَقیقی مُسلمان ناحیل بولار؟........ ۲۰٤
أُولی عالِملار (سلسلۀِ عِلیّه) ۲۱٦

دُعَاءُ التَّوْحِيدِ

يَا اَللّٰه يَا اَللّٰه لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللّٰه مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا عَفُوُّ يَا كَرِيمُ فَاعْفُ عَني وَارْحَمْني يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ تَوَفَّني مُسْلِمًا وَاَلْحِقْني بِالصَّالِحِينَ اللّٰهمّ اغْفِرْ لي وَلآبَائي وَأُمَّهَاتي وَلآبَاءِ وَأُمَّهَاتِ زَوْجَتي وَلأَجْدَادي وَجَدَّاتي وَلأَبْنَائي وَبَنَاتي وَلإِخْوَتي وَأَخَوَاتي وَلأَعْمَامي وَعَمَّاتي وَلأَخْوَالي وَخَالاَتي وَلأُسْتَاذي عَبْدِ ٱلْحَكِيمِ ٱلآرْوَاسي وَلِلْمُؤْمِنينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ اَلاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَٱلاَمْوَاتِ «رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ» بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَٱلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ

دُعَاءُ ٱلاِسْتِغْفَارِ

اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ الَّذي لاَ اِلَهَ إِلاَّ هُوَ ٱلْحَيَّ الْقَيُّومَ وأَتوُبُ إِلَيْهِ

إن ناشر كتب -**دار الحقيقة للنشر والطباعة**- هو المرحوم حسين حلمي ايشيق عليه الرحمة والرضوان المتولد عام ١٣٢٩ هـ. [١٩١١ م] بمنطقة -**أيوب سلطان إستانبول**- وأعداد الكتب التي نشرها ثلاث وستون مصنفا من العربية وأربع وعشرون مصنفا من الفارسية وثلاث مصنفات أوردية وأربع عشرة من التركية ومقدار الكتب التي أمر بترجمتها من هذه الكتب إلى لغات فرنسية وألمانية وإنجليزية وروسية وإلى لغات أخر بلغت مائة وتسعة وأربعين كتابا وجميع هذه الكتب طبعت في -**دار الحقيقة للنشر والطباعة**- وكان المرحوم عالما طاهرا تقيا صالحا وتابعا لمشيئة الله وقد تتلمذ للعلاّمة الحبر البحر الفهامة الولي الكامل المكمل ذي المعارف والخوارق والكرامات عالي النسب السيد عبد الحكيم الارواسي عليه رحمة الباري وأخذ منه وظهر كعالم إسلامي فاضل وكامل مكمل وقد لبى نداء ربه المتعال وتوفي ليلة ٢٥ على ٢٠٠١/١٠/٢٦ (الثامن على التاسع من شهر شعبان المعظم سنة إثنتين وعشرين وأربعمائة وألف من الهجرة النبوية) ودفن في محل ولادته بمقبرة أيوب سلطان تغمده الله برحمته الواسعة واسكنه فسيح جناته آمين

اسماء الكتب العربية التي نشرتها مكتبة الحقيقة

اسماء الكتب	عدد صفحاتها
١ - جزء عم من القرآن الكريم	٣٢
٢ - حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الاول)	٦٠٤
٣ - حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الثانى)	٤٦٢
٤ - حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الثالث)	٦٢٤
٥ - حاشية شيخ زاده على تفسير القاضى البيضاوى (الجزء الرابع)	٦٢٤
٦ - الايمان والاسلام ويليه السلفيون	١٢٨
٧ - نخبة اللآلي لشرح بدء الامالي	١٩٢
٨ - الحديقة الندية شرح الطريقة المحمدية (الجزء الاول)	٥٩٢
٩ - علماء المسلمين وجهلة الوهابيين ويليه شواهد الحق ويليهما العقائد النسفية ويليها تحقيق الرابطة	٢٢٤
١٠ - فتاوى الحرمين برجف ندوة المين ويليه الدرة المضيئة	١٢٨
١١ - هدية المهديين ويليه المتنبئ القادياني ويليهما الجماعة التبليغية	١٩٢
١٢ - المنقذ عن الضلال ويليه الجام العوام عن علم الكلام ويليهما تحفة الاريب ويليها نبذة من تفسير روح البيان	٢٥٦
١٣ - المنتخبات من المكتوبات للامام الرباني	٤٨٠
١٤ - مختصر (التحفة الاثنى عشرية)	٣٥٢
١٥ - الناهية عن طعن امير المؤمنين معاوية ويليه الذب عن الصحابة ويليهما الاساليب البديعة ويليها الحجج القطعية ورسالة رد روافض	٢٨٨
١٦ - خلاصة التحقيق في بيان حكم التقليد والتلفيق ويليه الحديقة الندية	٥١٢
١٧ - المنحة الوهبية في رد الوهابية ويليه اشد الجهاد ويليهما الرد على محمود الآلوسي ويليها كشف النور	١٩٢
١٨ - البصائر لمنكري التوسل باهل المقابر ويليه غوث العباد	٤١٦
١٩ - فتنة الوهابية والصواعق الالهية وسيف الجبار والرد على سيد قطب	٢٥٦
٢٠ - تطهير الفؤاد ويليه شفاء السقام	٢٥٦
٢١ - الفجر الصادق في الرد على منكري التوسل والكرامات والخوارق ويليه ضياء الصدور ويليهما الرد على الوهابية	١٢٨

اسماء الكتب	عدد صفحاتها

٢٢ – الحبل المتين في اتباع السلف الصالحين ويليه العقود الدرية ويليهما هداية الموفقين ١٣٦
٢٣ – خلاصة الكلام في بيان امراء البلد الحرام (من الجزء الثاني) ويليه ارشاد الحيارى
في تحذير المسلمين من مدارس النصارى ويليهما نبذة من الفتاوى الحديثية ٢٨٨
٢٤ – التوسل بالنبي وبالصالحين ويليه التوسل للشيخ محمد عبد القيوم القادري ٣٣٦
٢٥ – الدرر السنية في الرد على الوهابية ويليه نور اليقين في مبحث التلقين ٢٢٤
٢٦ – سبيل النجاة عن بدعة اهل الزيغ والضلالة ويليه كف الرعاع عن المحرمات
ويليهما الاعلام بقواطع الاسلام ٢٨٨
٢٧ – الانصاف ويليه عقد الجيد ويليهما مقياس القياس والمسائل المنتخبة ٢٤٠
٢٨ – المستند المعتمد بناء نجاة الابد ١٦٠
٢٩ – الاستاذ المودودي ويليه كشف الشبهة عن الجماعة التبليغية ١٤٤
٣٠ – كتاب الايمان (من رد المحتار) ٦٥٦
٣١ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الاول) ٣٥٢
٣٢ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الثاني) ٣٣٦
٣٣ – الفقه على المذاهب الاربعة (الجزء الثالث) ٣٨٤
٣٤ – الادلة القواطع على الزام العربية في التوابع ويليه فتاوى علماء الهند
على منع الخطبة بغير العربية ويليهما الحظر والاباحة من الدر المختار ١٢٠
٣٥ – البريقة شرح الطريقة (الجزء الاول) ٦٠٨
٣٦ – البريقة شرح الطريقة ويليه منهل الواردين في مسائل الحيض (الجزء الثاني) ٣٣٦
٣٧ – البهجة السنية في آداب الطريقة ويليه ارغام المريد ٢٥٦
٣٨ – السعادة الابدية في ما جاء به النقشبندية ويليه الحديقة الندية
في الطريقة النقشبندية ويليهما الرد على النصارى والرد على الوهابية ١٧٦
٣٩ – مفتاح الفلاح ويليه خطبة عيد الفطر ويليهما لزوم اتباع مذاهب الائمة ١٩٢
٤٠ – مفاتيح الجنان شرح شرعة الاسلام ٦٨٨
٤١ – الانوار المحمدية من المواهب اللدنية (الجزء الاول) ٤٤٨
٤٢ – حجة الله على العالمين في معجزات سيد المرسلين ويليه مسئلة التوسل ٢٨٨
٤٣ – اثبات النبوة ويليه الدولة المكية بالمادة الغيبية ١٢٨

اسماء الكتب	عدد صفحاتها
٤٤ – النعمة الكبرى على العالم في مولد سيد ولد آدم ويليه نبذة من الفتاوى الحديثية ويليهما كتاب جواهر البحار	٣٢٠
٤٥ – تسهيل المنافع وبهامشه الطب النبوي ويليه شرح الزرقاني على المواهب اللدنية ويليهما فوائد عثمانية ويليها خزينة المعارف	٦٢٤
٤٦ – الدولة العثمانية من كتاب الفتوحات الاسلامية ويليه المسلمون المعاصرون	٢٧٢
٤٧ – كتاب الصلاة ويليه مواقيت الصلاة ويليهما اهمية الحجاب الشرعي	١٦٠
٤٨ – الصرف والنحو العربي وعوامل والكافية لابن الحاجب	١٧٦
٤٩ – الصواعق المحرقة في الرد على اهل البدع والزندقة ويليه تطهير الجنان واللسان	٤٨٠
٥٠ – الحقائق الاسلامية في الرد على المزاعم الوهابية	١١٢
٥١ – نور الاسلام تأليف الشيخ عبد الكريم محمد المدرس البغدادي	١٩٢
٥٢ – الصراط المستقيم في رد النصارى ويليه السيف الصقيل ويليهما القول الثبت ويليها خلاصة الكلام للنبهاني	١٢٨
٥٣ – الرد الجميل في رد النصارى ويليه ايها الولد للغزالي	٢٢٤
٥٤ – طريق النجاة ويليه المكتوبات المنتخبة لمحمد معصوم الفاروقي	١٧٦
٥٥ – القول الفصل شرح الفقه الاكبر للامام الاعظم ابي حنيفة	٤٤٨
٥٦ – جالية الاكدار والسيف البتار (لمولانا خالد البغدادي)	٩٦
٥٧ – اعترافات الجاسوس الانگليزي	١٢٨
٥٨ – غاية التحقيق ونهاية التدقيق للشيخ السّندى	١١٢
٥٩ – المعلومات النافعة لأحمد جودت باشا	٥٢٨
٦٠ – مصباح الانام وجلاء الظلام فى رد شبه البدعى النجدى ويليه رسالة فيما يتعلق بادلة جواز التوسل بالنبى وزيارته صلّى الله عليه وسلّم	٢٢٤
٦١ – ابتغاء الوصول لحبّ الله بمدح الرسول ويليه البنيان المرصوص ويليهما نقيب الشتى	٢٤٠
٦٢ – الإسلام وسائر الأديان	٣٣٦
٦٣ – مختصر تذكرة القرطبي للأستاذ عبد الوهاب الشعراني ويليه قرة العيون للسمرقندي	٣٥٢

اسماء الكتب الفارسية التي نشرتها مكتبة الحقيقة

اسماء الكتب	عدد صفحاتها
١ - مكتوبات امام رباني (دفتر اول)	٦٧٢
٢ - مكتوبات امام رباني (دفتر دوم وسوم)	٦٠٨
٣ - منتخبات از مكتوبات امام رباني	٤١٦
٤ - منتخبات ازمكتوبات معصومية ويليه مسلك مجدد الف ثاني (با ترجمه اردو)	٤٣٢
٥ - مبدأ ومعاد ويليه تأييد اهل سنت (امام رباني)	١٥٦
٦ - كيمياي سعادت (امام غزالي)	٦٨٨
٧ - رياض الناصحين	٣٨٤
٨ - مكاتيب شريفه (حضرت عبدالله دهلوى) ويليه المجد التالد ويليهما نامهاى خالد بغدادى	٢٨٨
٩ - در المعارف (ملفوظات حضرت عبد اللّٰه دهلوي)	١٦٠
١٠ - رد وهابي ويليه سيف الابرار المسلول على الفجار	١٤٤
١١ - الاصول الاربعة في ترديد الوهابية	١٢٨
١٢ - زبدة المقامات (بركات احمدية)	٤٢٤
١٣ - مفتاح النجاة لاحمد نامقي جامي ويليه نصايح عبد الله انصاري	١٢٨
١٤ - ميزان الموازين في امر الدين (در رد نصارى)	٣٠٤
١٥ - مقامات مظهرية ويليه هو الغني	٢٠٨
١٦ - مناهج العباد الى المعاد ويليه عمدة الاسلام	٣٢٠
١٧ - تحفه اثنى عشريه (عبد العزيز دهلوي)	٨١٦
١٨ - المعتمد في المعتقد (رساله توربشتي)	٢٨٨
١٩ - حقوق الاسلام ويليه مالابدّ منه ويليهما تذكرة الموتى والقبور	٢٧٢
٢٠ - مسموعات قاضى محمد زاهد از حضرت عبيد الله احرار	١٩٢
٢١ - ترغيب الصلاة	٢٨٨
٢٢ - أنيس الطالبين وعدّة السالكين	٢٠٨
٢٣ - شواهد النبوة	٣٠٤
٢٤ - عمدة المقامات	٤٨٠
٢٥- اعترافات جاسوس انگليسى به لغة فارسى ودشمنى انگليسها به إسلام	١٦٠

الكتب العربية مع الاردوية والفارسية مع الاردوية والاردية

اسماء الكتب	عدد صفحاتها
١ - المدارج السنية في الرد على الوهابية ويليه العقائد الصحيحة فى ترديد الوهابية النجدية	١٩٢
٢ - عقائد نظاميه (فارسي مع اردو) مع شرح قصيدة بدء الامالي ويليه احكام سماع از كيمياي سعادت ويليهما ذكر ائمه از تذكرة الاولياء ويليهما مناقب ائمهٔ اربعه	١٦٠
٣ - الخيرات الحسان (اردو) (احمد ابن حجر مكي)	٢٢٤
٤ - ہر کسی کیلئے لازم ایمان مولانا خالد بغدادیؒ	١٤٤
٥- اعترافات جاسوس انگلیسی بہ لغة اردو ودشمنی انگلیسها بہ اسلام	١٦٠